

هەریمی کوردستان - عێراق  
پەرلەمانی  
کوردستان - عێراق

# پروۆتۆکۆلەکان

۱۱۹

سالی / ۲۰۲۱ - بەرگی سەدو نۆزدە

---

چاپی یەكەم / سالی ۲۰۲۳

## پېرېست

---

- پروټوڪۆلى دانېشتنى ژماره (۸) ى خولى پېنجه مى هه لېژاردن - سى شەممە ۲۰/۴/۲۰۲۱ ل ۵
- پروټوڪۆلى دانېشتنى ژماره (۹) خولى پېنجه مى هه لېژاردن - چوار شەممە ۲۱/۴/۲۰۲۱ ل ۱۱۷
- پروټوڪۆلى دانېشتنى ژماره (۱۰) ى خولى پېنجه مى هه لېژاردن - سى شەممە ۲۷/۴/۲۰۲۱ ل ۱۸۵
- پروټوڪۆلى دانېشتنى ژماره (۱۱) خولى پېنجه مى هه لېژاردن - چوار شەممە ۲۸/۴/۲۰۲۱ ل ۲۵۹

## بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەريزان لە ليژنە قسەتان ھەيه، قسەتان نييه، زۆر سوپاس، داواتان ليدەكەين ھەر ئەمرۆ راپۆرتى دەنگدان ئامادە بكەن بۆ ئەوھى بتوانين لە دانىشتنى بەيانى دەنگى لەسەر بەدين و بۆ رۆژى خۆى ئامادە بێت، داوا لە سەرۆكايەتى ليژنەى شارەوانى دەكەين فەرموون بۆ جى بەجىكردى خالى دووھم لە برگەى چوارەمى بەرنامەى كار بۆ پيشنيازى ياساى بەرپۆبەردن و پاراستنى شوپنەوار و كەلەپوور لە ھەريمى كوردستانى عێراق، راپۆرتى ليژنەكانى شارەوانى و رۆشنىبىرى راسپېردراوھ لەلايەن ليژنەى ياساييەوھ، فەرموو دوا راپۆرت بخوینەوھ.

## بەريز سەرگو ئازاد حسين:

### بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بابەت/ راپۆرتى ليژنەى تايبەت مەند كە راستاندنى بۆ كراوھ لەلايەن ليژنەى كاروبارى ياساييەوھ رۆژى يەك شەمە ريكەوتى (۲۰۲۱/۴/۱۱) كاتژمير (۱۱) كۆبوونەوھى خۆى ئەنجامدا بە مەبەستى پيداچوونەوھ و دارشتنى ياسايى و دلنيا بوون لە دژ نەبوونى دەقەكان لەگەل دەستوور و ياسا كارپيكراوھكان بەپيى حوكمى ماددەى (۸۵) برگەى يەكەم و سييهەم سەبارەت بە راپۆرتى ھاوبەشى ھەردوو ليژنەكانى (شارەوانى و گواستەنەوھ و گەياندن و گەشت و گوزار و رۆشنىبىرى و كۆمەلگەى مەدەنى و وەرزش و لاوان) تايبەت بە خویندەوھى دووھم بۆ (پيشنيازە ياساى بەرپۆبەردن و پاراستنى شوپنەوار و كەلەپوور لە ھەريمى كوردستان) و ليژنەى ياسايى ئەم دارشتنەى خوارەوھى پى پەسندە:

سەبارەت بە پيشنياز، پيشنيازى ياساى بەرپۆبەردنى ياساى پاراستنى شوپنەوار و كەلەپوور لە ھەريمى كوردستانى عێراق سالى (۲۰۲۱):

## بەريز ھيمن احمد حمە صالح / جيگرى سەرۆكى پەرلەمان:

بەريزان بەپيى ماددەى (۸۷) بۆ خویندەوھى دووھم ئەبى سەرەتا دەقە ئەسليەكەى بى بخویندريتەوھ، دواى راپۆرتى ھاوبەش بخريتە دەنگدان، كاميان پەسند كرا ئەو ئەكرپتە ئەساسى گفتوگو، بەلام لەبەر رەمەزان و كاتى ئيوەش دەقە ئەسليەكەتان لەبەر دەست بووھ، داوامان لە ليژنە كوردووھ راپۆرتەكە بخوینەوھ بۆ ئەوھى ئەگەر گۆرانكارى كرابوو ئەخەينە دەنگدان و ئەيكەينە ئەساس، بەردەوام بن لە خویندەوھى راپۆرتى ھاوبەش.

## بەريز سەرگو ئازاد حسين:

### بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بەشى يەكەم:

زاراوھو ئەمانجەكان و ئەركەكان:

ماددەى يەكەم:

ئەو زاراوانەى خوارەوھ مەبەستى حوكمەكانى ئەو ياسايە و ماناكانيان بەرامبەريانە:

۱\_ ھەريم- ھەريمى كوردستان-عێراق

۲- ئەنجومەنى وەزيران- ئەنجومەنى وەزيرانى ھەريم

۳- وەزارەت- وەزارەتى شارەوانى و گەشت و گوزارى ھەريم

۴- وەزير- وەزيرى شارەوانى و گەشت و گوزار

۵- بەرئۆبەرايەتى گىشتى - بەرئۆبەرايەتى گىشتى شوئېنەوار و كەلەپوور لە وەزارەت  
۶- شوئېنەوار- ماددەى گوازار و نەگوازراوہ كە دروست كراوہ يان نەخش كراوہ يان  
بەرھەمھېنراوہ يان نووسراوہ يان دەست نووسە يان وئېنەى كېشراوہ يان وئېنەى گيراوہ تەمەنى  
لە ۲۰۰ سال كەمتر نەبى، ھەروا پەيكەرى مرؤف و ئاژەل و رووہكانىشيان ئەگرئتەوہ.  
۷- كەلەپوور-

۱ كەلەپوور ھەر ماددەيەكى گوازراوہ و نەگوازراوہ كە دروست كراوہ و نەخشېنراوہ و بەرھەم  
ھېنراوہ و نووسراوہ و دەست نووسە و وئېنەكىشراوہ يان وئېنەى گيراوہ و بەھاي مېژووى  
نىشتيمان و نەتەوہى و ئاينى يان ھونەرى ھەيە.

۲- ھەر ماددەيەكى گوازراوہ يان نەگوازراوہ كەلەپوورى كە لە خالى يەك ئاماژەى پېكراوہ  
تەمەنى لە (۱۵۰) سال زياتر بېت و گرنگى تايبەتى مېژووى ھونەرى يان بيناسازى ھەبى ئەمەش  
لەلايەن ليژنەى ھونەرييەوہ بە راپۆرتىكى زانستى بەرز ئەكرئتەوہ و بە رەزامەندى وەزير بۆ  
شوئېنەوار تۆمار ئەكرئ.

۸- شوئېنەوارى ناوچەى مېژووى- ئەو شوئېنەيە كە جيگەى بووہ بۆ رووداوى مېژووى  
نەتەوہيى نىشتيمانى كە گرنگ يان بايەخى مېژووى پېدراوہ.

۹- پارچە و شوئېنى سرووشتى- ئەو پارچەو شوئېنى سرووشتيانە لەخۆ ئەگرئ كە مرؤف  
دروستى نەكردوون، بەلام پەيوەندى بە زانستى شوئېنەوار و كەلەپوورەوہ ھەيە لە بوارى بابەتى  
بايلۇجى و جيؤلۇجىيەكان و شوئېنى سرووشتى و ئەشكەوتە دەگمەنەكان و پەناگە بە  
بەردبووہكان شوئېنى (سكالائىت و سكالامائىت) و ژوور و پاشماوہى رووہكى و ئاژەلى ئەگەرى  
گرنگى تايبەتى بۆ مېژووى يان ھونەرى ھەبېت بە برپارى وەزير لەسەر پېشنيازى ليژنەى  
ھونەرى و بەرئۆبەرايەتى زانستى شوئېنەوار يان كەلەپوورى تۆمار ئەكرئ.

۱۰- شوئېن و ناوچەى پارېزار و شوئېنەوارى يان كەلەپوورى و سەرجم ئەو شوئېن و ناوچە و  
شوئېنەوار و كەلەپووربانە ئەگرئتەوہ كە سنوورى ديارى كراويان ھەيە و مەبەست لېى  
پاراستنى سىما رەسەنەكەيانە وەك سامان و كەلەپوورئىكى نىشتيمانى ئەو شوئېن و ناوچانە و  
چەندىن جۆر بينا و ھونەرى بيناسازى ھەمەرەنگ لە خۆ ئەگرئ وەك شار و شارۆچكە و گوند و  
گەرەك و شەقام و گرد و قەلا كە لەلايەن ليژنە ھونەرييەكانەوہ بە راپۆرتى زانستى بەرز  
ئەكرئتەوہ و بە برپارى وەزير بە شوئېن و ناوچەى شوئېنەوارى يان كەلەپوورى پارېزارو تۆمار  
ئەكرئ.

۱۱- شوئېنەوارناسى: ھەريەك ھەلگى برونامەى بەكالۆريؤس بى لە زانستى شوئېنەوار.

۱۲- لايەنى پەيوەندىدار- ئەو وەزارەت و لايەنە حكومىيانە ئەگرئتەوہ كە راسپېندراون بە  
پاراستنى شوئېنەوار و كەلەپوور.

۱۳- ليژنەى ھونەر- ليژنەيەكە لە كەسانى پسپۆر لە بوارى شوئېنەوارناسى و بواردەكانى تىرى  
پەيوەندىدار بە شوئېنەوار پېك دېت و پېكھاتەكە لەلايەن وەزيرەوہ بە رېنمايىك ديارى ئەكرئ.

۱۴- كارى شوئېنەوارى كەلەپوورى- كارى گەپان و روپيوى و ھەلكۆلين و نوژەن كردن و بە ئامانجى  
دۆزىنەوہى شوئېنەوارە گوازراوہ و نەگوازراوہكان چ لەسەر زەوى يان لە ژير زەوى يان لە ژير ئاو و  
پاراستنيان.

ماددەى دوو:

حوكمەكانى ئەو ياسايە بەسەر شوپنەوار و كەلەپوورى گوازراوہ و نەگوازراوہ دا جى بەجى ئەكرى كە لەو مەرجانەى تىداين:

۱- ئەگەر بەرھەمى شارستانى گەلى كوردستان يان ميزۆتاميا شارستانىيەتتە يەك لەدواى يەكەكانى ئەو ناوچەيە بىت لەسەر خاكى كوردستان بەھەرم ھاتى يان روويداين.

۲- ئەگەر بەھايەكى شوپنەوارى يان ھونەرى يان گرنگى ميژوويى ھەبىت و يەك بى لە دەرەنجامى شارستانى گەلى كوردستان كە لەسەر خاكى كوردستان ئەنجام دراين.

۳- ئەگەر شوپنەوار يان كەلەپوورى لەسەر خاكى كوردستان بەرھەم ھاتى يان گەشەى كردى يان پەيوەندى بە ميژوويى ھەريم ھەبى يان بنەماكانى مرؤفايەتى.

ماددەى سى:

ئەمانجى ئەم ياسايە:

۱- بەرپوۋەبردن و پاراستن و نۆژەنكردنەوھى شوپنەوار و كەلەپوور و ميژوويى شارستانى ھەريم و ناساندنى بە ھاوئىشتىمانيان و كۆمەلگەى ئىپودەولەتى.

۲- تۆمار كردن و رووپيوكردن و ھەلكۆلىنى شوپن و ناوچەى شوپنەوارى و كەلەپوورى.

۳- بلاوكردنەوھى رۆشنىبىرى و بەرز كردنەوھى ئاستى وشيارى و ريكخستنى چالاكى زانستى بۆ پاراستنى شوپنەوار و كەلەپوور.

۴- نمايش كردنى پارچە شوپنەوارى كەلەپوورى لە مۆزەخانەكان بۆ ناساندن و بە گەشتىيارى كردنى ۋەك مىراتىكى رۆشنىبىرى و ناسنامەيەكى گرنگى ئىشتىمانى.

ماددەى چوار:

ئەركەكانى دەسەلاتى شوپنەوارى:

۱- ديارى كردن و دەست نىشان كردنى شوپن و ناوچەى شوپنەوارى و كەلەپوورى ميژوويى.

۲- گەرەن و رووپيوى و ھەلكۆلىن بە دواى شوپنەوار و كەلەپوور لەسەرتاسەرى ھەريم و بەكارھيئەتى نوپىزىن ئامپىرى زانستى و ھونەرى گونجاو و پەيرپوۋە كراو لە بوارى زانستى شوپنەواريدا.

۳- نۆژەنكردنەوھى شوپنەوار و كەلەپوور و شوپنە ميژوويىيەكان و پاراستن يان لە زيانەكان و لەناو چوون.

۴- دامەزراندن و كردنەوھى و گرنگى دان بە مۆزەخانەكانى ھەريم و بەرھەوپىش بردن يان و بلاوكردنەوھى رۆشنىبىرى شارستانى و نەتەوھىيى.

۵- دروست كردنى نموونەى لەبەرگرتنەوھى و لاسايى كردنەوھى پارچەى شوپنەوارى و كەلەپوورى بەرھەمھيئەتى و يئە و فيلم بۆ نىشاندان يان فرۆشتن يان بۆ ئالوگور پيكرديان و ديارى كردنى نرخیان بە مەرجى نموونەى دروست كراو نىشانەيەكى ھەبى كە لەگەل رەسەنەكە جىاي بكا تەوھ.

۶- ئەنجامدانى ليكۆلىنەوھى و ريكخستنى كۆرو كۆبوونەوھى و كۆنفرانس و چالاكى ھەمەجۆر لەسەر شوپنەوار و كەلەپوور لە ناوھوھى دەرھوھى ھەريم.

۷- ئامادە كىردى پىپۇرانى ھەردو بوارى شوپنەوار و كەلەپوور بۇ دۆزىنەۋە ئاستى توانى كار كىردىيان.

۸- گرنگى دانى زياتر بە بابەتى شوپنەوار و كەلەپوورى لەوانەكانى خویندن بۇ مەبەستى ئاشنا بوون و بلاو كىردنەۋە زياترى رۇشنىبىرى شوپنەۋارى لە كۆمەلگە بە ھەماھەنگى لەگەل لایەنى پەيوەندىدار.

۹- رېكخستى تىمى روپپو كىردى سەرتاسەرى بۇ شوپنەۋار و شوپنە كەلەپوورىيەكان بۇ ئەۋە لە نەخشەكان و بەلگە نامەكانى روپپوى دىارى بكرېن و لەسەر نەخشەسازى بنەرەتى دابنرېن و ئاماژە بە جۆرەكانى بكرى.

۱۰- بەگەشتىارى كىردى ناۋچە شوپنەۋارى و كەلەپوورىيەكان بە مەرجى پاراستنى سىماى رەسەنايەتبان.

۱۱- راگەياندىن و ناساندنى ناۋچە و جېگا و پارچەى شوپنەۋارى كەلەپوورى دۆزراۋە لە رۆژنامەى فەرمىدا.

۱۲- پلان دانان بۇ بارودۇخ و رووداۋە لە ناكاۋەكان ۋەك مەترسى ئاگر كەۋتەنەۋە و بوومەلەرزە و ھەر مەترسىيەكى تر و رووداۋە مروپپىيەكان و سىروشتىيەكان.

۱۳- ھەماھەنگى كىردن لەگەل دامەزراۋە ئىتىھادىيەكانى عىراق سەبارەت بە شوپنەۋار و كەلەپوور بۇ ئەم خالانەى خوارەۋە:

۱- تۆمار كىردى شوپنەۋار و كەلەپوورى ھەرىم لە تۆمارى (يونىسكۆ) دا.

۲- گەپانەۋەى ئەو شوپنەۋار و كەلەپوورانەى براۋنەتە دەرەۋەى ھەرىم.

۳- كار كىردن بۇ خستەنپووى شوپنەۋار و كەلەپوور يان لەبەر گىراۋەكانىيان لە مۆزەخانە بىيانىيەكانى دەرەۋەى ھەرىم بۇ ماۋەيەكى كاتى.

۴- كار كىردن و ھەماھەنگى لەگەل رېكخراۋى شوپنەۋارى و كەلەپوورىيە جىھانىيەكان و ئەنجوومەنە جىھانىيەكانى بوارى مۆزەخانەكان و رېكەۋتن و پەيماننامە جىھانىيەكانى بوارى شوپنەۋارى.

ماددەى پېنجەم:

ئەر كە ھاۋنېشتىمانييەكان:

۱ ھەمو ھاۋولاتىيەكى ھەرىم مافى ئەۋەى ھەيە زانىارى و سوود لە شوپنەۋار و كەلەپوور ۋەرگى و بەپىيى ئەو ياسايە ئەتوانى بەشدار بى لە پاراستن و گرنگى پېدانى شوپنەۋار و كەلەپوورى ھەرىم.

۲- پېويستە ھەمو تاكىك رېز لە شوپنەۋار و كەلەپوورى ھەرىم بگرېت و بىانپارىزى.

۳- ھەر ھاۋولاتىيەك ئاگادار بى لە بوونى شوپنەۋارىك يان كەلەپوورىكى گوازراۋە يان نەگوازراۋ زانىارى لە بارەۋە ھەبى لە ماۋەى كەمتر لە (۲۴) كاتژمېر لە مېژوۋى ئاگادار بوونى يان زانىارىيەكانى لە كەمترىن كات لایەنى فەرمى ئاگادار بىكاتەۋە و لەسەر ئەو لایەنەش ئادار كراۋەتەۋە لە ماۋەى (۴۸) كاتژمېردا زانىارىيەكانى بگەيەنەتە بەرپوۋەبەرايەتى گشتى.

بەشى دوۋەم:

شوپنەۋار و كەلەپوورى نەگوازراۋە:

ماددەى شەشەم:

۱ پېۋىستە بەرپوۋەبەرايەتى گىشتى تۆماريىكى كاغەزى و ئەلكىترۇنى تايىت بە تۆمار كىردى بىناو بالاخانە ناۋچە شوپنەۋارى و كەلەپوۋرىيەكان ھەبىت و ئەو زانىارى و بەلگەنامانەى پېۋىستىن پېيانەۋە تىپاندا جىگىر بىكات و مافى پەيوەندى ھاوسىپتى كە ئەكەۋىتە سەر ئەو نەگوزارۋانە ھاوشانى دابىت تۆمار و لە رۆژنامەى فەرمى بلاۋ بىكرىتەۋە.

۲- مافەكانى پەيوەندى ھاوسىپەتى و دانانى پىشتىنەكە لە چۈرەۋورى شوپنە كەلەپوۋرىيەكان لە خۇ ئەگرىت لەگەل رەخساندى رىگاۋ رىرەۋىكى گەيشتن بۆيان بە مەرجى شوپن و ناۋچە شوپنەۋارى و كەلەپوۋرىيەكان پارىزراۋبن.

۳- ئەگەر پىشتىر شوپنەۋار تۆمار كراۋبىت و مافى پەيوەندى ھاوسىپەتى نەگوزارۋانەكانى دەۋروۋبەرى دىارى نەكراۋ بن ئەوكات ئەبى بەپىي ئەو ياسايە دەست نىشان بىكرى.

۴- جۆرى ئەو بىنايەى كە ئەكەۋىتە دەۋروۋبەرى شوپنەۋارى و كەلەپوۋرىيەكان لەلايەنى بەرزى و رەنگى روۋكارىيانەۋە دەست نىشان بىكرىن و ئەگەر نوپى بىكرىنەۋە يان نوپىكراۋە بن ئەۋەش بۇ ئەۋەى بىگونجى لەگەل شوپنە شوپنەۋارى و كەلەپوۋرىيەكانى تەنىشتىان كە بە ھەماھەنگى لەگەل بەرپوۋەبەرايەتى گىشتى و لايەنى پەيوەندىدار ئەبىت.

ماددەى ھەۋتەم:

۱ بەرپوۋەبەرايەتى گىشتى پالپىشت بە ياساى بە مولك كىردن ئىستىملاكى بەكاربەر لە ھەرىم مافى بە مولك كىردن لە ھەرىم ئەو زەۋى و مولكە نەگوزارۋانەى ھەيە كە لە شوپنەۋارىيان كەلەپوۋرىن ئەمەش بەرامبەر بە قەرەبوۋىيەكى دادپەرۋەرەنە دەبىت.

۲- بەرپوۋەبەرايەتى گىشتى پېۋىستە شوپن و ناۋچە و گەرەكە شوپنەۋارى و كەلەپوۋرىيەكان و ناۋچە پارىزارەكان و قەدەغە كراۋەكان پارىزى لە كاتىكدا ئەو جىگىيانە مەترسى و ھەرەشەى لەناۋبىردىيان لەسەر بىت.

ماددەى ھەشتەم:

۱ ئەو ناۋچانەى شوپنەۋارى و كەلەپوۋرىن بە ناۋى مولكى گىشتىيەۋە تۆمار ئەكرىن و بۇ مەبەستى شوپنەۋارى تەرخان ئەكرىن.

۲- ئەو شوپن و مولكانەى كەلەپوۋرىن ئەكرى مولكىيەتى خاۋەنەكانىان بىمىنپتەۋە، بەلام نابى ھىچ گۆرانكارىيەكى تىدا ئەنجام بدرى زىانىان پى بگەيەنى لە كاتى نۆژەن كىردنەۋەى يان ھەر كارىكى تر لەژىر چاۋدىرى و رىنمايى بەرپوۋەبەرايەتى گىشتى دا لايەنە كەلەپوۋرىيەكەيان ئەپارىزىر لە كاتى بەكارھىپنان و دابەش كىردنى زەۋى و شوپنەكانى مولكى دەۋلەت و كەسانى سىروشتى يان مەعنەۋى دا بۇ دروست كىردنى خانوۋ يان ھەر بىنايەكى تر يان گۆرىنى سىماى خانوۋ و بالەخانەكان لەو شوپنەنەى شوپنەۋارى و كەلەپوۋرىن ناۋچەى پارىزراۋن پېۋىستە ھەماھەنگى و رەزامەندى بەرپوۋەبەرايەتى گىشتى ھەبىت و لەلايەن لىژنەى ھونەرىيەۋە بە رەچاۋ كىردنى ئاستى نىزىك و دوورىان لە ئاستى شوپنەۋارى و كەلەپوۋرىيەكانەۋە و چۆنىيەتى كار كىردىيان لەو شوپنە دەست نىشان ئەكرى.

۲- لەكاتى بوۋنى ھەر بەرەستىك لە جى بەجى كىردنى ھەر پىرۆژەيەك لەۋانەى لە بىرگەى يەكەمى ئەو ماددەيە ھاتوۋە بەرپوۋەبەرايەتى گىشتى لەسەر ئەركى لايەنى جى بەجى كارى

پروژەكە كاری بەدوا گەپان و ھەلكۆلین ئەنجام ئەدات كە لە ماوەیەکی گونجاو بێ بۆ گەرانى زانستی ورد بە لەبەر چاوە گرتنى ماوەی جێ بەجێ كردنى پروژەكە و تێچووێ گەرانەكە لە كۆی تێچوونەكانى پروژەكە دیاری ئەكرێ.

ماددەى دەیهەم:

۱- سەرجهەم شوینە ئاینییهەكان كە شوینەوارین یان كە لەپوورین مۆلك و مالى دەولەت بن یان تاییهت یان وهقف و بۆ ھەمان مەبەست بەكار دێت.

۲- نابێ شوین و ناوچە ئاینییهەكان لە كاتی نۆژەن كردنەوه یان یان دەست كاری كردن یان ھەر گۆرانكارییەك زیانیان پێ بگات، ئەبێ بە رەچاوە كردن و پاراستنی لایەنى شوینەوار و كە لەپوورییهەكەى لە ژێر چاودیاری لایەنى پەيوەندیدار و بەرپۆهەرایهتی گشتی دا بن.

بەشى سێیهەم:

شوینەوار و كە لەپوورە گوازاوہەكان.

ماددەى یانزە:

بەمەبەستى تۆماركردنى شوینەوار و كە لەپوورە گوازاوہەكان بەرپۆهەرایهتی گشتی تۆمارێك ئامادە ئەكات بۆ:

۱ تۆمار كردنى ئەو شوینەوارە گوازاوانەى ھاوولاتییان بە رێكەوت دۆزیویانەتەوه.

۲- تۆمار كردنى ئەو شوینە كە لەپوورى و شوینەواریانە كە لە ماددەى ھەشت دەقنوووس كراون و پێدانى بەلگەنامەى تاییهت بە خاوەنەكانیان بە مەرجێ چاودیاری كردنى بەردەوامى شوینەكان لەلایەن بەرپۆهەرایهتی گشتی.

ماددەى دووانزە:

۱- كەسانى سرووشتى و مەعنەوى بۆیان نییە شوینەوارى گوازاوہیان لایى و ئەبێ لە ماوەى (۹۰) رۆژ لە رێكەوتى جێ بەجێ كردنى حوكمەكانى ئەو یاسایەوه رادەستى دەستەلآتى شوینەوارى بكەنەوه.

۲- پێوستە خاوەن یان دەستداری پارچەى كە لەپوورى و دەست نووس لە ماوەى (۹۰) رۆژ لە رێكەوتى جێ بەجێ كردنى حوكمەكانى ئەو یاسایەوه ئاگادارى دەسەلآتى شوینەوارى بكاتەوه بۆ ئەوهى تۆمار بكرێت و سەرپەرشتى ھاوبەش بكرێ.

۳- پالپشت بە رێكارە یاساییهەكانى خاوەنى پارچەى كە لەپوورى یان دەست نووسەكان لە بڕگەى دووھەمى ئەو ماددەیه ئاماژەى پێكراوہ بەرپرسن لە ون بوون و تێكچوونى پارچەكان.

ماددەى سیانزە:

۱- بەرپۆهەرایهتی گشتی ئەتوانى بپاری لێسەندنەوهى مافى خاوەنداریهتی ھەر پارچەیهەكى كە لەپوورى یان دەستنووس بەدات لەوانەى لە پێشتر تۆمار كراوہ و لای خاوەنەكەیهتی بەرامبەر بە قەرەبوو كردنەوهیەكى دادپەرورانەى خەملێنراو لەلایەن لێژنەى ھونەرییەوه.

۲- مافى بلاوكردنەوهى زانیارى لەسەر پارچەى كە لەپوورى یان دەست نووسەكان تەنیا بە رەزامەندى بەرپۆهەرایهتی گشتی ئەبێ.

ماددەى چواردەھەم:



۱ بەرپوۋەبەرايەتى گىشتى بۆى ھەيە بە رەزامەندى ۋەزىر و بە ھەماھەنگى لەگەل دامەزراۋەى ئىتىھادى بۆ مەبەستى توۋىژىنەۋەى زانستى توۋىژىنەۋەى بۆ دەۋلەتمەند كىردى مۆزەخانەكانى ھەرىم يان خىستەنپروۋى كاتى شوۋىنەۋار و كەلەپوۋرە گوزارۋەكان بەھىنپىتە ناۋەۋەى ھەرىم.

۲- ھەركەسىك بە پشت بەستىن بە ياسا ھەر شوۋىنەۋارىكى گوزارۋە يان پارچەيەكى كەلەپوۋرى بەھىنپىتە ناۋ ھەرىم پىۋىستە مۆلەت لە ۋەزىر ۋەرگىرى.

۳- بەرپوۋەبەرايەتى گىشتى لە رىگەى لىژنەى ھونەرىيەۋە بەدواداچوون و لىكۆلىنەۋە بۆ ئەۋ شوۋىنەۋار و كەلەپوۋرە گوزارۋانە ئەكات كە لە دەرەۋە ھىنراۋنەتە ناۋ ھەرىم، ئەگەر سەلمىنرا شوۋىنەۋارن و لە ۋلاتى خاۋەندارى خۇيان بە شىۋەى ناياسايى براۋنەتە دەرەۋەى ۋلات، ئەۋكات دەستى بەسەر دا دەگىرىت و بە رەچاۋ كىردى مەرجى مامەلەى ھاۋشىۋە بۆ ۋلاتە رەسەنەكەى ئەگەرىندىتەۋە.

ماددەى پانزەم:

۱ ۋەزىر بۆى ھەيە بە رەزامەندى سەرۋكى ئەنجومەنى ۋەزىران بە ھەماھەنگى لەگەل دامەزراۋە ئىتىھادىيەكان بۆ مەبەستى توۋىژىنەۋەى زانستى يان نۆژەن كىردنەۋە يان خىستەنپروۋى كاتى شوۋىنەۋار و كەلەپوۋرە گوزارۋەكان بنىردىتە دەرەۋەى ھەرىم.

۲- ۋەزىر بە رەزامەندى سەرۋكى ئەنجومەنى ۋەزىران بۆى ھەيە ئەۋ شوۋىنەۋارە يان كەلەپوۋرەى گوزارۋانەى ھاۋشىۋەكانيان لە ھەرىم دا ھەن بۆ مەبەستى بەدېھىنەنى توۋىژىنەۋەى و سودى زانستى يان ھاۋكارى كىردن و دەۋلەتمەند كىردى مۆزەخانەكانى ھەرىم لەگەل مۆزەخانە و زانكۆ و پەيمانگا و دامەزراۋە زانستىيەكانى دەرەۋەى ھەرىم ئالوۋگۆرى پى بىرى.

بەشى چۈارەم:

كارى شوۋىنەۋارى و كەلەپوۋرى و گەپان و روۋپىۋى و ھەلكۆلىن و نۆژەن كىردنەۋە.

ماددەى شانزەم:

۱ بەرپوۋەبەرايەتى گىشتى تايبەتمەندە بە كارى شوۋىنەۋارى و كەلەپوۋرى لە ھەرىم.

۲- ھىچ كەس و لايەنىك بۆى نىيە كارى شوۋىنەۋارى و كەلەپوۋرى لە ھەرىم ئەنجام بدات تەننات لەسەر زەۋى و مولكى خۆشى بىت تەنيا بە مۆلەتى بەرپوۋەبەرايەتى گىشتى نەبىت.

۳- بەرپوۋەبەرايەتى گىشتى بۆى ھەيە رىگا بدات بە پىپۆران و دامودەزگا زانستى و زانكۆ و پەيمانگاكانى ناۋخۆ و بىيانىيەكان بۆ مەبەستى كارى شوۋىنەۋارى و كەلەپوۋرى لە بوارى شوۋىنەۋار و كەلەپوۋر ئەمەش دۋاى دلىيا بوۋنەۋە لە تواناۋ لىھاتوۋى زانستى و دارايى ئەۋ لايانەنە.

ماددەى ھەقدەم:

۱ بەرپوۋەبەرايەتى گىشتى كارى كەلەپوۋرى ئەنجام ئەدات لەۋ زەۋى و شوۋىنەۋەى كە مولكى دەۋلەت و كەسانى سىروشتى و مەعنەۋىن و ناۋچەى شوۋىنەۋارى و كەلەپوۋرى لە خۆ ئەگرن.

۲- ئەۋ زەۋى و شوۋىنەۋەى كارى شوۋىنەۋارى و كەلەپوۋرى يان تىدا ئەنجام دراۋە ئەگەر دەرەكەۋت شوۋىنەۋارى كەلەپوۋرى نىن ئەگەرىندىتەۋە بۆ دۆخى پىش ئەنجامدانى ئەۋ كارانەى تىياندا كراۋن، ئەگەر ئەۋ شوۋىن و زەۋىيانەى ئاماژەيان پىكراۋە مولكى كەسانى سىروشتى يان مەعنەۋى بوۋن لە ئەنجامى گەپان و روۋپىۋى و ھەلكۆلىن و زىانمەند بوۋن ئەۋا پالپشت بە

خەملاندنى بەرپۈتەن بەرپۈتەن گىشى و بە رەزىمەندى ھەردوولا يان لە رىگەى دادگا و قەرەبووى زىانەكانيان ئەكرىتەوہ.

۳- بەرپۈتەن بەرپۈتەن گىشى ماوہى كارى شوپنەوارى و كەلەپوورى ديارى ئەكات و ئەكرى ماوہكە درىژ بكرىتەوہ.

۴- ھەموو ئەوانەى كارى شوپنەوارى و كەلەپوورى ئەنجام ئەدەن پشت ئەبەستن بە توپنەوہ و ئەو كارانەى لە پىشتەردا لەلايەن شوپنەوارناسانى بيانى و ناوخۇيدا ھەمان شوپن يان دەرووبەرى يان نزيكى شوپنى دەست نيشان كراو بۇ كاركردن ئەنجام دراون.

۵- لە كاتى گەپان و روپووى و ھەلكۇلين دا كە پارچەى شوپنەوار و كەلەپوورى ئەدۇزرىتەوہ بەپىى سنوورى جوگرافى و شوپنى كاركردى پارچە دۇزراوہكان ئەگەپرندرىتەوہ بۇ مۇزەخانەى ئەو شارەى يان ئەو شوپنەى كارى تيدا ئەكرى.

۶- ھەر شوپنەوارناسىك يان كارمەندىكى بوارى شوپنەوارناسى لە زانكۆ و پەيمانگانى ھەرىم بۇ مەبەستى زانستى و ئەنجامدانى توپنەوہى كارى شوپنەوارى بۇى ھەيە سەردانى ناوچەى شوپنەوارى كەلەپوورى بكات بە مەرجى پىشتىگىرى لايەنى ئەكادىمى ھەپىت و بەرپۈتەن بەرپۈتەن گىشى ئاگادار بكاتەوہ.

ماددەى ھەژدەم:

ليژنەى كارى شوپنەوارى و كەلەپوورى لەلايەن بەرپۈتەن بەرپۈتەن گىشى بەم شىوہيە پىك ئەھپىرى:

۱ سەرۇكى ليژنە يان نىردە مەرجە پىسپورىكى شوپنەوارى شارەزا و خاوەن ئەزموون بى.

۲- ئەبى ئەندامانى ليژنەكانى كارى شوپنەوارى و كەلەپوورى بەپىى پىويست شوپنەوارناس بن و ئەكرى بەپىى پىويستى ئەو ناوچەيە كارى تىدائەكرى چەند پىسپورىكى دىكەش ئەندام بن.

۳- لەكاتى كاركردن لەگەل تىمى مۇلەت پىدراو پىويستە لاي كەم دوو شوپنەوار ناس كە كارمەندى بەرپۈتەن بەرپۈتەن گىشى بن وەك نوپنەر و ئەندام كار بكن و مافى زانستى تەواويان ھەبى لە نووسنى راپورت و بلاوكردنەوہى توپنەوہى و بەشدارى كردنى كۆر و كۇنفرانس لە ناوہ و دەرەوى ھەرىم بەرپىسش ئەبن بەرامبەر ھەر كەموكورىيەك لە كاركردن ئەگەر بەرپۈتەن بەرپۈتەن گىشى لى ئاگادار نەكەنەوہ.

ماددەى نۆزدەم:

ئەو تىم و لايەنەناى كاركردن لە بوارى شوپنەوارى و كەلەپوورى ئەكەن ئەبى ئەو پابەندىيەى خوارەوہ جى بەجى بكن:

۱- پىشكەش كردنى داواكارىيەك بۇ بەرپۈتەن بەرپۈتەن گىشى بۇ كارى شوپنەوارى كەلەپوورى كە ئەمانە لە خۇ ئەگرى:

۱- تايەبتمەندى و شارەزاي داواكاران و داراييان.

۲- زانيارى لەسەر ئەندامانى تىمى پىشكەشكارى داواكە و رەچا و كردنى لايەنى زانستى و پىسپورىيان.

۳- داواكار لەلايەنكى زانستى و باوہرپىكراو لە زانكۆ و پەيمانگانىكى شوپنەوارى و رىگەپىدراو پىت.

- ۴- ئەگەر تېمى داواكاراۋ لە دەرەۋەى عىراق بېت پېۋىستە لە رېگەى نوسىنگەى ۋلاتەكەى لە ھەرېم يان بالوئىزخانەكەى لە عىراق ھەبى.
- ۵- دىارى كوردنى ژمارە و ئاستى ئەو كرىكارانەى لەگەل كارتەكەن لەگەل توانا زانستىيەكان.
- ۶- دابىن كوردنى پاسەوان بۇ شوئىنى كاركردن.
- ۷- ھەۋلدان بۇ دابىن كوردنى كورسى خويئندن و زەمالە بۇ فەرمانبەرانى شوئىنەوارناسى و بەرئوۋەبەرايەتى گشتى.

-۲

- ۱- پېشكەش كوردنى نەخشەيەك كە تىيدا سنوورى شوئىنى كاركردنەكە روون بىكاتەۋە و ئامازەش بىكرى بە ناۋچە شوئىنەۋارىيەكان.
- ۲- پېشكەش كوردنى راپورتىكى بەرنامەى كارى سالانە و راپورتى گشتىش لە كۆتايى كارەكانى گرىبەست دا ئەدرىتە بەرئوۋەبەرايەتى گشتى.
- ۳- پېۋىستە بۇ كاركردن سوود لە بەشى شوئىنەۋارناس لە ھەرېم ۋەرگىرئىت.

ماددەى بېستەم:

- ۱- بەرئوۋەبەرايەتى گشتى دواى پېشكەش كوردنى داۋاكارىيەكەى تېمى داۋاكار پېداچوۋنەۋە و وردىبىنى بۇ ئەكات و پاشان بىپارى لەسەر ئەدات.
- ۲- داۋاكار گرىبەستىك لەگەل بەرئوۋەبەرايەتى گشتى دا بۇ ماۋەيىەكى دىارى كراۋى كاركردن ئەنجام ئەدات كە تىيدا ماف و پابەند بوونى ھەردوۋلا دىارى ئەكرىت و دواتر لەلايەن ۋەزىرەۋە پەسند ئەكرى.

ماددەى بېست و يەك:

- ۱- بەرئوۋەبەرايەتى گشتى كارى بەدۋاداچوۋن و چاۋدېرى كوردنى تېمى مۆلەت پېدراۋى كارى شوئىنەۋارى و كەلەپوورى ئەكات.
- ۲- لەكاتى سەرىپچى كوردنى يەكى لە مەرجهكانى كاركردنى لە كارى شوئىنەۋارى و كەلەپوورى بەرئوۋەبەرايەتى گشتى بە نووسراۋ ئاگادارى لايەنى بەرامبەر ئەكاتەۋە بۇ لادانى سەرىپچىيەكە لە ماۋەيەكى گونجاۋ و دىارى كراۋ.
- ۳- ئەگەر لايەنى بەرامبەر سەرىپچىيەكەى لاندە لەسەر داۋاكارى بەرئوۋەبەرايەتى گشتى ۋەزىر گرىبەستەكە ھەلئەۋە شىنئىتەۋە.

ماددەى بېست و دوو:

- ۱- ھەر كەلەپەلئىكى شوئىنەۋارى يان كەلەپەلى لەسەر خاكى يان ژىر خاكى ھەرېم بدۆزىتەۋە مولكى دەۋلەتە.
- ۲- ھەر كەلەپەلئىكى شوئىنەۋارى يان كەلەپوورى دۆزراۋەيى دەست بەجى ۋىنەى ئەگىرئىت و تۆمار بىكرى و لە شوئىنەۋارى گونجاۋ ئەپارىزى.
- ۳- بەپىي رەزامەندى نووسراۋى بەرئوۋەبەرايەتى گشتى نابى زانىارى لەسەر ئەۋ پارچە شوئىنەۋارانەى دۆزراۋنەتەۋە بىلاۋ بىكرىتەۋە يان دەستكارى بىكرىت و مامەلەى پېۋە بىكرى چ لە ناۋەۋەى ھەرېم بى يان دەرەۋەدا.

۴- بەرپۈە بەرپۈە تى گىشى بۇ ھەيە ئەمانەي خوارەوۈ بەدات و لايەنانەي كارى گەپان و رووپىۈ ھەلگۈلپن ئەكەن:

۱- قابلى شوپنەوارە دۇزاراۋەكە بە وپنە و ھىلكارى و نەخشەكانىيەوۈ.

۲- پارچە گلىنە (الفغار) و ماددەي ئەندامى خولپنەكان بە مەبەستى شى كردنەوۈ و لىكۈلپنەوۈ بە مەرجى لە ماوہيەك دا لە يەك سال تىپەر نەكات لە دەرەنجامى لىكۈلپنەوۈكە پىشكەشى دەسەلاتى شوپنەوارى بكرى.

۳- ئەو پارچانەي لە خالى دووى ئەو ماددەيە ھاتوون بە چاودىرى بەرپۈە بەرپۈە تى گىشى رەوانەي دەرەوۈ ئەكرپن و لە باج و رسوومات ئەبەخشىپن.

۵- پىۈيستە لەسەر بەرپۈە بەرپۈە تى گىشى و تىمى مۇلەت دراو سالانە ئەنجامى وەرزى كاركردن رابگەينن.

بەشى پىنجەم:

رېگا پىنەدراۋەكان و سزاكان:

ماددەي بىست و سى:

رېگا پىنەدراۋەكان:

۱- جگە لەوہى كە لەو ياسايە رېگا پىدراۋە رەفتارى پى كردن و تىكدانى شوپن و بىناۈ ناۈچەي شوپنەوارى و شەقام و بازار و خانوو و گەرەكە كەلەپوورىيەكان و ناۈچە پارىزاراۋەكان و پارچەي شوپنەوارى و كەلەپوورى گوازاراۋە و نەگوازاراۋە و شوپنە مېژووۈيەكان و دەست نووسەكان قەدەغەيە.

۲- خاۋەن ئەو زەۋىي و شوپنەي شوپنەوار و كەلەپوور و شوپنە مېژووۈيەكانى تىدايە بۇي نىيە دەستكارى ماددى يان تىكدان يان گۈرپىنى رووكارى دەرەوۈ تىدا ئەنجام بەدات ئەگەر شوپنەكە لە رۇژنامە فەرمىيەكان راگەياندى بۇ كرابى يان نەكرابى.

۳- فرۇشتن و بازرگانى پىكردنى شوپنەوار و كەلەپوور قەدەغەيە.

۴- نابى پارچەي شوپنەوارى و كەلەپوورى لە بەرى بگىرپنەوۈ، واتە كۈپى بكرى تەنيا بە رەزامەندى بەرپۈە بەرپۈە تى گىشى نەبى و ئامانجى لەبەر گرتنەوۈكەش بۇ راھىنان و توپنەوۈيە زانستى يان بۇ نىشان دان يان بۇ فرۇشتن يان بۇ ئالوگۈر پى كردن يان ئەبىت.

۵- نابى ھىچ مۇزەخانەيەكى شوپنەوارى تايبەت و گىشى مولكى كەسى بن و كردنەوۈيە مۇزەخانەيە كەلەپوورى و سروشتى پىۈيستە بە رەزامەندى بەرپۈە بەرپۈە تى گىشى بىت و لە ژىر چاودىرى ئەو دابىت.

۶- بەبى رەزامەندى بەرپۈە بەرپۈە تى گىشى رېگا نادرى بە بەكارھىنانى ناو و شوپنى شوپنەوارى يان كەلەپوورى لە شوپنە گىشى و بازرگانىيەكان دا.

ماددەي بىست و چوار:

سزاكان:

۱ ھەركەسىك پارچەي شوپنەوارى يان كەلەپوورى و دەست نووسى گواستنەوۈيە تۇمار كراو يان تۇمار نەكراۈي لاپى و لە ماوہى (۹۰) رۇژ لە رىكەوتى بەركار بوونى ئەو ياسايە ئاگادارى بەرپۈە بەرپۈە تى گىشى نەكاتەوۈ يان بىتتە ھۇي وون بوونى يان لە ناۈچوونى ئەو پارچەيە بە

بەند كۆردن و پېنېتارنىڭ بە پىيى دوو ھېندەي نرخی خەملىنراوى پارچەي شوپنەوارى يان كەلەپوورىيەكە سزا ئەدرى.

-۲

۱- ھەركەسىك شوپنەوارىك يان كەلوپەلى كەلەپوورى بدزى كە لە ژىر دەستى بەرپوۋەبەرايەتى گشتى بېت بە زىندانى كۆردن بۇ ماۋەيەك لە (۱۰) سال زياتر نەبېت سزا ئەدرى، بە پېنېتارنىك بە برى شەش ھېندەي نرخی خەملىنراوى پارچە شوپنەوارى يان كەلەپوورىيەكە سەرەپاي گەپاندنەۋەي.

۲- ئەم بارانەي خوارەۋە بە بارودۇخى توند ھەژمار ئەكرى و ئەنجامدەرەكەي بە سزاي زىندانى ھەمىشەيى سزا ئەدرى.

أ ئەگەر پارچەي شوپنەوارى يان كەلەپوورى دزرا و نەگەرپنرايەۋە.

ب- ئەگەر ئەنجامدەرى تاوان يەكى بوو لە ئەنجامدانى بەرپوۋەبەرايەتى گشتى يان راسپېردراو بە پارىزگارى كۆردن لە شوپنەوار يان ئەۋانەي كار ئەكەن لە بەرپوۋەبردنى دا.

ج- ئەگەر تاۋەنەكە لەلايەن دوو كەس و زياتر بە بەكارھېننى ھېز و زۆرە مليى ئەنجام درا.

-۳

۱- ھەركەسىك پارچەي شوپنەوارى بباتە دەرەۋەي ھەرىم يان بەشدار بى لە بردنە دەرەۋەي دا بە زىندانى ھەمىشەيى سزا ئەدرى.

۲- ھەر كەسىك بە ئەنقەست كەلوپەلى كەلەپوورى بباتە دەرەۋەي ھەرىم يان بەشدار بى لە بردنە دەرەۋەي بە بەند كۆردن سزا ئەدرى لە (۳) سال زياتر نەبى سەرەپاي پى بژاردنىك بە برى (۳) مليۇن دىنار.

-۴

۱- ھەركەسىك بە بى رەزامەندى نووسراوى بەرپوۋەبەرايەتى كارى گەپان و رووپىۋى و ھەلكۆلين ئەنجام بدات يان ھەۋلى دۆزىنەۋەي شوپنەوار بدات بە بەند كۆردن بۇ ماۋەيەك لە (۳) سال كەمتر نەبى سزا ئەدرى.

۲- ئەگەر كارى گەپان و رووپىۋى ھەلكۆلين يان ھەۋلدان بۇ دۆزىنەۋەي شوپنەوار بوۋە ھۆي گۆرپىنى شوپنەۋارەكە ئەبى ئەنجامدەر قەرەبوۋى دوو ھېندەي نرخی خەملىنراوى زىانەكە بىكاتەۋە و دەست بەسەر شوپنەۋارە دەرھېنراۋەكە و كەلوپەلەكانىش ئەگىرىت.

۳- ئەبى تاۋانبار لەسەر خەرجى تايبەتى خۆي بارەكە بۇ دۇخى ئاسايى بگەرپنېتەۋە.

۴- ئەگەر تاۋانبار فەرمانبەرى بەرپوۋەبەرايەتى گشتى بېت بە زىندانى كۆردن بۇ ماۋەيەك لە (۱۵) سال زياتر نەبېت سزا ئەدرى.

۵- ھەركەسىك بازىرگانى بە كەلوپەل و پارچەي شوپنەوارى و كەلەپوورىيەۋە بىكات دەست بەسەر كەلوپەلەكان دا ئەگىرىت و بە زىندانى كۆردن بۇ ماۋەيەك لە (۱۰) سال زياتر نەبېت سزا ئەدرى سەرەپاي پېنېتارنىك بە برى (۱۰) مليۇن دىنار ئەگەر ئەنجامدەرى تاۋانەكە فەرمانبەرى بەرپوۋەبەرايەتى گشتى بېت ئەۋا بە ھەمان ماۋەي سال بە زىندانى كۆردن سزا ئەدرى سەرەپاي پېنېتارنىك بە برى (۲۰) مليۇن دىنار.

۲- ھەر كەس بە بى رەزامەندى بەرئۆھەبەرايىھەتى گىشتى بازىرگانى بە كەل و پەل و پارچەى شوئىنەوارى و كەلەپوورىيەو ە بكات چ ساختە كراو يان لاسايى كراو ە بى ئەوا دەست بەسەر كەل و پەلەكان دا ئەگىرئىت و بە بەند كىردن بۇ ماو ەيەك كە لە (۳) سال زياتر نەبئت سزا ئەدرئ سەرەپاي پيئزاردنيك بە برى دوو مليون دينا، ئەگەر ئەنجامدەرى تاوانەكە كارمەندى دەسەلاتى شوئىنەوارى بئت بە ھەمان ماو ەى سال بە بەند كىردن سزا ئەدرئ سەرەپاي پى بزاردنيك بە برى (۶) مليون دينا.

ماددەى بىست و پيئج:

ھەر كەس يەك زبەدەرەوى بكاتە سەر خانوويىەك يان بالەخانەيەك يا گەرەك يەك يا ھەر شوئىنەوارى تى شوئىنەوارى يان كەلەپوورى راگەيەنراو لە رۇئنامەى فەرمى چ بە تىكدان يان گۇرپنى سىما يا گۇرپنى ئەو مەبەستانەى بۇ تەرخان كراو بە زىندانى كىردن بۇ ماو ەيەك لە (۱۰) سال زياتر نەبئت سزا ئەدرئت و پابەنديش ئەكرئ لەسەر خەرجى خۇى و زيادەرەويىەكە بگەرئىنئەو ە بۇ دۇخى پيئشتر.

بەشى شەشەم:

ھوكمە گىشتى و كۇتايىەكان:

ماددەى بىست و شەش:

۱ بەرئۆھەبەر و بەرپىرسى مۇزەخانەكانى شار و شارۇچكەكان ئەبئت شوئىنەوارناس بن و تەنيا بۇيان ھەيە چوار سال لە پۇستەكانيان دا كار بكن و ئەكرئ چوار سالى تر ماو ەى كار كىردن دىنار دريژ بكرئتەو ە.

۲- سەرۇكايەتى و بەرئۆھەبەردنى كارى شوئىنەوارى و كەلەپوورى لە پروژەكان و كۇمبىسيون و ناوچەكان دا ئەبئ بە كەسانى شوئىنەوارناس بسپيئردئ.

ماددەى بىست و ھوت:

ئەركەكانى ليژنەى ھونەرى:

۱ بۇ ديارى كىردنى ھەر كەلوپەليك و پارچەكى شوئىنەوارى و كەلەپوورى كە رەسەنە يا ساختەيە بريار و راسپاردەى ليژنەى ھونەرى يەكلاكەرەو ە ئەبئت.

۲- خەملاندنى برى قەرەبووى ئەو زيانانەى بەر شوئىنەوار يان كەلوپەلە شوئىنەوارى و كەلەپوورىيەكان ئەكەويئت تەنيا بەھاي دارايى ئەبئت، بەلام پيويستە زيانە ئابوورى و كۇمەلايەتبيەكانى ناو كۇمەلگەى كە لەو شوئىنەو كەوتوون ديارى بكرئ.

۳- ديارى كىردنى نرخی ھەر پارچەيەكى شوئىنەوارى و كەلەپوورى كە پيشكەشى بەرئۆھەبەرايىھەتى گىشتى ئەكرئ.

۴- ديارى كىردنى برى پاداشت بۇ ھەر كەس يەك كە شوئىنەوار و كەلەپوور ئەدۇزئتەو ە يان زانيارى ئەدات بۇ دۇزبەو ەيان.

ماددەى بىست و ھەشت:

۱ ريژەى ۵۰% داھاتى گىشتى شوئىنەوارى بۇ گەشەپيدانى بوارى شوئىنەوارى و كەلەپوورى تەرخان ئەكرئ.

۲- پېويستە لە بوودجەى گشتى بوودجەيه كى سالانه بۇ كاروبارى شوينەوار و كەله پوور تەرخان بكرى.

ماددهى بيست و نۆ:

لە كاتى پېويستدا وهزير لە ريگهى ئەنجومەنى وهزيرانه وه هەماهنگى لەگەل دامەزراوه ئيتيحادييه كانى تايبەت بە شوينەوار و كەله پوور ئەكات.

ماددهى سى:

وهزير ريئمايى پېويست بۇ ئاسانكارى بۇ جى بە جى كردنى حوكمه كانى ئەو ياسايە دەرئەكات.

ماددهى سى و يەك:

پېويستە ئەنجومەنى وهزيران و لايەنە پەيوەنديدارەكان حوكمه كانى ئەو ياسايە جى بە جى بكن.

ماددهى سى و دوو:

كاركردن بە ياساى شوينەوارى عيراقى ژماره (۵۹) ي سالى ۱۹۳۶ ي كارپيكر او لە هەريم كارى پى ناكري.

ماددهى سى و سى:

كار بە هيچ ياسا و برياريك ناكري كە لەگەل حوكمه كانى ئەم ياسايە ناكوك بى.

ماددهى سى و چوار:

ئەو ياسايە لە ريگهوتى بلاو بوونە وهى لە رۆژنامەى وهقائيعى كوردستان جى بە جى ئەكرى.

هۆيه كانى دەرچوو اندنى:

شوینەوار و كەله پوور و شوینە ميژووييه كان سامانى نيشتيمانى و ميراتيكي رۆشنبيرى و زانستى و ناسنامەى شارستانيه تى گەلى كوردستان، لە پیناو بەرپوه بردن و پاراستنى ئەم سامانە نيشتيمانييه لە هەريمى كوردستانى عيراق ئەم ياسايە دەرچوو پئرا.

**بهريز هيمن احمد حمه صالح/ جيگري سهروكى پەرله مان.**

بهريزان ئەوه راپورتى هاوبه شى هەردوو ليژنه بوو، به پيى ماددهى (۸۷) دياره هەندى ئالوگور كراوه، بۆيه به پيى ماددهى (۸۷) راپورتى هەردوو ليژنه تايبه تمەند ئەخهينه دەنگدان بۇ ئەوهى بپيته بنەماى گفتوگۆ، كى لەگەل ئەوهيه راپورتى ليژنهى هاوبه ش بكرپته سه ره كى؟ راپورتى ليژنهى هاوبه ش ئەكرپته بنەماى گفتوگۆ. فەرموو لە ناو نيشانە وه.

**بهريز زيڤان رشيد خان:**

**بهريز سهروكى پەرله مان.**

پيشنيازه ياساى بهرپوه بردن و پاراستنى شوينەوار و كەله پوور لە هەريمى كوردستان-عيراق.

**بهريز هيمن احمد حمه صالح/ جيگري سهروكى پەرله مان:**

كى قسهى ههيه؟ حهسيبه خان فەرموو.

**بهريز حسيبه سعيد ابراهيم:**

**بهريز سهروكى پەرله مان.**

پيشنيارى ئەوه ئەكەم پاراستنه كه بهر بهرپوه بردن بكه وپت بهم شيويه، پيشنيازه ياساى بهرپوه بردنى شوينەوار و كەله پوور لە هەريمى كوردستان.

بهريز هيمن احمد حمه صالح/ جيگري سهروكي په رله مان:

فهرموو كاك ريبوار.

بهريز ريبوار عبدالرحيم عبدالله:

بهريز سهروكي په رله مان.

پرسيارم هه يه بۆ ليژنه ي تايبه تمه ند له مهر ئه و پيشنياره ياسايه، ئايا هيچ سووديک بينراوه يان هيچ دهقيک وهرگيراوه له ياساي عيراقى سالى (۲۰۰۱) ژماره (۵۵)، له بهر ئه وه ي زوريک له دهقه کان هاوچوو له گه ل ئه و ياسايه، سه باره ت به ناو نيشان، برگه يه کم هه يه ئيزافه بکړئ به و شپوه يه، پيشنيازه ياساي به رپوه بردن و پاراستنى شوينه وار و که له پوور وهك سامانيكى نيشتيمانى له هه ريمى كوردستان\_ عيراق سالى ۲۰۲۱.

بهريز هيمن احمد حمه صالح/ جيگري سهروكي په رله مان:

فهرموو ليژنه ي تايبه تمه ند.

بهريز زيدان رشيد خان:

بهريز سهروكي په رله مان.

سه باره ت به پرسياره كه سوود وهرگرتن له ياساي عيراقى سالى ۲۰۰۲، بيگومان به پيى دهستوورى عيراقيش كه له ماده ي (۱۱۳) ي دهستوورى عيراقيش هاتوو شوينه وار و که له پوور سيادين و به لام ئه تواني له گه ل هه ريمدا به هاوبه شى بپاريژي، له وه هه م ناو نيشان و هه ميش سوودمان له و بابه تانه وهرگرتوو كه له ياساي عيراقى بگونجى له گه ل ئيستاي هه ريمى كوردستان.

بهريز هيمن احمد حمه صالح/ جيگري سهروكي په رله مان:

فهرموو به شى يه كه م.

بهريز زيدان رشيد خان:

بهريز سهروكي په رله مان.

به شى يه كه م:

زاراوه و ئه مانجه كان و ئه ركه كان:

ماده ي يه كه م:

ئهو زاراوانه ي خواره وه مه به ستي حوكمه كانى ئه و ياسايه و ماناكانيان به رامبه ريانه:

۱- هه ريم- هه ريمى كوردستان- عيراق

۲- ئه نجومه نى وه زيران- ئه نجومه نى وه زيراني هه ريم

۳- وه زاره ت- وه زاره تى شاره وانى و گه شت و گوزارى هه ريم

۴- وه زير- وه زيرى شاره وانى و گه شت و گوزار

۵- به رپوه به رايه تى گشتى - به رپوه به رايه تى گشتى شوينه وار و که له پوور له وه زاره ت

۶- شوينه وار- ماده ي گوزار و نه گوزارواوه كه دروست كراوه يان نه خش كراوه يان

به ره مه پينراوه يان نووسراوه يان ده ست نووسه يان وينه ي كيشراوه يان وينه ي گيراوه ته مه نى

له (۲۰۰) سال كه متر نه بئ، هه روا په يكه رى مروف و ئازهل و رووه كانيشيان ئه گرته وه.

۷- که له پوور-



۱- كەلەپوور ھەر ماددەيەكى گوازراوھ و نەگوازراوھ كە دروست كراوھ و نەخشىيىنراوھ و بەرھەم ھىنراوھ و نووسراوھ و دەست نووسە و ويىنە كىشراوھ يان ويىنە گىراوھ و بەھاي ميژووى نىشتىمان و نەتەھى و ئاينى يان ھونەرى ھەيە.

۲- ھەر ماددەيەكى گوازراوھ يان نەگوازراوھ كەلەپوورى كە لە خالى يەك ئاماژەي پىكراوھ تەمەنى لە (۱۵۰) سال زياتر بىت و گرنگى تايبەتى ميژووى ھونەرى يان بيناسازى ھەبى ئەمەش لەلایەن ليژنەي ھونەرىيەھە بە راپورتىكى زانستى بەرز ئەكرىتەھە و بە رەزامەندى ھەزىر بۇ شوينەوار تۆمار ئەكرى.

۸- شوينەوارى ناوچەي ميژوويى: ئەو شوينەيە كە جيگەي بووھ بۇ رووداوى ميژووى نەتەھەيى نىشتىمانى كە گرنگ يان بايەخى ميژووى پىدراوھ.

۹- پارچە و شوينى سروشتى- ئەو پارچەھ و شوينە سروشتىيانە لەخۇ ئەگرى كە مروڤ دروستى نەكردوون، بەلام پەيوەندى بە زانستى شوينەوار و كەلەپوورەھە ھەيە لە بوارى بابەتى بايلوچى و جيولۇجىيەكان و شوينى سروشتى و ئەشكەوتە دەگمەنەكان و پەناگە بە بەردبووھكان شوينى (سكالائىت و سكالامائىت) و ژوور و پاشماوھى رووھكى و ئاژەلى ئەگەرى گرنگى تايبەتى بۇ ميژوويى يان ھونەرى ھەبىت بە برپارى ھەزىر لەسەر پيشنىيازى ليژنەي ھونەرى و بەرپوھبەرايەتى زانستى شوينەوار يان كەلەپوورى تۆمار ئەكرى.

۱۰- شوين و ناوچەي پارىزار و شوينەوارى يان كەلەپوورى و سەرجم ئەو شوين و ناوچە و شوينەوار و كەلەپوورىيانە ئەگرىتەھە كە سنوورى ديارى كراويان ھەيە و مەبەست لىي پاراستنى سىما رەسەنەكەيانە ھەك سامان و كەلەپوورىكى نىشتىمانى ئەو شوين و ناوچانە و چەندىن جور بينا و ھونەرى بيناسازى ھەمەرەنگ لەخۇ ئەگرى ھەك شار و شاروچكە و گوند و گەرەك و شەقام و گرد و قەلا كە لەلایەن ليژنە ھونەرىيەكانەھە بە راپورتى زانستى بەرز ئەكرىتەھە و بە برپارى ھەزىر بە شوين و ناوچەي شوينەوارى يان كەلەپوورى پارىزارا تۆمار ئەكرى.

۱۱- شوينەوارناسى: ھەركەسيك ھەلگىرې پروانامەي بەكالورىؤس بى لە زانستى شوينەوار.  
۱۲- لايەنى پەيوەندىدار- ئەو ھەزارەت و لايەنە حكومىيانە ئەگرىتەھە كە راسپىندراون بە پاراستنى شوينەوار و كەلەپوور.

۱۳- ليژنەي ھونەرى- ليژنەيەكە لە كەسانى پسپور لە بوارى شوينەوارناسى و بوارەكانى ترى پەيوەندىدار بە شوينەوار پىك دىت و پىكھاتەكە لەلایەن ھەزىرەھە بە رىنمىياك ديارى ئەكرى.

۱۴- كارى شوينەوارى كەلەپوورى- كارى گەران و روپىوى و ھەلكۆلين و نوژەن كردن و بە ئامانجى دۆزىنەھەي شوينەوارە گوازراوھ و نەگوازراوھكان چ لەسەر زەوى يان لە ژىر زەوى يان لە ژىر ئا و پاراستنىيان.

### بەريز ھىمن احمد حمە صالح/ جيگىر سەرۆكى پەرلەمان:

كى قسەي ھەيە؟ ئەو بەريزانە ناويان نووسيوھ (كاك شىخ زاھىر، مامۇستا حسيبە، خديجە خان، دكتور رىبوار، گولستان خان، جوان خان، مم اسكندر، ھدىيە خان، لىزا خان، اشنا خان، شادىيە خان، كاك شەمۇل، دكتورا شايان، كاك گوران، ژيان خان، كاك فيصل، دكتور محى الدين، بدريە خان، مامۇستا عوسمان، كاك سيروان)، فەرموو كاك شەمۇل.

بەريز شەمۇل اشين صابر:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

خالى دووھم باشتەرە سالەكە كەم بىكرىتەوہ بۇ (۵۰) سال، لەبەر ئەوہى زۇربەى كەل و پەلە كەلتووربىيەكان تەمەنيان كەمتەرە لە (۱۵۰) سال، خالى نۆيەميش وەكو دكتور زىدان باسى كرد، ئەو دوو وووشەيە ھەلەى ئىملايى تىدايە، ئەگەر راست بىكرىتەوہ بۇ (سلەكتىت و سلەكمىت).

بەريز ھىمىن احمد حمە صالح/ جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك مەم.

بەريز مەم اسكندر مەم:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ل ماددى ئىك فەقەرە (۱۱) شوينەوارناس ھەر كەسپك ھەلگىرى بىروانامەى بەكالورىۇس بىت لە زانستى شوينەوار، پىم وايە خەلكىك ھەيە بىروانامەى بەكالورىۇسى نييە، بەلام پىپورى ھەيە لە شوينەوارى، شوينى ئەوانىش بىكرىتەوہ باشتەرە، ھەر كەسپك ھەلگىرى بىروانامەى بەكالورىۇس بىت يان پىپورىيەكى ھەبىت.

بەريز ھىمىن احمد حمە صالح/ جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك دكتور محى الدين.

بەريز محى الدين حسن يوسف:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

برگەى (۱۰) يەم باس لە دواى گوندو گەرەك و شەقام و گرد و قەلا، ئەشكەوتىش زياد بىرى گەل گۇرستانە كۆنەكان، خالى (۱ و ۳)، لىژنەى ھونەرى لە كەسانى پىپورى لە بوارى شوينەوارناسى و بوارى ياسا، كەسپك لە بوارى ياساش گىرنگى باشتى ئەبى.

بەريز ھىمىن احمد حمە صالح/ جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو مامۇستا خەدىجە.

بەريز خدىجە عمر طە:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

يەكى لە ئامانجى سەرەكى ئەو ياسايە پاراستنى شوينەوار و كەلەپوورە، بەلام كە سەير ئەكەبىن لە زاراوہ و ئامانجەكان ھىچ پىناسەيەك بۇ پاراستن نەكراوہ، ھەرچەند پاراستن وەكو وشە خۇى شتىكى وازىجە، بەلام وەكو فىعلىك پىوستە بۇ ئەم ياسايە پىناسەك ھەبىت، پىشنىار ئەكەم بىرگەيەك زياد بىرى لە دواى بىرگەى شەشەم بىرگەى (۷) بەو شىوہيە، پاراستن ھەموو ئەو كار و چالاكىانە ئەگرىتەوہ كە لەلايەن لايەنى پەيوەندىدار ئەنجام ئەدرىن، وەكو چاودىرى كردن و نۆژەن كىردنەوہ تا دواى، بۇ پارىزگارى كردن لە بەھاكانى ماددى و مەعنەوى شوينەوار و كەلەپوور و شوينى ناوچە مېژووويەكان، تىببىنەكى تىرىشم، وەك لە ھۆكارەكانى دەرچوواندن ئامازە كراوہ كە شوينەوار و كەلەپوور بە شىوہيەكى گشتى مىراتىكى رۇشنىبىريە بۇ ھەموو ولاتىك، پىوست بوو لەو ياسايە زياتر گىرنگى بە وەزارەتى رۇشنىبىرىش بىدرايە، وەك لە پەرلەمانىش ئىحالەى دوو لىژنە كراوہ، وەزارەتى رۇشنىبىرىش لايەنىكى پەيوەندىدارە ئەبوايە جىگەى كرايە.

بەريز ھيىمن احمد حمە صالح/ جيگري سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو جوان خان.

بەريز جوان يونس محمد:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

برگەى شەشەم باس لەوہ ئەكات تەمەنيان لە (۲۰۰) سال كەمتر نەبى، لە برگەى حەوتەم خالى دووہم باس ئەكات كەلەپوورەكان (۱۵) سال زياتر بن، پيم باشە ئەو دوو سالە ليك بدرى و وەكو يەكى لى بكرى، ھەردووكى (۱۰۰) بۆ (۲۰۰) سال زياد بكرى.

بەريز ھيىمن احمد حمە صالح/ جيگري سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك سيروان.

بەريز سيروان فرج محمد:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

برگەى حەوتەم، حەوتەم، پيناسەى كەلەپوور كراوہ، پيم باشە لە كۆتاييەكەى، ئيمە بە گۆرانكارى لە ژيانى ئينسان ئەم ياسايانە ئەميينتەوہ بۆ چەندين سالى داھاتوو، نازانين تا ئەو كاتە چ شتيكى تر ئەچيتە خانەى كەلەپوورى، پيم باشە تۆزىكى ترى بۆ زياد بكرى بللى يان ھەر ماددەيەكى تر بە ھەر پيوەريكى كەلتوورى بچيتە خانەى ماددەى كەلتووربيەوہ ئەم ياسايە بيگريتەوہ، مەبەست ئەوہ يە (۲۰) سالى تر بزانيں چيتر ھەيە، ئەو ياسايە شمولى بكات.

بەريز ھيىمن احمد حمە صالح/ جيگري سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو ئاشنا خان.

بەريز ئاشنا عبدالله قادر:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى يەكەم خالى شەشەم، پيناسەى شوينەوار، لەو شوينە كە كۆتايى پى دى پەيكەر و مرۆف و ئاژەل و رووہكەكانيش ئەگريتەوہ، پيم وابى ئەبى بخريتە پيشەوہ، چونكە ئەو مەبەستە ناگەيەنى، بۆيە پيم باشە ئاواى لى بكرى، شوينەوار ماددەى گوازراوہ و نەگوازراوہ كە دروست كراوہ يان نەخشينراوہ يان بەرھەم ھينراوہ يان دەست نووسە يان ويئەى كيشراوہ يان ويئەى گيراوہ پەيكەرى مرۆف و ئاژەل و رووہكەكانيش كە تەمەنيان لە (۲۰۰) سال كەمتر نەبىت، تيبينىەكى تريش، لە بەشى دووہم، شوينەوار و كەلەپوورە نەگوازراوہكان ماددەى (۶) برگەى دووہم، مافەكانى پەيوەندى ھاوسپيەتى، پرسيارم لە ليژنەى تايبەتمەندى بەريز، ئايا برگەى دووہم مافەكانى پەيوەندى ھاوسپيەتى ئەوہ پيناسەيە؟ ئەگەر پيناسە كراوہ با بەھمان شيوہ بچيتە ماددەى يەكەم و لە ريزى پيناسەكان دابنرى.

بەريز ھيىمن احمد حمە صالح/ جيگري سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك شيخ زاھير.

بەريز زاھير محمد على حسين:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

برگەى نۆيەم، پارچە و شوينەوارى سروشتى ئەو پارچە و شوينەوارە سروشتييانەيە كە مرۆف دروست كردووہن، پيم باشە واى لى بكرى، پارچە و شوينەوارى سروشتى ئەوانەن كە

دەستکردى مرؤف نين بەلام پەيوەندى بە زانستى شوينەوار و كەلەپوور ھەيە، لە بوارى بابەتە بايلۆجى و جيۆلۆجىيەكان و بابەتە زىندەوھەرزانى و زەوى ناسەكان، ھەك شوينى سروشتى و ئەشكەوت و پەناگە و بەردبووھەكان و شوينى (سكالاتايت و سكالاکمايت)، ئەو دوو وشەيەش راست بکريئەو، لەبەر ئەوھى (ستەلەكتيت و ميتاوا)، ئەگەر بشکريئ پيئاسە بکريئ مەبەست چيە ليرە بۆ ئەوھى لە کاتى جئ بەجئ کردن ئەم ياسايە ئاسان بيئ، ژوور و پاشماوھى رووھكى و ئاژەلئ ئەگەر گرنگى تايبەتى ميژووى يان ھونەرى ھەبيئ بە بريارى ھەزير و پيشنيارى ليژنەى ھونەرى و بە راپۆرتى زانستى بە شوينەوار يان كەلەپوور تۆمار ئەکريئ، برگەى دەيەم شوين و ناوچەى پاريزراوى شوينەوارى يان كەلەپوورى، پيم باشە ئەو برگەيە وای لئ بکريئ، ناوچە و شوينە پاريزراوھەکانى شوينەوارى و كەلەپوورى، لەبەر ئەوھى ناوچە فراونترە لە شوين، سەرجم ناوچە و شوينەوارە پاريزراوى و شوينەوارە كەلەپووربيەكان ئەگرئتەوھە كە سنوورئكى ديارى كراويان ھەيە، مەبەست لئى پاراستنى سيما رەسەنەكەيانە، ھەك سامان و كەلەپوورى نيشتمانى كە ئەو شوين و ناوچە چەندين جۆر بينا و ھونەرى و بيناسازى و ھەمەرەنگ لە خۆ ئەگرئ، ھەك شار و شارۆچكە و گوند و شەقام و قەلاو و ليرە ئەشكەوت و گۆرستانى كۆن و مەزارگە ئاينبيەكانيش زياد بکريئ بە بريارى ھەزير شوين و ناوچەى شوينەوارى و كەلەپوورى ئەخرئتە، ئەوھش زياد بکريئ ئەخرئتە سەر موئكى گشتى بەريوھەرايەتى گشتى شوينەوار لە ھەريئى كوردستان، برگەى يانزە شوينەوارناس، ليرە پيئاسەى كەسى سرووشتى ديارى كراو، ئەو كەسەيە ھەلگري بپوانامەى بەكالۆريؤس بيئ لە زانستى شوينەوارناسى، پرسيار ئەوھيە ئەكريئ شوينەوار ناس دەزگايەك بيئ، سەنديكاي شوينەوارناسانى ھەريئى كوردستان، ئەكريئ ئەوان بن؟ پيشنيار ئەكەم برگەى سيزدەم بچيئتە شوينى برگەى دەيەم، لەبەر ئەوھى برگەى دەيەم باسى ليژنەى ھونەرى ئەكات، پيويستە ليژنەى ھونەرى پيش ئەوھى پيئاسە بکريئ لە برگەيەكى تر بيئ و بۆيە جئ گۆرکييان پئ بکريئ، سوپاس.

**بەريز د. رپواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

فەرموو گولستان خان.

**بەريز گلستان باقى سليمان:**

**بەريز سەرۆكى پەرلەمان.**

سەبارەت ماددا ئىكى برگا پيئجى بەريوھەراتيا گشتى ھاتبيە بۆ شوينەوار و كەلەپوور لە ھەزارەت، پيئقيا بنقيسين ريقەبەريين شوينەوارى گشتى يان ئى ريقەبەريان گريدايى ب بەريقەبەرين گشتى شوينەوارى، ھەروسا برگا شەشى ئى ديارى كرنا (۲۰) سالا ديئت ليژنەكا تايبەت كول سئ كەسان كيمتر نەبيئ، تەمەنى وى ديارى بکە، گەلەك جھيئ شوينەوارى و پەيەكەرين مرؤف و ئاژەلان ل كوردستانى ھەن تەمەنى وى نزيكى دە ھەزار سالان يان شەست ھەزار سالان، گرنگە پشتى وى پرۆژەى گرنگيەكا باش پئ بەن، ژ بۆ ھندئ ولاتين دەرڤە و نافخويا دەرڤەى كوردستانى ب كەلەپوور بناسن، ھەروسا بيئتە سەرچاويەكى باشى داھاتى ئى، سەبارەت برگا ھەفتى يا دووى پيئقيا بکەن (۵۰) سالى كو پشتگيريا كاك شەمۆل و شيخ زاھير دكەم، يان سال ديار نەكەن بۆ ھەلسەنگاندنا ماددين كەلەپوورى، بەلكو ب ريكا ليژنەكا

شوئنه واری دیار بکن یان ژى هه مان برگا شه شى، هه ر وسا برگا نه هى سه بارهت جهى  
سکالاتايت و سکالاتمايت پیتقیا هه ردوو شوین راست کرن بۆ (سکالاتکیت و سکالاتمیت)،  
به حسی ریژی و پاشماوین رووه کی کریه، لیره بهیته نفیسین ریژیا پاشماوین رووه کی و ئازهل  
وه کو شوین پی یان ده ما ئازهل ده مچ دبن دناف ماده کا لىنجدا و دمینه قه تا ماوه کی دوور و  
دریژ و ده بنه بهرد بوو کو نه قه ژى بابه تین جیولۆجینه، برگا نهی پشتیگریا برادهری خو شیخ  
زاهیر دکه م.

**به ریژ د. ریواز فائق حسین / سه روکی په رله مان:**

فه رموو دکتوره شایان.

**به ریژ شایان کاکه صالح محمد:**

**به ریژ سه روکی په رله مان.**

پیشنیار نه که م له برگی حه وته م له خالی یه که م له پیناسه ی که له پوور نه و رسته ی بۆ زیاد  
بکری، که له پوور پاشماوه ی که لتووره که له نه ته وه ییه که وه بۆ نه ته وه یه کی تر نه گوازیته وه،  
ئینجا ته و او بکری، پیناسه ی که لتووریش زیاد بکری، زانینی نه و باوه ر و ده ست که وت و یاسا و  
دابونه ریتانه یه که شارستانییه تی مرؤفایه تی نه نوین.

**به ریژ د. ریواز فائق حسین / سه روکی په رله مان:**

فه رموو کاک فه یسل.

**به ریژ فیصل عباس عولا:**

**به ریژ سه روکی په رله مان.**

ماده ی یه ک برگی (۱۱)، شوئنه وارناس هه رکه سیک هه لگری پروانامه ی به کالیوریؤس بی له  
زانستی شوئنه وار، پیم باشه وای لی بکری، هه ر که سی هه لگری پروانامه ی به کالیوریؤس بی لای  
که م به سه ره وه له زانستی شوئنه وار دا، پشتیگری له کاک مه م و کاک شه مۆل و شیخ زاهیر  
نه که م، سوپاس.

**به ریژ د. ریواز فائق حسین / سه روکی په رله مان:**

فه رموو بدریه خان.

**به ریژ بدریه اسماعیل:**

**به ریژ سه روکی په رله مان.**

ماده ی یه ک برگی (۱۱) پشتیگری مه م اسکندر نه که م، شوئنه وارناس هه ر که سی هه لگری  
پروانامه ی به کالیوریؤس بی له زانستی شوئنه وارناسیدا، پیم باشه هه موو شاره زاییه کی نه و  
بواره ش بگریته وه که زانستیانه یان بۆ ماوه ی له و بواره به نه زموونه و کاری تیدا کردوو.

**به ریژ د. ریواز فائق حسین / سه روکی په رله مان:**

فه رموو هدیه خان.

**به ریژ هدیه مراد حیدر:**

**به ریژ سه روکی په رله مان.**

دوو پیشنیار هه ی، ماددا ئیکی برگا شه شى پی باشه په یقا شوین ژى بیته زیاده کرن، بیته شوین  
و ماددین گوازاو و نه گوازاره وه که دروست کراوه یان نه خشکراوه یان به ره م هینراوه یان

نووسراوه يان دەست نووسه يان ويښه گيراوه تا ئه خير، ديسا پيشنيارا دوى برگا دهه شوين و ناوچين پارزراو يان كه له پوورى پي باشه په رستگا بېته زیده کرن وهك شار و شاروچكه و گوند و په رستگا و ئه شكوت، بۇ نموونه په رستگه ها لالش ئاينى ئيزيديه، زور كهفن و ديريڼه كو بووه جيههك شوينه وارى ل كوردستاني، بووه ره مزه كى نيشتيمانى، پشتگيريا شيخ زاهير دكه م.

**بهريز د. ريواف فائق حسين / سهروكى په رله مان:**

فهرموو ژيان خان.

**بهريز ژيان طاهر احمد:**

**بهريز سهروكى په رله مان.**

ماددهى نو هه ئالان ئامازه يان پيدا ئه و دوو دهسته واژه يه چاك بكرېته وه، خالى (۱۱) شوينه وارناس يانى پسپور له بوارى شوينه وار، كهس به چوار سال نابېته پسپور، پيشنيار ئه كه م هه ر كه سى هه لگري پروانامه ي دبلوم عالى و سه ره وه بى له زانستى شوينه وار.

**بهريز د. ريواف فائق حسين / سهروكى په رله مان:**

فهرموو دكتور ريبوار.

**بهريز ريبوار عبدالرحيم عبدالله:**

**بهريز سهروكى په رله مان.**

دياره ئه م پيشنيازه ياسايه بايه خى خوى هه يه، سه رمايه كى نيشتيمانيه، هه ندى دهسته واژه هه يه زانستيه، هه ندى هه ن لى حالى نين ئاسايه له بهر ئه وه ي پسپورى شوينه وارناسى نين، پيشنيار ئه كه م پاشكوپه ك هه بى هى پرؤزه ياسايه كه ئه و دهسته واژانه پيناسه بكه ين، بۇ ئه وه ي حالى بين، سه باره ت به برگه ي هه شته م له باره ي شوين و ناوچه ي ميژوويى هه ندى شوين هه يه كليسا يه، مزگه وته ميژوويان ئه گه رېته وه بۇ پيش (۲۰۰) سال، ئه بى ئه وه ش ئيزافه بكرى، له برگه ي (۱۱) باس له شوينه وارناس ئه كات، ئه بى به و شيويه بى، يان له سه رووى به كاليوريؤس كه ماسته ر و دكتوراش ئه بى ئيزافه بكرى، يا نابى له خوارووى به كاليوريؤس بى، پرسيار، ئايا كه سى هه لگري پروانامه ي ميژووه كه ره بتى زانستى به و بابته، ناكري بى به پسپور له و بواره وه؟

**بهريز د. ريواف فائق حسين / سهروكى په رله مان:**

فهرموو شادى خان.

**بهريز شادى نوزاد وهاب:**

**بهريز سهروكى په رله مان.**

ماددهى يه ك خالى (۷) و دووه م، پشتگيرى قسه كانى كاك شه مول ئه كه م، ئه و (۱۵۰) ساله زوره، ئه كرى (۵۰) سال بى، له ئيستادا له بهر هه ره شه يه كى ترى له ده ستدانى يه كى له كه له پووره كانين كه خشله كانه، ئه و بابته تانن كه بۇ جوانكارى به كار هاتوون، به لام له ئيستادا به هوكارى هاورده كردنى به شيكى زور له و خشلانه له دهره وه ي ولاته وه خه ريكه كه له پوورى كوردى له و بابته به ره و له ناوچوون ئه چى، ئه و خشلانه ناتوانين ده ستمان بكه وى كه سه رووى (۱۵۰) سال ته مه نيان بى، پيم باشه پشتگيرى قسه كه ي كاك شه مول و هه ر به ريژيك داواى كه مكرده وه ي ئه و ساله ي كردووه ئه كه م، خالى ده يه م، پشتگيرى قسه كانى دكتور محى الدين ئه كه م كه

گۆرستان و ئەشكەوتەكان زىاد بىكرى، ھەدىيە خانىش بۇ پەرسىتگاكان كە باسى كرد، خالى (۱۱)، بىروانامەى بەكالۆرىۆس زۆر كەمە بۇ ئەوھى كەسى بېئە ھەلگىرى ئەو نازناوھ كە شوئەوارناسە، پىم باشە بىروانامە بەرز بىكرىتەوھە يان بنووسرى ھەر كەسى كە پىشەنەى كار كردنى لەو بوارە ھەيە بۇ زىاتر لە (۸) سال، چونكە لەو حالەتە ئەتوانى خىبەرەيەكى باشى ھەبىت، خالى (۱۳)، باسى دەرکردنى رىئمايى ئەكات لەلایەن وەزىرەوھ ئەم بەشەى بۇ زىاد بىكرى لە كۆتايىبەكەى لە ماوھەيەك زىاتر نەبى لە (۶۰) رۆژ، سوپاس.

**بەريز د. رپواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

فەرموو كاك گۆران.

**بەريز گۆران عمر على:**

**بەريز سەرۆكى پەرلەمان.**

لە ماددەى يەك خالى (۶) شوئەوار بەو شىوھى لى بىكرى، ئەو پاشماوھ يان كەرەستانەيە كە مرۆف لە رابردوو بەرھەمى ھىناوھ يان بەكارى ھىناوھ، بۇ خالى (۶) پىشتگىرى قسەكانى دىكتورە شايان ئەكەم، مادام لەو پرۆژە ياسايە چەند جارى وشەى كەلتووور ھاتووھ، پىم باشە پىناسە بىكرى بەو شىوھەيە، زانىنى كەلەپوورى ئەو باوھر و دەستكەوتوو ياسا و دابوو نەرىتانەيە كە شارستانىبەتى مرۆفايەتى ئەنوئىن.

**بەريز د. رپواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

فەرموو دىكتور عثمان.

**بەريز عثمان على سمايل:**

**بەريز سەرۆكى پەرلەمان.**

داواى روون كردنەوھ لە لىژنەى تايبەتمەند ئەكەم كە شوئەوار جىايە لەگەل كەلەپوور، كە جىايە پىناسەيان بە يەكەوھ كراوھ، ئەو ياسايىبەى ئىستا ياساى دەستوورى عىراقى سالى ۲۰۰۵ لە ماددەى (۳۵) باس ئەكات، قانونى ئاسارى عىراقى رەقەم (۵۹) سالى ۱۹۳۶ لەوئى ئەو ياسايانە زۆريان بەركارن و لەوئى وەرگىراون، بۇ ئاماژەى پى نەكراوھ لەگەل ياساى ۲۰۰۲ ى ھەريم؟

**بەريز د. رپواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

فەرموو لىزا خان.

**بەريز لىزا فەلەك الدين صابر:**

**بەريز سەرۆكى پەرلەمان.**

بە حوكمى ئەوھى لەو پىشەنيازە ياسايە لە بەشى دووھم و سىبەم زۆر باسى شوئەوار و كەلەپوورى گوازاراوھ و شوئەوارە كەلەپوورە نەگوازاراوھكان كردووھ، بەلام لە تەعريفەكان ھىچ باسى نەكردووھ بە روونى، ئايا مەبەستى چىبە لەو دوو وشەيە، پىشەنيار ئەكەم دوو بىرگەى تر زىاد بىكرى بۇ ماددەى يەكەم بەو شىوھەيە، يەك، شوئەوار و كەلەپوورە گوازاراوھكان ئەو شوئەوارانەن كە ئەكرى بگوازرىنەوھ لە شوئەنيكەوھ بۇ شوئەنيكى تر وەكو پەيكەر و مۆر و ئامپىرە لە كانزا دروست كراوھكان، دووھم، شوئەوار و كەلەپوورە نەگوازاراوھكان ئەوانەن لە شوئەنى خۆيان جىگىرن يا بە ھۆى ھەستىاريان ناتوانى بگوازرىنەوھ بۇ شوئەنيكى تر، وەكو

ئەشكەوت و گرد و پەرستگا و شوپنە ئاينىيەكان، پشتگىرى قسەكانى شىخ زاهىر و ھەدىە خان و مەم ئەسكەندەر ئەكەم.

**بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

فەرموو ھەسبە خان.

**بەريز حسيبە سعيد ابراهيم:**

**بەريز سەرۆكى پەرلەمان.**

لەبەر ئەوھى ئەبينىن لەكاتى ئاراستە كردن ئاراستەى دوو ليژنە كراو، پيوست بوو لە برپگەى سىيەمى ماددەى يەكەم لە تەنیشت وەزارەتى شارەوانى و گەشت و گوزار رۆشنبىرى و كۆمەلگەى مەدەنىش زياد بكرى، لە برپگەى شەشەم، شوپنەوار ماددەى گوزارو و نەگوزارو، لە ياسا ئەسلىيەكە بە ئەموال ھاتوو، لىرەش پيويستە بەو شىوہىە بى، ماددەكانى گوزارو و نەگوزارو كە بنىات نراون لە جياتى دروست كراو، چونكە دروست كراو بە ماناى تەسنيە دى، بنىاتنانش بە ماناى بەنا، بەو شىوہىە، يان نەخش كراو يان بەرھەمھيئەت يان نووسراو و يا دەستنووس يا نەخشىنراو يا وپنەى گىراو و تەمەنيان لە (۲۰۰) سالى كەمتر نەبيت و پەيكەرى مرؤف و ئاژەل و رووھەكەكانيش ئەگرىتەو، سەبارەت برپگەى (۸) شوپن و ناوچەى ميژوويى پيئيشيار ئەكەم بە ھوكمى ئەوھى ناوچە فراوانترە لە شوپن بەو شىوہىە بى، ناوچە و شوپنى ميژوويى، ئەو شوپنەن كە ديمەنى رووداوى ميژوويى و نەتەوہىي و نيشتيمانى گرنگ و بايەخى ميژووييان پيدراو، برپگەى نۆيەم، پارچە و شوپنى سروشتى، بكرى بە چەند خايلك، ئەو پارچە و شوپنەوارە سروشتيانەن كە دەست كرد نين و بەلام پەيوەندى بە زانستى شوپنەوار و كەلەپوور ھەيە، لە بوارى بابەتى بايلوچى و جيؤلوجىيەكان وەك شوپنى سروشتى و ئەشكەوتە دەگمەنەكان و پەناگە بكرىتە پەناگەكان و بەبردبووہەكان و شوپنى (سكالاكمايت و سكالاكمايت) و رەژ و پاشماوہى رووہكى و ئاژەلى ئەگرىتەو بە مەرجى گرنگى تايبەتى ميژوويى و ھونەرى ھەبيت، خالى سىيەميش، پارچە و شوپنەوارى سروشتى بە برپارى وەزىر لەسەر پيئيشيارى ليژنەى ھونەرى بە راپورتى زانستى بە شوپنەوار يان كەلەپوور تۆمار ئەكرى، لە ھەمان برپگە مادام باس لە دوو زاراوہى نوئ كراو پيئيشيار ئەكەم (سكالاكمايت و سكالاكمايت) بەم شىوہىە پيئاسىە بكرين، (سكالاكمايت) برىتييە لەو كلسە رەق بووانەى لە ژىربانى ئشكەوتەكان دروست ئەبى لە ئەنجامى يەكگرتنى كلسەكان لەگەل ئاودا لە سەقفى ئەشكەوتەكان بەرھوہ خواروہ شۆر ئەبنەو، سكالاكمايت بە ھەمان شىوہ دروست ئەبى، بەلام بە پيچەوانەوہ لەگەل ئەو بەشە ئاوانە كە لەگەل كلسى ئەشكەوتەكان ئەكەونە سەر زەوى و يەك ئەگرن، بەلام بە پيچەوانەوہى سكالاكمايت لە خواروہ بەرھوہ سەرھوہ دروست ئەبن، پشتگىرى كاك شىخ و ژيان خان ئەكەم، سوپاس.

**بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

فەرموو ليژنە.

**بەريز زىدان رشيد خان اودل:**

**بەريز سەرۆكى پەرلەمان.**

سەبارەت بە ماددەى يەكەم ھەندى تىبينى تىدايە كە گرنگە لىرە ئاماژەيان پى بكرى، ئەوانەى تر لەگەل ليژنەكان تاوتوئ ئەكرى، ئەوھى زۆر گرنگە پيئاسەى بەرپوہەرايەتى گشتى پيويست كە



ئەلپى بەرپوۋەبەرايەتى گىشتى شوپنەوار و كەلەپوور لە وەزارەت، واتە سەرچەم بەرپوۋەبەرايەتى و بىنكە و فەرمانگەكانى شوپنەوارى ئەگرىتەوۋە لە ھەرپىمى كوردستان، پېويست بەوۋە ناكات سەرچەم بەرپوۋەبەرايەتتېبەكان لېرە ئاماژەيان پى بىكرى، سەبارەت بە پېناسەى شوپنەوار كە ئەلپى ماددەى نەگوزراوۋە و گوزراوۋە ئەو گوزراوۋە ھەم شوپن و ھەم پارچەش ئەگرىتەوۋە، واتە ھەموو ئەو شوپنەنەى ئەگوزراپنەوۋە يان ناگوزراپنەوۋە، بەلام ئەوۋەى بەشىكى زۆرى ئەندامان تەركىزىيان لەسەر كرد رەنگە لە خویندەنەوۋەى بەرپزان ناروونىبەك ھەبى لە دەست نیشان كردنى سالاكە كە ئاماژەى پى كراوۋە، لە پېناسەى شوپنەوار لە شەشەم ئەلپىن (۲۰۰) سالى زياتر بى، واتە ئەوۋە تەحسىل حاسلە لە كەلەپوور ھەموو شتى كەلەپوورە تەمەنى لە (۲۰۰) سالى كەمتەرە، پېوست ناكات دووبارەى بىكەينەوۋە، بەلام لە ھەوتەم خالى دوو ئەلپىن ھەر كەلەپوورىك لەوانەى خالى يەكەم ئەگەر تەمەنى (۱۵۰) سالى بوو گرنگى تايبەتى ھەبوو بە برپارى وەزىر و لېژنەى تايبەتەند ئەكرىتە شوپنەوار، واتە ئەوۋەى ئېوۋە داواى ئەكەن (۵۰) سالاكە كەلەپوور بى ئېمە يەك سالى تەمەنىشمان بۇ داناوۋە ئەگەر گرنگى تايبەتى ھەبى كەلەپوورە، بەلام ئەلپىن (۱۵۰) سالى تەمەنى بەر لە (۲۰۰) سالاكە بېيتە شوپنەوار، سەبارەت بە شوپن و ناوچەى مېژووۋى خالى ھەشتەم ئەوۋە جياوازە لەگەل شوپنەوار، تەعريفى ئەو شوپنەنە ئەكرى بۇ نمونە شوپن و ناوچەيەك كە رووداويكى مېژووۋى تېيدا روويداوۋە، بۇ نمونە لە كۆرى لە كاتى راپەلپىن لە (۹۱) رېمى بەعس لە و تېكشكىنرا بوو شوپنكىكى مېژووۋى و رەمى گەلى كورد بە تايبەتى لە ھەرپىمى كوردستان، لەو خالە پېويست ناكات سالى بۇ ديارى بىكەين، بەشىكى زۆرى تېبىنەكان جى ئەكەينەوۋە، بەلام پېويستە بە نووسىنىش پىمان بەن، خالىكى تر كە پىشتىگرىشى لەسەر كرا سەبارەت بە شوپنەوار ناس، نمونە من شوپنەوار ناسم لە ماوۋەى چوار سالى پەرلەمانتارىم دا ئەبى سەندىكاي پارېزەران مافى پارېزەرايەتېم پى بدات، چونكە چەند ياسايىبەك دەرچوۋە و دەنگىشم پىداوۋە، بەلام خزمەتېشم بۇ ھەژمار ئەكرى؟ نەخىر، تەنيا يەك پىسپورېم ھەيە كە لە بەشى خۆم خویندووۋە، بۇيە زۆربەى پىسپورىبەكان لەسەر ياساى عىراقىبەكان و ياساكانى تىر ناوچەكانىش لە بەكالورىۇس تەشخىسى پىسپورىبەكە ئەكرى، ئەوانەى لېرەن و منىش ھەزم لېە بچم لە سەندىكاي جوگرافى ناسان لە كۆمەلەى تر بىم بە ئەندام، بەلام قبولم ناكەن، ھەلسەنگاندنى كەس بۇ كار كردن لە ئىختىساسى خۆى ئەبى لە زانستى خۆى كە خویندنى بەرايىبە، بۇ ئەوۋەى بتوانى كارى مېھنەى خۆى بىكات لە زانستى شوپنەوار، ئەوانەى خزمەتېشيان ھەيە ئەتوانن لە سەندىكاي شوپنەوارناسان ئەندامىبەتى فەخرى قبول بىكەن، ئەوانەى (۲۰) يا (۱۵) سالى خزمەتېان ھەيە لە شوپنەوار، ئەوانەى تر كە پېويستە بە نووسىن بە دەستمان بگات.

**بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

فەرموو.

**بەريز لقمان حمد حاجى:**

**بەريز سەرۆكى پەرلەمان.**

سەبارەت بە پرسىارەكان بە ديارى كردنى (۲۰۰) سالى بۇ شوپنەوار و (۱۵۰) سالى بۇ كەلەپوور، ئەو ياسايە لە چوارچېوۋەى حكومەتى فېدرالى عىراقىن وەكو ھەرپىمى كوردستان و ئەوئىش پابەندە بە پىنج رىكەوتنامەى نېودەولەتى سەبارەت بە پاراستنى كەلەپوور و شوپنەوار، بۇيە بۇ ديارى كردنى ئەو سالانە سوود وەرگىراوۋە لە رىكەوتنامەى يونسكوۋى سالى ۱۹۷۰ كە عىراقىش ئەندامە كە كەلەپوور بە سەد سالى ديارى كراوۋە، بۇيە رېگرى نابى (۱۵۰) سالى بىكرىتە (۱۰۰) سالى، بەلام كەمتر ناكرى.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو ماددەى دوو.

بەريز نزار ملا عبدالغفار:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى دوو:

حوكمەكانى ئەو ياسايە بەسەر شوينەوار و كەلەپوورى گوازراوه و نەگوازراوه دا جى بەجى ئەكرى كە لەو مەرجانەى تىداين:

۱- ئەگەر بەرهەمى شارستانى گەلى كوردستان يان ميزۆپۆتاميا شارستانىيە تىبە يەك لەدواى يەكەكانى ئەو ناوچەىە بىت لەسەر خاكى كوردستان بەهەرم هاتىن يان روويداين.

۲- ئەگەر بەهاىەكى شوينەوارى يان هونەرى يان گرنگى ميژوويى هەبىت و يەكى بى لە دەرەنجامى شارستانى گەلى كوردستان كە لەسەر خاكى كوردستان ئەنجام دراين.

۳- ئەگەر شوينەوار يان كەلەپوورى لەسەر خاكى كوردستان بەرهەم هاتىن يان گەشەى كردىن يان پەيوەندى بە ميژووى هەريم هەبىن يان بنەماكانى مرؤفاىەتى.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

كى قسەى هەيە؟ كاك جمال، شادى خان، كاك عوسمان، گولستان خان، دكتور محى الدين، كاك سيروان، مامۇستا ابو بەكر، دكتور ريبوار، خەديجە خان، فەرموو كان عوسمان.

بەريز عثمان كريم سواره:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى دوو پىم وايە بركەيەكى تر زياد بكرى، كەلەپوور ئەو شوينانەى سەردەماى شۆرشە يەك لە دواى يەكەكانى گەلەكەمان ئەگرىتەوه، هەموو ئاسەوار و بينا و ئەو پاشماوانەش لە ئىستا وجوديان هەيە.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو گولستان خان.

بەريز گولستان سعيد محمد:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

حوكمەكانى ئەو ياسايە بەسەر ماددى و ناماددى، چونكە ناماددىيەكانيش هەندىكيان كەلەپوورى زاركين كە پىويستە بياريزرين، بەتايەتى نەريتى زاركى و هونەرى رهواندن و مۇسقىقا و گورانى و سرودى ئاينى و دەست رەنگينى كە شتىن نا ماددين، سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

ئەو گوازرا و نەگوازراوه مادام تەعريفى كەلەپوور و شوينەوار كراوه لە پيشەوه لە هەموو شوينى لابرئ، فەرموو كاك سيروان.

بەريز سيروان فرج محمد:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

وڤراى پشتگيريم بۆ كاك عوسمان هەمان رام هەيە، لە ماددەى دووش پىم وايە زورجار وتنى لەسەر خاكى هەريم زيادەيە، چونكە ئەكرى شتىك هەبىن كەلتوور بى و لە دەرەوهى هەريم بى، يا دزراين.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو مامۆستا ابو بەكر.

بەريز ابو بەكر عمر عبدالله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

پيىم وايە ئەو ماددەيە زيادەيە، چونكە لە خالى يەكەم هاتوو ئەگەر شوينەوار يان كەلەپوور لەسەر خاكى كوردستان بەرھەم هاتبى ئەتوانين بيىنە خالى يەكەم، پرسياريشم ئەكەم مەبەست لە بنەماكانى مرؤقاىەتى چيىە؟

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو خەديجە خان.

بەريز خديجە عمر طە:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

پيىم وايە ماددەى دوو زيادەيە، چونكە ئەلى حوكمەكانى ئەو ياسايە بەسەر شوينەوار و كەلەپوور جى بەجى ئەكرى ئەو مەرجانەى تيدايت، لە ماددەى يەكەم هەموو بابەتەكانمان پيىناسە كرديە، شوينەوار و كەلەپوور چيىە، لە شوينەوار باس ئەكات چيىە و تەمەنى چەنە، بە مەرجيش ناچى، پيويست بە بوونى ناكات.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەريزان ئەندامانى ئەو سى ليژنە بەريزەى ئەو پرؤژەيان بينيوە وابزانم ساليك و چەند مانگيە ئەو پرؤژەيە لە نيوان ئەو ليژنانە هاتووچؤ ئەكات، تكيائە ئەو قسانەى هەتائە ئەبوو لە ليژنەكانتان بيكەن، ماددەكان ژمارەيان زۆرە، هەمووتان بەرؤژوون، دەرھەت بەدەنە ئەو بەريزانەى لە ليژنەكان نين قسە بكەن، بەتايبەتى لە كؤبوونەوى ئەخيريىش پيىكەو ئەبن، فەرموو كاك دكتور محى الدين.

بەريز محى الدين حسن يوسف:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ھەرچەندە من لە ليژنەكە بووم، بەلام مرؤف جارى يان دووجار شتى بخوينيتەو ھەنگە تيبينى زياترى بؤ دروست بى، ئەو ھى گرنگە خالى سيىمە مە كە باس ئەكات پەيوەندى بە ميژووى ھەريمەو ھەبيت، ئيمە ياسايەك دائەريژين راستە بؤ ھەريمى كوردستانە، بەلام ھەنگە ئەو ميژوو ھەتەنيا ھەريم نەبى كە لە دەستوورى عيراقى تا قوشتەبە، ميژووى كورد لە باشوور زؤر لەو فراونتر بى، بؤيە پيىم باشە ئەو ھەريمە لابرئ و ئەو بنەمالە مرؤقاىەتبيە بكریتە ھەنگەزى مرؤقاىەتى، ھەردوو برگەى سيىمە و يەكەم ليك بدرئ گەشەكەى كرديى بييتە دواى روودانى يان بەرھەم ھينرابى.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك جمال.

بەريز جمال حويز مصطفى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

برگەى سيىمە ئەگەر شوينەوار يان كەلەپوور لەسەر خاكى كوردستان بەرھەم هاتبى يان گەشەى كرديى يان بنەمالەكانى مرؤقاىەتى، پيىم باشە واى لى بكرى، بەرھەم هاتبى گەشەى

كردىبى يان پەيوەندى بە مېژووى ھەرىم و بىنەماكانى مرقۇقاىيەتى ھەبى، داواش لە لىژنەى بەرىز ئەكەم روون كوردنەو بەدات لەسەر بىنەمالەكانى مرقۇقاىيەتى.

**بەرىز د. رېواز فائق حىسېن / سەرۆكى پەرلەمان:**

مەبەستىيان عونسرى بەشەرىبە، رەگەزى مرقاىيەتى، تەرجەمەكەى تەواو نىيە، فەرموو دكتور رېبوار.

**بەرىز رېبوار عبدالرحىم عبدالله:**

**بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.**

سەرەتا ھەز ئەكەم ئەو بەلىم كاتى داواى روون كوردنەو لە لىژنە ئەكەىن يان پرسىيارىك ھىوادارىن وەلاممان بەدەنەو، لە ماددەى يەكەم داواى ھەندى روون كوردنەومان كورد نەبوو، لەسەر بېرگەى سى تېبىنىم ھەيە، ئەلى ئەگەر شوپنەوار يان كەلەپوور لەسەر خاكى كوردستان بەرھەم ھاتىبى يان گەشەى كردىبى يان پەيوەندى بە مېژووى ھەرىمەو بەى، لەلايەك بە ھەرىم ھاتوو لەلايەكەش بە كوردستان ھاتوو، يان بەكەىن بە ھەرىمى كوردستان يا ھەرىم يا كوردستان، دوو، پىم واىە ئەو ماددەى تەحسىل ھاسلە، لەبەر ئەوھى لە ماددەى يەك ھەيە، باس لە پىناسەى شوپنەوار ئەكات، ئەوھش بۇخووى رووداوى شوپنەوارىبە لەسەر خاكى كوردستان، يان ئەو ئەزافە بىكرى بۇ ماددەيەك يان ھەلگىرى.

**بەرىز د. رېواز فائق حىسېن / سەرۆكى پەرلەمان:**

شادى خان فەرموو.

**بەرىز شادى نوزاد وھاب:**

**بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.**

خالى يەكەم، شارستانى گەلى كوردستان، پىم باشە ئەو بەكرى بە گەلانى كوردستان، چونكە زياتر لەگەل گەلىك لەسەر ئەو خاكە پىكەو ئەژىن.

**بەرىز د. رېواز فائق حىسېن / سەرۆكى پەرلەمان:**

فەرموو لىژنەى تايبەت.

**بەرىز زىدان رشىد خان اودل:**

**بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.**

ماددەى دوو لەسەر پىشنىيار و راسپاردەى لىژنەى ياساىى ئەو ماددەيە ئەزافە كراو، وەكو لىژنەى مەعنى دامانەناو، لە تەرجوو مەكەش وشەى تىدايە ھەم دووبارەى تىدايە و ھەمىش بىنەمالەكان وەكو دكتورە ئاماژەى پى كورد، مەبەست لە رەگەزى مرقۇقاىيەتى و بىنەمالە ھاكەم و فەرمانرەواىبەكانن كە فەرمانرەواىبەتىيان كوردوو، زۇرجار شوپنەوارىكى زۇرمان لە مۇزەخانەكان ھەيە، مەرج نىيە تەنيا ھى ھەرىمى كوردستان بەى، بەلام ھاتوتەو لەو ناوچەيە كۆبوتەو و لە مۇزەخانەكانى ھەرىم پارىزراو، ئەتوانىن سىاغەيەكى رىكتىرى بۇ بەكەىن، پرسىيار كراو زياتر لەو روانگەيەو دى كە ئەو بابەتە تىكەلكىشە لەگەل ماددەى يەكەم، ئەكرى بە گشتى ھەموو تىبىنىيەكان وەرگىرىن و پىداچوونەوھى وردى بەسەر بەكەىن، بەتايبەت لە بېرگەى سىيەم ھەمان تەعبىر لە بېرگەى دووھم و يەكەمىش ئەدات، بەلام كاك عثمان پرسىيارى كورد سەبارەت بە ئەو شوپنەنەى خەبات و شۆرشى تىدا كراو، لە ماددەى پىشتر ئاماژەم پى كورد ئەتوانىن ئەو

شويئانه كه باسى كۆرپم كرد هه موو شوپن و ناوچهى ميژوويى كه هه ر رووداويكى گهلى كوردستانى تيدا رووداوه ئاماژهى پى ئه كرى، ئه و به ريزانهش هه مان پرسپاريان كردووه، دكتور ريبواريش سه بارهت به خالى سيبه مش دووبارهيه، ئه وهى پيشتريش ئاماژهت پى كرد له رووى بوارى شوينه وار ناسى بوو و روون كردنه وه مان له سه ر دا وتمان زانستى شوينه وار به كه سى ئه وتري شوينه وار ناس هه لگري پروانامه ي به كالوريؤس بى، ده رچووى به شى شوينه وار ناسى بى له زانكو، ديارى نه كراوه چ زانكويه ك بى، منيش چه ز ئه كه م له ئيختيساسى خوّم له كوّمه له ي ميژوونووسان بيمه ئه ندام، به لام رپگه م پى نادري، ئه كرى ده رگاي شوينه واريش بو هه موو پسپوريه كانى تر بكه مه وه، ده يان نامه ي ماسته رم بينيوه له و زانكويه ي تيدا خويندوومه له سه ر په يوه ندى شوينه وار و ئيداره يه، كه سى ماسته رنامه ي هه بووه له ئيداره و ئيقتيصاد نووسيوه تى، ئايا ئه بيته شوينه وار ناس؟ يان قوتابى شوينه وار هه يه له زانكو صه لاحه دين له سه ر ياساى شوينه وار ئه نووسى ته حليلى ياسا ئه كات، په يوه ندى ياسا و رۆژه لاتى ناوه راست چ ياساى هه يه و چ گرنگى هه يه له بوارى شوينه وار، له دواى ته واو بوونى له ياسا ئه بيته خه بير، نه خپر، هه ر شوينه وار ناس ئه بى، چونكه به كه لوريؤسى شوينه وار ناسه.

**به ريز د. رپواز فائق حسين / سه رۆكى په رله مان:**

فه رموو كاك مه م.

**به ريز مه م بورهان محمد قانع:**

**به ريز سه رۆكى په رله مان.**

تيبنيه كى جدى له لايه ن دكتور محى الدينه وه كراوه، هه ندى له ئه ندامانى به ريزيش سه بارهت به خالى سيبه م، ئه وه تيبه ريووه مه سه له ي په يوه ندى به ميژووى هه ريمه وه ئه بى، مه رج نييه ئه وانى كه له پوورى و شوينه وارين په يوه ندى به هه ريمه وه هه بيت، هه ريم بو خوى تازه يه له رووى جوگرافيه وه، جيگير كراوه له رووى قانوونيه وه، له خالى دووه م ته واو جيگير ئه كرا په يوه ندى به شارستانيه تى گه لى كوردستان هه بى و له سه ر خاكى كوردستان ئه نجام درابى، ئه كرى به هه ما هه نكى ليژنه په يوه ندى داره كان به و شيويه دايريژينه وه، كه په يوه ندى به ميژووه وه هه بى، يان له دووه م له جياتى هونه رى بكه ين به كه له پوورى، سياغه يه ك هه بى خالپكى هاوبه ش له ناو پيشنباره كانى ئيوه گه لاله بكه ين و جيگه ي بكه ينه وه.

**به ريز د. رپواز فائق حسين / سه رۆكى په رله مان:**

فه رموو مادده ي دواتر.

**به ريز جلال محمد امين:**

**به ريز سه رۆكى په رله مان.**

مادده ي سى:

۱- به ريوه بردن و پاراستن و نۆژهن كردنه وهى شوينه وار و كه له پوور و ميژووى شارستانى هه ريم و ناساندنى به هاو نيشتمانيان و كوّمه لگه ي نيوده وه لته تى.

۲- توّمار كردن و رووپيو كردن و هه لكوّلىنى شوپن و ناوچه ي شوينه وارى و كه له پوورى.

۳- بلاوكردنه وهى رۆشنبيري و به رز كردنه وهى ئاستى وشيارى و ريكخستنى چالاكى زانستى بو پاراستنى شوينه وار و كه له پوور.

۴- نمایش کردنی پارچه شوینەوارى كه له پوورى له مۆزه خانه كان بۆ ناساندن و به گه شتيارى كردنى وهك ميراتيكي رۆشنبيرى و ناسنامه يه كى گرنگى نيشتمانى.

**بهريز د. ريواز فائق حسين / سهروكى په رله مان**

كى قسه ي هه يه؟ (به دريه خان، كاك سپيان، ماموستا ابو به كر، كاك سيروان، هه له ز خان، موژده خان، گولستان خان، كاك گوران، دكتوره شايان، جوان خان، گوليزار خان، حسيبه خان، خديجه خان، شيخ زاھير، كاك شاخه وان)، فەرموو دكتوره شايان.

**بهريز شايان كاكه صالح محمد:**

**بهريز سهروكى په رله مان.**

له مادده ي سى پيم باشه دوو برپه زياد بكرى به ريزبه ندى (5 و 6) به و شپوه يه، (5): به مه رجى هيمايه كه هه بى كه نيشانه يهك بى بۆ كوڤى بوون يان بۆ ئه وه ي له كاتى مامه له پى كردنيان كړپار فريو نه درى، (6)، له ناوه وه و دهره وه ي هه ريم يا نه توانين بيكه ينه يهك برپه له پاش برپه ي پينج له كو تاييه كه ي مامه له پى كردن يان كړپار فريو نه درى له ناوه وه و دهره وه ي هه ريم.

**بهريز د. ريواز فائق حسين / سهروكى په رله مان:**

فەرموو كاك شاخه وان.

**بهريز شاخه وان روف مصطفى:**

**بهريز سهروكى په رله مان.**

له دووهم به كارهيئاننى نويترين ئامير بۆ روويو بۆ دوزينه وه ي ناوچه شوينه وارييه كان ديارى بكرى، يانى له مادده ي (3) له برپه ي دوو ئه كرى ئه وه ته سبيت بكرى، به كارهيئاننى نويترين ئامير بۆ روويو و بۆ دوزينه وه ي ناوچه شوينه واري ديارى بكرى.

**بهريز د. ريواز فائق حسين / سهروكى په رله مان**

فەرموو كاك سپيان.

**بهريز سپيان سالم حسن:**

**بهريز سهروكى په رله مان.**

ئارمانجا سهركيا قى پرۆژه يا ياساى چاوانيه پاراستن و ئيداره دانه شوينه واره ل هه ريم كوردستانى ب شپوه يه كى گشتى كو بوشاييه كا ياساييدا ده پتن، ئه ز نابينم قى پرۆژه يه چاوانيا پاراستنا وئ جهين ل هه ريم كوردستانى، ب داخه وه له هه ريم كوردستانى قان شوينه واره ل بهر گه فال ناو چوون و تيكدان و ويران كردنايه كو ميژوويا وان بۆ هه زار سالان بزقريت، ئه گه ئه م به حس ل ئارمانجا وئ بكه ين و چاوانيا پاراستنا وئ گرنگه ئه م به حس ل وئ چهندي ژ بكه ين ميكانيزما چاوانيا پاراستنا قان شوينه واره به پته ديار كرن، ل قيرهدا به پته جى كرن چه وانيا دانانا پوليسين پاراستنا شوينه واره ل هه ريم كوردستانى، چونكى ل زوربه يا ولاتين جيهانى بۆ پاراستنا جهين شوينه وارى و ريگرى كرن ل تيكدانه وان پوليسين شوينه وارى ديئنه دانان، چونكى زوربه يا شوينه وارين ل كوردستانى ئه قروكه ل بهر گه فا ناچوونيه و ده پته تيكدان و به شهك وان ژى ئه گه ر چاقديرييه كا ته مام نه هينه پاراستن و نه هينه نوژهن كرن دناق دچن، شوينه وارى زانينگه ها قونوارينه كو ژبه ر ناف چوونى دچين ئه نجامى نه بوونا چاقديرييه كا ته مام ل سه ر.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان

فەرموو ھەلەز خان.

بەريز ھلز احمد محمد:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

پيشنيازه كى ياسايه كى ب (۳۴) ماددا پېكېيتن (۴) ئامانجا گەلەك كېمە، ژ بەر ھندى پى باشە برگا دى بېتە زېدە كرن برگا پېنج كوديارە ل بەشى سزاكان ل ماددا (۲۴ و ۲۵) ئامازە پى كرى، ژ بەر ھندى پېتھيا ل ڧيرى ئەو برگا بېتە زېدە كرن كو ئەو ھەيە رېگريكرن ل بارزگانى و قاچاخچاتى و موعاملە كرن ب شوپنەوارا، ئەقە گەلەك گرنگە دا ئامانجا وى بېتە جى بەجى كرن.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو جوان خان.

بەريز جوان يونس محمد:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

رەئى من لەگەل رەئى ھاوکارانم جياوازه، لە ھەموو ياسايەك ھۆيەكانى دەرچوواندنممان ھەيە، لېرەش باسى ئامانجى ئەو ياسايە ئەكات، پېم باشە ئەو خالانەى باس كراوہ لە ئامانجەكانى ئەو ياسايە كە خالى باشن ھەمووى كورت بكرېتەوہ لە ھۆيەكانى دەرچوواندن جېگەى بۆ بكرېتەوہ، چونكە ھەمان واتە ئەدات.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو گوليزار خان.

بەريز گلزار رشيد حاجى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۳) برگەى يەكەم باسى شوپنەوار و كەلەپوور ئەكات كە ئەوہ مولكى گشتيە، لە ئاخير دېر ناساندنى بە ھاوئيشتيمانى و كۆمەلگەى ئېودەولەتى ئەبينم ئەو رستە رەكېكە، بە رەئى من بلنى پېوستە لە راگەياندن يا لە ۋەقائىعى كوردستان بلاو بكرېتەوہ بۆ ئەوہى ھەموو لايەك پى بزائيت، سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو ھەسيبە خان.

بەريز ھسيبە سعید ابراهيم:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئامانجى ئەو ياسايە پېم باشە چەند دەست كاربيەكى برگەكانم كردووہ بەم شپوہيە:  
۱- بەريوہبردن و پاراستنى كەلەپوور شوپنەوارى ھەريم و نۆژەن كردنەوہيان ۋەكو يەكى لە گرنگترين سامانە نەتەوہيەكان.

۲- تۆمار كردن و روپپو كردن و ھەلكۆليني شوپن و ناوچەى شوپنەوار و كەلەپوورى و ناساندنيان بە ھاوئيشتيمانيان و كۆمەلگەى ئېودەولەتى.

۳- بلاو كردنەوہى رۆشنيارى و بەرزكردنەوہى ئاستى ھۆشيارى تاكو رېكخستنى چالاكى زانستى بۆ پاراستنى شوپنەوار و كەلەپوور.

برگه يه كه زياد بكرى به برگه ي (٤) له پيش (٥) هم.

٤- هه لمالينى شوينه وار و كه له پوور تيشك خستنه سهر رولى ديارى شارستانيه تى هه ريمى كوردستان له بنياتنانى شارستانيه تى و مروقايله تى دا.

٥- به و شيوه يه دابريژرته وه برگه ي چواره م:

پاراستن و چاوديرى كردنى شوينه وار و كه له پوور و شوينه واره ميژووويه كان له دارمان و له ناچوون و له ريگه ي دروست كردنى مؤزه خانه ي مؤديرن و نوژهن كردنه وه ي نه و شوينه وارانته ي كه مه ترسى دارمان و له ناوچوونيان له سهره. برگه ي شه شه ميش زياد بكرى.

٦- سزادانى هه كه سيك كرپن و فروشتن و بازرگانى به كه له پوور و شوينه وار نه كات سزادانيان به پيى حوكمه كانى نه و ياسايه نه بي.

**به ريز د. ريواز فائق حسين / سه روكى په رله مان:**

سوپاس، هه له ز خان، دكتوره شايان، حه سيبه خان، نه وانه ي ئيزافه تان هه يه به نووسين بينيرن بو ليژنه كه، فه رموو كاك هيقيدار.

**به ريز هيقيدار احمد سلمان:**

**به ريز سه روكى په رله مان.**

به پيى مادده ي (٩٨) ي په يره وي ناوخو به ستراوه ته وه به بوودجه، وه كو ليژنه ي دارايى و ليژنه كانى تريش خوليكي زور پيشكه وتوو نه بينين له په رله مانى كوردستان له سهر ئاماده كردنى بوودجه، گومانيك دروست بووه وه كو ليژنه ي دارايى رهنگه حكومه ت بوودجه نه نيري، ئيستا هيچ بيانويك نه ماوه بو حكومه ت بوودجه نه نيري بو په رله مانى كوردستان، دوينيش له وه قائيى عيراقى بوودجه ي ٢٠٢١ په سند بووه، داوا له سه روكايله تى په رله مانى كوردستان نه كه ين له گه ل حكومه تى هه ريم قسه بكن و نه و بوودجه بنيري، سوپاس.

**به ريز د. ريواز فائق حسين / سه روكى په رله مان:**

سوپاس، ئامازه به مادده ي (٩٨) نووسراومان ناردوو به فه ريمى بو ناردنى پرژه ياساي بوودجه و ژميره ي كو تايبى، نه گه ر به پيويست به نه كيد بكا ته وه ليژنه ي ماليش داوا له سه روكايله تى بكن، چونكه نه ركى خو مان به مادده ي (٩٨) جي به جي كردوو، فه رموو به دريه خان.

**به ريز بدره اسماعيل محمود:**

**به ريز سه روكى په رله مان.**

برگه ي يه كه م پشتگيري قسه كانى حسيبه خان نه كه م، مينيش هاورام پاراستن پيش به ريوه بردن بخري كه له ناو نيشانى پرژه ياسا كاهش هاتوو، سوپاس.

**به ريز د. ريواز فائق حسين / سه روكى په رله مان:**

فه رموو مؤزده خان.

**به ريز مؤزده محمود محمد:**

**به ريز سه روكى په رله مان.**

پيشنيار نه كه م له مادده ي (٣) برگه ي (٥) زياد بكرى به و شيوه يه، ريگري كردن له بازرگانى كردن به كه له پوور و ناوچه شوينه وارييه كان و گه رانه وه ي كه له پوورييه كان بو مؤزه خانه كانى هه ريمى



كوردستان، له هۆيه كانى دەرچوواندن ئەو بېرگه يه نه هاتوو. پېويسته له ئامانجه كان ئەوه زياد بکرى، پشتيوانى قسه كانى كاك سپان و ههله ز خان ئەکهه، سوپاس.

**بهريز د. رېواز فائق حسين / سهروكى په رله مان:**

به نووسين بينيرى باشته، فەرموو گولستان خان.

**بهريز گلستان باقى سليمان:**

**بهريز سهروكى په رله مان.**

سه بارهت به ماددهى (۳) ئامانجى ئەم ياسايه پيم باشه له بېرگه يه كهه دانانى چەند بنه مايه ك بى له پيناو پاراستن و بهرئوه بردنى شوينه وار، يه عنى پاراستن بكهويته پيشه وه و چەند رېنمايى و بنه مايه كيشى بۆ دابنرى، سه بارهت كوئايى به و شپوه يه بى، نوژەن كردنه وهى شوينه وار و كهله پوور و ميژووى شارستانى ههريم و ناساندنى به هاو نيشتمانيان و كوومه لگه ي نيو ده ولته تى به و پييه ي سامانيكى نيشتمانيان، دواى چوارهم خاليك زياد بکرى، گيرپانه وهى ئەو پارچه شوينه وارى و كهله پوور يانه ي كه به شپوه يه كى نياسايى براونه ته دەر وه به هاو كارى و هه ماههنگى له گه ل ده سه لاتى فيدرالى.

**بهريز د. رېواز فائق حسين / سهروكى په رله مان:**

فەرموو كاك گوران.

**بهريز گوران عمر على:**

**بهريز سهروكى په رله مان.**

منيش ئاماژه به زياد كردنى بېرگه يه كى تر ئەكهه، رېگه به كردنه وهى گه لهرى هاوبه ش يان تاييهت به ولايتيكي بيانى بدرى له كوردستان بکريته وه، له هه مان كاتيش رېگا بدات ده سه لاتى شوينه وار و مؤزه خانه كان كه لوه لى شوينه وارى يان كهله پوورى يان ده ست نووسى مؤزه خانه كانى دەر وهى ههريم بۆ ماوه يه كى ديارى كراو كه له پينج سال زياتر نه بى به ئامانته بهيئېته كوردستان بۆ سوودى زانستى يان نمايش كردنيان له يه كى له مؤزه خانه كانى ههريمى كوردستان، پشتگيرى قسه كانى دكتوره شايانيش ئەكهه، سوپاس.

**بهريز د. رېواز فائق حسين / سهروكى په رله مان:**

فەرموو مامؤستا ئەبوه بکه.

**بهريز ئەبوه بکه عمر عبدالله:**

**بهريز سهروكى په رله مان.**

ده ست خووشى له ههردوو ليژنه ئەكهه، ئەم ياسايه يه كيكه له شانازييه كانى ئەم خوله ي په رله مان، لاي من له نه وتيش موهيم تره، چونكه ميژووى هه ر ميلله تيش به كهله پوور و ره سانايه تيبه كه ي ئەناسرېته وه، خولى پيشوو پرؤفيسور يكى ئەلمانى ها ته نو سينه گه ي سليمانى په رله مان و وتى هه فته يه كه له و ولا ته م وتى ولا ته كه ي من شتى واى لپيه ئەمانه هيچ نين له چاو هى ئيمه، نه مؤزه خانه يه ك، نه شوينيكي كهله پوورى، ميسته ر ريج له سالى ۱۸۲۰ ئەلئ ئەو چه مامانه ي له سليمانى بينيومه (۸۲۰ و ۴۶) سال دواى دروست كردنى سليمانى، ئەلئ له ئەسته مبوليش و له قاهيره ش نه ميني وه، مزگه وتى ئاميدى له هه ر چوار پارچه كوئترين مزگه وته، مامؤستا شه مال موفتى ره حمه ت بى هاوارى كرد وتى ئەو شوينه ي به رامبه ر مزگه وتى

گهوهی سلیمانیه شوینه واریکی ئاشوورییه کانه، تیکی مهدهن، گهپهکی سلیمانی هه ره مووی له تیاچوونایه، ئهوه داها تپهیا ئەکات بۆ حکومهت، له ولاتیکی گهوهی وهکو تورکیا و ئهردن و میصر له ریی شوینهوار ولات بهخپو ئەکات، پيشنیار ئەکهه ئه و دوو ئامانجهش زیاد بکری، یهکهه، بابهتی شوینهوار و گرنگی شوینهوار بخریته ناو مه نهه جی خویندنهوه، له بنهپهتی تا زانکو، دوو، زیندوو راگرتنی میژوو و ژبانی گهلی کوردستان که بهشداری کارای بنیاتنانی شارستانییهتی مرؤفایهتی کردوو، پيشتگیری قسهکانی ههلهز خان و موژده خانیش ئەکهه، سوپاس.

**بهريز د. رېواز فائق حسين / سهروکی په رله مان:**

به نووسين بنيرن، فهرموو خهديجه خان.

**بهريز خديجه عمر طه:**

**بهريز سهروکی په رله مان.**

روون کردنهوه يهکه، بهريزت ئەزانی له پهپهرووی ناوخۆ هيج دهقیك نه هاتوو بلی ئەو لیژنه ی راپورت ئاماده ئەکات بۆ نییه قسه بکات، لپه قسه په کیش ئەکهین بۆ نموونه ئەو پيشنیاره ی ئەکهه له کاتی خۆی له لیژنهش زۆر قسه مان له سهه کردوو و موناقه شه مان کردوو، جیگیر نهکراوه ناکری هيج قسه ی له سهه نهکهه، پیم وایه ئاساییه، پيشتر ئەو شته روویداوه، په رله مانتار له لیژنه بووه، بهلام قسه ی خۆی کردوو، سهبارهت به و مادده په پیم وایه کاتی خۆشی قسه م کرد ئەلی یهکی له ئامانجهکانی ئەو یاسایه ناساندنی که له پوو و شوینه واری گشتییه بۆ هاوولاتییان و خه لکی ده ره وه، یانی ئەگه شه پیک یان شتی روویدا، پپوسته ئەو شوینه لۆگۆی تاییهت به خۆی هه بی، پیم وایه پپوسته جیگه ی ئەوه بگریته وه ئەبی دروست کردنی هیمایه کی تاییهت به پرگه یه که زیاد بهم شیوه یه و دروست کردنی هیمایه کی تاییهت یان لۆگۆ بۆ شوینه وار و که له پوو و شوین و ناوچه میژوو یه کان به پپی ئەو پپوه ره نیوده وه له تیانه که هه ن بۆ ئەوه ی ئەو شوینه یا ئەو که له پوو ره بۆ خه لک بناسری، سوپاس.

**بهريز د. رېواز فائق حسين / سهروکی په رله مان:**

من نه موتوو مادده يه که له یاسا هه یه بلی ئەندام بۆ نییه قسه بکات، وتمان یارمه تیمان بدنه بۆ ئەوه ی کاره که به ئاسانتر به رپوه بچی، ئەگه سهیری په رله مانی دونیاش بکه ن له وانه یه ده قانون دهرکه ن به قه د قانونیکی ئیمه موناقه شه ی تی ناکری، سهیری کۆبوونه وه کانی ئەنجومه نی نوینه ران بکه ن قانونی بوودجه سهعات و نیویکی پپچوو، له بهر ئەوه ی لیژنه کان بچووک کراوه ی په رله مانن، ئەگه رنا هه ر (۱۱۱) ئەتوانی قسه بکات، فهرموو دکتور رپوار.

**بهريز رېوار عبدالرحيم عبدالله:**

**بهريز سهروکی په رله مان.**

پیم وایه پاراستنی پارچه ی شوینه وار له هه رپم گرنگتره له به رپوه بردنی، ئەپرسم له و مادده یه برپه یه که زۆر گرنگه ئیزافه بکری که ئیزافه نه کرایه، ئەویش ئەوه یه چۆن ئەو پارچه شوینه وارانە ی دزراون و ون بوون بگه رپنדרیته وه، چ به هه ماهه نگی له گه ل یونسکو، چ له گه ل دهسته ی گشتی شوینه وار له عیراق، سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك شېخ زاھير.

بەريز ظاهر محمد على حسين:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

لە ماددەى (۲۴و۲۵) باسى سزاكان ئەكات، سزاكان و چەند فەقەرەيەكيش دانراوہ بۆ سزادانى ئەو كەسانەى سەرپيچى ئەو ياسايە و ھەول ئەدەن گلدانەوہ لەلای خوڤيان، پيشنيار ئەكەم برگەى پينجەم زياد بكرى بەو شيوہيە، پاراستن و ريگرى كردن لە تيدان و بازرگاني كردن لەناو بردنى شوينەوار و كەلەپوورى لە ريگاي سزادانى ئەو كەسانەى پابەندى حوكمەكاني ئەو ياسايە نابن، پشتگيري حسيبە خان و ھەلەز خان ئەكەم، سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك سيروان.

بەريز سيروان فرج محمد:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

لەو ماددەيە لە دووہم پرسپاريكم ھەيە، نووسراوہ تۆمار كردن و ھەلكولين شوين و روويوي، پرسپيار، ھەلكولين شوين مەبەست بەحسە، گەرانە؟ شتيكى تر، لە ئامانجەكان ھاوپاي خاتوو ھەلەزم، ئەبى چەند خاليكى ترى بۆ زياد بكرى، لەبەر ئەوہى مەبەست لە كەلتوور يان شوينەوار بە (۲) رۆژ و (۳۰) سأل و (۱۰۰) سأل نيبە، رەنگە لە داھاتوويەكى دوور (۱۰۰) سالى تر كراسى ئەو پيشمەرگەى لە شەرى دژى داعش و يان شەرى تر بيبى بە كەلتوور بۆ نەوہى داھاتوو يان دانى يەكى لەو ئەنفال كراوانە، ئەم ياسايە بۆ دە رۆژ نيبە، پيم وايە ھەر بۆ پيشنيار و ئەيدەم بە ليژنەكە ئەوہى ئەلى خاليك زياد بكرى، ريگرى كردن لە فەوتان و دزين يان بردنە دەرەوہى ھەرپم و ھەولدان بۆ گەراندنەوہى ئەگەر ھەبى بۆ ھەر ماددەيەكى كەلەپوورى بۆ ھەرپم.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو ليژنە.

بەريز زيدان رشيد خان اودل:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بە گشتى بەشيك لە پەرلەمانتاران لەو خالانەى ئاماژەيان پيكردووہ، ئيمە لە ئەركەكاني بەريوہ بەرايبەتى گشتى، واتە ئەركەكاني دەسەلاتى شوينەواری دا دياريمان كردووہ كە كۆپى كردنە يان پاراستنە، ئيمە جياوازيمان كردۆتەوہ لەسەر ئامانجى ئەم ياسايە، رەنگە گرنگيش بى ئيمە لەم ياساكانيش بليين ھينانەوہى پارچەكاني شوينەواری، بەلام ئيوہ باشتر ئەزانن ھينانەوہى ھەر پارچەيەكى شوينەواری بە حوكميكى فيدراليبە ئەبى لەسەر ئاستى عيراق بى، لەگەل ماددەيەكى دواتر بە ھەماھەنگى لەگەل عيراق ئاماژەمان پى كردووہ، ھەموو ئەو بەشانەى باسيان كرد لە ماددەكاني دواتر ھەيە، لە راگەياندن و خویندن ھەماھەنگى ھەبى لەگەل وەزارەتى پەرورەدە، خوڤشان لەگەل ليژنەش پەيوەنديمان كردووہ بە بەريز وەزيرى پەرورەدەش وتيان لە ھەموو مەنھەجەكان و ئەتوانين كەتەلوگيك بەدين كە پەيرەوى خویندنى شوينەواری تيدابە، خاليكى تر لە ماددەكاني رابردووش ئاماژەيان پى كرد جياوازي ھەيە نيوان كەلتوور و كەلەپوور، تكايە ئەو دوو ماددەيە تيكل نەبيت جياوازن، خوڤشان لە ليژنە بۆ ئەوہى

لهو بابەتە دەربچین، داوامان له لیژنەى رۆشنییریش کردوو خۆیان یاسایەك هەبى تايبەت بى به پاراستنى كەلتوور به هەموو بەشەكانییەوه، بۆیە كەلهپوور وەكو شوینەوارە، بەلام تەمەنى بچووكتەر، سوپاس.

**بەریز د. رێواز فائق حسین / سەرۆكى پەرلەمان:**

فەرموو كاك مەم ئیزافەتان هەبوو.

**بەریز مەم بورهان محمد قانع:**

**بەریز سەرۆكى پەرلەمان.**

جەخت لەسەر بەریز دکتۆر زیدان ئەكەمەوه، مەسەلەى كەلتوور سەقافەتە له عەرەبى، كەلهپوور تورا سە، بۆیە لیڤرە بەسەر هەندى ئەندامى پەرلەمان تیپەریوو، بەلام ئەگەر دیقەت بەدن ئەو پێشینیاری هەندى له ئەندامە بەریزەكان کردیان لەسەر ئەوهى چۆن ئەو شوینەوارانەى تالان كراون و براونەتە دەرەوه لیڤرە له و خالى ئامانجە ئاماژەى پى بکری، بەلام له خالى دووهى برگەى ۱۳ له ئەركەكان ماددەى ۴ جەخت لەسەر ئەوه كراوه یەكى له ئەركەكان پاراستن و گەرانەوهى شوینەوار و كەلهپوور، بەلام ئەكرى وەكو جەخت كردنەوهیەك ئەو پێشینیاری خراوتەپوو، بۆ ئەوهى ئامانجىك زیاد بکری، بۆ نموونە رێگری كردن له تالانى شوینەوار و رووخاندنى و بازرگانى كردن پى، دواتر له راپۆرتى هەرسى لیژنەى پەيوەندیدار بگەینە سیغەیهك له و شیوهیه بۆ زیاتر دەولەمەند كردن ئەشى، سوپاس.

**بەریز د. رێواز فائق حسین / سەرۆكى پەرلەمان:**

سوپاس. ماددەى چوار.

**بەریز سلمى فاتح توفیق:**

**بەریز سەرۆكى پەرلەمان.**

ماددەى چوارەم:

ئەركەكانى دەسەلاتى شوینەوارى:

۱- دیارى كردن و دەست نیشان كردنى شوین و ناوچەى شوینەوارى و كەلهپوورى میژوو. ۲- گەران و روویوی و هەلكۆلین به دواى شوینەوار و كەلهپوور لەسەرتاسەرى هەریم و بەكارهینانى نویتترین ئامیری زانستی و هونەرى گونجاو و پەیرەوه كراو له بواری زانستی شوینەواریدا.

۳- نۆژەن كردنەوهى شوینەوار و كەلهپوور و شوینە میژوووییهكان و پاراستنیان له زیانەكان و لەناو چوون.

۴- دامەزراندن و كردنەوه و گرنگی دان به مۆزەخانەكانى هەریم و بەرەوپیش بردنیان و بلاوکردنەوهى رۆشنییری شارستانی و نەتەوهی.

۵- دروست كردنى نموونەى لەبەرگرتنەوه و لاسایى كردنەوهى پارچەى شوینەوارى و كەلهپوورى بەرەمھینانى وینە و فیلم بۆ نیشانەدان یان فرۆشتن یان بۆ ئالوگۆر پیکردنیان و دیارى كردنى نرخیان به مەرجى نموونەى دروست كراو نیشانەیهكى هەبى كە لەگەل رەسەنەكە جیای بكاتەوه.

۶- ئەنجامدانى لېكۆلېنەۋە و رېكخستنى كۆپكۆبۈنۈۋە و كۆنفرانس و چالاكى ھەمەجۆر لەسەر شوپنەۋار و كەلەپوور لە ناۋەۋە دەرهۋە ھەرېم.

۷- ئامادەكردنى پىپۇرانى ھەردوۋ بۋارى شوپنەۋار و كەلەپوور بۇ دۆزىنەۋە ئاستى توانى كاركردنىان.

۸- گرنگى دانى زياتر بە بابەتى شوپنەۋار و كەلەپوورى لەۋانەكانى خويىندىن بۇ مەبەستى ئاشنا بوون و بلاۋ كردنەۋە زياترى رۆشنىبىرى شوپنەۋارى لە كۆمەلگە بە ھەماھەنگى لەگەل لايەنى پەيوەندىدار.

۹- رېكخستنى تىمى روپپو كردنى سەرتاسەرى بۇ شوپنەۋار و شوپنە كەلەپوورىيەكان بۇ ئەۋەى لە نەخشەكان و بەلگەنامەكانى روپپوۋى دىارى بكرېن و لەسەر نەخشەسازى بنەرەتى دابنرېن و ئاماژە بە جۆرەكانى بكرى.

۱۰- بەگەشتىارى كردنى ناۋچە شوپنەۋارى و كەلەپوورىيەكان بە مەرجى پاراستنى سىمى رەسەنایىيەتبان.

۱۱- راگەياندىن و ناساندنى ناۋچە و جېگا و پارچەى شوپنەۋارى كەلەپوورى دۆزراۋە لە رۆژنامەى فەرمىدا.

۱۲- پلان دانان بۇ بارودۇخ و رووداۋە لە ناكاۋەكان ۋەك مەترسى ئاگرکەوتنەۋە و بومەلەرزە لافاۋ و ھەر مەترسىيەكى تر و رووداۋە مۆيىيەكان و سروسىتىيەكان.

۱۳- ھەماھەنگى كردن لەگەل دامەزراۋە ئىتىحادىيەكانى عىراق سەبارەت بە شوپنەۋار و كەلەپوور بۇ ئەم خالانەى خوارەۋە:

۱ تۆمار كردنى شوپنەۋار و كەلەپوورى ھەرېم لە تۆمارى يونسكو دا.

۲- گەرانەۋەى ئەو شوپنەۋار و كەلەپوورانەى براۋنەتە دەرهۋەى ھەرېم.

۳- كاركردن بۇ خستنەروۋى شوپنەۋار و كەلەپوور يان لەبەرگرتنەۋەيان لە مۆزەخانە بىيانىيەكانى دەرهۋەى ھەرېم بۇ ماۋەيەكى كاتى.

۴- كاركردن و ھەماھەنگى لەگەل رېكخراۋى شوپنەۋارى و كەلەپوورىيە جىھانىيەكان و ئەنجومەنە جىھانىيەكانى بۋارى مۆزەخانەكان و رېكەوتن و پەيماننامە جىھانىيەكانى بۋارى شوپنەۋارى.

### بەريز د. رېۋاز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

كى قسەى ھەيە؟ بۇ ئاگادارىتان بەيانىش كۆبۈنۈۋەى پەرلەمان بەردەۋام ئەبىت سعات (۱۲) و بەرنامەى كارىش ئىستا ئىعلان ئەكرى، (دكتور محى الدين، دكتور شېركو، بەدرىيە خان، كاك سىروان، مامۇستا ئەبو بەكر، گولستان خان، ئاشنا خان، كاك بالانبۇ، كاك عوتمان، دكتور رېۋاز، ژيان خان، حسيبە خان، لىزا خان، رۇبىنا خان)، فەرموو رۇبىنا خان.

### بەريز رۇبىنە اويملك عزيز:

### بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

پېم باشە ئەو خالەش بىتە زىاد كرن، ئەگەر لە ھەر شوپنېك يان قەزايەك يان فەرمانگەيەك يا بنكەيكى شوپنەۋارى نەبىت پىويستە لەو شوپنە چاۋدىرى زياتر ھەبىت، يان كردنەۋەى بنكەيەكى چاۋدىرى بۇ نموونە قەزاي بەردەرەش و قەزاي شېخان و ئامپىدى و سىمپل، پىويستە

ئەو شوپنەوارانەي لە لیستی تۆماری یونسکو یان نیودەولەتییهکان بە شیوازیکى مۆدیرن تابلوی بۆ دروست بکری بۆ زیاتر ناساندنی ناسنامەى میژووی ئەم شوپنەوارانە بۆ مەبەستى راکیشانى گەشتیاران بۆ ئەو شوپنە، کردنەوہى مۆزەخانەى فۆلکلورى بە کەسانى تاییەت، پیمان باش نییە و ئەگەر بکری ئەبى لەسەر ئاستى وەزارەت یان بەرپۆەبەرایەتى گشتى رەزامەندى وەرگرى لە ژیر چاودیڤى دا بىت، سوپاس.

**بەریز د. رپواز فائق حسین / سەرۆكى پەرلەمان:**

فەرموو ژيان خان.

**بەریز ژيان طاهر احمد:**

**بەریز سەرۆكى پەرلەمان.**

شوپنەوار و کەلەپوور سامانى گشتین نابى هاوولاتی ئەو سامانە قورغ بکات، بۆ پاراستنى ئەو سامانە لە برگەى (۱۳) و دووہم گەرانەوہى ئەو شوپنەوار و کەلەپوورانەى براونەتە دەرەوہى ھەریم، برگەى بەم شپۆە، گەرانەوہى ئەو شوپنەوار و کەلەپوورانەى براونەتە دەرەوہى ھەریم و گەرانەوہى ئەو شوپنەوار و کەلەپوورانەى لەلایەن تاك قورغ کراون، سوپاس.

**بەریز د. رپواز فائق حسین / سەرۆكى پەرلەمان:**

فەرموو كاك بالانبۆ.

**بەریز بالانبۆ محمد على:**

**بەریز سەرۆكى پەرلەمان.**

پیشنیار ئەکەم ئەرکەکانى بەرپۆەبەرى گشتى ئەوہى بۆ زیاد بکری، ئەرکەکانى بەرپۆەبەرى گشتى و بەرپۆەبەرایەتییهکان، لەبەر ئەوہى لەو یاسایە ھیچ ئاماژەى بە بەرپۆەبەرایەتییهکان نەدراو، ئایا بەرپۆەبەرى گشتى خۆى ئەتوانى ئەو ھەموو ئەرکە جى بەجى بکات، ئەرکى خۆى و هاوولاتی ديارى کردوو، بەلام ھیچ ئاماژەى بە بەرپۆەبەرایەتییهکان نەدراو بە تەشکیلهى ئەم بەرپۆەبەرایەتییه گشتییه، ئەو قورغ کردنى سەرجم دەسلەتەکانە بۆ ئەم بەرپۆەبەرایەتییه گشتییه، خالى سییەمیش ھەمان خال بە ماددەى (۳) لە یەکەم ھاتووہ پپوسبته لیرەش دووبارە بکریتەوہ، سوپاس.

**بەریز د. رپواز فائق حسین / سەرۆكى پەرلەمان:**

فەرمو ئاشنا خان.

**بەریز ئاشنا عبدالله قادر:**

**بەریز سەرۆكى پەرلەمان.**

تەواوى پرۆژەکە گومانى تیدا نییە کە لە خزمەتى شوپنەوارە پشتیوانى ئەکەین، بەلام ئەمەوئى کەمى لەسەر ئەو قسانەى كاك بالانبۆ کردى بوەستم، لیرە دەسلەت خراوەتە ژیر بەرپۆەبەرایەتى گشتى، ھیچ ئاماژە بە بەرپۆەبەرایەتى نەکراو، لەگەل ئەوہى زیاتر لە نۆ بەرپۆەبەرایەتى ھەیه لە سەرجم شار و شارۆچکەکان لە ھەریمی کوردستان، کەسانى پسپۆر و شارەزایان تیدایە کە خاوەنى دکتۆرا و ماستەر و بەکالۆریۆسن و ئەزموونى باشیان ھەیه، ھەموو دەسلەتیک وەرگیراوە و دراوہ بە بەرپۆەبەرایەتى گشتى کە مەرکەزىیە و لەگەل ئەوہین

دەسلەت شۆر بېتەو، بەلام چووه بۆ ئوۋ، ئوھ ئەبىن حەل بىكى، يان واى لېبىكى، بەھماھەنگى لەگەل بەرپوھبەرايەتى گىشتى يان بەھماھەنگى لەگەل بەرپوھبەرايەتتەيەكان، باشتىن نمونە لەو ماوھى پېشوو ئوھى گەرھىكى جولەكان لە سلېمانى يەكسەر شوپنەوارى سلېمانى فرىاي كەوت، ئوھ پروسەكە خاۋ ئەكاتەو، ھەندى جار ئەبىن لە كاتى خۆى قەرار بىدى، پېشنىارى ترم ئوھىيە ماددەى (۷) بېتە ماددەى (۴)، چونكە ماددەى (۷) يىش ئەركى بەرپوھبەرايەتى گىشتىيە، بابەتتىكى تر دروست كىردنى كەتالۇگىك كە وپنە و نەخشەى شوپنەوار و كەلەپوورەكانى تىدا بى، بۆ ئوھى ھەر ھاۋولتتەيەك لە دەرەوھ دىت يان ھەرىمى كوردستان، ھىچ زانىارى نىيە لەسەر شوپنەوار و كەلەپوورىيەكان، ئەبىن ئوھ بەرپوھبەراتتەيە ئوھ ئەركە بخاتە سەر شانى خۆى، ئەم كەتەلۇگە دروست بىكى و بخىتە دەستى ھاۋولتتى و بۆ ئوھى بزانى خاۋەنى چىيە، ئەبېتە سەرچاۋەى داھاتىش، سوپاس.

**بەرىز د. رېۋاز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

سەبارەت بەھەيكەلىيەت ھەر يەك بەرپوھبەرايەتى گىشتى ھەيە لە ۋەزارەت، ئەوانەى تر بەرپوھبەرايەتتىن، رەسمى سىياسەى عام ۋەزارەت ئەيكات لە رىگەى بەرپوھبەرايەتى گىشتى، تەنيا برگەى (۱۲) بەرىزان لە لىزنى تايبەتمەند، ئەگەر سەير بىكەن بۆ رووداۋى لەناكاۋ ئەتوانن بلىن بەھماھەنگى لەگەل بەرپوھبەرايەتتەيەكان، ئەگەرنا ئەوانەى تر ھەموۋى رەسمى ختوتى عامە، فەرموو دكتور شىركۆ.

**بەرىز شىركۆ جودت مصطفى:**

**بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.**

پروژەكانى ۋەبەرھىنان گەورەترىن مەترسىن لەسەر كەلتوور و ئاسەۋارى ئەم ھەرىمە، بەزەقى لە ھىچ شوپننىك باس نەكراۋە چۆن بىپارىزى لە پروژەكانى ۋەبەرھىنان، بەردەمى مزگەوتى گەورە لە سلېمانى كاسۆ مۆل تازە تەعويز ناپتەو ۋە كرا بە بازار، قەلاى ھەولپىر يونسكو نەبوايە ئوھىش تەخت ئەكرا ۋ ئەكرا بە بازار، ئامپدى بەھمان شىۋە، پىم باشە لە ماددەى (۴) برگەى (۹) باسى رىكخستنى تىمى روپىو كىردنى سەرتاسەرى بۆ شوپنەوار و شوپنە كەلەپوورىيەكان بۆ ئوھى لە نەخشەكان و تادوايى، ئەمەى بۆ ئىزافە بىكى، بىپارىزىن لە نەخشە ۋە پروژەكانى ۋەبەرھىنان، يەئنى لە حالەتتە تەعاروزى ۋەبەرھىن لەگەل شوپننىكى ئاسەۋار و شوپنەوار و كەلتوور و ئوھى ئەم ياسايە داۋاى تەعويزى كىرد، ئەولەويەت بۆ ئاسەۋار و شوپنەوار بى، سوپاس.

**بەرىز د. رېۋاز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

فەرموو كاك سىروان.

**بەرىز سىروان فرج محمد:**

**بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.**

سەبارەت بەو ماددەيە زۆر قسەيان لەسەر گىرنگى ئەم ياسايە كىرد، يەكى لە خالەكان كە شوپنەۋارە ۋ بەجى ئەھىلبن بۆ نەۋەكانمان، لە ئەركەكانى بەرپوھبەرايەتى كە پېشكەشى لىزنىشى ئەكەم، شاعىرى گەورەى ئەلمانى گۆتە لە ۱۷۸۲ لە دايك بوو، ئىستا لە ھەموو جىھان مەھەدى زمان ھەيە بە ناۋى ئەو شاعىرە، لە مالى خۆى بۇياغى كىردوۋە ۋ ۋەسلى ماو، ئەۋەش ئەگەيەنى كە دەست نووسى نالى شاعىر و قانىع ۋ ئەمانە بە دەست ھاتوۋە، يەكى لە ئەركەكان ئەبى رىگرى كىردن بى لە بەكارھىنانى يان بە گۆرپىنى ئەو شوپنەۋارە بە بىانوۋى

جۇراو جۇر و وەكو ئەوھى بە شارستانی كردنى يان بە رەخساندى بوارى گەشتىارى، نموونە زۇرىنە شويئە كەلتوورىيەكان كراوھ بە ھۆتيل و نازانم چى، ئەبى ئەركى ئەوھ بى بىنپارىزى، ئەيانەوئى ئەشكەوت بكن بە ھۆتيل كە سەردانى زياتر بكرى، ئيمە شويئەوارمان بۇ داھات نييە، ئەمانەوئى شويئە كەلتوورىيەكانمان بە خەلك نیشان بدەين، سوپاس.

**بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

فەرموو ليزا خان.

**بەريز ليزا فەلەكدين صابر:**

**بەريز سەرۆكى پەرلەمان.**

برگەى (۸) ماددەى (۴) پيم باشە بە موحدەدى بنووسرى لە وانەكانى قۇناغى سەرەتاييدا، وەكو ژمارەيەك پەرلەمانتار بۇ ماددەكانى پيشوو باسيان لەوھ كەرنگە لە پيناو پيگەياندى نەوھيەكى شويئەوار دۇست گرنكى بە قۇناغى سەرەتايى بدرى ئەتوانرى ليرە تەحدیدی بکەين، سوپاس.

**بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

فەرموو دكتور ريبوار.

**بەريز ريبوار عبدالرحيم عبدالله:**

**بەريز سەرۆكى پەرلەمان.**

ئەزانن لە ھەيكەلييەتى وەزارەتى شارەوانى بەريئوھەرايەتییەك ھەيە بە ناوى بەريئوھەرايەتى گشتى شويئەوار، ئايا ليژنەى تايبەتمەند ھەماھەنگى يان ئاشنا بووھ بە دەستەلاتى ئەو بەريئوھەرايەتییە تا ليرە ريزى بکات؟ ئايا پيچەوانە نييە لەگەل ئەوھى لە ھەيكەلييەتى وەزارەتى شارەوانى ھاتووھ، بەريزت وتت دەسەلاتى دارشتنى سياسەتى گشتى ھەيە، ئەوھى تيبينى ئەكەم سياسەتى گشتى نييە دەسەلاتى فيعلين، بۇيە ھەست ئەكەم تەعاروزيک ھەيە، ھەق واپوو ليژنەى تايبەتمەند پيداچوونەوھى کردبايە بە دەسەلاتەكان بۇى ديارى كراوھ بۇ ئەو کاتە دەسەلاتەكانى دارشتبايەوھ، سوپاس.

**بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

فەرموو كاك عوسمان سیدەرى.

**بەريز عثمان كريم سوارە:**

**بەريز سەرۆكى پەرلەمان.**

برگەى (۱۳) خالى يەكەم، تۆمار كردنى شويئەوار و كەلەپوور لە تۆمارى يونسكو، پيم باشە بكرى بە تۆمار كردنى شويئەوار و كەلەپوورى ھەريم لە تۆمارى حكومت و يونسكو دا، سوپاس.

**بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

فەرموو دكتور محى الدين.

**بەريز محى الدين حسن يوسف:**

**بەريز سەرۆكى پەرلەمان.**

باس لە نۆژەن كردنەوھى كەلەپوور ئەكرى، پيم باشە دەست نوسيش كە كۆنن پيوستيان بە نۆژەن كردنەوھ ھەيە، برگەى (۱۳) خالى (۴) باس لە ھاماھەنگى ئەكات لەگەل كەلەپوورىيە جیھانیيەكان، پيم باشە لەگەل ريكخراوھ شويئەوار و ناوخوى و جیھانیيەكان، سوپاس.



بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو بەدرىيە خان.

بەريز بەدرىيە اسماعيل محمود:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

پرسىيارم سەبارەت بە ماددەى (٤) بېرگەى (٣) نۆژەن كۆرۈنەۋەى شوپنەۋار و كەلەپوور، ئايا ئەو بېرگەىيە لەگەل ماددەى (٢) باس لە گوازراۋە و نەگوازراۋە ئەكات لە رووى كۆردارىيەۋە تېكىگىران دروست نابى، ئەگەر پارچەيەك لە كەلەپوور لە ھەرئىم بگوزارپتەۋە زەمان چىيە بە گەرانەۋە بۆ ھەرئىم؟

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو مامۇستا ئەبو بەكر.

بەريز ابو بكر عمر عبدالله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەم ماددەيە لە رووى شكلىيەۋە ھەست ئەكەم ناتەۋاۋە يەكسەر دپتە سەر ئەركەكانى بەرپوۋە بەرايەتى، پىم باشە رېكبخرپتەۋە بە دەروازەيەك ناو بنرى فەرمانگە و دامەزراۋەكانى پاراستنى شوپنەۋار، چونكە لە ماددەى (٦و٧و١٣و١٤) دا ئاماژە كراۋە بە تىمەكانى مۆلەت پېدراۋ و لىژنەكانى شوپنەۋار ناسى، ئەبى پىناسەى ئەو بەرپوۋە بەرايەتپىيە گشتىيە بكەى، ئىنجا بپتە سەر ئەركەكانى، سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو ھەسبىيە خان.

بەريز ھسبىيە سعید ابراهيم:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

لە ماددەى (٤) پىم باشە بېرگەى (٣) و يەك بكرى بە يەك بەم شپوۋەيە، ديارى كۆردن و دەست نیشان كۆردنى ناۋچەى شوپنەۋار و كەلەپوورى مپژوۋىيى و نۆژەن كۆردنەۋەيان و پاراستنىيان لە زىيان لىكەۋتن و لەناۋچوون، لە بېرگەى (٤) ىش بەو شپوۋەيە بى، گرنكى دان بە دامەززاندىن و كۆردنەۋەى مۆزەخانەى تايبەت بە پاراستنى شوپنەۋار و كەلەپوور لە ھەرئىمى كوردستان و بلاۋ كۆردنەۋەى رۆشنىبىرى گشتى، بېرگەى (٥) ىش دروست كۆردنى نمونەى لەبەر گرتنەۋە و لاسايى كۆردنەۋە بېرپتە دروست كۆردنەۋەى نمونەى لەبەر گىراۋ و لاسايى كراۋى پارچە و شوپنەۋارى كەلەپوورى و بەرھەمپىنانى وپنە و فىلم بۆ نىشاندىان يان تا كۆتايى، بېرگەى (٧) لە جياتى ئامادە كۆردنى پىسپۆرانى ھەردوۋ بۋار بېرپتە گەشە پىدانى پىسپۆرانى ھەردوۋ بۋار، بېرگەى (٨) گرنكىدان بېرپتە بايەخ پىدانى زياتر، و لە وانەكانى خويىدىن بېرپتە لە قۇناغەكانى خويىدىن بۆ مەبەستى ئاشنا كۆردن و رۆشنىبىرى شوپنەۋار لە كۆمەلگە بە ھەماھەنگى لەگەل لايەنى پەيوەندىدار، بېرگەى (١١) راگەياندىن و ناساندىنى ناۋچە و جىگا و پارچەى شوپنەۋارى كەلەپوورى دۆزراۋەكا لە رۆژنامە، ئەۋە تۆزىك ناھەماھەنگى تىدايە بەم شپوۋەيە باشترە، بلاۋ كۆردنەۋە و ناساندىنى ناۋچەى شوپنەۋار و پارچەى شوپنەۋارە كەلەپوورىيە دۆزراۋەكان لە رۆژنامەى فەرمى دا، پىشتىگىرى خاتوۋ زىانىش ئەكەم، سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو لىژنە تايبەتمەندەكان.

بەريز لقمان حمد حاجى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە پرسىياري دكتور رېيوار ئىمە بۇ دەولەتمەند كوردنى ئەم پېشنيازە ياسايە لەگەل بەريۆەبەرايەتى گشتى شوينەوار كۆبوونەووەمان كوردووە و لەگەل راويژكارانى ياسايى وەزارەتى شارەوانى و تەواوى بەريۆەبەرانى شوينەوار لە پارزگان و ئىدارە سەربەخۆكان و بەريۆەبەرانى مۇزەخانەكان بانگهيشتى پەرلەمانى كوردستانمان كوردن ماددە بە ماددە لە ناو نيشانەووە تا ھۆيەكانى دەرچوواندن گەتوگۆ كراو، ئەوھى ئاشنا خان، ئەو پېشنيازە ياسايە بە پېچەوانەووە جورېك لامەرکەزىەتى داو بە ئىشەكان، دەسەلاتى شوينەواری ئىتېحادييە، بەلام بە مەبەستى پاراستن و بەريۆەبردنى شوينەواری ئەم پېشنيازە ياسايە دەر ئەكەين، سەبارەت بە رېبەرى گەشتياري پېشنيازە ياسايەكەمان لەبەر دەستە بە ناوى گەشت و گوزار لە ھەريمى كوردستان، لەو پېشنيازە ياسايە ماددەيەك ھەيە فەرزى ئەكات ئەبى رېبەرى گەشتياري بۇ ھەموو ناوچە گەشتيارييەكان ھەبى، سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو دكتور زىدان.

بەريز زىدان رشيد خان اودل:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

وہلامېكەم ھەيە كە تەواو كەرى قسەكانى كاك لوقمان، سەرەتا رۆبينە خان باسى كوردنەوھى بنكە و بەريۆەبەرايەتى ترى شوينەواری، ئەووە زياتر كارى ئىدارييە، بەريۆەبەرايەتى شوينەوار خوى برپار لەسەر ئەووە ئەدات بە پېي پېويست، ئەو بەريزانەي كە ژيان خان يان كاك بالانبۇ لەسەر بەريۆەبەرايەتى گشتى يان دەسەلاتى بەريۆەبەرايەتى گشتى يان قورغ كوردنى دەسەلات وەلام درايەو، دكتور شيركو ئەللى باسى پرۆژەي ئىستيسمارى نەكراو، لە پرۆژەي شەش باسمان لە بە كارھينان و دابەش كوردنى زەوى كوردو، مەبەست لە ھەموو پرۆژەكانە، ماددەي شەش و نۆ باسى ئەو پرۆژانە ئەكات لەو ناوچەيە ئەكرى كە خودى شوينەوار يان كەلەپوورى تېدايە، كاك سيروان وتى ريگىرى كوردن لە خراب بەكارھينان ئىمە لە بابەتە كۆتاييەكان لە سزاكان و بەشەكانى تر بەشېك ھەيە بە ناوى ريگە پيدان كە نابى كارى لى بكرى، لىزا خان وتى ئەوھى باس ئەكرى بۇ خویندن، نەك ئىمە وەكو لىژنەش لەگەل وەزىرى پەروەردە ئەو موناقلەشەيە كراو نەك بۇ قۇناغى سەرەتايى لە ھەموو قۇناغەكان تا (۱۲) پېوسيتە ئەو بابەتە لە خویندن ھەبى، كاك رېيوار سەبارەت بە ھەيكەلى ئىدارى وەلام درايەو، ئىمە لە ۲۰۲۰/۹/۳ لەسەر داواكارى بەريز وەزىرى شارەوانى و ستافى بەريۆەبەرايەتى گشتى شوينەوار لە پەرلەمانى كوردستان دانېشتين و خال بە خالى ئەو پرۆژە موناقلەشە كرا، دكتور محى الدين دەست نووس ناتوانين وەكو لىژنە لېرە ئىزافە بكرى، چونكە لە تەعريفى شوينەوار و كەلەپوور ئاماژە كراو دەست نووسيش ئەگرىتەو، ھەماھەنگى كراو ئەتوانين بلېين لەگەل ريكخراوەكان، پېشنياري ھەسيبە خان ئەبى بنووسرېتەو، چونكە زور بوون، سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو ماددەى ۵.

بەريز سلمە فاتح توفيق:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى ۵:

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك بەهجت نوقتەى نيزامى.

بەريز بهجت على ابراهيم:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ديف ماددى (۵۶) برگا دوو خالا (۳) داخازيت كەين كو گفتوگو كرن ل سەر پرؤزا بيته راوهستاندن، چونكه پتر چار سەعاتە ناف جەلسيدا و رەمەزانيشە و ھەمى لايەك ماندييە، سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

يەك دوو دەى تر ئەكەين و بەسەرچا، فەرموو گولستان خان.

بەريز گلستان باقى سليمان:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى چوار پيم باشە لە برگەى (۷) ئامادە كردنى پسپورانى ھەردوو بوارى شوپنەوار و كەلەپوور بۇ بەرز كردنەوھى ئاستى تواناي كار كردن بەم شپوھى لى بكرى، تەرخان كردنى توانايى وزەكانيان بۇ پاريزگارى كەلەپوورى كەلتوورى لە ريگەى ئامادە كردن و پيگەياندى كارمەندى پسپور و بنياتنانى تاقىگەى نوئ و پەرەسەند و شوپنى سەلامەت و گونجاوى عەمبار كردن و نيشاندنان دابىن كردنى ئامپىرى نوئ بۇ بەديهپناني ئەو مەبەستە، خالپكىش زياد بكرى، ريكخستنى چالاكييەكاني پەيوەنديدار بە فرؤشتن و كرىنى مولكە تايبەتمەندەكاني كەلەپوور كەلتوورى و سەرپەرشتى كردنيان بە شپوھيەك لەگەل ياسا بەركارەكان ريكبكەوئ.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بە نووسين بنيرن، فەرموو كاك دكتور جواى بدەنەوھ.

بەريز زيدان رشيد خان اودل:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بەدرىە خان پرسيارى كرد لەسەر برگەى سيپەم، نوژەن كردنەوھ و بردنە دەرەوھى پارچەى شوپنەواری، ليرە ئەركەكاني بەريوہبەرايەتى شوپنەواريبە، خالى يەكەم دەست نيشان كردنى شوپنە، دووہم گەران و روويپووى، سيپەم نوژەن كردنەوھ، رەنگە بير لەوہ ئەكرينتەوہ ئەگەر نوژەن نەكرايەوہ لە ژير خول بى باشترە، ئەبى ئيمكان بى، زورجاريش لە كاتى ھەلكولين پارچەى بچووك ئەدوزرينتەوہ ئەو پارچەيە لايەنى مؤلەت پيدراو بەرپرسە لە گواستنەوھى تا ئەيگەيەنيته مؤزەخانە يان بەريوہبەرايەتى شوپنەواری شارەكە، ئەوانە بەپيى ستانداردى

کارکردن له گه ل جيهه ته مه عنييه كان له ناو خو و يان دهره وه ريزبه ندى كراون، سه باره ت به بردنه دهره وهى له مادده يه كى جياوازه.

**بهريز د. رپواز فائق حسين / سهروكى په رله مان:**

فهرموو ماددهى پينج.

**بهريز سلمه فاتح توفيق:**

**بهريز سهروكى په رله مان.**

نهركه كانى هاو نيشتمانيان:

۱- هه موو هاو ولا تيبه كى هه ريم مافى نه وهى هه يه زانيارى و سوود له شوينه وار و كه له پوور وهگرى، به پيى نهو ياسايه نه توانى به شدار بى له پاراستن و گرنگى پيدانى شوينه وار و كه له پوورى هه ريم قسهى ترى هه يه.

۲- پيوسته هه موو تاكيك ريز له شوينه وار و كه له پوورى هه ريم بگري ت و بپا ريزى.

۳- هه هاو ولا تيبه ك ناگدار بى له بوونى هه شوينه وار يان كه له پوور يكي گوازاوه يان نه گوازاوه يان زانيارى له باره وه هه بى نه بى له ماوهى كه متر له (۲۴) كاتزميردا له ميژووى ناگدار بوون يان زانيار ييه كانى نزيك ترين لايه نى فهرمى ناگدار بكاته وه، پيوسته نهو لايه نهى ناگدار كراوه ته وه له ماوهى (۴۸) كاتزميردا زانيار ييه كانى بگه يه ني ته به رپوه به را يه تى گشتى.

**بهريز د. رپواز فائق حسين / سهروكى په رله مان:**

كى قسهى هه يه؟ (دكتور محى الدين، هه له ز خان، شيرين خان، ناشنا خان، كاك رزگار، كاك شاخه وان، دكتور رپوار، حه سيبه خان، كاك شيخ ظاهر، گولستان خان، كاك هه لكه وت، موژده خان، كاك ديارى، كاك رزگار، شيرين خان)، فهرموو كاك هه لكه وت.

**بهريز هه لكه وت انور خليفه:**

**بهريز سهروكى په رله مان.**

برگه (۳) هه هاو ولا تيبه ك ناگدار بى له بوونى هه شوينه وار يان كه له پوور يكي گوازاوه يان نه گوازاوه يان زانيارى له باره وه هه بى نه بى له ماوهى كه متر له (۲۴) كاتزميردا له ميژووى ناگدار بوون يان زانيار ييه كانى نزيك ترين لايه نى فهرمى ناگدار بكاته وه، پيوسته نهو لايه نهى ناگدار كراوه ته وه له ماوهى (۴۸) كاتزميردا زانيار ييه كانى بگه يه ني ته به رپوه به را يه تى گشتى، نه گه ر هاتوو شوينه وار يان له ژير زهوى بى كه سانى هه ن و زانيار ييان هه يه له سه ر بوونى نهو شوينه لايه نى په يوه نديدار ناگدار بكاته وه بو به ده ست هينانى نهو ناسه واره، به لام له رووى شيواندى شوينه كه شكلى له ده ست نه چى، لايه نى په يوه نديدار ئيلزام بكرى دواى دهره ينانى نهو ناسه واره شوينه واره كه وه كو پيشووى لى بكر ني ته وه، سوپاس.

**بهريز د. رپواز فائق حسين / سهروكى په رله مان:**

فهرموو گولستان خان.

**بهريز گلستان باقى سليمان:**

**بهريز سهروكى په رله مان.**

برگه يه كه پيچه وان هى ماددهى دوانزه يه، له بهر نه وه با شتره به و شي وهى لى بى، يه كه هه موو هاو ولا تيبه كى هه ريم مافى نه وهى هه يه زانيارى و سوود له شوينه وار و كه له پوور وهگرى، به

مەرچى رەچاوى لايەن و تايىبەتمەندى شوپىنەوارەكە يان كەلەپوورەكە بىكات، سەبارەت بېگا (۳) پىرسىيار بەھسى كەلوپەلەين شوپىنەوارەكە، گەلەك كەسى ل كوردستان مالى خۇ كرنە جىھىت شوپىنەوارى، ناپىتن حكومەت وانە وەرگىتن و بىپتە ملكى حكومەتن، سوپاس.

**بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

فەرموو شىرىن خان.

**بەريز شىرىن يونس عبدالله:**

**بەريز سەرۆكى پەرلەمان.**

لە سالانى پيشوو دەنگوى ئەو ھەبوو ھەندى پارچەى ميژووى ھەولير ئاودىوى دەرەو ھەو ھەو، داوا ئەكەم لە سەرۆكايەتى پەرلەمان بەدواداچوونى جدى بۇ بىكرى، بىرگەى (۳) ھاتوو، لايەنى ئاگاداركراو لە ماوھى (۴۸) كاتزمير ئاگادارى لايەنى پەيوەندىدار بىكات، ئەو سەردەمە بەسەرچوو ئامرازى گەياندن زۆرن، پىويستە لە ھەمان كات زانىارىبەكان بگەيەنرپتە بەرپو بەراپەتى، ئەویش لە ھەمان كات لىژنە بنپرى.

**بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

فەرموو كاك رىگار.

**بەريز رىگار عيسى سوار:**

**بەريز سەرۆكى پەرلەمان.**

بىرگەى (۲) پىويستە ھەموو تاكىك رىز لە شوپىنەوار و كەلەپوورى ھەرىم بىگرپت و بىپارىزى، پىم باشە ئەوھى بۇ زىاد بىكرى، ھەولى كىرپنەو ھەو و تەملىك كىردنى بدرى، لەسەر لايەنى شوپىنەوار و قەرەبووى خاوەن مۆلك بىكرپتەو، ئەو زەويىبەى كە شوپىنەوارى تىداپە ئەگەر خاوەن مۆلك وىستى و بەرھىنانى تىدا بىكا حكومەت بتوانى ئەو جىگەيە وەر بىگرپتەو ھەو و قەرەبوو بىكاتەو.

**بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

فەرموو مۆژدە خان.

**بەريز مژدە محمود محمد:**

**بەريز سەرۆكى پەرلەمان.**

پىم باشە لە ماددەى (۵) بىرگەى (۲) ئەوھى بۇ زىاد بىكرى، ئەو ھاونىشتىمانىبەى كەلەپوورى ميژووى لايە بىگەرىنپتەو.

**بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

فەرموو كاك دىارى.

**بەريز دىارى انور حمە:**

**بەريز سەرۆكى پەرلەمان.**

بىرگەى سى وى لى بىت، لە ماوھى (۲۴) كاتزمير ئاگادارى بىكاتەو، پىرسىيار ئەوھى ئەگەر ئاگادارى نە كىردنەو؟ پىشتىوانى كاك ھەلكەوت و شىرىن خانىش ئەكەم.

**بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

فەرموو دىكتور رىبوار.

بەريز ريبوار عبدالرحيم عبدالله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەگەر لە ناوئيشانى ماددەى (۵) ئەركەكانى ھاوئيشتيمانىان، ئەم ناوئيشانە گونجاو نىيە، پىم باشە بكرىتە ئەركە گشتىيەكان، لەبەر ئەوہى لە برڭەى يەك باسى مافىش ئەكات كە جىايە لەگەل ئەرك، پىم باشە بكرىتە ئەرك و مافە گشتىيەكان لە برى ئەوہ، برڭەى ۳سى ئەلى ئەگەر كەسى نەپياراست، ئەوہ تەحسل حاسلە، لەبەر ئەوہى ماددەى (۱۲) ھەيە باسى ئەوہ ئەكات، برڭەى (۳) بچىتە ماددەى (۱۲)، سوپاس.

بەريز د. ريبواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو ھەسبە خان.

بەريز حسيبە سعيد ابراهيم:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۵) لە ناوئيشان دەست پى ئەكەم، ئەركى ھاوئيشتيمانى لە ناو برڭەكان باسى مافى ئەكات، پىم باشە بكرىتە ماف و ئەركى ھاوئيشتيمانى، لە برڭەى يەك بەو شىوہيە بى، ھاوئيشتيمانىان مافى ئەوہيان ھەيە زانىارى دروست لە بوارى شوئىنەوار و كەلەپوورى ھەريم وەرگىرى، بە مەبەستى سوود لى وەرگرتنى، لە برڭەى دووہمىش لەبەر ئەوہى پابەند بوونى تىدايە بگورپى بۇ دەبىت، دەبىت ھەموو تاكيك رىز لە شوئىنەوار و تا كۆتايى، برڭەى سى، باس لە كات كرايە، لە ناوہرۆك باسى ميژووى ئاگادارى كرايە كە دوو شتى جىاوازن، بەو شىوہيە بى، ھەر ھاوولائىيەك زانىارى ھەبى لە بوونى شوئىنەوار يان كەرەستەيەكى كەلەپوورى گوازراو يان نەگوازراو، پىويستە لە ماوہى (۲۴) كاتزمير لە كاتى ئاگادار بوونى نزيكتىن لايەنى پەيوەندىدار ئاگادار بكاتەوہ بۇ گرتنەبەرى رىكارى پىويست.

بەريز د. ريبواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك شىخ ظاھر.

بەريز ظاھر محمد على حسين:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

برڭەى (۳) دوو كات ديارى كراوہ، (۲۴) كاتزمير، لەگەل (۴۸) كاتزمير، ئايا موقابىلى ئەوہ لە (۲۴) كاتزمير ئاگادارى نەكردەوہ ئەبى سزاش ھەبى، پرسىار ئايا ئەگەر نەكرا چ سزايەك ئەبى.

بەريز د. ريبواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك شاخەوان.

بەريز شاخەوان رۇوف مصطفى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

برڭەى يەك پىوہرى روپىوى تايبەت بە خانوو و بالەخانەكان لاي بى و كرديبىتى بە لىستىك بۇ ئەوہى لە رۇژنامەى فەرمى بلأويان كرديبىتەوہ، برڭەى (۳) نۆژەن بكرىتەوہ و بپارىزى، ماددەى پىنج چوارەم، پشتىنە يان دەوروبەرى ئەم شوئىنە كەلەپوورىيەنە ئەبى بپارىزى و روئيا و بينىيان نەكوژرى بە بالآخانە و قىلا.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

وابزانم ئەو ماددەيە نەبوو.

بەريز شاخەوان رۇوف مصطفى:

ئەو پيشنياره.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

ماددام بۇ ليژنەي بنيره، فەرموو ئاشنا خان.

بەريز ئاشنا عبدالله قادر:

قەسەكان دووبارە ناكەمەو، كاك رېبوار و حەسيبە خان ئامەزەيان پيدا، لە ناوەرۆك باسى ماف

كراوہ يا لابرئ يا ناونيشان دابنرئ.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو ھەلەز خان.

بەريز ھلز احمد محمد:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەز ھاورام لەگەل حەسيبە خان و اشنا خان، دوو، فان برگی ھندەك عاردا ھاونيشتيماني ھاتيبيە

ئەگەر يەكلا بيتن ئاسان بيتن، خالەكى دى بيتە ئيزافە كرن بەرپرس لە ھەرئما كوردستاني پتر

ريزي ل ياسا بگري ب تايبەتي ل پەرلەماني كوردستاني، ل ھەرئما كوردستاني پەرپرسا حيزبي

ھەي مالا خو كرية مۆزەخانە، ب سەدان شوينەواريت مالا وى ھەي، ئايا ئەركى ل سەر ملي

ھاوولاتي وەك ھاوولاتي كوردستاني سبەي ئەو ھاتە جي بەجي كرن ئەقان شوينەوارا

قەگەرئينيتن بۇ مۆزەخانا يا نا، لەبەر ھندئ خالەك بيتە ئيزافە كرنئ، ل سۆنگي ھەست كرن بە

ئەركەكى نيشتيماني قيت ئەو ھاونيشتيمانيەت كەرەستي شوينەواري و كەلەپووري دەقئيت

قەگەرئينيتن بۇ مۆزەخانە گشتي.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلام ئەو ماددەيەكى سەربەخوي ھەيە، فەرموو دكتور محى الدين.

بەريز محى الدين حسن يوسف:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

لە ئەركەكان باسى ھاوولاتي ھەرئم ئەكات، ئەي ئەوانەي دانيشتووي دەرەوہي ھەرئم و

نیشته جي ھەرئم ئەبن؟ يان ئەو ھاوولاتييانەي بە سەردان ليرە ئەبن؟ مافي ئەوہيان نييە

سوودي لئ وەرگرن يان ئەركيان ناكەوئتە سەر، پيم وايە لە جياتي ئەو بنووسرئ

ھاونيشتيمانيان، بۇ ئەوہي دەرپاز بن ھەم لە ھەردووكي، برگەي دوو نووسرايە پيوستە ھەموو

تاكليك ريز لە كەلەپوور بگري، مەبەست چيە ريز گرتن؟ پيم وايە پاريزگاري كرن باشترە،

سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو ليژنە.

بەريز جلال حويز مصطفى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ديارە پرسيارى زور لەسەر ئەوہيە ئەو كەسەي لە ماوہي (۲۴) كاتزمير ئەگەر زانيارى ھەبوو بە

كەلەپوور و شوينەوار، ئەگەر ئاگادارى نەكردوہو چي؟ لە قانوني ئسوولي مەحاکەماتي جەزائي

رەقەم (۲۳) سالى ۱۹۷۱ ئەو بابەتە يەكلايى كراوۋتەو، ھەر شتى كە تاوانكارى بى، ديارە بردنى ھەر پارچەبەككە لە پارچەي ئاسارى بە جەرىمە ھەژمار ئەكرى، لە حالەتى ئاگادار بوون لە جەرىمە لايەنى مەنى ئاگادار نەكەبەتەو تاوانە.

**بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

فەرموو ماددەي شەش.

**بەريز مەم بورھان محمد قانع:**

**بەريز سەرۆكى پەرلەمان.**

بەشى دووھم:

شويئەوار و كەلەپوورى نەگوازراو:

ماددەي ۶:

۱ پېويستە بەريوۋەبەرايەتى گشتى تۆماريكي كاغەزى و ئەليكترونى تايبەت بە تۆمار كردنى بينا و بالأخانە و ناوچە شوئەوارى و كەلەپوورىبەكانى ھەييت و ئەو زانيارى و بەلگەنامانەي پەيوەستە پييان تپدا جيگير بكات، مافى پەيوەندى ھاوسپيەتى كە ئەكەويئە سەر ئەو نەگوازراوانەي ھاوشانى دابينييت و تۆمارەكە لە رۆژنامەي فەرمى بلاو بكرئتەو.

۲- مافەكانى پەيوەندى ھاوسپيەتى دانانى پشتينەيەك لە چوار دەورى شوئە شويئەوارى و كەلەپوورىبەكان لە خۆ ئەگرى لەگەل رەخساندى رېگا و ريرەوى گەشيتن بۆيان بە مەرجى شوئە و ناوچە شوئەوارىبە كەلەپوورىبەكان پاريزراو بن.

۳- ئەگەر پيشتەر شوئەوار تۆمار كرايپت و مافى پەيوەندى ھاوسپيەتى نەگوازراوۋەكانى دەورووبەرى ديارى نەكرابن ئەوكات ئەبى بەپيى ياسا دەست نیشان بكرين.

۴- جۆرى ئەو بينايەي ئەكەونە دەورى شوئەوار و كەلەپوورىبەكان لەلايەنى بەرزى و رەنگى رووۋەكانيان دەست نیشان ئەكرين، ئەگەر نوئى بن يان نوئى كراوۋبن، ئەمەش بۆ ئەوۋەي بگونجى لەگەل شوئە شويئەوارى و كەلەپوورىبەكانى تەنیشتيان دا كە بەھەماھەنگى لەنيوان بەريوۋەبەرايەتى گشتى و لايەنى پەيوەنديدار ئەييت.

**بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

كى قسەي ھەيە؟ (كاك محى الدين، دكتور شيركو، كاك ھەلكەوت، دكتور رېوار، دكتورە شايان)، فەرموو دكتور محى الدين.

**بەريز محى الدين حسن يوسف:**

**بەريز سەرۆكى پەرلەمان.**

بەرگەي يەكەم بەلگە نامەي پېويست تياياندا جيگير ئەكرى، پيم باشە ئەوۋەي بۆ زياد بكرى، لە بەريوۋەبەرايەتى شارەوانىبەكان و خانووبەرە تۆمار بكرى.

**بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

فەرموو دكتور شيركو.

**بەريز شيركو جودت مصطفى:**

**بەريز سەرۆكى پەرلەمان.**

لە بەرگەي چوار باسى ئەو شوئەنانە ئەكات نزيكى شوئەنى كەلەپوورىن، زۆر گرنگە باسى پاراستنى ھەيئەتى ئەو شوئەنانە كە دراوسپى شوئەنى كەلەپوورىبەكان، لە لەندەن ياسايەك ھەيە لە



شارهوانى بۇ پاراستنى تارىخى لەندەن ئەو شوئىنەى دىكۆرى درەهەى مېژووىى و كەلەپوورىيە بە قانوون ئەبى بپارېزى تەنبا سىيانە نەبى، پېم باشە ئەو شوئىنانەى دراوسېى شوئىنە كەلەپوورى و شوئىنەوارىيەكانن سىماى درەهەى پارېزراو بى و قەدەغە بىرئ كە بگۆردى.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو دىكتۆرە شاپان.

بەريز شاپان كاكە صالح محمد:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

پېم باشە دېرى كۆتايى بىرگەى يەكەم بەو شېوئىيە بى، لە رۆژنامە و مالىپەرى فەرمى شوئىنەوار بلاو بىرئتەو.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو دىكتۆر رىبوار.

بەريز رىبوار عبدالرحيم عبدالله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بىرگەى يەكەم ئەچىتە چوارچىوئەى ماددەى (۴) كە لە دەسەلاتى بەرئوئەبەرايەتى گشتىيە، پېم باشە ھەلگىرئ و بچىتە ماددەى چوار، ھەسر كراوئ بۇ دەسەلاتى بەرئوئەبەرايەتى گشتى، پىويست ناكات جارىكى تر باسى دەسەلاتى بەرئوئەبەرايەتى گشتى بىرئ، بۇ بىرگەى چوارىش پىشتىوانى راي دىكتۆر شىركۆ ئەكەم.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك ھەلگەوت.

بەريز ھەلگەوت انور حمە:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى شەش بىرگەى چوار ئەلئ زۆرى ئەو بىنايانەى ئەكەونە دەورى شوئىنەوار و كەلەپوورن لەلايەن بەرزى و رەنگى رووئەكانىيەوئ دەست نىشان ئەكرئ تا كۆتايى، پېم باشە ھەموو بىناكانى كەلەپوورى لە ھەر شوئىنى بى بە يەك دىزايىن نۆژەن بىرئنەو، بۇ ئەوئەى بناسرئنەوئە كە شوئىنەوارن و لاي ھەموو ھاوولائىيان ناسراو بى و، بۇ دووئەمىش پىشتگىرى دىكتۆر شىركۆ ئەكەم.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو ماددەى (۷).

بەريز جلال محمد امين:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى ۷:

۱ بەرئوئەبەرايەتى گشتى پالپىشت بە ياساى بە مولك كىردنى ئىستىملاكى بەركار لە ھەريم مافى بە مولك كىردنى ئەو زەوى و مولكە نەگوازراوانەى ھەيە كە لە شوئىنەوارىن يان كەلەپوورن ئەمەش بەرامبەر بە قەرەبووىەكى دادپەرورانە ئەبى.

۲- بەرپوۋەبەرايەتى گىشتى پېۋىستە شوپن و ناۋچە و گەرەك و شوپنەوار و كەلەپووربىيەكان و ناۋچە پارپىزراو قەدەغە كراۋەكان بپارپىزرى لە كاتىكدا ئەو جىگايانە مەترسى و ھەرەشەى لە ناو بردنى لەسەرىن.

**بەرىز د. رپواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

كى قسەى ھەيە؟ (گولستان خان، دكتور ريبوار)، فەرموو گولستان خان.

**بەرىز گولستان باقى سليمان:**

**بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.**

پېم باشە ئەو ماددەى لە گەل ماددەى چوار لىك بدرى، ئەو دوو ئەركەش بچىتە لاي ئەركەكانى بەرپوۋەبەرايەتى گىشتى.

**بەرىز د. رپواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

فەرموو دكتور ريبوار.

**بەرىز ريبوار عبدالرحيم عبدالله:**

**بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.**

بەرگەى يەك لە كۆتايىيەكەى بەو شپوۋەى لى بى، ئەلى بەرامبەر بە قەرەبوويىيەكى دادپەرورانە بە گوپرەى نرخی زەوى يان مولكەكە لە بازار، ئەو ھەش ئىزافە بكرى، بەرگەى دووش لە ماددەى شەش ئاماژەم بىن كرد مادام لە چوارچىۋەى بەرپوۋەبەرايەتى گىشتىيە با بچىتە ماددەى چوار، سوپاس،

**بەرىز د. رپواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

ماددەى نۆ.

**بەرىز جلال محمد امين:**

**بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.**

ماددەى (۸):

۱ ھەموو ناۋچە شوپنەوارى و كەلەپووربىيەكان بە ناۋى مولكى گىشتىيەو تۆمار ئەكرىن و بۆ مەبەستى شوپنەوارى تەرخان ئەكرىن.

۲- ئەو شوپن و مولكانەى كەلەپوورىن ئەكرى مولكىيەتى خاۋەنەكەى بىمپىنتەو، بەلام نابى ھىچ گۆرنگارى تپدا ئەنجام بدرى زىانى بىن بگەيەننى لە كاتى نۆژەن كردنەو يان ھەر كارپكى تر لە ژېر چاودىرى و رېنمايى بەرپوۋەبەرايەتى گىشتى دا لايەنە كەلەپووربىيەكەيان ئەپارپىزرى.

**بەرىز د. رپواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

كى قسەى ھەيە؟ (دكتور محى الدين، كاك شاخەوان، ھەسىبە خان، كاك شىخ زاھىر، كاك سىروان)، فەرموو ھەسىبە خان.

**بەرىز ھسىبە سعید ابراهيم:**

**بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.**

بەرگەى يەكەم پېم باشە بەو شپوۋەيە بى، ھەموو ئەو ناۋچە شوپنەوارىيە كەلەپووربىيەكانى گوزاراو و نەگوزاراو بە ناۋى مولكى گىشتىيەو تۆمار بكرىن بۆ مەبەستى شوپنەوار تەرخان ئەكرى، سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو دكتور محى الدين.

بەريز محى الدين حسن يوسف:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

برگەى يەكەم، ھەموو ناوچە و شوپنەوارى و كەلەپوورىيەكان بە ناوى مولكى گشتيپەو ھەتتە تۆمار ئەكرين، پيم باشە ئىزافەى بۆ بكرى، كە ئەخرينە سەر مولكى گشتى شوپنەوار، سوپاس

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك شاخەوان.

بەريز شاخەوان رۇوف مصطفى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

برگەى يەكەم پيم باشە ھەموو پرۆژەيەكى گەرە و بچووك لە نزيك شوپنەوارى كەلەپوورى نابى جى بە جى بكرى تا رەزامەندى دەسەلاتى شوپنەوارى نەبى، واتە تەنيا كار بە نووسراوى شوپنەوار بكرى، برگەى دوو پيم باشە لە كاتى بوونى شوپنەوارى كەلەپوورى ئەبى ليژنەيەكى شوپنەوار خۆى پسپۆرىيەكانى تيدا بى كارى شوپنەوارى پيوست لەسەر تىچووى پرۆژەكە، يا لاي كەم پەيوەندىدار كە جى بەجى ئەكات، دواى تەواو بوونى كارەكانى ليژنەى شوپنەوار بە راپۆرتى زانستى كارى خۆى روون بكاتەو، پيوستە شوپنەكە تەسليم بكرىتەو ھەتتە يا بپاريزرى، سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك شيخ زاھير.

بەريز زاھير محمد على حسين:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

قسەكانم كرا، پشتگيرى راي دكتور محى الدين و ھەسبە خان ئەكەم.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك سيروان.

بەريز سيروان فرج محمد:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

دووھەم و يەكەم دژى يەكەن لەگەل ماددەى (۷) يەكەم، ئەللى بەرپووەبەرايەتى گشتى پالپشت بەو ياسايە ئىستيملاك بكات، لە ماددەى (۸) دووھەم ئەللى ئەو شوپن و مولكانەى كەلەپوورى ئەكرى مولكيبەتى خاوەنەكەى بپينى، كەچى لە ماددەى ئەللى بە ناوى مولكى گشتى بى، كاميانە؟ وائەكات يەكى بللى بەو ياسايە بللى ئەو شوپنە كەلەپوورىيە بۆ خۆمە، داوا ئەكەم روون كردنەو ھەتتە، سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو ھەلام.

بەريز زىدان رشيد خان اودل:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە خالى يەكەم يەكلا بۆتەو ھەتتە داوا ئەكەين ھەموو ناوچە شوپنەوارى و كەلەپوورىيەكان بە ناوى مولكى گشتى بى، دوو، كيشەيەكى زۆر ھەيەكە يەكەن لە داواكارى

بەريۆەبەرايەتى شوينەوارە، ئەلپن كيشەيەكى زۆريان ھەيە لە شوينە نىشتەجى بووھكان و بازارەكان و گەرەكەكان كە ئامادە نىن بىدەنەو بەحكومەت ئەيانەوئى خۆيان بۆ ھەر شوينىك و كارىك بەريۆەبەرايەتى شوينەوار دەستنىشانى بكات بەكارى بىننەو، بەلام لېرە رېگايان پى ئەدرى كەلەپوور بى و بەكارى بىننەو لەژىر سەرپەرشتى و مولكىيەتى خۆيان بى، بەلام سەرپەرشتى شوينەوار.

**بەريۆ د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

يەنى لە كەلەپوور بۆيان ھەيە؟ بۆ شوينەوار نابى بەلكو ئەبىتە مولكى گشتى، فەرموو كاك سىروان.

**بەريۆ سىروان فرج محمد:**

**بەريۆ سەرۆكى پەرلەمان.**

ئىستا كيشە دروست ئەبى، ئەبىتەو بە تەحلىلى ئەو لىژنە يان ئەو بەريۆەبەرايەتییە، ئىمە باسى شتىك ئەكەين مولكىكە و ھى كەسپكە و ئىستا ھىچ دەسەلاتى نىيە، دىن بەو پىوهرەى لېرە ھەيە لېى ئەسەنن، ئەزانن لە كوردستان ئەژىن، ئەگەر دەسەلاتى بوو لىژنە وای بۆ ئەنووسن، لەبەر خاترى بەريۆەبەرايەتییەك يان چەند كەسپك دروستيان كردووە يا من ھەلە تىگەيشتووم، سوپاس.

**بەريۆ د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

فەرموو.

**بەريۆ لقمان حمد حاجى:**

**بەريۆ سەرۆكى پەرلەمان.**

سەبارەت بە پرسىارى كاك سىروان ھەلە تىگەيشتن ھەيە، كۆمەلپك خانووى كەلەپوورى ھەن لە سلېمانى و ھەولپر و دھۆك كە كەلەپوورين، ئەگەر بە ناوى ھاوولتییەكيش بى تەمەنىكى زۆرى ھەيە و ئاسار و كەلەپوورى كوردى پىوھيە، ئەو كەسە رېگەى پى نادرى ئەم خانووە بروخپىنى ئەگەر مولكەكەى بە ناوى خۆيشى بى، ئەگەر ويستى نۆژەن بكاتەو ئەبى رەزامەندى بەريۆەبەرايەتى شوينەوار وەرگرى، بۆ ئەوھى لەسەر شپووازە كۆنەكەى نۆژەن بكرىتەو، سوپاس.

**بەريۆ د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

ماددەى (۹).

**بەريۆ سەرۆكو ئازاد حسين:**

**بەريۆ سەرۆكى پەرلەمان.**

ماددەى (۹):

۱- لە كاتى بەكارھىنان و دابەش كردنى زەوى و شوينەكانى مولكى دەولەت و كەسانى سروشتى و مەعنەوى بۆ دروست كردنى خانوو و ھەر بىنايەكى ترى يان گۆرىنى سىماى خانوو و بالەخانەكان لەو شوينانە كە شوينەوارى كەلەپوور و ناوچەى پارىزراون، پيوستە ھەماھەنگى و رەزامەندى بەريۆەبەرايەتى گشتى ھەبى و لەلايەن لىژنەى ھونەرپەو بەرەچاو كردنى ئاستى

نزىكى و دووربان له شويننه شويننه وارى و كهله پوورىبه كانه وه چوئيبه تى كاركردن له و شوينانه دهست نيشان نه كرى.

۲- له كاتى بوونى ههر بهر به ستيك له جى به جى كردنى ههر پرؤژه يه كه له وانه كه له برگه يه كه مى نه و مادده يه هاتوو بهر يوه به رايبه تى گشتى له سهر نهركى لايه نى جى به جى كارى پرؤژه كه كارى به دوا گه پان و هه لكؤلين نه نجام نه دات كه له ماوه يه كه گونجاو نه بى بؤ گه پانى زانستى ورد، به له بهر چاو گرتنى ماوه ي جيبه جى كردنى پرؤژه كه و تىچوونى گه پان دنه وه كه له كؤى تىچوونى گه پانى پرؤژه كه دا ديارى نه كرى، سوپاس.

**بهريز د. رپواز فائق حسين / سهروكى په رله مان:**

كى قسه ي هه يه؟ فهرموو كاك ياسين.

**بهريز ياسين خضر طه:**

**بهريز سهروكى په رله مان.**

ئه لى له كاتى بهر كار هينان و دابهش كردنى زهوى و نه و شويننه گشتيانه ي مؤلكى دهوله تن، بهس باسى نه و زهوييانه نه كرى له ناو شاره، نه ي نه و شوينانه ي له دهشتن، بؤ نمونه رپى سماقولى شوينى هه بوو به ناوى نه سحابان، شويننه وار بوو، له سهروچاوه شوينى مه نجه نيقتى چه زره تى ئيبراهيم، نه ي نه وانه؟

**بهريز د. رپواز فائق حسين / سهروكى په رله مان:**

مادده ي (۱۰).

**بهريز سهركؤ نازاد حسين:**

**بهريز سهروكى په رله مان.**

۱ سهرجه م شوين و ناوچه شويننه وارى يان كهله پوورىن مؤلك و مالى دهوله ت بن يان تايبه ت يان وه قف بؤ هه مان مه بهست به كار ديئن.

۲- نابى شوين و ناوچه ئاينيه كان له كاتى نوژهن كردنه وه يان دهستكارى كردن يان ههر گؤرانكاريبه ك زيان يان پى بگات و نه بى به ره چاو كردن و پاراستنى لايه نى شويننه وارى و كهله پوورىبه كه ي له ژير چاوديرى و ريئمايى بهر يوه به رايبه تى گشتى دابن.

**بهريز د. رپواز فائق حسين / سهروكى په رله مان:**

كى قسه ي هه يه؟ (دكتور شيركؤ، دكتور عوسمان، به دريه خان، ئاشنا خان، كاك شاخه وان، دكتور ريبوار)، فهرموو دكتور ريبوار.

**بهريز د. ريبوار عبدالرحيم عبدالله:**

**بهريز سهروكى په رله مان.**

برگه ي يه كه له كؤتايى نه لى بؤ هه مان مه بهست به كار ديئن، له ليژنه نه پرسم مه بهست چيبه؟ واتيگه يشتووم كه له مادده كانى تر باسمان كرد شوينك شويننه وار يان كهله پوور بوو، نه كرى مؤلكى گشتى بى و بهر يوه به رايبه تى گشتى بهر يوه ي بات، ليره نه لى سهرجه م شوين و ناوچه ئاينيه كان كه شويننه وارى يان كهله پوورىن مؤلك و مالى دهوله ت بن يان تايبه ت، نه گهر دهوله ت بن ئاساييه، نه ي تايبه ت؟ نه مانوت شويننه وار نابى مؤلكى تايبه ت بى؟

بهريز د. رېواز فائق حسين / سهروكي په رله مان:

فهرموو ناشنا خان.

بهريز اشنا عبدالله قادر:

بهريز سهروكي په رله مان.

خالی دوو نه لې نابل شوین و ناوچه ی ئاینی له کاتی نۆژن کردن یان گۆرانکاری دهستکاری بکړی، ئایا بهس بۆ ناوچه ی ئاینییه؟ بهلام بۆ هه موو شوینه واریکیش راسته، بهس بۆ شوینی ئاینی؟

بهريز د. رېواز فائق حسين / سهروكي په رله مان:

فهرموو كاك شاخه وان.

بهريز شاخه وان رؤوف مصطفى:

بهريز سهروكي په رله مان.

پېم باشه برگه ی دوو تۆماری تایبته به که لویوور هه بی، سالانه دۆخی شوینه وار و که له پووری تیدا روون بکړیته وه، نۆژن کراوه ته وه یان تووشی دارمان هاتووه یان له ناو چوو، سوپاس.

بهريز د. رېواز فائق حسين / سهروكي په رله مان:

فهرموو دکتور شیرکو.

بهريز شیرکو جودت مصطفى:

بهريز سهروكي په رله مان.

پشتگیری له پای دکتور رېبوار نه کهم، خاوه ندریبه تی که له پوور و شوینه وار بۆ تایبته نییه، لیره باسی نه کات، له گه ل لابرندی خاوه ندریبه تی تایبته تم، دوو، ناوچه ی ئاینی و که له پووریش مولکی مرؤفایه تین پیش نه وه ی هی ده ولت بن، نه هراماتی میصر و قه لای هه ولپر و نه مانه مولکی مرؤفایه تین، که باسی مولکیبه تی نه کړی دواتر نه توانی داوای هاوکاری بۆ نۆژن کردنه وه و سیانه وه که روویدا که یونسکو پاره یه کی باشی دابین کرد بۆ نۆژن کردنه وه ی قه لای هه ولپر، باسی مولکی مرؤفایه تی بکه یین، نه و ده رگایه نه کاته وه که له ریی نه ته وه یه کگرتووه کان پشتیوانی گه وره بۆ ناسه وار و شوینه ئاینییه کان و که لتوور و که له پووری هه رییم دابین بکه یین، سوپاس.

بهريز د. رېواز فائق حسين / سهروكي په رله مان:

فهرموو به دریه خان.

بهريز بدریه اسماعیل محمود:

بهريز سهروكي په رله مان.

پشتگیری دکتور رېبوار و دکتور شیرکو نه کهم، به شیک له قسه کانی كاك شاخه وانیش.

بهريز د. رېواز فائق حسين / سهروكي په رله مان:

فهرموو دکتور عوسمان.

بهريز عثمان علی سمایل:

بهريز سهروكي په رله مان.

پشتیوانی دکتور شیرکو و به دریه خان نه کهم، له وه ی یه ک تایبته تمه ندی به وه قف بدری، چونکه وه قف له و کاته هه ماهه نگی له گه ل وه زارته ی نه وقاف بکړی، بهر له وه ی که لتوور بی وه قفیکی شه رعیه و دهستکاری کردنی جائیز نییه له رووی شه رعیه وه، سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:  
فەرموو ليژنە.

بەريز زیدان رشید خان اودل:  
بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ليزە خسووسىيەتيك ھەيە بۇ سەرجم شوينە ئاينىيەكان، كېشەي ئيمە ئەو ھەيە بەشيكي زوري ئەو شوينە ئاينىيەكانە ئىستا بۇ خودى كەنيسە بى بۇ خودى خوي بەكار ديتەو، ھەنديكىش تاييەتە بە ھەق ف يان ھەزارەتى ئەوقاف، ئەوانە سەر بە بەريو بەرايەتى شوينە وار نين، تەسەروفي شوينە واريشيان بەسەر ناکري، خسووسىيەتيكيان پيدراو ھە ئەتوانري لەسەر مېھنە و كاري خويان لە روي پەرستەن بيتن ھەر كويى تر بەردەوام بى، بەلام لەكاتى نۆژەن كەردنەو ئەبى لەژير سەرپەرشتى بەريو بەرايەتى شوينە وار بى، سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:  
ماددەي (۱۱).

بەريز سەرکۆ ئازاد حسين:  
بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بەشى سېيەم:  
شوينە وار و كەلەپوورە گوزارواھەكان.  
ماددەي (۱۱):

بەمەبەستى تۆمار كەردنى شوينە وار و كەلەپوورە گوزارواھەكان بەريو بەرايەتى گشتى تۆماريك ئامادە ئەكات بۇ:

۱ تۆمار كەردنى ئەو شوينە وارە گوزارواھەي ھاوولەتيان بە ريكەوت دۆزبويانەتەو.  
۲- تۆمار كەردنى ئەو شوينە كەلەپوورى و شوينە وارايانەي كە لە ماددەي (۸) دا دەق نووس كراون و پيدانى بەلگەنامەي تاييەت بە خاوەنەكانيان بە مەرجى چاوديري كەردنى بەردەوامى شوينەكان لەلايەن بەريو بەرايەتى گشتى.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:  
كى قسەي ھەيە؟ فەرموو كاك شاخەوان.

بەريز شاخەوان رۇوف مصطفى:  
بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

پيم باشە ئەوانەش زياد بكري، ھيچ ريكخراو و دامەزراو ھەيەك و كەسايەتى ئاينى و كۆمەلايەتەش ناتوانى پاشماو ھى شوينە وار و دەست نووس و كەلەپوور لاي خوي گل بەداتەو بە ناوى پاراستن، ئەگەر ھەلگري ھەر مۆلەتيكى ريگە پيدراو ھى بن لە دەرچوون و بلابوونەو ھى ئەو ياسايە كار بە مۆلەتەكەيان ناکري، ئەبى كوي ئەو پاشماوانە بگەریتەو بۇ دەسەلاتى شوينە وار و مۆزەخانەكان لەكاتى نەگەرانەو ھى پيوستە سەرپيچيكاران ريكارى پيوستيان بەرامبەر بگيرتە بەر.

۲- هیچ ریگا پیدانیك ناپن بکری بۆ که سانیک به بیانوی هیئان و کرپن و فرۆشتنه وهی شویننه واره کان له ژیر چهتری دهسه لاتی شویننه واری دا ته نیا شویننه وار ناسان و دهزگای شویننه واری به لیژنه نه توانی هه لسه نگاندن بکه ن بۆ نه و کاره و هه لسن به و ئیشه، سوپاس.

**به ریژ د. ریواز فائق حسین / سه روکی په رله مان:**

به نووسین بینیره بۆ لیژنه، فهرموو به دریه خان.

**به ریژ بدریه اسماعیل محمود:**

**به ریژ سه روکی په رله مان.**

برگه ی یه که م و دووهم پیم باشه بکری به یه ک، سوپاس.

**به ریژ د. ریواز فائق حسین / سه روکی په رله مان:**

فهرموو چه سببه خان.

**به ریژ چه سببه سعید ابراهیم:**

**به ریژ سه روکی په رله مان.**

منیش پیم باشه ههردوو برگه بکری به یه ک برگه به و شیوه یه، تۆمار کردن و گه پاندنه وهی نه و شویننه واره گوپزراوانه ی هاوولاتیان به ریکه وت دۆزیویانه ته وه و پیدانی به لگه نامه یه کی تایبته به خاوه نه کانیا ن به مەرچی چاودیری کردنی به رده وامی شویننه کانیا ن له لایه ن به ریوه به رایه تی گشتی، سوپاس.

**به ریژ د. ریواز فائق حسین / سه روکی په رله مان:**

فهرموو ماده دی (۱۲).

**به ریژ لقمان حمد حاجی:**

**به ریژ سه روکی په رله مان.**

ماده دی: ۱۲

۱ که سانی سرووشتی و مهعنه وی بۆیان نییه شویننه واری گوازاراوه یان لاییت و نه بی له ماوه ی (۹۰) رۆژ له ریکه وتی جی به جی کردنی حوکه کانی نه م یاسایه راده ستی شویننه واری بکه نه وه.

۲- پپویسته خاوه ن یان دهستداری حائیز پارچه ی که له پووری دهست نووس له ماوه ی (۹۰) رۆژ له ریکه وتی جی به جی کردنی حوکه کانی نه و یاسایه ئاگاداری دهسه لاتی شویننه واری بکاته وه بۆ نه وهی تۆمار بکری و سه رپه رشتی هاوبه ش بکری.

۳- پالپشت به ریکه کاره یاساییه کان خاوه نی پارچه ی که له پووری یان دهست نووسه کان که له برگه ی دووهم نه م ماده دی ئاماژه ی پیکراوه به رپرسن له ونبوون و تیکچوونی پارچه کان.

**به ریژ د. ریواز فائق حسین / سه روکی په رله مان:**

کی قسه ی هه یه؟ فهرموو کاک رزگار.

**به ریژ رزگار عیسی سوار:**

**به ریژ سه روکی په رله مان.**

برگه ی یه که م، یه ک که سانی سرووشتی و مهعنه وی بۆیان نییه شویننه واری گوازاراوه یان لاییت و نه بی له ماوه ی (۹۰) رۆژ له ریکه وتی جی به جی کردنی حوکه کانی نه م یاسایه راده ستی شویننه واری بکه نه وه، نه ی نه گه ر نه کرا سزا چیبیه؟



بهريز د. رېواز فائق حسين / سهروكي په رله مان:

فهرموو كاك سيروان.

بهريز سيروان فرج محمد:

بهريز سهروكي په رله مان.

يه كه م و دووهم هه مان شته به دوو خال نووسراوه، نه كړي ليكي بدن، ههر دوو كي كه ساني سروشتي و مه عنه وي بوي نيه شوينه وار و تا دوايي، پيوست ناكات بلې دووهم، خاوه ندي يان حائيز بگه رينيته وه، چونكه ههر دوو كي (۹۰) روژي بو ديارى كراوه، پيم باشه ليك بدرئ.

بهريز د. رېواز فائق حسين / سهروكي په رله مان:

فهرموو دكتور ريبوار.

بهريز ريبوار عبدالرحيم عبدالله:

بهريز سهروكي په رله مان.

ئيزافه يه كه م هه يه له كو تايي برگه ي يه كه نه لي پارچه ي شوينه واري گوازاو بكه وپته ده ستي كه سي مه عنه وي يان سروشتي نه بي له ماوه ي (۹۰) روژ بيگه رينيته وه، نه گهر نه يگه رينيته وه به پي ياسا به ركاره كان مامه له ي له گهل نه كړي.

بهريز د. رېواز فائق حسين / سهروكي په رله مان:

فهرموو.

بهريز زيدان رشيد خان اودل:

بهريز سهروكي په رله مان.

سه باره ت به پيشنياره كان تو مار كراون، نه وه ي كاك سيروانيش نه لي بو تيكل كردني نه و دوو خاله نابي، يه كه م تايبه ته به شوينه وار، دووهم تايبه ته به كه له پوور.

بهريز د. رېواز فائق حسين / سهروكي په رله مان:

فهرموو.

بهريز لقمان حمد حاجي:

بهريز سهروكي په رله مان.

پارچه ي كه له پووري كه سه كه بوي هه يه لاي بي، به لام نه بي تو ماري بكات.

بهريز د. رېواز فائق حسين / سهروكي په رله مان:

فهرموو ماده ي (۱۳).

بهريز لقمان حمد حاجي:

بهريز سهروكي په رله مان.

ماده ي (۱۳).

۱- به ريوه به رايه تي گشتي نه تواني برياري ليسه ندنه وه ي مافي خاوه ندي به تي ههر پارچه يه كي كه له پووري يان ده ست نووسه كان بدات له وانهي كه پيشتر تو مار كراون و لاي خاوه نه كه ييه تي به رامبر به قهره بووييه كي دادپه ره وانهي خه ملينراو له لايه ن ليژنه ي هونه ريبه وه.

۲- مافي بلاو كردنه وه ي زانياري له سه ر پارچه ي كه له پووري يان ده ست نووسه كان ته نيا به ره زامه ندي به ريوه به رايه تي گشتي نه بي.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

كى قسەى ھەيە؟ فەرموو ئاشنا خان.

بەريز ئاشنا عبدالله قادر:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

تېبىنىم ھەيە لەسەر ماددەى (۱۳) بېرگەى دوو ئەلى مافى بىلاو كوردنەوھى زانىارى، تېناگەم ئەم ماددەيە بۇ دانراو، ئەگەر لە رووى ئەمنىيەتەوھەيە ئەو لە ماددەى (۲۲) بېرگەى (۳) باس كراو، بەلام ئەو بېرگەيە مەبەستى چىيە؟ ھەموو شوپنەوار و كەلەپوورېك ئەگرىتەوھە بۇ نمونە قەلاى شىروانە كە تۆ نەتوانى ھىچى لەسەر بەدى، داواى روون كوردنەوھە ئەكەم، سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو.

بەريز زىدان رشيد خان اودل:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە پرسىارى ئاشنا خان، ئەو ماددەيە تايبەتە بە ماددەى گوازارا، ھىچ پەيوەندى بە شوپنە سابىتەكان نىيە، ئەو شوپنەنى ئەدۆزىنەوھە ئەبى مافى بىلاو كوردنەوھى پارىزراو بى، ئەبى بە شىواى زانستى لەلايەن شوپنەكەى خوى زانىارى كۆ بىكرىتەوھە و رەزامەندى وەرگىرى لەسەر بىلاو كوردنەوھى، قەرەبوو كوردنەوھەكانىش ئاماژە كراو، ئەو ماددەى گوازاراويە و پەيوەندى بە نەگوزاراو نىيە، سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

ماددەى دواتر.

بەريز لقمان حمد حاجى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۱۴):

۱ بەريوھەبەرايەتى گشتى بوى ھەيە رەزامەندى وەزىر بەھەماھەنگى لەگەل دامەزراو ئىتىحادىيەكان بۆ مەبەستى توپىزىنەوھى زانستى نۆژەن كوردنەوھە بۆ دەولەمەند كوردنى مۆزەخانەكانى ھەريم يان خستەنەپووى كاتى شوپنەوار و كەلەپوورى گوازاراوكان بەيىتە ناوھەى ھەريم.

۲- ھەر كەسى پىشتەستن بە ياسا ھەر شوپنەوارىكى گوازاراو يان پارچەيەكى كەلەپوورى بىيىتە ھەريم پىويستە مۆلەت لە وەزىر وەرگىرى.

۳- بەريوھەبەرايەتى گشتى لە ريگەى ليژنەى ھونەرىيەوھە بەداواداچوون و ليكۆلېنەوھە بۆ شوپنەوار و كەلەپوورى گوازاراو ئەكات كە لە دەرەوھە ھىنراوھە ھەريم. ئەگەر سەلمېنرا شوپنەوارن و لە ولاتى خاوەندارىيەتى خويان بە شىوھەيەكى ناياسايى براونەتە دەرەوھى ولات ئەكات دەستى بەسەردا دەگىرېت و بە رەچا و كوردنى مەرجى مامەلەى ھاوشىوھە بۆ ولاتە رەسەنەكە ئەگىرېندرىتەوھە.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

كى قسەى ھەيە؟ فەرموو دكتور رېبوار.

بەريز رېبوار عبدالرحيم عبدالله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەو ماددە گرنگە، بەلام يەك ئيزافەم ھەيە، لەبەر ئەوھى باس لە ھېنان و بردنى پارچەى شوينەوارە، ئەگەر لە خالە سنووريبەكان و فرۆكەخانەكان خەلكى پسيور و تايبەتمەند دابمەزرىن، بۇ ئەوھى پارچەيەكى شوينەوار بەديكرا بيناسيئەتوھ و دەستى بەسەردا بگيرى.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو.

بەريز زیدان رشید خان اودل:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەوھى دكتور رېبوار داوا ئەكات لە ماددەى (۱۶) دانرابوو، بۇ جيبەجى كردنى ماددەى (۱۵و۱۴) پسيورانى شوينەوارناسى لە دەروازە سنووريبەكان و فرۆكەخانەكان دابنرى، بەلام ھەر داواكاريبەك پيشهاتىكى دارايى و دامەزراندنى بەدوا بى لە ئىستا ئەنجام نادرى، لەسەر ئەوھ ليزنەى ياسايى لايدا.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

داينينەوھ، گرنگە، ماددەى ۱۵.

بەريز رزگار محمد محمود:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۱۵):

۱- وەزير بۆى ھەيە بە رەزامەندى سەرۆكى ئەنجومەنى وەزيران و بە ھەماھەنگى لەگەل دامەزراوھ ئيتيحادييەكان بۆ مەبەستى تويژينەوھى زانستى يان نۆژەن كردنەوھ يان خستنەپووى كاتى شوينەوار و كەلەپوورە گوازراوھكان بنيريتە دەرەوھى ھەريم.  
۲- وەزير بە رەزامەندى سەرۆكى ئەنجومەنى وەزيران بۆى ھەيە ئەو شوينەوارە كەلەپووريبە گوازراوانەى ھاوشپوھەكانيان لە ھەريم دا ھەيە بۆ مەبەستى بەديھينانى تويژينەوھ و سوودى زانستى يان ميژوويى يان ھاوكارى كردن و دەولەمەند كردنى مۆزەخانەكانى ھەريم لەگەل مۆزەخانە و زانكو و پەيمانگا و دامەزراوھ زانستيبەكانى دەرەوھى ھەريم دا ئالوگۆرى پى بكرى.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو ماددەى ( ۱۶).

بەريز رزگار محمد محمود:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بەشى پينجەم:

كارى شوينەوارى و كەلەپوورى، گەپان و ھەلكۆلين و نۆژەن كردنەوھ.

ماددەى (۱۶):

۱ بەريوھەرايەتى گشتى تايبەتمەندە بە كارى شوينەوارى و كەلەپوورى لە ھەريم.

۲- هیچ كەس و لايەنئىك بۆى نىيە كارى شوينەوارى لە ھەريم ئەنجام بدات، تەنانت لەسەر زەوى و مولكى خۆشى بىت تەنيا بە مۆلەتى بەريۆەبەرايەتى گشتى نەبىت.

۳- بەريۆەبەرايەتى گشتى بۆى ھەيە ريگە بدات بە پىپۆران و دامودەزگاي زانستى و زانكۆ و پەيمانگانى ناوخۆ و بيانىيەكان بۆ مەبەستى كارى شوينەوار و كەلەپوورى لە بوارى شوينەوار و كەلەپوور دا ئەمەش دواى دلىيا بوونەوہ لە توانا و لىھاتوويى و زانستى دارايى ئەو لايەنانە.

**بەريۆ د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

كى قسەى ھەيە؟ فەرموو كاك رىبوار.

**بەريۆ رىبوار عبدالرحيم عبدالله:**

**بەريۆ سەرۆكى پەرلەمان.**

لە ماددەكانى تىرىش پەيوەستە بە ئىختىساسى بەريۆەبەرايەتى گشتى وتم بچىتە ماددەى چوار، ئەوہش ھەرواتر.

**بەريۆ د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

ماددەى (۱۷).

**بەريۆ رزگار محمد محمود:**

**بەريۆ سەرۆكى پەرلەمان.**

ماددەى (۱۷):

۱ بەريۆەبەرايەتى گشتى كارى شوينەوارى و كەلەپوورى ئەنجام ئەدات لەو زەوى و شوينانەى مولكى دەولەتن و كەسانى سروشتى و مەعنەوين و ناوچەى شوينەوارى و كەلەپوورى لەخۆ ئەگرئ.

۲- ئەو زەوى و شوينانەى كارى شوينەوارى و كەلەپوورىيان تىدا ئەنجام دراوہ ئەگەر دەرکەوت شوينەوارى و كەلەپوورى نين ئەگەر پىندىتەوہ بۆ دۆخى پىش ئەنجامدانى ئەو كارەيانەى تياندا كراون، ئەگەر ئەو شوين و زەوييانەى ئاماژەيان پىكراوہ مولكى كەسانى سروشتى يان مەعنەوى بوون لە ئەنجامى گەران و رووپىوى و ھەلكۆلين زيانمەند بوون ئەوا پالپشت بە خەملاندانى بەريۆەبەرايەتى گشتى بە رەزامەندى ھەردوو لا يان لە ريگەى دادگاوہ قەرەبووى زيانەكانيان ئەكرىتەوہ.

۳- بەريۆەبەرايەتى گشتى ماوہى كارى شوينەوارى و كەلەپوورى ديارى ئەكات و ئەكرئ ماوہكە دريۆ بكرىتەوہ.

۴- ھەموو ئەوانەى كارى شوينەوارى و كەلەپوورى ئەنجام ئەدەن پىشت ئەبەستن بە توپۆينەوہ و كارانەى لە پىشتر لەلايەن شوينەوارناسى بيانىيەوہ لە ھەمان شوين يان دەورووبەرى يان نزيكى شوينى دەست نيشان كراو بۆ كارکردن ئەنجام دروان.

۵- لە كاتى گەران و رووپىوى و ھەلكۆلين دا كە پارچەى شوينەوار و كەلەپوورى ئەدۆزىتەوہ بەپىى سنوورى جوگرافيا و شوينى كارکردنى پارچە دۆزراوہكان ئەگرىندىتەوہ بۆ مۆزەخانەى ئەو شارە يان ئەو شوينەى كارى تىدا ئەكرئ.

۶- ھەر شوينەوارناسى يان كارمەندىكى بوارى شوينەوارناسى لە زانكۆ و پەيمانگانى ھەريم دا بۆ مەبەستى زانستى و ئەنجامدانى توپۆينەوہى كارى شوينەوارى بۆى ھەيە سەردانى

ناوچەى شوپنەوارى و كەلەپوورىيەكان بىكات بە مەرجى پىشتىگىرى لايەنى ئەكادىمىيەكەى  
هەبىت و بەرپوۋەبەرايەتى گىشتى ئاگادار بىكاتەوہ.

**بەرىز د. رپواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

كى قىسەى ھەيە؟ فەرموۋ لىزا خان.

**بەرىز لىزا فەلك الدين صابر:**

**بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.**

سەبارەت بە بىرگەى دووہم ئەو شوپنە زەرەرى پى كەوت قەرەبوو ئەكرىتەوہ، ئەى ئەو شوپنەى  
شوپنەوارى تىدا ئەدۇزرىتەوہ و مولكى كەسىكە چۇن قەرەبوو ئەكرىتەوہ.

**بەرىز د. رپواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

فەرموۋ كاك ھەلكەوت.

**بەرىز ھلكوت انور خليفه:**

**بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.**

لە بىرگەى دوو ئەو زەوييانەى كارى شوپنەوار و كەلەپوورى تىدا ئەنجام ئەدرى شوپنەوارى لى  
نەبى ئەگەرپىندىرتەوہ دۇخى خۇى تا دوايى، ئەگەر ھاتوو ھەر شوپنەوارىك لە مولكى ھەر  
ھاوولائىيەك بوو ھەقى تەسەروف بوو ئەوا لە رووى دارايىيەوہ ھاوكارىيەكى رەمىزى بىكى كە لە  
۱۰% ى ئەو رىژە بى، لەبەر ئەوہى خەلك ھاوكارى حكومەت بى بۇ دۇزىنەوہى شوپنەوارەكان لە  
ژىر زەوى، ئەو كات كەس ھەولى لەناو بردنى نادات، دوو، پىشتىگىرى لىزا خان ئەكەم، سوپاس.

**بەرىز د. رپواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

فەرموۋ دىكتور رىبوار.

**بەرىز رىبوار عبدالرحيم عبدالله:**

**بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.**

لە ھەموو ئەو ولاتانەى كە شوپنەوارى لىيە ئەبنە راكىشانى گەشتىارى، ئەوہى من تىبىنىم  
كىردووہ لە ھەرىم ھىشتان ئەو شوپنەوارانەى ھەيە نەبۇتە سەرچاوہى داھات بۇ راكىشانى  
گەشتىارى بىانى، پىم باشە دەستەى گىشتى گەشتوگوزار كە بۇ پەرەپىدانى گەشتوگوزار  
ھەماھەنگى ھەبى لەگەل دەستەى گىشتى گەشتوگوزار ئەو ولاتانە و سوود لە ئەزموونى ئەو  
ولاتانە ۋەرگى بۇ راكىشانى گەشتىار، سوپاس.

**بەرىز د. رپواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

فەرموۋ كاك عوسمان.

**بەرىز عثمان كرىم سوارە:**

**بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.**

تىبىنىم لەسەر وشەى (بۇى ھەيە) بىكى بە پىپووستە، لەبەر ئەوہى بىرەودان بە كەلەپوور و  
شوپنەوار پىپووستە، ھەروا وشەى (بۇى نىيە) بىكى بە قەدەغە.

**بەرىز د. رپواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

فەرموۋ لىژنە ماددەى (۱۸).

بەريز زىدان رشيد خان اودل:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۱۸):

ليژنەى كارى شوينەوارى لەلايەن بەريو بەرايەتى گشتى بەو شيوەيە پيكنەهيەنى:

۱- سەرۆكى ليژنە يان نيردە مەرجه پسپۆرى شوينەوارى شارەزا و خاوەن ئەزموون بى.

۲- ئەبى ئەندامانى ليژنەكانى كارى شوينەوارى و كەلەپوورى بەپىي پىويستى شوينەوارناس بن و ئەكرى بەپىي پىويستى ئەو ناوچەى كارى تيدا ئەكرى چەند پسپۆرىكى تيش تيدا ئەندام بن.

۳- لە كاتى كار كردن دا لەگەل تيمى مۆلەت پيدراو پىويستە بەلاى كەم دوو شوينەوارناس كە كارمەندى بەريو بەرايەتى گشتى بن وەك نوينەر و ئەندام كار بكەن و مافى زانستى تەواويان هەبى لە نووسينى راپۆرت و بلاو كردنەوەى تويزينەو و بەشدارى كردنى كۆر و كۆنفرانس لە ناو و دەرەوەى هەريم، بەرپرسيش ئەبن بەرامبەر هەر كەموكوريپيەك لە كار كردن دا ئەگەر بەريو بەرى گشتى لى ئاگادار نەكەنەو.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

كى قسەى هەيە؟ فەرموو كاك شيركو.

بەريز شيركو جودت مصطفى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

لە پيكنەينانى ليژنەكان تواناي تەكنەلۆژيا بۆ ئەو ليژنە دەست والابن بۆ بەكارهينانى تەكنەلوجيا كە زۆر گرنگە لە پيكنەينانى ليژنەكە، برپارى يەكەم و ئەخير لەسەر ئەو ليكوئينەو و ئەدات، باس لە مرقەهەكان نەبى بەس بەلكو باسى دەسەلاتەكانيشيان بى بە تايبەت تەكنەلوجيا.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك شاخەوان.

بەريز شاخەوان رۇوف مصطفى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

پيم باشە لە ماددەى (۱۸) برگەيەكى تر زياد بكرى كە تيمەكان چۆن كاديرى خويان ئەهين و پييان ئەگەينن لەسەر خاك و ماددەى خاوى ئيرە، بە هەمان شيوە هەل بۆ كاديرانى ناوخۆ برەخسپن لە ريگەى زەمالەى خويندن و ورك شوپەو.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

برگەى يەك ئەل سەرۆكى ليژنە يان نيردە، بۆ نيردراو نەبى، لە رووى ريزمانىيەو هەلەيه.

فەرموو.

بەريز زىدان رشيد خان اودل:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بۆ وەلامى دكتور شيركو لە ماددەى (۱۹) باس كراو، ئەو گروپ و شاندانەى كە دين ئەبى لايەنى داراييان ئەكىد بكرتەو ئەينجا كاريان لەگەل بكرى، كاك شاخەوان ئەبى برگە زياد كراو كەى بە نووسين بدات، كاك ياسين، دىراسەمان كرد، سەرەتا نيدراو بوو، بەلام نيردەكە گونجاوترە.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو ماددەى (۱۹).

بەريز لقمان حمد حاجى:

## بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۱۹):

ئەو تىم و لايەنەى داواكارى كاركردن لە بوارى شوپنەوار و كەلەپوورى ئەكەن ئەبى ئەم پابەندىيەنى خوارەو جىبەجى بكن:

۱- پيشكەش كرنى داواكارىيەك بە بەريۆەبەرايەتى گشتى بۇ كارى شوپنەوارى و كەلەپوورى كە ئەمانە لەخۇ بگرئ:

۲- تايبەتمەندى و شارەزايى داواكاران و تواناي داراييان، زانيارى لەسەر ئەندامانى تىمى پيشكەشكارى داواكە و رەچا و كرنى لايەنى زانستى و پسپوريان.

۳- داواكارى لايەنەكى زانستى باوەريپكر او وەكو زانكو و پەيمانگا يان دەزگايەكى شوپنەوارى ريگەپيدراو بئ.

۴- ئەگەر تىمى داواكار لە دەرەوہى عىراق پيويستە پشتگيرى نوپنەرايەتى ولاتەكەيان لە ھەريم يان بالويژخانەكەيە لە عىراق ھەبيت.

۵- ديارى كرنى ژمارە و ئاستى ئەو كريكارانەى كە لەگەلى دا كار ئەكەن لەگەل توانا زانستىيەكەيان.

۶- دابين كرنى پاسەوان بۇ شوپنى كاركردن.

۷- ھەولدان بۇ دابين كرنى كورسى خويندن و زەمالە بۇ فەرمانبەرانى شوپنەوارناسى و بەريۆەبەرايەتى گشتى.

-۲

۱- پيشكەش كرنى نەخشەيەك كە تپيدا سنوورى شوپنى كاركردى روون بكاتەوہ و ئاماژە بكرئ بەو ناوچە شوپنەوارىيەكان.

۲- پيشكەش كرنى راپورتىكى بەرنامەى كارى سالانە و راپورتى گشتى لە كۆتايى كارەكانى گرپبەست ئەدرتتە بەريۆەبەرايەتى گشتى.

۳- پيويستە بۇ كاركردن سوود لە بەشى شوپنەوارناسى لە ھەريم وەرگيرئ.

**بەريز د. رپواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

كى قسەى ھەيە؟ فەرموو ئاشنا خان.

**بەريز ئاشنا عبدالله قادر:**

**بەريز سەرۆكى پەرلەمان.**

پيم وايە حكومەت ئەبى ھاوكاريشيان بكات، ئاسان نييە گەران بۇ شوپنەوار و كەلەپوور، پيويستى بە دەعميكي باشى حكومەت ھەيە، ئەوہى من ديقەتم دا لە خالى يەك حيسابى تواناي دارايى ئەو تيمە ئەكات، لە خالى ھەوتەم ھەولدان بۇ دابين كرنى كورسى خويندن و زەمالە بۇ فەرمانبەرانى شوپنەوار ناسى بەريۆەبەرايەتى گشتى، ئەوہ تەنيا بۇ فەرمانبەرانى بەريۆەبەرايەتى گشتىيە يان بەريۆەبەرايەتییەكانى تريبش، چونكە ليرە وازيح نييە.

**بەريز د. رپواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

فەرموو گولستان خان.

**بەريز گولستان باقى سليمان:**

**بەريز سەرۆكى پەرلەمان.**

برگا دوو خالا سى پيويستە بۇ كاركردن سوود لە بەشى شوپنەوار ناس لە ھەريم وەرگيرئ، مە پئ باشە قئ رەنگى بيتە دارشتن، پيويستە بۇ كاركردن سوود لە بەشەكانى شوپنەوارناسى لە ھەريم وەرگيرئ.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو دكتور شيركو.

بەريز شيركو جودت مصطفى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بەو وەلامەى درايەووە لەسەر ماددەى (١٨) وەلامەكە جياوازە، چونكە لە ماددەى (١٩) باس لەو ليژنانە ئەكات، داوا ئەكەن لە بەريووەبەرايەتى گشتى كە مۆلەتى پى بدات، بۆ ئەوەى كارى شوپنەوارناسى بكەن، بەلام لە ماددەى (١٨) باسى ئەووە ئەكات بەريووەبەرى گشتى ليژنە پىك ئەهينى، بۆيە كە باسى دارايى و تواناكان ئەكرى پەيوەندى بەو ليژنەووە نىيە كە بەريووەبەرى گشتى دروستى ئەكات، ليرە ئەو ليژنانە داوا لە بەريووەبەرى گشتى ئەكەن بۆ ئەوەى كار بكەن، بەلام لە ماددەى (١٨) بەريووەبەرى گشتى ليژنە پىك ئەهينى، جەخت لەسەر ئەووە ئەكەمەووە لە ماددەى (١٨) دەسلەتتى دارايى و تەكنەلۆجى بدرى بەو ليژنانەى بەريووەبەرى گشتى پىكى ئەهينى كە ئەو وەلامەى درايەووە دوو شتى جياوازە، سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو دكتور رېبوار.

بەريز رېبوار عبدالرحيم عبدالله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

هەلكۆلين و گەپان بە دواى شوپنى شوپنەوار پروسەيەكە تواناي زانستى و هونەرى و كرىكارى و ئەو پسپۆرانەى لەگەلى ئيش ئەكەن، لە هەريمى كوردستان پيوستيمان بەووەيە كە خولى راهپنان و بەرز كردنەووەى تواناكانيان لە بوارى هونەرى بۆيان بكرىتەووە، لەبەر ئەووەى ئيش كردن لەو شوپنەهەستيارە، پيوستى بە زانايى و دانايى هەيە، ئەوانيش ئەگەر خولى راهپنانيان بۆ بكرىتەووە.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو ليژنە.

بەريز زيدان رشيد خان اودل:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەووەى ئاماژەيان پى كرد لايەنى دارايى مەرجه، بەلام بۆ كارمەندان ئاشنا خان ئاماژەى پى كرد مەبەست لە كارمەندانى هەموو بەريووەبەرايەتییەكانى سەر بە بەريووەبەرايەتى گشتى شوپنەوارە، گولستان خان پيشنيارى كردووە بە نووسين بينيرى، كاك دكتور شيركو ماددەى (١٩و١٨) تەواوكەرى يەكترن، هەردووكان ليژنەى زانستين و بۆ كارى هەلكۆلين و رووپيووى كردن و نۆژەن كردنەووەش بەكار ئەهينى، دكتور رېبوار خولى راهپنان لە ئەركەكانى بەريووەبەرايەتى شوپنەوار ديارى كراووە كە كارمەندى شوپنەوار خولى راهپنانى پى بكرى.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو ماددەى (٢٠).

بەريز لقمان حمد حاجى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (٢٠):

١ بەريووەبەرايەتى گشتى دواى پيشكەش كردنى داواكارى تيمى داواكار پيداچوونەووە و وردبينى بۆ ئەكات و پاشان برپارى لەسەر ئەدات.



۲- داواکاری گریبه ستيك له گه ل بهرپوه بهرايه تى گشتى دا بو ماوه يه كى ديارى كراو كار كړدن  
نه نجام نه دات كه تييدا ماف و پابه ند بوونى هه ردوو لا ديارى نه كړيت و دواتر له لايه ن وه زيره وه  
په سند نه كړئ.

**بهريز د. رپواز فائق حسين / سهروكى په رله مان:**

كى قسه ي هه يه؟ فهرموو كاك ديارى.

**بهريز ديارى انور حمه رحيم:**

**بهريز سهروكى په رله مان.**

به شيكى زورى مادده كان نه لئ به بريارى وه زير يان وه زير ريگه نه دات، بو ريگه گرتن له  
قورغكارى، پيم باشه بكرى به ليژنه يه كى هاوبه ش دواتر له گه ل وه زير، بو نه وه ي وه زير به ته نيا  
نه توانئ نه و برياره بدات.

**بهريز د. رپواز فائق حسين / سهروكى په رله مان:**

فهرموو كاك سيروان.

**بهريز سيروان فرج محمد:**

**بهريز سهروكى په رله مان.**

خالپكى په پره و يم هه يه، به پيى مادده ي (۵۸) ئيستا له دانيشتى په رله مانين وه زاره تى دارايى  
بلاوى كردو ته وه هه مان شيوازي تر مووچه ي نه م مانگه به ليبريني ۲۱% نه بئ، جاران له كاتى  
كوړونا نه وت سفر بوو، داهات نه بوو هه ر به م شيويه بوو، ئيستا دولار له (۱۲۰) بو (۱۵۰) نه چئ  
داهات زياد بوو، بوودجه ي به غدا دئ نه وت به رز بوته وه، هيچ ماناي نيبه وه زاره تى دارايى به م  
شيويه بكن، ديسان نه ليم پيش دابه ش كردنى نه م مووچه يه.....

**بهريز د. رپواز فائق حسين / سهروكى په رله مان:**

پيش جه لسه ي په رله مان (۴۳) نه ندامى په رله مان ئيمزاي كردوو، ناردوومه بو نه نجومه نى  
وه زيران، فهرموو دكتور شيركو.

**بهريز شيركو جودت مصطفى:**

**بهريز سهروكى په رله مان.**

پشتگيرى له وته كانى كاك ديارى نه كه م بو مه سه له ي وه زير به ته نيا نه بئ و ليژنه بئ، پيم باشه  
ئيزافه ي نه وه بكرى نه و گريبه ستانه له ژير چاوديرى ديوانى ره قابه ي مالى و نه وانه بئ، به پيى  
ياسا به ركاره كان نه كيدى له سه ر بكرته وه، چونكه پيشتر كراوه و وه كو كه رتى تاييه ت مامه له ي  
له گه ل كراوه، هه ندئ خروقاتى ياسايي تيذا كراوه بو نه وه ي له ژير چاوديرى ديوانى دارايى بئ.

**بهريز د. رپواز فائق حسين / سهروكى په رله مان:**

كاك دكتور نه گه ر به نووسين بئ باشتره، فهرموو ليژنه.

**بهريز زيدان رشيد خان اودل:**

**بهريز سهروكى په رله مان.**

سه باره ت به نه نجام دانى گريبه سته كان له رينماييه كان هه يه، ئيستا ش له بهر نه وه ي ياسايه كى  
تاييه ت به شوينه وار نيبه گريبه سته كان چه ند خالپكى گرنگى تيديايه هه مووى ديارى كراوه،  
وه زير ته نيا په سدى نه كات، شوينه وار ده سه لآتى خوويه تى له گه ل كئ نه يكات، ته نيا په سند كردن  
لاى وه زيره، پيشتر پيش داوا نه كرا ده سه لآتى بهرپوه بهرايه تى گشتى كه م بكرته وه، ئيستا وه زير  
كه م بكرته وه، له و نيوانه نه وه ي گونجاوه په سند كراوه.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

واتە جيهەى ئىختىساس خۆى دىراسە و عەقد ئەكات و تەسدىق وەزىر ئەيكات، ماددەى (۲۱).

بەريز سلمە فاتح تۇفيق:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۲۱):

۱ بەريو بەرايەتى گشتى كارى بەدواداچوون و چاودىرى كردنى تىمى مۆلەت پىدراوى كارى شوينەوارى و كەلەپوورى ئەكات.

۲- لە كاتى سەرپىچى كردنى يەكى لە مەرجه كانى گرىبەستى كار كردن لە كارى شوينەوارى و كەلەپوورى بەريو بەرايەتى گشتى بە نووسراو ئاگادارى لايەنى بەرامبەر ئەكاتەو بە لادانى سەرپىچىيە كە لە ماوہيەكى گونجا و ديارى كراودا.

۴ - ئەگەر لايەنى بەرامبەر سەرپىچىيە كەى لانەبرد لەسەر داواكارى بەريو بەرايەتى گشتى وەزىر گربەستە كەى ھەلدەوشىنئىتەو.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

كى قسەى ھەيە؟ فەرموو بەدرىە خان.

بەريز بدرىە اسماعيل محمود:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بىگەى يەك و سىيەم باسى سزاكان ئەكات، پىم باشە لە دەروازەيىەك كۆ بكرىتەو و لە پىش حوكمە كانى كۆتايى دابنرى.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو ماددەى (۲۲).

بەريز سلمە فاتح تۇفيق:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۲۲):

۱- ھەر كەلوپەلىكى شوينەوارى يان كەلەپوورى لەسەر خاك يان ژىر خاكى ھەريم بدۆزىتەو ھەر كەلوپەلىكى شوينەوارى يان كەلەپوورى دۆزرايەو ھەر دەست بەجى وىنەى ئەگىرىت و تۆمار ئەكرى و لە شوينى گونجاو ئەپارىزى.

۲- ھەر كەلوپەلىكى شوينەوارى يان كەلەپوورى دۆزرايەو ھەر دەست بەجى وىنەى ئەگىرىت و تۆمار ئەكرى و لە شوينى گونجاو ئەپارىزى.

۳- بە بى رەزامەندى نووسراوى بەريو بەرايەتى گشتى نابى زانىارى لەسەر ئەو پارچە و شوينەوارانەى دۆزراونەتەو ھەر بىلاوبكرىتەو يان دەست كارى بكرىن و مامەلەيان پىو بەكرى چ لە ناوہوى ھەريم يان دەرہوى ھەريم.

۴- بەريو بەرايەتى گشتى بۆى ھەيە ئەمانەى خوارەو بەدات بەو لايەنەى كارى رووپىوى و گەپان و ھەلكۆلين ئەكەن:

۱ قالبى شوينەوارە دۆزراو كە بە وىنە و ھىلكارى و نەخشە كانييەو.

۲- پارچەى گليڭنە و ماددەى ئەندامى خۇلئىنەكان بە مەبەستى لئىكۇلئىنەو بە مەرجى لى و ماوئەىدا لى يەك سال تىپەر نەكات و دەرئەنجامى لئىكۇلئىنەو بە كە پيشكەشى دەسلەتلى شوئىنەوارى بىرى.

۳- ئەو پارچانەى لى خالى دووى ئەو ماددەى ھاتوون راستەوخۇ بە چاودىرى بەرئو بەرايىتەى گشتى رەوانەى دەرەو ئەكرىن و لى باج و رسوومات ئەبەخىرىن.

۵- پئوئىستە لى سەر بەرئو بەرايىتەى گشتى ئەنجامى تىمى وەرزى سالانە رابگەيەن.

**بەرىز د. رىواز فائق حىيىن / سەرۆكى پەرلەمان:**

كى قسەى ھەيە؟ ماددەى (۲۳).

**بەرىز سلەمە فاتح توفىق:**

**بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.**

بەشى پىنچەم:

رىگە پىنەدراو و سزاكان

ماددەى (۲۳):

۱- جگە لەوئەى لى و ياسايەدا رىگە پىدراو رەفتار پى كىردن و تىكدانى شوئىن و بىناو ناوچەى شوئىنەوارى و شەقام و بازار و خانوو و گەرەكە كە لەپوورىيەكان و ناوچە پارىزراوہكان و پارچەى شوئىنەوارى و كە لەپوورى گوزاروہ و نەگوزاروہ و شوئىنە مئووىيەكان و دەست نووسەكان قەدەغەيە.

۲- خاوەن ئەو زەوى و شوئىنەوارى و كە لەپوورى و شوئىنە مئووىيەكانى تىدايە بوى نىيە دەستكارى ماددەى يان تىكدان يان گۆرپى رووكارى تىدا ئەنجام بدات ئەگەر شوئىنەكە لى رۆژنامەى فەرمىدا رەگەياندى بۇ كرابى يان نەكرابى.

۳- فرۆشتن و بازىرگانى پى كىردنى شوئىنەوار و كە لەپوورى قەدەغەيە.

۴- نابى پارچەى شوئىنەوارى و كە لەپوورى لەبەر بگىرىتەو و كۆپى بىرىت، تەنيا بەرەزامەندى بەرئو بەرايىتەى گشتى نەبىت و ئامانچ لى بەرگىرتنەو كەش بۇ رايىنان و توئىزىنەوئەى زانستى يان بۇ نىشاندىان يان بۇ فرۆشتن يان بۇ ئالوگۆر پى كىردن ئەبى.

۵- نابى ھىچ مۆزەخانەيەكى شوئىنەوارى تايىتە و گشتى مولكى كەسى بن، كىردنەوئەى مۆزەخانەى كە لەپوورى و سرووشتى پئوئىستە بە رەزامەندى بەرئو بەرايىتەى گشتى بىت و لى ژىر چاودىرى ئەودا بىت.

۶- بەبى رەزامەندى بەرئو بەرايىتەى گشتى رىگا نادرى بەكارھىنانى ناو و ناوئىشانى شوئىنەوارى يان كە لەپوورى لى شوئىنە گشتى و بازىرگانىيەكان.

**بەرىز د. رىواز فائق حىيىن / سەرۆكى پەرلەمان:**

كى قسەى ھەيە؟ فەرموو دىكتورە شايان.

**بەرىز شايان كاكە صالح محمد:**

**بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.**

زۆر بە خىرايى بەسەر ماددەى (۲۲) تىپەرپىن، ئەگەر دەرەفەت بى خالى سى لى ماددەى (۲۲) مەترسى ھەيە، پىم باشە لىرى.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو دكتور رېبوار.

بەريز رېبوار عبدالرحيم عبدالله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بېگەي (۵) ئەلى نابی مۇزەخانە مولكى كەسى بن، ئەزانم ھەندى مۇزەخانە ھەيە تايبەتە، عىلاجىش نەكراو ھە چ ئالىيەتيك دېتەو ھە بۇ دەولەت، داواي روون كوردنەو ھە ئەكەم، سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو ليژنە.

بەريز زىدان رشيد خان اودل:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەو خالە زۇر قەسەي لەسەر كرا لەگەل بەريو ھەرايە تيبيەكان، بپيار ئەو ھەيە خۇيان ئەيانەوئى جى بەجىي بکەن، كەس ناتوانى مۇزەخانەي ھەبى، بەلام ئەتوانى مۇزەخانەي خۇي سروسىتى يان كەلەپوورى بى لە ژىر سەرپەرشتى بەريو ھەرايەتي گشتى شوينەوار، ئەگەر لە كاتى سەرپەرشتى كوردن ھەر پارچەيەكى شوينەواری لەو مۇزەخانە ھەبوو ئەگەر پىندريتەو ھە مۇزەخانەي گشتى.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

يانى ئەگەر مۇزەخانەكە شوينەواری بوو نابی شەخسى بى، بەلام كەلەپوورى و سروسىتى ئەكرى كەسى بى بە مەرچى تەحويل بى بۇ شوينەواری ئەبى بگەر پىندريتەو ھە بۇ مۇزەخانەي گشتى فەرموو.

بەريز رېبوار عبدالرحيم عبدالله:

ئەبى بركەي (۵) ھەموار بكریتەو ھە، لەبەر ئەو ھەي رېگەي نەداو ھە مۇزەخانەي كەلەپوورى مولكى كەسى بى.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

ماددەي ۲۴.

بەريز مەم برهان محمد قانع:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سزاكان

۱- ھەر كەسى پارچەي شوينەواری يان كەلەپوورى يان دەست نووسى گوازاراوى تۆمار كراو يان تۆمار نەكراوى لايىت و لە ماو ھەي (۹۰) رۆژ لە رېكەوتى بەركاربوونى ئەم ياسايە ئاگادارى بەريو ھەرايەتي گشتى نەكاتەو ھە يان بېيتە ھۇي وونبوونى يان لەناوچوونى ئەو پارچەيە بە ھەند كوردن و پىژاردن بە بىر دوو ھىندەي نرخی خەملىنراوى پارچە شوينەواری يان كەلەپووربەكە سزا ئەدرى.

-۲

يەك: ھەر كەسى شوينەواریك يان كەلووپەلى كەلەپوورى بدزى كە لە ژىر دەستى بەرەيو ھەرايەتي گشتى دايىت بە زىندانى كوردن بۇ ماو ھەيەك لە (۱۰) سال زياتر نەبيت سزا

ئەدرى، ھەروا بە پېيژاردنىك بە برى شەش ھىندەى نرخی خەملىنراوى پارچە شوپنەوارى يان كەلەپووربەكە سەرەپاى گەرانندەوھى.

دوو – ئەو بارانەى خوارەوھ بە بارودۆخى توند ھەژمار ئەكرين و ئەنجامدەرەكەى بە سزاي زىندانى ھەمىشەى سزا ئەدرين.

۱ – ئەگەر پارچەى شوپنەوار نەگەرپندراییەوھ.

ب- ئەگەر ئەنجامدەرى تاوان يەكى بوو لە ئەندامانى بەرپوھبەرايەتى گشتى يان راسپېردراو بە پاريزگارى كردن بە شوپنەوار يان ئەوانەى كار ئەكەن لە بەرپوھبردنى.

ج- ئەگەر تاوانەكە لەلايەن دوو كەس زياتر بە بەكارھينانى ھيز و زۆرە مليى ئەنجام را.

-۳

۱ – ھەر كەسى پارچەى شوپنەوارى بباتە دەرەوھى ھەرپم يان بەشدار بى لە بردنە دەرەوھى دا بە زىندانى ھەمىشەى سزا ئەدرى.

۲- ھەر كەسى بە ئەنقەست كەلووپەلى كەلەپوورى بباتە دەرەوھى ھەرپم يان بەشدار بى لە بردنە دەرەوھى بە بەند كردن سزا ئەدرى لە سى سال زياتر نەبىت و سەرەپاى پېيژاردنىك بە برى سى مليون دىنار.

-۴

۱ – ھەر كەسى بە بى رەزامەندى نووسراوى بەرپوھبەرايەتى كارى گەران و رووپىوى و ھەلكۆلين ئەنجام بدات يان ھەولى دۆزىنەوھى شوپنەوار بدات بە بەند كردن بۆ ماوھىەك كە لە (۳) سال كەمتر نەبىت سزا ئەدرى.

۲- ئەگەر كارى گەران و رووپىوى و ھەلكۆلين يان ھەولدان بۆ دۆزىنەوھى شوپنەوار بووھى گۆرپىنى شوپنەوارەكە ئەبى ئەنجامدەر قەرەبووى دوو ھىندەى نرخی خەملىنراوى زىانەكە بكاتەوھ و دەست بەسەر شوپنەوارەكە دەرھينراوھەكە و كەلوپەلەكانىش دا ئەگىرپت.

۳- ئەبى تاوانبار لەسەر خەرجى تايپەتى خۆى بارەكە بۆ دۆخى ئاسايى بگەرپنپتەوھ.

۴- ئەگەر تاوانبار فەرمانبەرى بەرپوھبەرايەتى گشتى بى بە زىندانى كردن بۆ ماوھىەك كە لە (۱۵) سال زياتر نەبى سزا ئەدرى.

-۵

۱ – ھەر كەسىك بارزگانى بە كەلووپەل و پارچەى شوپنەوارى و كەلەپووربەوھە بكات دەست بەسەرە كەلووپەلەكان ئەگىرپت و بە زىندانى كردن بۆ ماوھىەك كە لە (۱۰) سال زياتر نەبىت سزا ئەدرى سەرەپاى پېيژاردنىك بە برى (۱۰) مليون دىنار، ئەگەر ئەنجامدەرى تاوانەكە فەرمانبەرى بەرپوھبەرايەتى گشتى بى ئەوا بە ھەمان ماوھى سال بە زىندانى كردن سزا ئەدرى سەرەپاى پېيژاردنىك بە برى (۲۰) مليون دىنار.

۲- ھەر كەسى بە بى رەزامەندى بەرپوھبەرايەتى گشتى بازرگانى بە كەلووپەل و پارچەى شوپنەوارى و كەلەپووربەوھە بكات چ ساخته كراو يان لاسايى كراوھ بى ئەوا دەست بەسەر كەلووپەلەكە دائەگىرپت و بە بەند كردن بۆ ماوھىەك كە لە (۳) سال زياتر نەبىت سزا ئەدرى، سەرەپاى پېيژاردنىك بە برى دوو مليون دىنار، ئەگەر ئەنجامدەرى تاوانەكە كارمەندى دەسلەلاتى

شويئەوارى بىن بە ھەمان ماوەى سالى بە ھەند كىردن سزا ئەدرى و سەرەراى پېيژاردنىك بە بېرى  
(۶) مىيۇن دىنار.

**بەريز د. رېواز فائق حسيين / سەرۆكى پەرلەمان:**

كى قسەى ھەيە؟ (دكتۆر شېركۆ، كاك سىروان، گولستان خان، ئاشنا خان، كاك ھەلكەوت، دكتۆرە  
شايان، كاك عوسمان سىدەرى، كاك مەم، لىزا خان، بەدرىە خان)، فەرموو رۆژان خان نوقتەى  
نىزامى.

**بەريز رۆژان ابراهيم على:**

**بەريز سەرۆكى پەرلەمان.**

ئەم ماددەى گىرنگە پيىم باشە موناقلەشەكەى بىكرىتە بەيانى.

**بەريز د. رېواز فائق حسيين / سەرۆكى پەرلەمان:**

فەرموو كاك عوسمان.

**بەريز عثمان كرىم سوارە:**

**بەريز سەرۆكى پەرلەمان.**

بىرگەى يەكەم ئىشارەت بە بېرى دوو ھىندەى خەملىنراوى پارچە شويئەوارى يان كەلەپوورى دراوہ،  
ئەمە لە بازار كرىن و فرۆشتنى لەسەر نىيە، چۆن بزائىن ئەو پارچە كەلەپوورىيە نىرخى چەندە؟  
پيىم باشە بىكرى بە پېيژاردن.

**بەريز د. رېواز فائق حسيين / سەرۆكى پەرلەمان:**

فەرموو دىكتۆرە شايان.

**بەريز شايان كاكە صالح محمد:**

**بەريز سەرۆكى پەرلەمان.**

دىارە پارچەى شويئەوارى و كەلەپوورى قىمەتبان زۆرە، لەبەر ئەوہى پيىم باشە ئەو سزايانە دوو  
ھىندە بىكرىن، سوپاس.

**بەريز د. رېواز فائق حسيين / سەرۆكى پەرلەمان:**

فەرموو كام مەم.

**بەريز مەم اسكندەر مەم:**

**بەريز سەرۆكى پەرلەمان.**

فەقەرەى دووہم خالى يەك و فەقەرەى سىيەم خالى دووہم و فەقەرەى پىنجەم خالى يەكەم  
ھەمووى باسى دىزىن و بىردنە دەرەوہىيە، تەقريبەن يەكن لە ناوہرۆك، پيىم باشە بىكرىتە يەك خالى  
و بە نووسىن ئەيدەمە لىژنە.

**بەريز د. رېواز فائق حسيين / سەرۆكى پەرلەمان:**

فەرموو لىزا خان.

**بەريز لىزا فلك الدين صابر:**

**بەريز سەرۆكى پەرلەمان.**

پىرۆسەى گەپان بە دواى شويئەوارى پىيوستى بە تەكنىك و تەكنەلۇجيا ھەيە، ئىستازۇر شت  
ھەيە شويئەوارى ئەدۆزىتەوہ لە رېگەى ئەو ئامپىرانە، بەلام لىرە باس نەكراون ئەگەر ھاوولاتى بە

ئائاسايى بە دەستى كەوت و گەپرا بە دواى شوينەوار چ سزايەك ئەدرى، ئەبى فەقەرەيەك زىاد بىرى، سەبارەت بەو ئامپىرانە، ئەگەر كرىن و فرۆشتنى پى بىكات (۵) سال زىندانى بىرى و دەست بەسەر ئامپىرەكەش بىگرىت يان بە برى (۱۰) مىيۇن دىنار غەرامە بىرى.

**بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

فەرموو گولستان خان.

**بەريز گلستان باقى سليمان:**

**بەريز سەرۆكى پەرلەمان.**

برگەى چوارەم بەشى دوو بە برىوانى من ھەلگولەين بىيتە ھەلگولەين و نەکردن، چونكە ھەندى ھەيە بە دواى تەعقىبى ئەو شوينە ئەروا، يان ھەولدان بۇ دۆزىنەوھى شوينەوار ئەبى ئەنجامدەر قەرەبووى دوو ھىندەى نىرخى خەملىنراوى زىانەكە بىرىتەوھ، ئەبى سزاكان دوو ھىندە بىرىن، سوپاس.

**بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

فەرموو دىكتور شىركۆ.

**بەريز شىركۆ جودت مصطفى:**

**بەريز سەرۆكى پەرلەمان.**

پشتىگرى دىكتورە ئاشنا و لىزا خان ئەكەم، دىكتورە شايانىش، ئەو ماددە سزايانە ئەگەر وورىا نەبىن ئەبىتە تەشجىع نەك سزا، پارچەيەك ئاسەوار باوى (۳) مىيۇن دۆلارە بىين غەرامەى (۳) مىيۇن دىنارى پى بىكەين، ئەلى زىاتر نەبى لە (۱۰) سال يان (۳) سال، بۇ خۆمان سزا دابىينىن كە قەت ناكاتە قىمەتى ئەو ئاسەوارە كە تەعويز ناپىتەوھ، بىين بلىين ياسا بەركارەكان، پارچە شوينەوار باوى (۳) مىيۇن دۆلار بىين سزاي (۳) مىيۇن دىنارى بدەين مەمنونىش ئەبى، ئەبى بلىين ياسا بەركارەكان، سوپاس.

**بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

فەرموو كاك سىروان.

**بەريز سىروان فرج محمد:**

**بەريز سەرۆكى پەرلەمان.**

بە تىكرا لەگەل دىكتور شىركۆم، ياساي بەركار ھەيە، بەلام مادام لە خالى (۴ و ۵) و ماددەى (۲۵) ھاتوو ئەلى سزاكەى (۱۰) سال زىاتر نەبى، ئەى كەمتر نەبى؟ رەنگە (۲۴) سەعات بى، ئەبى كەمترىنىش دىارى بىرى، پىم وايە ھەر زىادەيە، بەلام ئەگەر مايەوھ ئاواى لى بىرى، سوپاس.

**بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

لە زمنى عىقابى سجنى موئەبەد ھەيە لەوھش بەرزتر نىبە، فەرمو ئاشنا خان.

**بەريز ئاشنا عبدالله قادر:**

**بەريز سەرۆكى پەرلەمان.**

برگەى يەك كە باسى بەند كىردن ئەكات لەگەل پىبىژاردن كە لەلايەن لىژنەى ھونەرىيەوھ دىارى ئەكەى، بەلام بەند كىردن دىارى نەكراوھ.

**بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

حەبس مودەى دىارى كراوھ، فەرموو بدرىە خان.

بەريز بدريه اسماعيل محمود:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرگەى يەك ھەر كەسى پارچەى شوينەوارى يان كەلەپوورى يان دەست نووسى گوازاوھى تۆمار كراو يان تۆمار نەكراوى لايت و لە ماوھى (۹۰) رۆژ لە ريكەوتى بەركاربوونى ئەم ياسايە ئاگادارى بەريوھەرايەتى گشتى نەكاتەوھ يان بېيتە ھۆى وونبوونى يان لەناوچوونى ئەو پارچەيە بە بەند كردن و پيژاردن بە برى دوو ھېندەى نرخى خەملېنراوى پارچە شوينەوارى يان كەلەپووربەكە سزا ئەدرى، بەند كردن يان پيژاردن ئەو دوو جوړە سزايە جيان، كردارى تاوان نابى دوو سزاي ھەبى، دەسلەلاتى دادگا يەكيك بسەپينى، خوى ئەو ياسايە تەنفيزى ئيداريە نەك سزايى، سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

ئەكرى دوو عقبە بە يەكەوھ بى، ئەكرى بەند كردن و غەرامەش بى، ئەكرى يەكيش بە تەنيا بى، موشرەيع ديارى ئەكات، فەرموو كاك ھەلكەوت.

بەريز ھەلكەوت انور حمە:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ھەر كەس بەبى رەزامەندى بەريوھەرايەتى گشتى بازرگانى بە كەلوپەل و پارچەى شوينەوارى و كەلەپووربەكە بكات چ ساختە كراو يان لاسايى كراوھ بى ئەوا دەست بەسەر كەلوپەلەكە دا ئەگيرىت و بە بەند كردن بۆ ماوھيەك لە (۳) سال زياتر نەبېت سزا ئەدرى، سەرەپاي پيژاردنيك بە برى دوو مليون دینار، ئەگەر ئەنجامدەرى تاوانەكە كارمەندى دەسلەلاتى شوينەوارى بى بە ھەمان ماوھى سال بە بەند كردن سزا ئەدرى و سەرەپاي پيژاردنيك بە برى شەش مليون دینار، ئەگەر ھاتوو دواى سى سال بەند كردن و سزادانى بە برى دوو مليون جارېكى تر دووبارەى كردهوھ چى؟ پشتگيرى قسەكانى دكتور شېركۆش ئەكەم، سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

دانېشتنەكە كۆتايى ھات، بەياني سەعات (۱۲) دەست پى ئەكەينەوھ.

د. رېواز فائق حسين

سەرۆكى پەرلەمانى

كوردستان - عېراق

ھېمن ھەورامى

جېگري سەرۆكى پەرلەمانى

كوردستان - عېراق

منى نبى قھوچى

سكرتېرى پەرلەمانى

كوردستان - عېراق



هەر بەرپزێکی لە گەڵە بفرمووی دەست بەرز بکاتەوێ کێ لە گەڵدایە؟ بە دەنگی (٨٥) ئەندامی پەرلەمان پەسندکرا، دەست لە کار کێشانەوێ ئەندامی پەرلەمان بەرپز (سەرچنار احمد محمود) لە لیژنەی شارەوانی و گواستنهوه و گەیاندن و گەشت و گوزار هەربەرپزێکی لە گەڵە بفرمووی دەست بەرز بکاتەوێ کێ لە گەڵدایە؟ بە دەنگی (٧٧) ئەندامی پەرلەمان پەسندکرا، دەست لە کار کێشانەوێ ئەندامی پەرلەمان بەرپز (ابوبکر عمر عبدالله) لە لیژنەی پەيوەندییەکان و رەوهندی کوردستانی هەر بەرپزێکی لە گەڵە بفرمووی دەست بەرز بکاتەوێ کێ لە گەڵدایە؟ بە دەنگی (٧٩) ئەندامی پەرلەمان پەسندکرا، دانانی بەرپز (ابوبکر عمر عبدالله) لە لیژنەی شارەوانی و گواستنهوه و گەیاندن و گەشت و گوزار هەر بەرپزێکی لە گەڵە بفرمووی دەست بەرز بکاتەوێ کێ لە گەڵدایە؟ بە دەنگی (٧٩) ئەندامی پەرلەمان پەسندکرا، دەست لە کار کێشانەوێ ئەندامی پەرلەمان بەرپز (هلز احمد محمد) لە لیژنەی کشتوکال و ئاودیاری هەر ئەندامی بەرپزی پەرلەمانی لە گەڵە بفرمووی دەست بەرز بکاتەوێ، کێ لە گەڵدایە؟ بە دەنگی (٧٩) ئەندامی پەرلەمان پەسندکرا، دانانی ئەندامی پەرلەمان بەرپز (هلز احمد محمد) لە سەر لیژنەی پەيوەندییەکان و رەوهندی کوردستانی هەر ئەندامی بەرپزی پەرلەمانی لە گەڵە با بفرمووی دەست بەرز بکاتەوێ، کێ لە گەڵدایە؟ بە دەنگی (٧١) ئەندامی پەرلەمان پەسندکرا، سەرکەوتوو بن، بەرپزان ئیستا دەست بە جێبەجێ کردنی برگی سێیەمی بەرنامەی کار دەکەین کە بەردهوامی دانە لە سەر خۆیندنهوهی دووهم بۆ پێشنیازە یاسایی بەرپوهبردن و پاراستنی شوینەوار و کەلهپوور لە هەریمی کوردستان، داوا لە سەرۆکایەتی لیژنەکانی شارەوانی، رۆشنبیری و یاسایی دەکەین بفرموون بێنە جیگای خۆیان، وە داوا لەو ئەندامە بەرپزانهش دەکەین کە بەشداری لیژنەی بودجەیان کردوو بفرموون پەيوەندی بە خولەکەیانەوێ بکەن، ئیستا نوقته نيزامیبه کانیش وەردهگرین.

**بەرپز هیمن احمد حمه صالح/ جیگری سەرۆکی پەرلەمان:**

بەرپزان بۆ ئەوێ بەردهوام بین ئیستا لە ماددە (٢٥)هوه بوو، بەلام پێش ئەوێ یهك دوو نوقته نيزامی وەردهگرین، کاک پێشهوا فرموو.

**بەرپز پێشهوا طاهر مصطفی:**

**بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.**

بە پێی ماددە (٥٤) ئەگەر جەنابت مۆلت بفرمووی بابەتێکی زۆر گرنگ و هەستیاری تەنها یهك خولەکم پێویستە زیاتر نە، هەواڵیک چەند رۆژیکە بۆبوو تەوێ بە دل هیوادارم کەوا نەبیت، ئەویش ئەوێ بە کە لە چەند کەنالیک کە هەندیکیان دیارن کە باس لەوێ دەکەن کە ئەو فاکسینانە کە بۆ هەریمی کوردستان هاتوون بە قاچاغ براونەتە دەرەوێ هەریمی کوردستان، کە ئەمە هەواڵیک زۆر ناخۆشە، داوا لە بەرپزتان کە لیژنەی تەندروستی و لیژنەی ناوخوا رابسپێرن بۆ ئەوێ کە بەدواداچوون بۆ ئەم هەواڵە بکریت، چونکە ئەگەر شتیکی وا روویدا بێت بۆ هەریمی کوردستان و ناوبانگی هەریمی کوردستان کاریکی باش نابیت، زۆر سوپاس.

**بەرپز هیمن احمد حمه صالح/ جیگری سەرۆکی پەرلەمان:**

زۆر سوپاس، ئەو پێشنیاری پێشتریش بە نووسین بۆ دەستە سەرۆکایەتی هاتوو، بە نووسراویکی ئیمزیمان کردوو ئاراستە لیژنەی تاییەتمەندمان کردوو بۆ پیکهێنانی

ليژنه يهك بۇ بەدواداچوون، وه ئەمپۇ ليدوانى وه زارەتيش هەبوو بۇ رەتکردنە وهى، بەلام تەئكىد دەكەينە وه كه ليژنەى تەندروستى بەدواداچوونىكى تايبەت لەو بابەتە بكات، كاك دابان فەرموو.

**بەريز دابان محمد حسين:**

**بەريز سەرۆكى پەرلەمان.**

بە پيى ماددەى (۳۰) بركەى (۳) لە پەيرەوى ناوخوى پەرلەمان قسە دەكەم، لە ماوهى رابردوو لە سەر داگيركارىيەكانى زهوى و زار ئيوە خوتان ليژنەى شارەوانيتان راسپارد بۇ ئەم پرسە لە هەريىمى كوردستان، بەلام تائىستا هيچ نەتيجه يەكى نەداوه بە دەستەوه نازانين بەدواداچوونەكان چين، لە كاتيكدا ئەم داگيركارىيە بە شيوه يەك زيادى كردووە محەرەماتى مەتارى سايىمانى و هەولپيريشى گرتۆتەوه وه چەندين شوين داگيركراوه، سوپاستان دەكەم ئەگەر نەتيجه يەكمان ين بدەن.

**بەريز هيمن احمد حمە صالح/ جيگري سەرۆكى پەرلەمان:**

بەلى، بەريز ليژنەى شارەوانى رادەسپيرينە وه بەدواداچوون دواى ئامادە كردنى ئەو راپورتە وهلاميك حازر بكن، كاك عمر فەرموو.

**بەريز عمر عبدالله فتاح:**

**بەريز سەرۆكى پەرلەمان.**

بە ناوى خوداى بەخشندە و ميهرەبان، من بە پيى ماددەى (۵۶) قسە دەكەم، ئيمە وهك ئەندام پەرلەمان نوينەرى خەلكى كوردستانين، وه مەفروز وايە هەموو ئەو شتانهى خەلك لە ئيمەى داوا دەكات بە وه سيلهى پەرلەمانى ريكيان بخەين، هەم مافمانە هەم ئەركمانە پرسيار لەبارەى ئەو شتانه وه بكهين كه نايزانين و ناديارن، داهاى يەكپەكە لە شتە زۆر زۆر گرنگەكانى هەريىمى كوردستانە من لە سى مانگى رابردوو سى پرسيارم بە نووسراو ئاراستەى وهزارەتى سامانە سرووشتييهكان كردووە لە سەر داهاى نەوت وه فروشتنى نەوت، هەروەها ئاراستەى وهزارەتى دارايى لە سەر داهاى هەمە جۆرى هەريىمى كوردستان، بەداخه وه ئەگەر چى بە پيى ياسا پەيرەوى ناوخۆ دەبيت لە ماوهى حەوت رۆژدا ئەنجومەنى وهزيران وهلام بداتەوه وهزيرى پەيوەنديدار وهلام بداتەوه بەس وهلامى نەداوتەوه، مەجبوور پرسيارەكەم گوڤى بە زارەكى كه ئاراستەى ئيوە بكهەم، ئەويش بە پيى ماددەى (۵۸) لە كوڤوونەوهى ژمارە (۵) لە (۲۰۲۱/۳/۳۱) داوام لى كردن بەريزتان بەزارەكى وهلامى ئەم پرسيارە بۇ خەلك وهگرنەوه داهاى لە هەريىمى كوردستان چەندە؟ بۇچى ليپرينى مووچە بەردەوامە لە كاتيك داهاى زياد دەبيت بەردەوام؟ كه ئەمە پرسىكى گرنگە...

**بەريز هيمن احمد حمە صالح/ جيگري سەرۆكى پەرلەمان:**

بەلى زۆر سوپاس، بەريزان لە سەر ئەم پرسيارەى بەريز مامۆستا (عومەر) ئيمە پيش ماوه يەكى زۆر كەم شاندى دانووستانكارى بالاي حكومەتى هەريىمى كوردستان لپره بوون، وهزيرى دارايى لپره بووه، نزيكهى سەد پرسيار كراوه لە شاندى دانووستاكار، بەشيكى زۆرى ئەم پرسيارانە پەيوەندى بە بابەتى داهاى وه هەبووه، ئەوان وهلاميان ئەوه بووه كه لە كاتى ئامادە كردنى بوودجەى هەريىمى كوردستان ئەم وهلامانە دەگرنەوه، ئەمپۇش بە پيى ئەو زانيارانەى كه بۇ

دەستەى سەرۆكايەتى بەدواداچوونى ئىمە كراو، خالى يەكەمى كۆبوونەوھى ئەنجومەنى  
وھىران لەسەر ھىلە گشتىيەكانى ئامادەكردنى بودجە بوو، مژدە خان فەرموو.

**بەرپز مژدە محمود محمد:**

**بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.**

ئىمە (۴۲) ئەندام واژوومان كۆ كرىبوو ۋە بۇ ئەوھى كە دانىشتنى داھاتو تايبەت بىت بە  
نەمانى لىپرىنى مووچە و تىمى حكومەت ئامادە بىت، بەلام تاوھكو ئىستا ۋەلاممان  
نەدراوھتەو، پىشووترىش پىش مووچەى جارى رابردو داوام كرى دانىشتنىكى تايبەت بىت،  
تكا دەكەم ئەم جارە بى خەمى لى مەكەن با دانىشتنى داھاتو تايبەت بىت بە لىپرىنى مووچە  
بەر لەوھى مووچە رابگەيەنرىت، نايىت بە ھىچ شىوھيەك ئەو لىپرىنە بىنەت، چونكە داھات زۆر  
زۆر زىاترە لە ئەو رىژەى كە بۇ مووچە دىارى دەكرىت، ۋە دلنىام پارەيەكى زۆر بەردەستە من  
داوام لە ئەندامە بەرپزەكان ھەيە ئەم جارە ھەموومان يەك دەنگ بىن ئەو پەرلەمانە بتوانىت  
برىارىك بدات ئەو لىپرىنە راگرىت و بە ھىچ شىوھيەك لىپرىنە نەمىنەت، چونكە ۋەلاھى داھات  
زۆر زىاترە لە مووچە، دەستان خۆش بىت.

**بەرپز ھىمەن احمد حمە صالح/ جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:**

زۆر سوپاس، گولستان خان فەرموو.

**بەرپز گولستان سعید محمد:**

**بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.**

ئىمە لە سەرەتايى مانگى سى لەگەل شىرىن خان سەردانىكمان بۇ شارى كۆيە كرى سەبارەت بە  
پرسىنەوھە لە كۆمپانىيەى قىرى كلين كە كرىكارەكانى ئەو كۆمپانىيە ماوھى شەش مانگە كرىيان  
ۋەرنەگرتو، ۋە بە يادداشتىك ئاراستەى سەرۆكايەتى پەرلەمانمان كرىو ۋە ئىستا ئەوان داواى  
ۋەلام دەكەن، يەنى ئىستا بووھتە تەقريبەن ھوت مانگ كە مووچەيان ۋەرنەگرتو، ۋە  
ئەمانە لەبەردەم ھەرەشەيەكى گەرەى برسەتەى و سەرلېشىواوى ناو خىزانەكانيان، ھىوادارىن  
ۋەلامى ئەو ياداشتە ۋەرگىنەوھە و گرىبەستى ئەو كۆمپانىيەيانە بە زووترىن كات تازە بىرىنەوھە،  
زۆر سوپاس.

**بەرپز ھىمەن احمد حمە صالح/ جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:**

زۆر سوپاس، كاك سەرکو فەرموو.

**بەرپز سەرکو آزاد حسين:**

**بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.**

لە ماوھى رابردو خۆت دەزانى بە پىي ماددەى (۶۶) قسە دەكەم واژومان كۆ كرىدۆتەوھە لەسەر  
ئەوھى كە خۆت دەزانى كىشە و خەمى گەرەى ھاوولائىيان و مووچەخۆرانە بە بى ئەوھى ئىمە  
جىاوازى بىكەن لەوھى كە ئايا ئەو مووچەخۆرانە لايەنى سىياسى يەكىتتەيە، پارتىيە، گۆرانە،  
كۆمەلە، نەوھى نوپىيە ھەر بى لايەنىش بوو، ئەم مەوزووعە مەوزووعى گشتىيە، داوا لە  
بەرپزتان دەكەن يەنى ھەموو ئەندامانى بەرپزى ئەم پەرلەمانە لەگەل خەمى خەلكە بەبى  
جىاوازى بەبى ئەوھى يەكىك موزايەدە بىكەت بەسەر يەكىكى تر لە بەرەى خەلك نەبىت، بۆيە  
داواكارىن لە جەنابتان لە دەستەى سەرۆكايەتى كە ميواندارى حكومەتى ھەرىمى كوردستان

بكات وه بانگه‌یشتی حكومه‌تی هه‌ریمی كوردستان بكات، چونكه به راستی له (۲۰۱۴)هوه گوشینی هاوولاتیان و مووچه‌خۆران بۆته هۆی هیلاك بوونی هاوولاتیان و مووچه‌خۆران، گرنگه به‌رله‌مانی كوردستان حكومه‌تی هه‌ریمی كوردستان بانگه‌یشتی ئیره بكات.

### **به‌ریز هیمن احمد حمه صالح/ جیگری سه‌رۆکی په‌رله‌مان:**

به‌ریزان ئهم بابته وه‌كو پيشتریش به‌ریز سه‌رۆکی په‌رله‌مان له دانیشتنی پیشووش ئاماژه‌ی پی کرد هیچ یادداشتیکی ئیوه‌ی به‌ریز نه‌هاتۆته ده‌سته‌ی سه‌رۆکایه‌تی و کاری له‌سه‌ر نه‌کرایت، وه وه‌کوو به‌ریزیشتان فه‌رمووتان ئهمه‌خه‌می هه‌ر (۱۱۱) سه‌د و یازده ئه‌ندامه‌که‌ی په‌رله‌مانی كوردستانه، ئیمه‌چاوه‌روانی کاروباری ئوسولین به‌پی‌یاسا و مه‌سولیياتی موباشپی هه‌موومانه و شیوازی په‌یوه‌ندی ته‌کامولی چاوه‌رپی هاتنی بوودجه ده‌که‌ین، کاک ابوبکر هه‌له‌ده‌نی فه‌رموو، هه‌مووتان وه‌رده‌گرین به‌ریزان دلنیا بن.

### **به‌ریز ابوبکر عمر عبدالله:**

### **به‌ریز سه‌رۆکی په‌رله‌مان.**

به‌پی‌ئهو به‌دواداچوونانی له‌م هه‌فته‌یه له‌شاری سلیمانی و هه‌ولیر کردوومه‌تایه‌ت به نه‌خۆشی کۆرۆنا رینماییه‌ته‌ندروستییه‌کان جیبه‌جی ناکرین، سه‌ردانی چایخانه‌کان، شه‌قامه‌کانی سه‌هۆله‌که و ئیسکان، کافه و نیرگه‌له‌خانه‌کان له‌لاوه به‌داخه‌وه‌ده‌رگای قوتابخانه و زانکۆ و په‌یمانگا‌کان داخراوه‌ته‌نها ئامانجی ئهمه‌گومان دروست بووه‌که نه‌خوینده‌وار کردنی ئهو نه‌وه‌یه‌بی‌ت، ئهم نه‌وه‌یه سه‌رقال بی‌ت به‌ئهنه‌رنی‌ت و سۆشیال میدیا و به‌رۆژ ب‌خه‌وی‌ت بۆ ئه‌وه‌ی نه‌یپه‌رژنیته سه‌ر په‌سه‌کانی ئازادی و دادپه‌روه‌ری و شه‌فافیه‌ت، وه له‌لاوه به‌شیک له‌ده‌سه‌لاتداره‌تیرنه‌خۆره‌کانی هه‌ریم خه‌ریکی قاچاخچیتی و شوین‌قایم کردنی شوین‌پی‌ی خۆیان بن، مه‌ئقول نییه‌ ئهم هه‌موو شوینانه‌کرانه‌ته‌وه و هیچ رینماییه‌کی ته‌ندروستی جیبه‌جی ناکریت، به‌لام به‌داخه‌وه قوتابخانه‌کان داخراوه، زانکۆ و په‌یمانگا‌کان داخراون وه به‌شیک له‌مزگه‌وته‌کانیش داخراون که له‌کاتی‌کدا هه‌ندی‌ک له‌مزگه‌وته‌کان نوێژی به‌یانی په‌نجا نوێژکه‌ری لیه‌ی، به‌لام فه‌رموو سه‌یری ریس‌تورانته‌کان بکه‌ن خۆتان لیژنه‌یه‌کی مه‌یدانی له‌لیژنه‌ی ته‌ندروستی بینن بزائن چ دۆخیک هه‌یه.

### **به‌ریز هیمن احمد حمه صالح/ جیگری سه‌رۆکی په‌رله‌مان:**

سوپاس مامۆستا، ده‌ست به‌جیبه‌جی کردنی به‌رنامه‌ی کار ده‌که‌ین، وه‌رتان ده‌گرین به‌ریزان با هه‌ندی‌ک مادده‌ش بخوینینه‌وه، مادده‌ی (۲۵) فه‌رموون.

### **به‌ریز رۆژان محمد کریم:**

### **به‌ریز سه‌رۆکی په‌رله‌مان.**

مادده‌ی (۲۵):

هه‌ر که‌سێک زیاده‌رۆیی بکاته سه‌ر خانوویه‌ک، باله‌خانه‌یه‌ک، گه‌ره‌کی‌ک یا هه‌ر شوینیکی تری شوینه‌واری یان که‌له‌پووری راگه‌یندراو له‌رۆژنامه‌ی فه‌رمی چ به‌تیکدان گۆرپینی سیمایی یان گۆرپینی ئهو مه‌به‌سته‌ی که‌بۆی ته‌رخانکراوه به‌زیندانی کردن بۆ ماوه‌یه‌ک که‌له‌(۱۰) ده‌سال زیاتر نه‌بی‌ت و سزا ده‌دری‌ت و پابه‌ندی‌ش ده‌کریت له‌سه‌ر خه‌رجی خۆی زیاده‌رۆیی‌که‌ بگه‌رینیته‌وه بۆ دۆخی پيشتر، سوپاس.

بەرپز ھېمىن احمد حمە صالح / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

ھەر بەرپزىك دەپھوئەت لەسەر ماددەى (۲۵) گەتوگۇ بىكات با ناوھكەى تۆمار بىكەين، (ھىسبە خان، دىكتۇرە گەلاوئىز، سوسن خان، كاك رىگار) كاك رىگار فەرموو.

بەرپز رىگار محمد محمود:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۲۵) ھەر كەسپك زىادەپۇى بىكاتە سەر خانوويەك، بالە خانەيەك، گەرەكپك يا ھەر شوئىنپكى ترى شوئىنەوارى يان كەلەپوورى راگەيندراو لە رۇژنامەى فەرمى چ بە تىكدان، گۇرپىنى سىمايى، يان گۇرپىنى ئەو مەبەستەى كە بۇى تەرخانكراو بە زىندانى كىردن بۇ ماوھەيەك كە لە (۱۰) دە سال زىاتر نەبىت و سزا دەدرىت، (۱۰) سال زىندانى دىارى نەكردوو دەلپت (۱۰) سال زىاتر نەبىت، بەلام دوو جۇر حوكم ھەيە، حوكمپك ھەيە حوكمى جىنايەتە حوكمپك ھەيە حوكمى (جىج و جىنايە) (جىج) (۵) پىنج سالە (جىنايە) لە (۵) پىنج سال زىاترە، يەنى ئەمە دىارى نەكردوو، با بلپن لە (۵) پىنج سال زىاتر ئەمە بۇ (جىج) ە وە ئەگەر لە (۵) سال زىاتر بىت ئەو بۇ حوكمى (جىنايە) ە داوا لە لىژنەى ياسايى دەكەم ئەوھمان بۇ روون بىكەنەو، سوپاس.

بەرپز ھېمىن احمد حمە صالح / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

با ھەموويان وەرگىن ئىنجا، سەوسەن خان فەرموو.

بەرپز سوسن محمد مىرخان:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

لە ماددەى (۲۵) ھاتوو كە ھەركەسپك زىدەپۇى بىكاتە سەر خانوويەك، بالە خانەيەك، گەرەكپك، يان ھەرشوئىنپكى ترى شوئىنەوار يان كەلەپورى راگەيندراو لەرۇژنامەى فەرمى، يانى پرسىارى من ئەوھەيە ئەگەر زىدەپۇى كرا لەسەر بالە خانەيەك گەرەكپك يان شوئىنەوارپك، ئەمە يەنى ئەگەر رانەگەيەنرا لەرۇژنامەى فەرمى يەنى چۇن مامەلەى لەگەل دەكرىت، چونكە لەوانەيە لە شوئىنپكى دوورە دەست بىت لەوانەيە لەرۇژنامەى فەرمى بلاونەكرىتەو، بۇيە پىم باشە لىژنەى تايبەتمەند لەسەر ئەو پوونكردنەوھەيەكمان بدەنئى وەئەگەر ئەو بىكرى پىويستە لپرە ئامازەى پىبىدرى كە راگەيندراو رانەگەيەندراو لەرۇژنامەى فەرمى، زۇر سوپاس.

بەرپز ھېمىن احمد حمە صالح / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك ادريس.

بەرپز ادريس اسماعيل عبوش:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۲۵) لپرە باسى ئەو دەكا پابەندىش دەكرىت لەسەر خەرجى خۇى وە زىادەپۇىبەكە بگەرپتەو بۇ دۇخى پىشتەر، لپرە ھەمووان دەزانن زۇربەى ولاتانى پىشكەوتوو لە جىھاندا شارەزا يان نىبە لەسەر ئەوھى كە دەستكارى لە شوئىنەواردا بىكەن، ئەگەر مولزەم بىكەن لەسەر ئەوھى كە بگەرپتەو بۇ دۇخى پىشتەر وە زىاتر زەرەرى پىدەگەيەنپتن، باشتر وايە كە حكومەت بەخۇى بەدەستى شارەزا بگەرپتن نەك خۇى لەوانەيە خۇى بچىت لەھەر مەيدانى كاركردن كرىكار بىنپت و بەشىوھى خراب زىاتر زەرەرى پىدەگەيەنپتن، ئەوھى تىرىش زۇر بىنا ھەنە لە ولاتانى پىشكەوتوو دەچوونە بوارى شوئىنەوارىدا يان لە يونىسكو تۆماركراون خاوەندارن

تاپۇى ھەيە، بەلام كە نۆژەن بىكاتن ئەوۋە لىژنەيەك دەچىتەن سەردانىيان دەكاتن دەلەيت بەو شىۋەيە ناپىت لەو شوينەدا بەكى يان لەو جىگايەدا بەكى بۆت دەستىنىشان دەكەن لە دەرەوۋە لە ناوہخۇ، بەلام بۇى ھەيە نۆژەن بىكاتن، زۆر سوپاس.

**بەرپىز ھىمەن احمد ھەمە صالح / جىگىرى سەرۋكى پەرلەمان:**

سوپاس، فەرموۋ ھىسبە خان.

**بەرپىز ھىسبە سەيد ابراھىم:**

**بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.**

سەبارەت بە ماددەى (۲۵) ھەندىك ناپوونى لە ماددەكەدا ھەيە، ئەگەر بىين تەماشى دوا دىرى ماددەكە بەكىن، دەلەيتن پابەند دەكرىتەن لەسەر خەرجى خۇى زىادەپۇيەكە بەگەرپىنتەوۋە بۇ دۇخى پىشتەر، ھەموو ئەزانىن كاتىك شوينەوارىك تىك ئەچىتەن كەسمان ناتوانىن بەگەرپىنتەوۋە سەر ئەو دۇخى كە پىشتەر ھەبوۋە، بۇيە من پىشنىيار دەكەم بەو شىۋەيە دابرىژىتەوۋە، ھەركەسىكى سروسىتى يان مەنەوۋى زىادەپۇى بىكاتە سەر خانوۋىيەك بالەخانەيەك گەرەكىك يان ھەرشوئىنىكى تىرى شوينەوارى يان كەلەپوورى بلاوكرائو لەپۇژنامەى فەرمى كەبىتە ھۆكارى تىكدان يان گۇرپىنى سىما يان گۇرپىنى ئەو مەبەستەى كە بۇى تەرخانكرائو سزا دەدرىت بە زىندانىكردىنى بۇ ماۋەيەك لە دە سال زىاتر نەبىت سەربارى سزادان دەبىت لەسەر ئەستۇى خۇى زىدەپۇيەكە لابەت، زۆر سوپاس.

**بەرپىز ھىمەن احمد ھەمە صالح / جىگىرى سەرۋكى پەرلەمان:**

سوپاس، فەرموۋ دىكتۇرە گەوئىژ.

**بەرپىز گەلاوئىژ عبىد عثمان:**

**بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.**

زۆربەى بىرورپايەكانى من گوترا، بەلام منىش ئەو پرسىيارەم ھەيە ئايا ئەگەر لە پۇژنامەى فەرمى رانەگەيەنرا بۇ ئەو كەلەپوورە تىكدرى يان ئەو شوينە تىكدرى چۇن دەيگەرپىنتەوۋە؟ ۋەزۆربەى ئىمە دەبىنىن گەرەكەكان لەناو شارى ھەولپىر كە چوۋىنە كەلەپورو شوينەوار ھىساب دەكرىن، بەلام زۆربەيان كراۋنەتە گەراجى سەيارەو چۇن دەگەرپىنتەوۋە جارىكى تر؟ زۆر سوپاس.

**بەرپىز ھىمەن احمد ھەمە صالح / جىگىرى سەرۋكى پەرلەمان:**

سوپاس، فەرموۋ كاك بزار.

**بەرپىز بزار خالد عبەاللە:**

**بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.**

سەبارەت پرسىيارى كاك رزگار كە ئاراستەى لىژنە كرا، خۇى بەپىى قانۋونى عقوبات تەقسىم كراۋە جەرايم لەگەل عقوبات لىرە ھاتوۋە بەپىى ئەو نەصەى كە لەرپاۋورتى ئىمەدا ھاتوۋە دەلەيت زىندانى كرىن لە دە سال زىاتر نەبىت، كە كەلىمەى يان دەستەۋاژەى زىندان دىت يەكسەر لە قەۋاعدام ھاتوۋە پەسم كراۋە زىندان، كەۋاتە لە پىنج سال زىاتر، بەلام ئەگەر لە پىنج سال كەمتر بىت ئەوۋە دەبىتە بەندكرىن ھەپس، كەۋاتە ھەپس ۋە سجن ئەم جىاۋازىيەى ھەيە تا پىنج سال ھەپسە، پىنج سال ۋ پۇژىك ۋ سەرەوۋە دەبىتە سجن، سجنىش سجنى موئەبەد ھەيە سجنى موەقەت ھەيە ئەوۋە مەۋزۋوعىكى ترە، لىرە ئەگەر پرسىيار ئەوۋەبىت

عقوبه كەي چەندە راستە پىنج سال لىرە ديارى نەكراوۋە ۋەكو روونكرندنە ۋەم دا ھەدى كەمە كە پىنج سالە بەرەو سەرەوۋە كەواتە لىرە لەنىوان پىنج سال تا دە سال نايىت تىپەرىت ئەمە سزاكەيە، زۆر سوپاس.

**بەرىز ھىمىن احمد ھەمە صالح / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:**

سوپاس، فەرموو كاك زىدان.

**بەرىز زىدان رشيد خان اودل:**

**بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.**

سەبارەت بە پرسىارى بەرىزان بەگشتى ھەر چوار بەرىزان پرسىارە كەيان لەسەر ئەو ھەبوو كە چۆن دۇخى شوپنەوار دەگەرپىندىتە ۋە بۇ پىشەخۆي، ياخود ئەو ماددەيە تايپەتە بەو شوپنەوارانەي كە ئىستا لە واقعدان ۋەك واتا بىناسازى راگەيەندراون، واتا بەفەرمى ئەو شوپنەوارانە راگەيەندراون جياوازە لەو شوپنەي كە رانەگەيەندراو، كاتىك تەجاوزى دەكرىتە سەر يان تىك دەدرىت، پىويستە ئەو كەسەي تەجاوزى كىردوۋە لەسەر ئەركى ويى دەسەلاتى شوپنەوارى لەسەر پىكھىنەنەي لىژنەي ھونەرى كە لەمادەي (۲۷) دا، ئاماژەي پىكراوۋە ۋە لەمادەكانى پىشتىرىش ئاماژەي پىكراوۋە دۇخى شوپنەوار چۆن دەگەرپىندىتە ۋە بۇ ئەو كاتەي كە ھەبوو، بەو مەرجە زانستىانەي كە لەلىژنەي ھونەرى ديارى دەكرىت، زۆر سوپاس.

**بەرىز ھىمىن احمد ھەمە صالح / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:**

زۆر سوپاس ماددەي (۲۶) بەشى شەشەم فەرموون ھوكمەگشتىيەكان.

**بەرىز رۇزان محمد كرىم:**

**بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.**

ھوكمەگشتى و كۇتايپەكان ماددەي (۲۶)، يەكەم: بەرىپوۋەبەر و بەرپىرسى مۇزەخانەكان و بىكەكانى شارو شارۇچكەكان دەپىت شوپنەوار ناسبن و تەنھا بۇيان ھەيە چوار سال لەو پۇستەدا كاربەكن و دەكرىت چوار سالى تر ماۋەي كاركردىيان درىژ بكرىتە ۋە. دووھم: سەرۆكايەتى و بەرىپوۋەبىردى كارى شوپنەوارى و كەلەپوۋرى لە پىرۇژەكان و كۆمىسۇن لە ناۋچەكان، دەپىت بەكەسانى شوپنەوار ناس بسپىردىن، زۆر سوپاس.

**بەرىز ھىمىن احمد ھەمە صالح / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:**

ھەر بەرىزىك دەيەويىت لەسەر ئەم ماددەيە گىفتوگۇ بكات ناۋەكان بنووسن، ئەم بەرىزانە ناويان تۆماركردو، مامۇستا ھىسبە، كاك رىبوار، سەوسەن خان، كاك سەروان، كاك ھىكمت، گولستان خان، دىكتورە شاپان، كاك ياسىن، كاك شاخەوان، كاك شاخەوان فەرموو.

**بەرىز ھىمىن احمد ھەمە صالح / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:**

سوپاس، فەرموو كاك شاخەوان.

**بەرىز شاخەوان رۇوف مصطفى:**

**بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.**

من سەرەتا دەستخۇشى لە لىژنەي رۇشنىبىرى و لىژنەي ياسايى دەكەم دەستيان خۇشبىت، ۋە پىشنىاردەكەم بۇ ماددەكانى ئەخىر راۋىژ بە خەلكى پىسپۇر و شارەزا لە بوارى شوپنەوار بكرىت، زۆر سوپاس.

بەريز ھيمن احمد ھەمە صالح / جيگري سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك سەروان.

بەريز سەروان محمد علي:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بەريزان سەرۆكايەتى پەرلەمانى كوردستان، من لە ماددەى (٢٦) بېرگەى (يەكەم) بەرپۆه بەرو بەرپرسى مۆزەخانەكان و بنكەكانى شارو شارۆچكەكان دەبیت شوینەوارناسبن دروستە ئەو ھەورام لەگەڵیان، تەنھا بۆیان ھەيە چوار سال لەو پۆستەدا كار بكەن و دەكریت چوار سالی تر ماوہى كارکردنیاں دريژبكریتەو، ئەو چوار سال دريژكردنەوہى ماوہى بەرپۆه بەردنى بەرپۆه بەراتى لابردریت باشترە، چونكە ئەگەر من كارمەندى بەرپۆه بەرايەتيەكەم ئەگەر بزانم چوار سالی تر بەرپۆه بەرەكەى من نامینى رەنگە ئيش باشتر تووندترو بكەم بۆ ئەوہى بيم بەرپۆه بەر، بۆ ئەوہى سستى لە بەرپۆه بەرايەتيەكان دروست نەبیت چوار سال ئيزافەى نەمانى بەرپۆه بەرەكە دائيمەن نەمىنیت باشترە، زۆر سوپاس.

بەريز ھيمن احمد ھەمە صالح / جيگري سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك حكەت.

بەريز حكمت محمد عبو زيد:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.:

منيش ھەمان رەئيم ھەيە، لەبەر ئەوہى دواى چوار سال ئەگەر ئەو فەرمانبەرە ئەگەر زيرەك بوو ئيشى چاكي كرد با بەرەو پيشتر بباتن، ئەگەر خۆى گەندەل بوو يان شارەزا نەبوو ئەوكاتە ئەتوانن لابدریتن باشتر ئەوہى دواى چوار سال چى لى دیتن، ئيمە ھەموو جار دەليين با چوار سال ئەو كەسە ليرە لابدریت، من پيم باشە ئەگەر ئەو كابرایە دواى چوارسال ئيشى چاكي كرد رېكويپك بوو بەرەو پيشتر ببەن و ئەگەرنا خراپ بوو ئەوكاتە لابدریتن، زۆر سوپاس.

بەريز ھيمن احمد ھەمە صالح / جيگري سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو سوسن خان.

بەريز سوسن محمد ميرخان:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (٢٦) لە بېرگەى (يەكەم) دا، تيبينيه كم ھەيە كە دەلييت بەرپۆه بەرو بەرپرسى مۆزەخانەكان و بنكەكانى شارو شارۆچكەكان دەبیت شوینەوارناسبن و تەنھا بۆيان ھەيە چوار سال لەو پۆستەدا كار بكەن، يانى ليرە تەنھا ھاتووہ دواى ديت دەلييت و دەكریت چوار سالی ترى ماوہى كارکردنیاں دريژبكریتەو، واتا مادام ئەو دەكریتە ديت ناكريت ئەو تەنھا يە بنووسریت، چونكە تەعاروز دەبیت لەگەل ئەوہى تر، بۆيە من پيم باشە بەو شيوہ يەى لیبكریت، بەرپۆه بەرو بەرپرسى مۆزەخانەكان و بنكەكانى شاروشارۆچكەكان دەبیت شوینەوارناسبن و بۆيان ھەيە چوار سال لەو پۆستە كار بكەن و دەكریت چوار سالی تريس ماوہى كارکردنیاں بۆ دريژبكریتەو، زۆر سوپاس.

بەريز ھيمن احمد ھەمە صالح / جيگري سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو گولستان خان.



بەرپز گولستان سعید حمد.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

سەبارەت بە ماددە ۲۶) ھەمان رەئیی بەرپز سوسن خانم ھەيە، راستییەكەى منیش تییینیم لەسەر وشەى تەنھا ھەبوو وە ئەتوانین وای لیبکەین.

یەكەم: بەرپۆھەبەرۆ بەرپرسی مۆزەخانەكان و بنكەكانى شاروشارۆچكەكان دەبیئت شوینەوارناسین و بۆیان ھەيە چوار سال لەو پۆستەدا کاربکەن ئەگەر لپھاتوو بوون وتوانیان ئەرکەکانیان بەرپۆکی جیبەجئ بکەن چوار سالی تریان بۆ نوئ بکریتەو، زۆر سوپاس.

بەرپز ھیمن احمد حەمە صالح / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك ریبوار.

بەرپز ریبوار عبدالرحیم عبدالله:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

من سەرەتا تییینیەكى شكلیم ھەيە لە بەشى شەشەم نووسراوھ حوكمە گشتی و كۆتاییەكان، لە حوكمە گشتییەكان یەك ماددەيە بۆچی تیکەلكراوھ بە حوكمە كۆتاییەكان یانی بەماددە كۆتاییەكان پیی دەلین (اسباب موجبە) ھیوادارم لیژنەى تاییەتمەند وەلاممان داتەو، چونكە یەك ماددە كرا لە بەشەكانى دیکە ئەو ماددەيە ئیزافە كرابا ئەوھشى كە پەيوەندە كە چوار سال لە پۆستەكەى بیئت یان نا، منیش ھاوپام لەگەل ھەقالان كاك سەروان و كاك حكمت و گولستان خان و سەوسەن خان كە باسیانكرد مەسیریان دواى چوار سال بۆ كوئ ئەبیئت دیاربكریت، لەبرگەى (دووھم) كە برپار وایە شوینەوار ناس دابنریت ئەبیئت بەھەماھەنگی بیئت لەگەل سەندیکای شوینەوارناس لە ھەریمی كوردستان، زۆر سوپاس،

بەرپز ھیمن احمد حەمە صالح / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو دكتۆرە شایان.

بەرپز شایان كاكە صالح محەمەد:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

پیشنیار دەكەم برگەى (یەكەم) لەماددە ۲۶) ھەردوو دپری كۆتایی باسى چوار سال دەكات بكریت بە دوو سال، زۆر سوپاس.

بەرپز ھیمن احمد حەمە صالح / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو حسیبە خان.

بەرپز حسیبە سعید ابراھیم:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە بەشى شەشەم حوكمە گشتی و كۆتاییەكان، من پیشنیاری ئەو دەكەم یەكسەر بكریتە حوكمە كۆتاییەكان وە سەبارەت بە برگەكانى (بیست و شەش) من بەو شیۆھە دائەرپژمەو، یەكەم: بەرپۆھەبەرۆ بەرپرسی مۆزەخانەكان بنكەكانى شاروشارۆچكەكان، پیویستە شوینەوار ناسین یان دەبیئت كەسەكە شارەزاییەكى زانستیانیە لەبوارى زانستی شوینەواردا ھەبیئت وە بۆماوھى چوار سال بەردەوام دەبن و لەكاتى پیویست دەكریت ماوھەكەیان درپژبكریتەو، برگەى (دووھم) بەمشیۆھە بیئت سەرۆكایەتى بەرپۆھەبردنى كارى شوینەوارى و

كەلەپورى لە پىرۆژەكان و كۆمىسيۇن و ناوچەكاندا پىسپۇرانى شوپىنەوارو پىسپۇرانى شوپىنەوار  
يان بەكەسانى شوپىنەوارناس بسپىردىن، ھەرۈھە پىشنىيارى زىادكردىن بىرگەيەكى تىر دەكەم بە  
زىنجىرە سىيەم بەرپۇبەرو بەرپىرسى مۇزەخانە و ناوچە شوپىنەوارى و كەلەپورىيەكان و  
پىشكىنەرانى شوپىنەوار دەسلەتتى پۇلىسيان ھەيە بۇ گىرتتى ئەو كەسانەي كە بەشپۇزىكى  
ناياسايى بازىرگانى بە كەرەستە كەلەپورىيەكان دەكەن و بەقاچاغ بۇ دەرەھەي ولاتيان دەبەن،  
زۇر سوپاس.

**بەرپىز ھىمىن احمد ھەمە صالح / جىگىرى سەرۋىكى پەرلەمان:**

بەس ئەگەر كاك على مۇبايلەكەي بكوژىتتەو ھە بۇ ئەوھى كاك ياسىن بتوانىت قسەكانى بكات،  
فەرموو كاك ياسىن.

**بەرپىز ياسىن خىزىر:**

**بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.**

بەناوى خىزىر گەرەم مېھرەبان، لىرە نووسراو ھەكەم ماددەي (۲۶)، يەكەم: بەرپۇبەرو  
بەرپىرسى مۇزەخانەكان و بىكەكانى شاروشارۋچكەكان دەپىت شوپىنەوارناسىن و تەنھا بۇيان  
ھەيە چوار سال لەو پۇستەدا كاربەكەن و دەرپىت چوار سالى كەيان بۇ زىادبكرىت، ئى باشە  
ئەگەر لەلايەكىدا دەللى چوار سال لەلايەكى دەللى چوارىكەي بۇ زىادبكرىت ئەوھى يانى چى  
لىژنەي ياساي بۇمان روونىكاتەوھە زۇرباشە، لەلايەك دەبى چوار سال بىت لەلايەك دەللى  
چوارىكەي بۇ زىادبكرىت، زۇر سوپاس.

**بەرپىز ھىمىن احمد ھەمە صالح / جىگىرى سەرۋىكى پەرلەمان:**

سوپاس، فەرموو كاك بزار.

**بەرپىز بزار خالىد عبداللە:**

**بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.**

لە ماددەي (۲۶ تا ۳۴) كە دەكاتە نۇ ماددە چوار ماددە ئەھكام عامەن ھوكمە گىشتىيەكان،  
ھەرۈھە چوار ماددە ھوكمە كۆتايىيەكان بەپىيى سىغە و پىوھرى دارپشتنەكان لەماددى (۳۰)  
دەتوانىن ھەژماربەكەين كە ئەمە ماددە ھوكمە كۆتايىيەكان نىن، بەلام ماددەي (۲۶، ۲۷، ۲۸، ۲۹)  
ئەمە ئەھكامى عامەن، لەبەر ئەوھە بۇ ئەوھى ھەر دووسى ماددە نەپىتە عىنوان و فەصلەك لەبەر  
ئەوھە دەمجمانكرىد بۇ ئەوھى لەگەل فەصلەكانى تىرىش يەعنى رەچاوى تەقسىم كىردىن ماددەكان  
بەكەين بەزىنجىرە، زۇر سوپاس.

**بەرپىز ھىمىن احمد ھەمە صالح / جىگىرى سەرۋىكى پەرلەمان:**

سوپاس، فەرموو كاك زىدان.

**بەرپىز زىدان رىشىد خان اودل:**

**بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.**

تايىتەندى ئەو ماددەيە لەرووى ئىدارىيەوھە زىاترە كە كىشەيەكى سەرەكى لە ھەرئىمى  
كوردستان لەرووى بەرەوپىش نەچوونى شوپىنەوار ئەوھەيە كە كەسانى پىسپۇر نەبوونەتە  
بەرپىرسى ئىدارى بەرپۇبەردىن شوپىنەوارەكان چ لەشاروشارۋچكەكان بىت يان لە بىكەو خودى  
شوپىنەوارناسەكان بىت، يەك لە ھۆكارەكان ئەوھە بووھە كە تا ئىستا شوپىنەوارناسان ھەلكەوتوو

نەبوونەو رېڭەشيان پېنەدراو بەدەرەجەيەك كارى خۇيان بىكەن لەبەر ئەوھى كەسانى ناپسپۇر رېڭر بوونە لە سەرکەوتنيان، بۇيە ئەو ھەدەفەيەكە كە ھەموو لەسەر كۆك بوونە وە كاك شاخەوانيش ئاگادارە دوينيش باسماڭرد راپوئز لەگەل ھەموو بەرپوۋەبەرەكان كراو لەگەل بەرپوۋەبەرايەتى گشتى شوينەواريش كراو لەسەر ئەو بەرگانە مۆتەفق بووينە وە چوار سالاەكانيش رېژەيەكى ياساييە ھەموو بەرپوۋەبەريەك و بەرپوۋەبەرى گشتى و ھەتا خولى پەرلەمان ئەوئيش چوار سالاە لەكاتى زۆر زەروردا زياد دەكرېت كە پېويستى پېيىت، وە سەبارەت بە پرسىارەكان مۆتەفقەم، بەلام ئەوھى دكتور رېيوار باسى دەكات كارى پيشەى و سەنديكا زۆر جياوازە لە كارى ئىدارەيى، پيشەيى سەنديكا دەبيت چاودېر بيىت بەسەر ئىدارەدا نەك دەستنيشاني كەسيك بكات بۇ بەرپرسىكى بىكەيەك، زۆر سوپاس.

**بەرپز ھيىمەن احمد حەمە صالح / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:**

پېش ماددەى (۲۴) كاك عوسمان سېدەرى داواى نوقتەنيزامى كرد، فەرموو كاك عوسمان.

**بەرپز عثمان على سmail:**

**بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.**

ديارە بەھۆى بى بارانيەو ھە رېمەكەمان پووبەرپووى وشكە ساليەكى زۆر بۆتەو ھە بۇ ئەم مەبەستە من پيشنيار دەكەم كە ليژنەى كشتوكال وە بەھەماھەنگى لەگەل ليژنە پەيوەندى دارەكانى تر سەردانىكى مەيدانى بىكەين بۇ ئەو ناوچانەى كەوا لەئىستادا تووشى زەرەريكى زۆر ھاتوون و ئەوانە وە لەئىستادا چەندىن مەشاكيل پووبەرپووى وەزارەتى كشتوكال و ھە رېمەكەمانى بۆتەو بەتاييەتى ھەندىك گوند ھەيە كە كانياوہكانيان وشكى كردوو ھە بىرەكانيان وشكى كردوو، ئەمە پېويستى بەو ھەيە ئيمە وەكو پەرلەمانى كوردستان بە ئەركى سەرشانى خۆمان ھەستين، بەو ھەش بتوانين كۆى ئەو زەرەرو زيانانە كە لەو ناوچانە پووبىداو ھە ئيمە راپورتىك ئامادە بىكەين بۇ سەرۆكايەتى پەرلەمانى كوردستان و ھە سەرۆكايەتى پەرلەمانيش ئاگادارى حكومەتى ھەريمى كوردستان وە حكومەتى ناوہندى بكرېتەو، بۇ ئەوھى وەكو سالانە راپردوو كە وشكە سالى بوو ھە حكومەت بە ئەركى سەرشانى خۆى ھەلساو، بۇيە ئەمە كارىكى زەرورە كە ئيمە وەكو پەرلەمان، زۆر سوپاس.

**بەرپز ھيىمەن احمد حەمە صالح / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:**

دوئىنى كۆبوونەوھى ليژنەى كشتوكالتان كردوو نووسراوئىكى پەسميتان ناردوو كە داوا لە حكومەتى ھەريمى كوردستان بكرى، ئيمە پشتيوانى ئەكەين و نووسراوہكەشمان ئەمپرۆ ناردوو ھەچ رېڭرەكيش نىيە كە ليژنەكەتان ليژنەى لاوہكى دروستكات بۇ بەدواداچوونى ئەو بابەتە، روپاك خان جەنابيشت داواى نوقتە نيزاميت كردبوو فەموو.

**بەرپز روپاك احمد رحمان:**

**بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.**

بەگوئيرەى ماددەى (۶۶) ژمارەى ياساى ئەندامانى پەرلەمان ياداشتيىكمان داوہتە دەست دەستەى سەرۆكايەتى پەرلەمان بۇ بانگيشت كردنى وەزىرى پەرورەدە لەسەر كەرتى پەرورەدە لە ھەريمى كوردستان، چونكە دەبينين بەتاييەت كەرتى پەرورەدە قوتابيان لە ناوہندەكانى خويىندن ئەوسال ھەموو كۆكەينەو ھەك مانگ دەواميان كردوو، ئايا ئەمسالى خويىندن بە

دەرچوو ھەژمار دەکریت؟ ئایا خویندن چی لى بەسەر دیت؟ بۆیە پێویستە وەزیری پەرودەدە بێتە پەرلەمانى کوردستان لێرە ھەندیک بریار دەربکریت کە لەبەرژەوھەندى خویندکاران بێت، زۆر سوپاس.

**بەرپز ھیمن احمد حەمە صالح / جیگری سەرۆكى پەرلەمان:**

ئیمە ئەو یاداشتەمان ناردوو و پێشتریش باسکرا کە ھەماھەنگیەکی باش ھەبێت لە نێوانتانا ھەر کاتیک ھاتووە تەرتیبی ئەکەین.

**بەرپز شایان کاکە صالح:**

**بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:**

دیارە ئەو دوو سى رۆژە دەنگۆیەکی بەھیز بلاووتەووە کە بەرپرسە حزبی و حکومییەکان تەنانت ئەندام پەرلەمانانیش سەرە بری لە ھاوولاتیان دەکەن بۆ وەرگرتنى فاکسىنى قايزەر بەتایبەتی pfizer vaccine نەك ئسترازينكا astrazeneca vaccine و سینۆ فارمەکە sinopharm vaccine کە پێی دەلێن صینیەکە، من لێرەو دەمانەوێت پرايگەيەنن ھەرکەسە با بەسەرەى خۆی وەرگیری و تکادەکەین بەرپرسە حزبی و حکومیەکان....

**بەرپز ھيمن احمد حەمە صالح / جیگری سەرۆكى پەرلەمان:**

زۆر سوپاس دکتۆرە ئەمە نوقتە نيزامى نەبوو، بەرپزان ئیمە لە پەرلەمانى کوردستان راي ئەگەيەنن ھيچ پەرلەمانتاریك نە سەرە بری کردوو، وە ئەو بابەتەش ئەگەرنا پیمان خۆشە لیژنەى تەندروستی ناوی ئەو بەرپرسە حزبیانەمان پێبلی ناوی ئەو خەلکانەش لە لیژنەى تەندروستی بۆ ئەو ھەى عمومیات قسەنەکریت، بچنە سەر ماددەکانى (۲۷) فەرموون.

**بەرپز گۆران عمر علی:**

**بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:**

ماددەى (۲۷) ئەرکەکانى لیژنەى ھونەرى، یەکەم: بۆ دیاریکردنى ھەر کەلوپەلیك و پارچەيەكى شوینەوارى و کەلەپورى کە رەسەنە یان ساختەيە بریارو پاسپاردەى لیژنەى ھونەرى یەکلاکەرەو دەبیت، دووھم: خەملاندنى بری قەرەبووى ئەو زیانانەى بەر شوینەوار یان کەلوپەلە شوینەوار یەکان دەکەون تەنھا بەھای دارایی دەبیت، بەلام پێویستە زیانە ئابوورى و کۆمەلایەتیەکانى ناو کۆمەلگەش کە لەو شوینانە کەوتوون دیاری بکریت، سێیەم: دیاریکردنى نرخى ھەر پارچەيەكى شوینەوارى و کەلەپورى کە پێشکەشى بەرپووەبەرایەتى گشتى دەکریت، چوارەم: دیاریکردنى بری پاداشت بۆ ھەرکەسێک کە شوینەوارو کەلەپوور دەدۆزیتەو یان زانیارى دەدات بۆ دۆزینەوھى، زۆر سوپاس.

**بەرپز ھيمن احمد حەمە صالح / جیگری سەرۆكى پەرلەمان:**

ھەر بەرپزێك دەبەوێت لەسەر ئەم ماددەيە گفتوگۆ بکات با بفرمویت ناوھەکان تۆمارکەین، ئەم بەرپزانە لەسەر ئەم ماددەيە گفتوگۆ دەکەن، کاک سیپان، شیرین خان، کاک یاسین، کاک جنان، عوسمان سیدەرى، کاک دکتۆر رېبوار، سەوسەن خان، دکتۆرە گەلاوێژ، کاک سەروان، کاک سیپان فەرموو.

بەرپز سىيان سالم حسن:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

لە ئەركى لىژنا ھونەرىدا ئاماژە بە چار ئەركا كرى و ئاراستەى قى لىژنەى تېنە كرن بى كو ئاماژە بى چەندى بىت ئەف لىژنە ژچەند كەسا پىكدهىتن، داوھ كو لىژنەىەك دىھىتە پىكھىنان ژ بەدوا چوونا بابەتەك يان ئەركەك دىتە پاسپاردن بىتە دياركرن ئەف لىژنە كىنە؟ كى پىكدهىن بىتەى ھاتىە دياركرن كو لىژنەىا ھونەرىدا، ئايا لىژنا ھونەرى پىپۇرا شوپنەوارىنە پىپۇرىن مېژووينە، شارەزانە قى بوارىدا، لەورە گرىنگە ئەرك دىنە دياركرن و ژ بو لىژنەىەك لىژنەىەش بىتە دياركرن كە ئەو لىژنەىەش دىتە پىكھىنان، زۆر سوپاس.

بەرپز ھىمن احمد ھەمە صالح / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك جنان.

بەرپز جنان جبار بويا:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەنسبەت ماددەى (۲۷) سىيەم، دياركردى نرخی ھەر پارچەى شوپنەوارى و كەلەپوورى كە پىشكەشى بەرپوھەراىەتى گىشتى دەكرىت، دەبىت ئەلپىرە زىاد بكرىت لەلاىەن پىپۇرانى تايبەت، يعنى دياركردى نرخەكە دەبىت لەلاىەن پىپۇرەكان بىت، نوقتەى چوارەم دياركردى برى پاداشت بو ھەركەسىك كە شوپنەوارو كەلەپوور دەدۇزىتەوھە يان زانىارى دەدات بو دۇزىنەوھەى، دەبىت ئەلپىرە نىسبە دياربىت نىسبەكەى چەندە پاداشت بىت ئەوھ، زۆر سوپاس.

بەرپز ھىمن احمد ھەمە صالح / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو حىببە خان.

بەرپز حىببە سعید ابراھىم:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

من پىشنىار دەكەم لە ئەركەكان برگەى (ىەكەم) بەمشىپوھەىە دابپۇزىتەوھە لەسەر برىارو پاسپاردەى لىژنەى ھونەرى ھەر كەلوپەل وپارچەىەكى شوپنەوارى و كەلەپوورى جۆرى رەسەن يان ساختەىە ديارى دەكرىت و برىارى لىژنەكە يەكلایى كەرەوھە دەبىت، وھ بەنسبەت برگەى (دووھم) خەملىندى برى قەرەبووى ئەو زىانانەى بەر شوپنەوارى يان كەلوپەلى شوپنەوارو كەلەپورىەكان دەكەون تەنھا بە بەھای دارایى دەبىت، ھەتا ئپىرە بەسە بەشەكەى ترى تەرك بكرىت، برگەى سىيەم) بە ئىزافە دەبىنەم، برگەى (چوارەم) وھەك خۆى و، زۆر سوپاس.

بەرپز ھىمن احمد ھەمە صالح / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو سوسن خان.

بەرپز سوسن محمد مىرخان:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بەخالى (۲۷) لەبرگەى (ىەكەم) بو ديارىكردى ھەر كەلوپەل وپارچەىەكى شوپنەوار و كەلەپوورى كە رەسەنە يان ساختەىە، پىم باشە بەمشىپوازەى لىبكرىت، بو ديارىكردى ھەر كەلوپەل و پارچەىەكى شوپنەوارى و كەلەپوورى كە رەسەن يان ساختە بىت برىارو پاسپاردەى لىژنەى ھونەرى يەكلاكەرەوھە دەبىت، سەبارەت بە برگەى (دووھم) پىم باشە لپىرەدا بەو شىپوازەى

لېبکریټ، خەملاڼدنى بېرى ئەو زىانانەى بەر شوپنەوار يان كەلوپەلە شوپنەوارى و كەلەپووربەكان دەكەون، تەنھا بە بەھای دارایی دەبیت بکریټە، بەو شپوہیەى بکریټن، چونكە تەنھا بەھای دارایی دەبیت، لېرە روون نییە، (تەنھا) ھەلبگیریټ، بکریټە جگە لەخەملاڼدنى بەھای دارایی وە قەرەبوو كوردنەوہى پپوویستە زىانە ئابورى و كۆمەلایەتیەكانى كە بەر ئەوشوپنە كەوتوون دیارى بکریټ و خەملاڼدنى بۆ بکریټ، سەبارەت بەبرگەى (چوارەم) كە دەلپت دیارىکردنى بېرى پاداښت بۆ ھەرکەسێك كە شوپنەوار و كەلەپوور دەدۆزیتەوہ یان زانیارى دەدات بۆ دۆزینەوہى، لېرەدا پپم باشە ئەو پاداښتە دیارى بکریټ، چونكە جارى وا ھەیە لەوانەى بە میزاج بېربدیریټ وە ئەو كەسە نەگاتە مافى خوۆى و ئیھمال بکریټ، بەلام ئەگەر لەياساكەدا ئاماژەى پپبدریټ باشتر دەبیت، وە لەو یاسایەدا بېرى پاداښتەكە ئاماژەى پپبکریټ، بۆ ئەوہى ئەو كەسە بگاتە مافى خوۆى، زۆر سوپاس.

**بەرپز ھیمن احمد حەمە صالح / جیگری سەرۆكى پەرلەمان:**

سوپاس، فەرموو شیرین خان.

**بەرپز شیرین امین عبدالعزیز:**

**بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.**

لە برگەى (چوارى ماددەى ۲۷) نووسراوہ بېرى پاداښت، بەلام بپرەكە بە پارە دیارى نەكراوہ چۆن لە ماددەكانى پپشوو بېرى پارە بۆ سزا دیارىكراوہ، ھىوادارم لەوہش لە پاداښتیش دیارى بکریټ، ھەر وەھا پپوویستە ئەو كەسەى زانیارى دەدات یان كەلوپەلێكى دۆزراوہ دەگەرپنیتەوہ، سوپاس نامەىك بەدەستى خودى وەزیر رپنووسكراو بدیریټە ئەو كەسە و ناویشیان لەمۆزەخانە بنووسریټ و ھەلبواسریټ، چونكە ئەمە دەبیتە ھاندانیكى باش بۆ پاراستن و خووشویستنى سامانى نیشتیمانى، زۆر سوپاس.

**بەرپز ھیمن احمد حەمە صالح / جیگری سەرۆكى پەرلەمان:**

سوپاس، فەرموو گولستان خان.

**بەرپز گولستان سعید حمد:**

**بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.**

سەبارەت بە ماددەى (۲۷) لەجیاتى ئەوہى ئەركەكانى لیژنەى ھونەرى بنووسریټ، من پپم باشە بنووسریټ لیژنەى ھونەرى ئەمانەى لای خواروہ ئەگریټە ئەستۆ، یەكەم: دیارىکردنى ئەوہى كە ئایا پارچەكە شوپنەواریبە یان كەلەپووریبە یان تەزویرە یان ساختەبە یان لاسایى كراوہیە، ئەم لیژنەى ئەركى یەكەمى بیټ، لەخالى سپیەمدا كە ھاتووہ دیارىکردنى نرخى ھەریارچەبەكى شوپنەوارى، ئەمە بیټە خالى دووہمیان، واتا لەگەل دووہما ئالوگۆر بە جیگەكەیان بکریټ و بەم شپوہیەى لېبکریټ، دیارىکردنى بەھای پارچەكانى كە لەدەقى یەكەمى ئەم ماددەبەدا ھاتووہ بەپپى نرخى فەرمى بازارى خوۆجیى بەشپوہیەك كە بەھاكەى كەمتر نەبیټ ئەگەر زپر یان زیوو یان بەردى گرانبەھا بیټ، زۆر سوپاس.

**بەرپز ھیمن احمد حەمە صالح / جیگری سەرۆكى پەرلەمان:**

سوپاس، فەرموو كاك رپبوار.

بەرپز رېبوار عبدالرحيم عبدالله:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەرەتا تەنھا پوونکردنەو بوو، لەبەر ئەو لە پڕۆتۆكۆل تۆماردەكری، پوونکردنەو بەك لەسەر وەلامى بەرپز دكتور زیدان، من نەموتوو سەندىكای شوینەوارناسان شوینەوارناس دیاریى بکات، من وتووومە بە تەنسیق لەگەلى كە جىايە، سەبارەت بەماددەى (۲۷) من لەسەر بپرگەى (چوارەم) تېبىنىم هەبە كە دەلێت دیاریکردنى برى پاداشت، پاداشت بۆخۆى مەعنەوییه وەماددیه، ئایا مەبەست لێرە مەعنەوییه كە یە یان ماددیه كە؟ ئەگەر ماددیه كە شە بپرە كە دیاركەن باشتەر، زۆر سوپاس.

بەرپز هېمن احمد حەمە صالح / جیگرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك سەروان.

بەرپز سەروان محمد علی:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

بەنسبەت ماددەى (۲۷) هاوڤای برای بەرپزم دكتور رېبوارو كاك سپیان و هەموو هاوڤیان و هەڤالانى تر، زۆر سوپاس.

بەرپز هېمن احمد حەمە صالح / جیگرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك عثمان.

بەرپز عثمان علی سمايل:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۲۷) بپرگەى (سپیه و چوارەم) هاوڤای برای ئەزیزم كاك جنانم، كە ئەو پېشنیاریه ئه و کردى پېشنیاری منیش بوو، زۆر سوپاس.

بەرپز هېمن احمد حەمە صالح / جیگرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو دكتورە گەلاوێژ.

بەرپز گەلاوێژ عبید عثمان:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

من لەكوێ گشتى ئەم یاسایە سەرەنجیكم هەبە، كە ئەویش كۆکردنەو هەبە كە لەپوور و شوینەوارە لەناو خەلك لەبۆ حكومەت بۆ مۆزەخانەكان، بۆیە لەهەموو دنیاى كە كە لەپوور و شوینەوار لەلای خەلكە حكومەت بە پارەیهك دەیکرێتەو، بۆ ئەو هەبە لە مۆزەخانەكان دایینى و بېتە مۆلكى دەولەت و خەلك بېبێت، بۆیە من لێرە پېشنیاری دەكەم بپرگەیهك زیاد بكریت بە بپرگەى (پینجەم) هەركەسێك شوینەوارێكى لا بېت ئەوا حكومەت مۆلزم بكریت بە كریپنەو هەبە و شوینەوارە بە نرخى ئەو شوینەوارە كە هەلەدەسەنگیندریت، پېویستە هاندانەك هەبیت، بۆ ئەو هەبە خەلك شوینەوارەكان لای خۆى هەلەنگریت، ئیستا ئەگەر ئەمە سەیر بكەین دەبینین زۆر كەس هەبە شوینەواری لایە و بە برى پارەى زۆریش كریوویبەت، بەلام ئەگەر بېت و حكومەت قەرەبووى بكاتەو ئەوا ئەو شوینەوارە دەگەرێتەو دەبیتە مۆلكى حكومەت، سەبارەت بە بپرگەى (سپیه) دیاریکردنى نرخى هەپارچەیهكى شوینەواری و كە لەپوورى كە پېشكەشى بەرپووبەرایەتێ گشتى دەكریت، دەبیت بزانیین لەسەر چ ئەساسێك ئەو نرخە دادەنرێت لە

ليژنهيەك بېت، وه سەبارەت بە برپگەي (چوارەم) ديارىكردنى برى پاداشت، پيىم باشە لە كۆتاييەكە زيادبكرىت بەرپژەيهەك كە نرخى خەملاندنى ئەو شوپنەوارە بېت كە شەخسەكە يان كەسەكە دەيدۆزىنەوه، زۆر سوپاس.

**بەرپژەيمىن احمد حەمە صالح / جيگري سەرۆكى پەرلەمان:**

سوپاس، فەرموو كاك ياسين.

**بەرپژەيمىن خضر طە:**

**بەرپژەيمىن سەرۆكى پەرلەمان:**

بەناوى خودا، هاوڤاى قسەكانى دكتورە گەلاويزم، بەلام ليرەدا يەكشت هەيه لە خالى دووهم كە دەلى زيانى ئابوورى و كۆمەلايهتى، ئەو كۆمەلايهتە ئەگەر بۆمان روونكەنەوه مەخسەديان چيه؟ زۆر سوپاس.

**بەرپژەيمىن احمد حەمە صالح / جيگري سەرۆكى پەرلەمان:**

سوپاس، فەرموو كاك بزار.

**بەرپژەيمىن بزار خالد عبدالله:**

**بەرپژەيمىن سەرۆكى پەرلەمان:**

سەبارەت پرسىارى كاك سيبان، سەبارەت بە ئەركەكانى ليژنە پيگهاتەكەي چۆن ديارى دەرگريت لە ماددەي (1) برپگەي (سيزدەيهەم) دا، بەوازحى هاتوووە كە پيئاسەي ليژنەي تايبەتمەند دەرگريت هەر لەوى لە كۆتاييەكەدا دەليت پيگهاتەكەي لەلايهن وەزير بەرپنمايهك دەرەكات، زۆر سوپاس.

**بەرپژەيمىن احمد حەمە صالح / جيگري سەرۆكى پەرلەمان:**

سوپاس، فەرموو كاك زيڤان.

**بەرپژەيمىن زيڤان رشيدخان اودل:**

**بەرپژەيمىن سەرۆكى پەرلەمان:**

سەبارەت بەماددەي (27) تيبينى هەموو بەرپژانم نووسيهوه، بەلام ئەوهي كە زياتر تەركيزيان لەسەر بوووە ئەوهيه كە ديارىكردنى بەهاي نرخى شوپنەوار لەم ياسايله، بەرپژان شوپنەوار لەبەر ئەوهي بابەتيكى زۆر ئەساسە وه زۆریش گرینگە ديارىكردنى نرخ لەناو ياسادا يان هەر پيوهرىك لە ژمارهيهك بۆ ژمارهيهكى تر دەبيتە ئەگەريكى زۆر بە بازرگاني كردن لەناو كۆمەلگادا، بۆيه ليرەدا ديارىكردنى ئەو نرخەش لەبەر ئەوهي ئيمە خاوهنى هەزاران ناوچەي شوپنەواري و پارچەي شوپنەواري ناكريت پيوهرى هەر هەموويان بنووسريت، بەلام ليژنەي زانستى ليژنەيهكى هونەرييه كە بەرپيوههرايهتى گشتى دەریدەكات ئەو ليژنەيه ئەو پارچەيهي كە دەهيئيرتە بەرپيوههرايهتى چ بە ديارى بېت يان دۆزينەوه بېت خۆي خەملاندن بۆ نرخى بەهاكەي دەكات، بەهاي خۆي بەواقعي نەك بەها زانستيهكەي، چونكە ئەگەري هەيه يەك پارچە قورپنەي بەهاي زانستى بە مليونان دۆلار بېت، بەلام خودى پارچەكە ئەو هەژمار دەرگريت لە كاتى وەرگرتنەوه لە بەرپيوههرايهتى گشتى شوپنەوار، بۆيه ديارىكردنى نرخ دەبيتە بازرگاني



كردنيك له ناو كۆمەلگادا، ئەمەش يەككە لە ھۆكارەكان بوو، كە نەتوانراوھ ديارى بكرىت، زۆر سوپاس.

**بەرپز ھىمىن احمد حەمە صالح / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:**

ماددەى (۲۸) فەرموون.

**بەرپز رۆژان محمد كرىم:**

**بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.**

ماددەى (۲۸) يەكەم رېژەى لە (۵۰%) پەنجا لە سەدى داھاتى گشتى شوپنەوار بۆ گەشەپىدانى بوارى شوپنەوارو كەلەپوورى تەرخان دەكرىت، دووھم: پىويستە لە بودجەى گشتيدا بودجەيەكى سالانە بۆ كاروبارى شوپنەوارو كەلەپوور تەرخان بكرىت، زۆر سوپاس.

**بەرپز ھىمىن احمد حەمە صالح / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:**

ھەر بەرپزىك دەپەويت گەتوگۆ لەسەر ئەم ماددەيە بكات با دەست بەرزكاتەو، ئەم بەرپزانە ئەيانەويت گەتوگۆ بکەن لەسەر ماددەى (۲۸)، حسيبە خان، كاك ھەلكەوت، كاك رېپوار، كاك حاجى سەفین، سوسن خان، كاك عوسمان، كاك مەلا ناصر، ھلزان، كاك سىپان، ھەلزان فەرموو.

**بەرپز ھلزان احمد محمد:**

**بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.**

سەبارەت ماددا (۲۸) من دوو پرسىارىت ھەين بۆ لىژنا تايبەتمەند، سەر برگا يەكى رېژا پىنجى سەدى دىيىتە مەزاختن ئايا پىنجى سەدى بۆ چ دىيىتە مەزاختن، يەنى داھاتى شوپنەوارا بۆ چ دىيىتە سەرفكرن؟ دوو: ئەم دزانين لە ھەريما كوردستانى ھەشت سالاً بودجە نەھاتىە پەرلەمانى، ئايا ئەگەر ئەقە بەردەوام بيتن چ بەدىل ھەيە كو خالاً دووى بىژە پىويستە بودجە گشتيدا بودجەيەكا سالانە بۆ كاروبارى شوپنەوار كەلەپوور تەرخان بكرىتن، ئەگەر نەھاتە كرىن بە دىلى وى چيە؟ زۆر سوپاس.

**بەرپز ھىمىن احمد حەمە صالح / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:**

سوپاس، فەرموو حسيبە خان.

**بەرپز حسيبە سعید ابراهيم:**

**بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.**

سەبارەت بەماددەى (۲۸) پيشنيار دەكەم تەنھا برپگەى (يەكەم) بمىنيتەو ھە كە برپگەى (دووھم) نووسراوھ پىويستە لە بوودجەى گشتيدا بوودجەيەكى سالانە بۆ كاروبارى شوپنەوارو كەلەپوور تەرخان بكرىت، بەلام ئەگەر سەيرى پيشنيازە ياسايەكە بکەين ئەبىنين كە مەعنىيە بە وەزارەتى شارەوانى، وەزارەتى شارەوانيش بوودجەى خۆى ھەيە، وە لە برپگەى (يەكەم)دا، ئەلپت رېژەى (۵۰%) داھاتى گشتى شوپنەوار بۆ خزمەتى پرۆژەكانى شوپنەوار تەرخان دەكرىت، كەواتە ناكرىتن بە دوو لايەن حكومەت ئىلزامى ئەو ماددەيە بكرىت، زۆر سوپاس.

**بەرپز ھىمىن احمد حەمە صالح / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:**

سوپاس، فەرموو كك عثمان.

بەرپز عثمان علی سمايل:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۲۸) بېرگەى (يەكەم) رېژەى (۵۰%) بىرئىت بە (۱۰۰%) لە سەدى داھاتى گشتى شوئىنەوار بۇ گەشەپىدانى بوارى شوئىنەوارو گەشتىارى بۇ زىاد بىرئىت گەشتىارى و كەلەپوورى بۇ تەرخان بىرئىت، لە بەر ئەو بە مە گرېنگى زىاتر ئەدەين بە بوارى گەشتىارىش، زۆر سوپاس.

بەرپز ھىمىن احمد حەمە صالح/ جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرمو كاڭ سەفەين.

بەرپز سەفەين اغا عمر اغا:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

نیشان لە سەر رېژەى تەرخانكراو لەو دوو خالەى، پىم باشە يەنى يەك خال بىتە دىسكردن يان رېژەكە بىرئىت بە (۵۰%) لە داھاتى گشتى شوئىنەوار بۇ شوئىنەوار تەرخان بىرئىتن، بوودجەكەى پىويست ناكاتن حكومت ئىلزام بىرئىتن، ئەگەرنا ئەو داھاتەى (۵۰%) يە ئەوا (۱۰۰%) تى داھاتەكە بگەرئىتەو بۇ بوودجەى گشتى، لە بوودجەى گشتى تەرخان بىرئىت بۇ پەرەپىدانى گەشتوگوزار، زۆر سوپاس.

بەرپز ھىمىن احمد حەمە صالح/ جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرمو كاڭ ھەلكەوت.

بەرپز ھەلكەوت انور خليفە:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۲۸) رېژەى (۵۰%) داھاتى گشتى شوئىنەوار بۇ گەشەپىدانى شوئىنەوارو كەلەپوورى تەرخان دەكرىت، پرسىيارم لە لىژنەى بەرپز ئايا داھاتى شوئىنەوار مەبەستىان چ داھاتىكە؟ خالپكى كە ئەكەر شوئىنەوارىكى وا بوو ئابوورىيەكى زۆرى بوو لە (۵۰%) زۆر بە زىاد دەزانم، پىم باشە لىژنەيەك تەرخان بىرئىت ئەو برە دىارى بكات، ھەر لەھەمان بېرگەى (يەكەم) خالپكى تر ئەگەر بىت و لە پارىزگايەك بوو ئەو داھاتەى شوئىنەوارا ئايا بۇ خودى محافەزەكە ئەبىت يان ھەموو كوردستان؟ فەقەرەى دووھ دەلى پىويستە لە بوودجەى گشتىدا بوودجەيەكى سالانە بۇ كاروبارى شوئىنەوارو كەلەپوورى تەرخان بىرئىت، ئەگەر خالى دووھ جىبەجى بىرئىت ئەوا خالى يەكەم زىادە، ياخود خالى يەكەم و دووھ بىرئىت بەيەك بېرگە يان خالى يەكەم يان خالى دووھ فەقەرەيەكيان لادىرئىت، زۆر سوپاس.

بەرپز ھىمىن احمد حەمە صالح/ جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرمو كاڭ سىپان.

بەرپز سىپان سالم حسن:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۲۸) ئاماژە بەوى چەند دەت كو (۵۰%) ژ داھاتى گشتى شوئىنەوار بۇ گەشەپىدانا بوارى شىنوارى و كەلەپوورى بەيتە تەرخانكردن ئەلقىرى پرسىيارەك من ھەيە، ئايا مە داھاتى گەشتىارى گەشتىارى ھەيە ژ بۇ شوئىنەوارن؟ ئەم شوئىنى شىنوارئىت خۇ بىكەين جىي گەشتىارى ژ بو بەلكى داھاتەك ژبەيت، لەورەن گرېنگە ئەلقىرىئىت ئەف خالە دەستىپىكا بەيتە زىدەكرن

گهشتیاری کرنا جیھین شوینہواری، چونکہ هه تاکو جیھین شوینہواری نه بنه جیھین گهشتیاری و رپییدان ژ بوو خه لکیک سهره دانا بکه ن ژ بو بیته داها، له ورهن دبیته (۵۰%) داها تی گهشتیاری قه گرتن ژ بوو گه شه پیدانا بواری شوینه وار، نقته خالا دووی دا ئاماژه بوئی چهندی بدهم شوینه وار به شه که ژ وهزاره تا شاره وانی دهما بودجه یا سالانه ژ بو وهزاره تا شاره وانی دیته دهست نیشانکردن شوئی بوودجه به شه کی بۆ شوینه وارو پهره پیدان و پاراستنا شوینه واری دیته تهرخانکرن، نه گهر به شه کا جووداش بو شوینه وارا بهیته تهرخانکرن بودهمی گرینگه بو گهشتوگوزاریش بیته تهرخانکرن کو به شه که وهزاره تا شاره وانی، زور سوپاس.

**به ریژ هیمن احمد حه مه صالح / جیگری سه روکی په رله مان:**

سوپاس، فهرموو مه لا ناصر.

**به ریژ عبدالناصر احمد علی:**

**به ریژ سه روکی په رله مان.**

به ناوی خوای خوای گه وره و میهره بان، له ماده دی (۲۸) برگی (به که م) (۵۶%) داها تی گشتی شوینه وار بۆ شوینه وارو که له پوور تهرخان ده کریت، به پای من بکریت به (۱۰۰%) له بهر نه وهی نه و داها ته نه توانی ئیشی باشتی پیبکری، وه ههروه ها له رووی گهشتوگوزاریشه وه هاوکاری نه و کهرتانه بکریت بۆ نه وهی که خه لکه که زیاتر بتوانن سهردانی نه و شوینه واران به که ن له گه ل نه و که له پووران هه م داها ته که یشی زور زیاد ده بیته، ته ئکید له قسه کانی کاک عوسمان و کاک حاجی سه فین ده که م له (۱۰۰%) بیته، زور سوپاس.

**به ریژ هیمن احمد حه مه صالح / جیگری سه روکی په رله مان:**

سوپاس، فهرموو سوسن خان.

**به ریژ سوسن محمد میرخان:**

**به ریژ سه روکی په رله مان.**

قسه کانی من کرا، پشتیوانی کاک حاجی سه فین کاک حاجی هه لکه وت له گه ل کاک سیپان ده که م، زور سوپاس.

**به ریژ هیمن احمد حه مه صالح / جیگری سه روکی په رله مان:**

سوپاس، فهرموو کاک ریپوار.

**به ریژ ریپوار عبدالرحیم عبدالله:**

**به ریژ سه روکی په رله مان.**

من له لیژنه ی شاره وانی ده پرسم یه ک شوینه وارم پیلین له کوردستانا داها تی هه بیته، کرابیته به سه رچاوه ی داها ت بۆ هه ری می کوردستان تاوه کو نه و ماده یه بنووسریته وه (مابنی علی باطل فهوة باطل) نه و ماده هیه هیه ئه ساسیکی قانونی دروست ناکات له بهر نه وهی هیه هیه شوینه واریک له هه ری می کوردستان سه رچاوه ی داها ت نییه، فهرموو ئیمه قه لایه کمان هه یه له هه ولپر میژووه که ی بۆ پینج هه زار سال له مه و بهر ده گه ریته وه هه ر خه لکیک چ هاوولاتیانی هه ری می کوردستان بیته چ خه لکی نه جنه بی بیته به به لاش سهردانیان ده که ن، من له به یروت بووم قه لایه ک هه یه به دهست دروستکراوه پیی ده لپن (قلعه ابو موسا) بۆ هاوولاتیانی لبنانی به بری پارهی، وه بۆ خه لکی نه جنه بی به بریکی تره، من لیره وه داواده که م له بهر نه وهی شوینه وار زور

زۆر گرینگە ئەگەر بېت و ئىشى لەسەر بکرىت بەشىپوھىەكى زانستى دەبېتە سەرچاوهىەكى گرینگ بۇ داھات، بۆيە من داوادەکەم ئەو بریارە ھەلبگىرېت لەبەر ئەوھى ھېشتا شوپنەوار لە ھەرېمى کوردستان نەبۇتە سەرچاوهى داھات، زۆر سوپاس.

**بەرېز ھېمن احمد حەمە صالح / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:**

کاک جنان نوقتە نيزامى ھەبوو پېش ئەوھى ليزنەى تايبەتمەند جوابداتەوھ، فەرموو کاک جنان.

**بەرېز جنان جبار بويا:**

**بەرېز سەرۆكى پەرلەمان.**

بەپپى ماددەى (۵۶) ليرە تەوزىحېکم دەمەوئ بکەم ئەمە مەتحەف مديريەى بەرپوھبەرايەتى مەتحەفى سريانى ئيمە ھەيە لە عەنکاوه سەر بە وەزارەتى رۆشنيرىيە، ئى بەپپى ياسا ئيرەش دەلئ وەزارەتى شارەوانى و گەشتوگوزارە، باشە ئەو بودجەيەى لەکئ وەردەگرى لەو وەزارەتا يان ئەو وەزارەتا، وە پشنگيرى قسەکانى کاک دکتور رېپوار دەکەم ئەو مەتحەفەى ئى عەنکاوهى سالانە بەھەزاران خۆمان ئەوانەى لە خاريج دېن سەردانى دەکەن وە ھېچيش داھاتى نيبە، زۆر سوپاس.

**بەرېز ھېمن احمد حەمە صالح / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:**

سوپاس، فەرموو کاک لقمان.

**بەرېز لقمان حمد حاجى:**

**بەرېز سەرۆكى پەرلەمان.**

سەبارەت بە پرسىارى کاک دکتور رېپوار بېگومان يەکک لە ئامانجەکانى ئەو پېشنيازە ياسايە کە ان شالە دەبېتە ياساو پەسەندى ئەکەين، بايەخدانە بە کەرتى شوپنەوارو کەلەپوور لە ھەرېمى کوردستاندا وە بۇ ئەم مەبەستە لە چوارچېوھى حوکمەکانى ئەم ياسايە جارېکيتەر کەلەپوورو شوپنەوار لە ھەرېمى کوردستان رېکدەخرېت و مۆزەخانەکان بايەخيان پيدەدرئ لەو حالەتەدا ئەکرى بکرىنە يەکک لە سەرچاوهى داھات، بېگومان تەئکيد دەکەمەوھ ئيمە لە چوارچېوھى نووسينەوھى پېشنيازە ياساي گەشتوگوزاريش بايەخ بەمەسەلەى شوپنەوارو شوپنە گەشتيارىەکان دەدەين، بۆيە ئەکيدم لە داھاتوو لە ئايندەيەكى نزیکدا شوپنەوارو کەلەپوورىيەکان و مۆزەخانەکان لە ھەرېمى کوردستان قەلاو شوپنە گرینگەکان زياتر بايەخيان پيدەدرئ لە چوارچېوھى حوکمەکانى ئەم ياسايە وە بېگومان داھاتيشيان ئەبېت، لەو حالەتەدا (۵۰%) ئەگەرېتەوھ بۇ کەرتى شوپنەوارى و بايەخدان بەم پرسە، زۆر سوپاس.

**بەرېز ھېمن احمد حەمە صالح / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:**

سوپاس، فەرموو کاک بزار.

**بەرېز بزار خالد عبدالله:**

**بەرېز سەرۆكى پەرلەمان.**

زۆرجار لە دانېشتنەکانى خویندەنەوھى دووھم دا تەئکيد دەکەين لەسەر گرینگى ھەبوونى ماددەى ئامانجەکان لە ياسادا، چونکە فەلسەفەو مەبەستى ياساکە ھەمووى لەو ماددە خۆى دەبىنېت، ئىستاش ئەگەر تەماشای ئەو ماددەيە بکەين برگەى (چوارەم) يانى بەروونى دەلېت ئەو مەبەستە بۇ ئەوھ بوو بە گەشتيارى کردنە يان شوپنەوار و مۆزەخانەو ئەو جىگايانە، قسە

كراوه راسته قسهى واقعيه ئىستاش وايه، به لّام ئەو ياسايه بۆ موسته قبهله بۆ داها تووه له بهر ئەوه ئەو ئامانجه ئىستاش پوونه، سه بارهت به پرسيا رىكى تر كه ئايا ئەم داها ته جگه له برىگهى يه كه م ئەم (۵۰%) باقيه كهى چى لىدئىت خۆ قاعيدەى عامه هه موو داها تىك له كوردستان بچئىت بۆ خەزئنهى گشتى، به لّام له هه ندى ياسا بوونى هه يه كه نسه يه كه به رىژه يه كه ديارى ده كرئىت بۆ تايبه تمه ندى به بواريك يان كه رتىك، ئىستاش ئەم ياسايه له برىگهى (يه كه م) دا كه ده لئى (۵۰%) كه واته ئىستسنا ده كرئىت كه (۵۰%) بۆ ئەم كه رته ته رخان بكرئىت نه چئىت بۆ خەزئنهى گشتى، زۆر سوپاس.

**به رىز هئىمىن احمد حه مه صالح / جئىگرى سه رۆكى په رله مان:**

سوپاس، فه رموو هلز خان.

**به رىز هلز احمد محمد:**

**به رىز سه رۆكى په رله مان.**

پرسيا را من دووى جواب نه دا، ئەگه ر بودجه نه هات يه عنى به دئىلى خالا دووى چيه ؟ ئەگه ر بودجه نه هات ئەوه هه شت ساله بودجه نينه هه رما كوردستانى، زۆر سوپاس.

**به رىز هئىمىن احمد حه مه صالح / جئىگرى سه رۆكى په رله مان:**

سوپاس، فه رموو كا ك زئدان.

**به رىز زئدان رشيد خان اودل:**

**به رىز سه رۆكى په رله مان.**

سه بارهت به ماده دى (۲۸) كه تايبه ته به رىژه ي ئەو بودجه يه كه شوئنه وار وه كو داها ت به ده ستى دئىت يان ئەو بودجه يه كه له گشتى بۆ شوئنه وار ته رخان ده كرئىت، به رىزان پئىشترئىش له و سالانهى كه بودجه له په رله مان بووه له و سالانهى كه بوودجه له په رله مان نه بووه حكومه تى هه رئىم دائىمه ن بوودجه يه كه تايبه تى بۆ شوئنه وار دابئىن كر دووه، وه له رىگاي وه زاره تى شاره وانى بۆ به رپوه به رايه تى گشتى شوئنه وار ته خسيس كراوه، به لّام له و دۆخه ي له دوای ۲۰۱۴ وه كئشه كان گشتى بووه قه يرانه كان گشتى بووه بۆيه ئەو بودجه يه كه داوا ده كرئىت سالانه بۆ ئىنقاز كردنى ناوچه يه كه يه كجار زۆرى شوئنه واره كه پئوىستى پئيه، بۆ نموونه من خۆم له لئىزه ي رزگار كردن و نۆژه نكر دهنه وهى قه يسه رى كفى بووین له سالى ۲۰۱۴ كه حه وت مليار دئىنارئىشى بۆ ده رچوو، به لّام به هۆى قه يران و ها تنى شه پى داعش را گيرا، ئەوه يه كه له و بوودجانه يه كه له حاله ته كانى زۆر زۆر زه رپوو رو پئوىسته ده بئىت حكومه تى هه رئىم خۆى سه رپه رشتى بكات له رىگاي وه زاره تى مه عنيه وه بۆ شوئنه وار دابئىن بكات، چونكه شوئنه واره كانمان پئوىستى به ئىنقاز بوونه، وه له خالى يه كه م له و سه دا رىژه ي كه دانراوه ئئمه له نه بوونى ياسا له هه رئىمى كوردستان ئەو ياسايه مان پئىشنيار كر دووه هه ستمان به وه كر دووه كه شوئنه واره كانمان سو ديان لئوه رئا گيرئى له روى داها ت له روى گه شتيا ربه وه، ئامانجى ئئمه ئەوه يه كه گه شتيا رى بكرئىن سو ودى لئوه رگرئى وه له داها توودا داها ته كهى به نيوه ي بۆ شوئنه واربئىت ئەو يتتر بۆ حكومه ت بئىت هه موو هه ده فه كه له وه يه ئئمه ش ده زانئىن نه بوونى ئەو نه قسانه يه ئەو شوئنه يه كه باس ده كرئىت، بۆ نموونه قه لای هه ولئىر له مه ركه زه وه ناوبانگ تئرىن شوئنى له شارى هه ولئىر خالى ئئمه له ماده دى پئىشتر ئامازه مان پئىكر د تا ئئستا له قه لای هه ولئىر

بەرپۆلەبەرى ئەو قەلەبەش شوپنەوارناس نەبوو، ئەو خەلەلى سەرەككەبە نەمتوانىووە چارەسەرى كېشەكانى خۇم بىكەم لەو ياسايدە چارەسەرى دەكەم كە پېشنىاركاراوە، زۆر سوپاس.

**بەرپۆلە ھېمەن احمد ھەمە صالح / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:**

ماددەى (۲۹) فەرموون.

**بەرپۆلە رۆزان محمد كرىم:**

**بەرپۆلە سەرۆكى پەرلەمان.**

ماددەى (۲۹).

لەكاتى پېويستدا ۋەزىر لە رېگاي ئەنجوومەنى ۋەزىرانەۋە ھەماھەنگى لەگەل دامەزراۋە ئىتتەھادىيەكانى تايبەت بە شوپنەوارو كەلەپوور دەكات، زۆر سوپاس.

**بەرپۆلە ھېمەن احمد ھەمە صالح / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:**

ھەر بەرپۆلە دىيەۋىت گەتوگۆ لەسەر ئەو ماددەيە بىكات، گولستان خان، حاجى سەفەين، ھىسبە خان، كاك جىنان، گولستان خان فەرموو.

**بەرپۆلە گولستان سەيد ھىمە:**

**بەرپۆلە سەرۆكى پەرلەمان.**

من پېم باشە لەجىياتى ئەم ماددەيە كە ئەو دەسەلاتە بە ۋەزىر بىرئىت، ئەم دەسەلاتە بىگەرپۆلە ۋە بۇ دەسەلاتى شوپنەۋارى ۋە ئەركەكانىشى لەم ماددىە دىارى بىرئىت.

يەكەم: دەسەلاتى دادوۋەرى بۇي نەبىت بەبى ۋەرگرتنى راي دەسەلاتى شوراي شوپنەۋارى ھوكم لە ھىچ داۋايەكى شوپنەۋارى يان كەلەپوورى بە.

دوۋەم: ھەموو پارچە شوپنەۋارى ۋە كەلەپوورى ۋە ئامپىرو ئامرازو بابەتەكانى لە بىرگەكانى ئەم ياسايە بىرپاردراۋە زەوت بىرئىت رادەستى دەسەلاتى شوپنەۋارى بىرئىت.

سېيەم: دەسەلاتى شوپنەۋارى بۇي ھەيە پاداشتىكى نەختىنە بەتە ھەريەكە ھەۋالى سەبارەت بەدەستەپنەنى نارەۋاي شوپنەۋارى يان دەستەي كەلەپوورى بىگەينى يان يارمەتى بەت دەستىان بەسەر دابگىرئىت.

چوارەم: دەسەلاتى شوپنەۋارى پېشنىيازى پەيكەرى رېكخستنى خۇي پېشكەشى لايەنى تايبەتەندىەكان دەكات بۇ پەسەندىردن، بەمەرجىك مۇزەخانەكان بەرپۆلەبەرايەتئىيەكى تايبەتئان تئىدا ھەبىت.

پېنجەم: دەسەلاتى شوپنەۋارى ھاۋ ئاھەنگى لەگەل ھاۋتا فېدرايئىيەكانى دەكات بۇ راپەراندىنى ئەركەكانى خۇي.

شەشەم: دەسەلاتى شوپنەۋارى رى بەكردنەۋەي مۇزەخانەي تايبەتى كەلەپوورى دەت بە سەرپەرتتى تەكنىكى خۇي.

ھەتەم: دەسەلاتى شوپنەۋارى مافى ھەيە يارمەتى ۋە بەخشىن ۋە دىارى قېۋول بىكات بۇ نەشونما پېكردن ۋە گەشەپىدانى ئەركەكانى خۇي ۋە بەپىي ياساش مامەلە لەگەل ئەو دەستكەۋتەنە بىرئىت.

هه شته م: هیزه کانی ئاسایش له بهینی دوو قهوسا پۆلیسی شوینه وار له کاتی پیکهینانی دا واتا ئیمه پپووستمان بهو هیزهش ههیه پیکهینریت له سهریانه له بهجیهینانی حوکمهکانی ئەم یاسایه دا هاوکاری و هه ماههنگی بکهن له گه ل دهسهلاتی شوینه واری.

نۆیه م: پرۆسه کانی به لگاندن، ته وسیق، تۆمارکردن، دهست پیداهینان، به پپی پپوانه نیوده وله تیه پهیره وکراوه کان به پپوه ده چن.

دهیه م: دهسهلاتی شوینه واری له سهریه تی خولی راهپنان و مه شق پیکردن و هۆشیارکردنه وهی کارمه ندان له دهروازه سنووریه کاندای بۆ کارمه ندانی دادوهری و دهزگاکانی ئاسایش و پۆلیس بکاته وه تا جیهه جیکردنی حوکمهکانی ئەم یاسایه ئاسان بکهن.

یانزهیه م: دهسهلاتی شوینه واری له سهریه تی نوینه ری شاره زای خۆی له دهروازه سنووریه کان دابنیت بۆ هاوئا ههنگی و هاوکاریکردن له جیهه جیکردنی حوکمهکانی ئەم یاسایه.

دووانزهیه م: کارکردن بۆ ئاسانکردنی میکانیزمیکی به دهسته پپنانی سه رچاوهی تاییه تی دارایی بووه بۆ به راوردکردنی درێژه پپدانای پرۆژه کانی دهسهلاتی شوینه واری.

سینزهیه م: دهسهلاتی شوینه واری له سهریه تی چه ند پپوو شوینیکی ئەخلاقی ئیتیکی دابپیریت تاوه کو کارمه نده کانی پابه ندبن پپوهی، زۆر سوپاس.

**به ریز هیمن احمد حه مه صالح / جیگری سه روکی په رله مان:**

گولستان خان ئە گهر به نووسین بده نه به ریزان.

**به ریز گولستان سعید حمد.**

ئهمه هه ر پرۆژه یه که به ریز سه روکی په رله مان، ئەم پرۆژه یه زۆر موته کامیله ...

**به ریز هیمن احمد حه مه صالح / جیگری سه روکی په رله مان:**

به ریزان مونا قه شهی مادهی (۲۹) ئە که ین ته قدی م کردنی پرۆژه جیا وازه.

**به ریز گولستان سعید حمد:**

به لئ مه به ستم ئە وه یه ئە توان سوودی لپوه ربگرن له دارشتنه وهی یاسا که یا، زۆر سوپاس.

**به ریز هیمن احمد حه مه صالح / جیگری سه روکی په رله مان:**

سوپاس، فه رموو کاک جنان.

**به ریز جنان جبار بویا:**

**به ریز سه روکی په رله مان.**

به نسبه ت مادهی (۲۹) له کاتی پپووستدا وه زیر له پپگای ئە نجوومه نی وه زیرانه وه هه ماههنگی له گه ل دامه زراوه ئیتحادییه کانی تاییه ت به شوینه واری و که له پوور ده کات، من پپشنیار ده که م له کاتی پپووستدا فه ره زهن وه زیر لپره نییه ئینجازه یه نه خۆشه، لپره یان جیگری وه زیر یان به رپپوه به ری گشتی له بهر ئە وه هه ماههنگی له گه ل دامه زراوه ئیتحادییه کان ته خسیس نه کرایه دامه زراوه که یه یانی یان جیگری وه زیر له جیاتی وه زیر، یان ئە گهر نه بوو به رپپوه به ری گشتی ...

**به ریز هیمن احمد حه مه صالح / جیگری سه روکی په رله مان:**

کاک جنان وه زیر به وه کاله ت هه یه دوای ئە و که سهی که به مهامی وه زیر هه له سن معدهل له وه زاره ته که یا هه بی ت ...

بەرپز جنان جبار بویا:

له یاسا ئەوہبی...

بەرپز ھیمن احمد حەمە صالح / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، کاک حاجی سەفین فەرموو.

بەرپز سەفین اغا عمر اغا:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش لەبابەتی وەزیر ھاوڕای گولستان خان و کاک جنانم، پێویستە دەسەلات بدرێتە بەرپۆوە بەرایەتیەکان بەرپۆوە بەری گشتی، وە خالێکی تریش ھەماھەنگی لەگەڵ دامەزرێت ئیتحادییەکانی تاییەت بەشوینەوارو کە لەپوور دەکات، ئیتحادییەکان یانی چییە؟ ئەگەر بۆمان روونبکەن و ئیتحادییەکان جیھانییە دووہلیە...

بەرپز ھیمن احمد حەمە صالح / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

مەبەستی حکومەتی فیدرالییە، حکومەتی ئیتحادییە، زۆر سوپاس.

بەرپز حسیبە سعید ابراھیم:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

لە ماددە (۲۹) چەند ماددەییەکی پێشتریش چەندجاریک ووشە ئیتحادییەکان دووبارە بۆتووە، بۆیە پێشنیاردە کەم ووشە ئیتحادییەکان لەھەر شوێنێک کە ھاتیە بگۆردرێت بۆ دامەزرێت فیدرالییەکان، زۆر سوپاس.

بەرپز ھیمن احمد حەمە صالح / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاک بزار.

بەرپز بزار خالد عبداللە:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت پرسیاری کاک جنان ھەرچەندە جەنابت تەوزیحەکت دا، بەلام ھیچ کێشە نییە لە قواعد عامە ئەوانە تاییەت بە مەجالی ئیداری ھەیە رێکخراوە وەزیر کە ئامادە نەبێت یەک لە جیگای بە وەکالەت بێت یان وەزیر خۆی بە تەحریری پای دەسپێرێت بۆ ھەندئ ئیشوکار، سەبارەت بە مەوزووعی فیدرالی و دەستووری حەزەدە کەم لێرە ئامازە پێدەم بۆ ئەوھی معتمەلە لە ھەموو یاساکە کرا دەستەواژە بەکار دێت، دەستەواژە دەستووری کە ئیمە باسی عێراق بکەین دەبێت بە ئیتحادی وەسف بکەین، چونکە فیدرالی نەوعیکە لە نیزیامی ئیتحادی، چونکە نیزیامی ئیتحادی تەقسیم دەبێت بۆ چوار نیزیامی تاییەت، فیدرالییەت و کۆن فیدرالییەت و نیزیامی تعاودی تعاوونییە و معایدە شەخسیە، فیدرالییەت یەکیکە لە و چوار نەوعی کە خۆی لە ئیتحادیا دەبێت، فیدرالییەت باسی تەقسیمی صلاحیەتە لە نیوان مەرکەز و ئەقالیم دا، لەبەر ئەو دەستووری ترە باشترە ھەموو جۆریک نەک تەنھا لە پەرلەمان ھەتا لەسەر مستەوا ئیتحادی ھەر دامەزرێتەکی تر کە ئیمە مەبەستمان عێراق بێت، پێویستە دەستەواژە ئیتحادی بەکاربێنن جوانترە لە جیاتی فیدرالی، زۆر سوپاس.

بەرپز ھیمن احمد حەمە صالح / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

ماددە دوای ئەو ماددە (۳۰) فەرموو.



بەرپز رزگار عیسی سوار:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەى (۳۰) وەزیر رېنمای پېویست بو ئاسان جیبه جئ کردنى حوکمه کانی ئەم یاسایه دەرە کات.

بەرپز هیمن احمد حەمه صالح / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

هەر بەرپزێک دەیهوێت گەفتوگۆ لە سەر ئەم ماددەیه بکات؟ کەس نییه، ماددەى (۳۱) فەرموون.

بەرپز رزگار عیسی سوار:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەى (۳۱) پېویسته ئەنجومەنى وەزیران و لایەنه په یوهندى داره کان حوکمه کانی ئەم یاسایه جیبه جئ بکەن.

بەرپز هیمن احمد حەمه صالح / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

هەر بەرپزێک دەیهوێت گەفتوگۆ لە سەر ئەم ماددەیه بکات؟ کەس نییه، ماددەى (۳۲) فەرموون.

بەرپز رزگار عیسی سوار:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەى (۳۲) کارکردن به یاسای شوینەوارى عێراقى ژماره ی (۵۹)، ۹ ی سالى ۱۹۳۶ کارپێکراو له هەریم کارى پیناکریت.

بەرپز هیمن احمد حەمه صالح / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

هەر بەرپزێک دەیهوێت گەفتوگۆ لە سەر ئەم ماددەیه بکات، دکتۆره شایان، شیرین خان، مامۆستا

خدیجه، مامۆستا حسیبه، سوسن خان، حسیبه خان فەرموو.

بەرپز حسیبه سعید ابراهیم:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

من پېشنیار دهکەم ماددەى (۳۲) لایبەردریت لەبەر ئەوهى له ماددەى (۳۳) راسته وخۆ باس لیکرا کار به هیچ یاساو بریارێک ناکریت له گەل حوکمه کانی ئەو یاسایه ناکۆکین، زۆر سوپاس.

بەرپز هیمن احمد حەمه صالح / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو دکتۆره شایان.

بەرپز شایان کاکه صالح:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

پېشنیار دهکەم سیغه کهى به و شیوهیه لیکریت، کار به یاسای شوینەوارى عێراقى ژماره (۵۹) ی

سالى ۱۹۳۶ ی کارپێکراو له هەریم ناکریت، زۆر سوپاس.

بەرپز هیمن احمد حەمه صالح / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاکه رومیۆ.

بەرپز رومیۆ حزیران نیسان:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

من یه که مجار پشتیوانی بهرپز حسیبه خان دهکەم، دووهم پرسیاریکم ههیه ئایا مه بهستی

کارکردن به یاسای شوینەوارى عێراقى ژماره (۵۹) ی کارپێکراو له هەریم کارى پیناکریت، ئایا

مه بهستی دواى بهرکار بوونى ئەم یاسایهیه؟ زۆر سوپاس.

بەرپز ھېمىن احمد ھەمە صالح / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو سوسن خان.

بەرپز سوسن محمد مىرخان:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

مىنىش ھەمان تېيىنى دىكتورە شايانم ھەبوو، بۆيە پىشتىوانى دىكتورە شايان دەكەم، زۆر سوپاس.

بەرپز ھېمىن احمد ھەمە صالح / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو شىرىن خان.

بەرپز شىرىن امين عبدالعزىز:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

مىنىش ھەمان پىشنىياري دىكتورە شايانم ھەبوو، بۆيە پىشتىوانى قىسەكانى دىكتورە شايان دەكەم، زۆر سوپاس.

بەرپز ھېمىن احمد ھەمە صالح / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو خىدجە خان.

بەرپز خىدجە عمر طە:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

لەپاستىدا ماددەى (۳۲) دەلالەتى ھوكمەكەى زۆر وازحە و سەرىحە كە بەئاشكرا ئاماژە بەوہ دەكات كە پىشتر ياسايەك ھەبووہ لە مەجالى شوپنەوار كە ئىستا ئىش پىناكرىتن، بەلام لەماددەى (۳۳) دواى ئەوہش عەينەن باسى ئەوہ دەكات دەلالەتى ھوكمى ياساكە بەشپوہيەكى زمىنيە، بەلام لەماددەى (۳۳) بەشپوہيەكى زۆر فراوانتر ياسى ئەم بابەتە دەكاتن، من پىموايە ئەم ماددەيە ئەگەر نەشبى راستە بەشپوہيەكى سەرىع ئاماژە پىدەكات ئەمە شتىكى باشە لەناو ياسادا، بەلام دەكرىت ئەم دوو ماددەيە (۳۲،۳۳) دەمچ بكنەن بەم شپوہيە لىبكەين، كار بەھىچ ياسايەك و بربارەك ناكرىت كەلەگەل ھوكمەكانى ئەم ياسايە ناكۆك بىت وە كاركردن بەياساى شوپنەواري عىراقى ژمارە (۵۹) ى سالى ۱۹۳۶ى كارپىكراو لە ھەرىم رادەگىرىت بەم شپوہيە دەمچ بكرىت، زۆر سوپاس.

بەرپز ھېمىن احمد ھەمە صالح / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك بزار.

بەرپز بزار خالد عبدالله:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

دەستخۆشى لە دىكتورە شايان دەكەم، ئەو نووسخەى لەلاى منە بەراستى ھەروەكو ئەوہى جەنابت دەخوینى لەلاى من وايە، بەلام بەداخوہە ديارە لە ھەندى نووسخەى تر وانيە، مووھىم دەست خۆشى لە جەنابت دەكەين لەلاى ئىمەش وايە بۆ ئەوہى لە راپۆرتىكى تر جەنابت پىشتگىرىت ھەبوو، ئەگەر داينەنپىن لە راپۆرتى دەنگدان بۆ ئەوہى گلەيى نەكرىت، چونكە لەلاى ئىمەش و رۆبىشتووہ، بەلام نازانم لە تەبەع ديارە كىشەى ھەيە، تېيىنيەكى تر بەرپز سەرۆكى پەرلەمان، زۆر جار ياسا ھەيە سەرىع لە ماددەكاندا دەلەيت ئەم ياسايە ھەلدەوہشەيت لەبەرچى ئەم ماددەيە ماددەى (۳۲) لپرە بەو شپوہيە نەھاتووہ خۆى مەوزووعى ئاپار ھەرچەندە ئەم

قانونه پيشتر له عيراق دەرچووه ئه وکات دهرستور نه بوو، دهرستوری عيراق ۲۰۰۴ مه سه له ی شوپنه وار له ماده ی (۱۱۳) ی دهرستوردا وه ئیداره ی موشرک له نیوان ههریم و حکومه تی ئیتحادی دا، له بهر ئه وه پیمان باش بوو که ئیمه جوان نییه بلیین ئه م یاسایه هه لده وه شیت، چونکه ئه م یاسایه له یاسای پهرله مانی کوردستان دهرنه چووه، بو ئه وه ی ههر پهرله مانی کوردستان خو ی بلیت هه لده وه شیت، له بهر ئه وه پیمان باش بوو به م شیوه یه بی ت که کاری پیناکری ت دروسته، زور سو پاس.

**به ری ز هیم ن احمد حه مه صالح / جیگری سه روکی پهرله مان:**

سو پاس، فه رموو کاک زی دان.

**به ری ز زی دان رشید خان اودل:**

**به ری ز سه روکی پهرله مان.**

ئامانج له باسکردن له یاسای شوپنه واری سالی ۱۹۳۶ ژماره (۵۹) ی عیراقی ئه وه یه که راسته له عیراقدا هه موار کراوه ته وه دوایین هه مواریشی ژماره (۵۵) ی سالی ۲۰۰۲ ی، به لام له ههریمی کوردستان له سالی ۲۰۱۴ به واژووی سه روکی دیوانی ئه نجوومه نی وه زیران کار به یاسای شوپنه واری سالی ۱۹۳۶ ژماره (۵۹) ی عیراقی ده کری ت، بو یه به باشمان زانی خودی ئه م یاسایه ئامازه پی بکری ت و کاری بکردنی رابگری ت، زور سو پاس.

**به ری ز هیم ن احمد حه مه صالح / جیگری سه روکی پهرله مان:**

ماده ی (۳۴) فه رموون.

**به ری ز گو ران عمر علی:**

**به ری ز سه روکی پهرله مان.**

ماده ی (۳۳) کار به هیج یاساو بریاریک ناکری ت که له گه ل حوکمه کانی ئه م یاسایه ناکوک بی ت، زور سو پاس.

**به ری ز هیم ن احمد حه مه صالح / جیگری سه روکی پهرله مان:**

ههر به ری زی ک ده یه وی ت گه تو گو له سه ر ئه م ماده یه بکات ماده ی دوای ئه وه (۳۴).

**به ری ز گو ران عمر علی:**

**به ری ز سه روکی پهرله مان.**

ماده ی (۳۴) ئه م یاسایه له ری که وتی بلاوکردنه وه ی له رۆژنامه ی فه رمی (وقائعی کوردستان) دا جیبه جی ده کری ت، زور سو پاس.

**به ری ز هیم ن احمد حه مه صالح / جیگری سه روکی پهرله مان:**

ههر به ری زی ک ده یه وی ت گه تو گو له سه ر ئه م ماده یه بکات با ده ست به رزکاته وه، حسیبه خان فه رموو.

**به ری ز حسیبه سعید ابراهیم:**

**به ری ز سه روکی پهرله مان.**

له ماده ی (۳۴) دائه م یاسایه له ری که وتی بلاوکردنه وه ی له رۆژنامه ی فه رمی (وقائعی کوردستان) له دوای سی رۆژ له دهرچوونی جیبه جی ده کری ت، یانی رۆژه کان ته حدید بکری ن، زور سو پاس.

بەرپز ھېمەن احمد ھەمە صالح / جېڭرى سەرۆكى پەرلەمان:  
ليژنەى تايبەتمەند رەئىھەكتان ھەيە، فەرموون بچنە سەر ھۆكارەكانى دەرچوواندن.

بەرپز گوران عمر على:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

ھۆكارەكانى دەرچوواندن ئەم ياسايە شوپنەوارو كەلەپوورو شوپنە ميژووييەكان سامانى  
نيشتيمانى و ميراتيكي رۆشنبيرى و زانستى و ناسنامەى شارستانىيەتى گەلى كوردستان، لە  
پيناو بەرپووبردن و پاراستنى ئەم سامانە نيشتمانىيەدا لە ھەريمى كوردستان\_عيراق ئەم  
ياسايە دەرچوويندرا، زۆر سوپاس.

بەرپز ھېمەن احمد ھەمە صالح / جېڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

ھەر بەرپزىك دەيەويت گەتوگو لەسەر ئەم ماددەيە بكات با دەست بەرزكاتەو، دكتورمخى  
الدين، گەلاويژ خان، كاك ريبوار، كاك سيپان، كاك عوسمان، مامۇستا حسيبە، كاك ھيمداد، كاك  
ھيمداد فەرموو.

بەرپز ھيمداد صباح بلال:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ھۆيەكانى دەرچوواندن ئەم ياسايە لە دووھم لە جياتى گەلى كوردستان بپتە گەلانى  
كوردستان باشتەر، زۆر سوپاس.

بەرپز ھېمەن احمد ھەمە صالح / جېڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو دكتور عثمان.

بەرپز عثمان على سمايل:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

شوپنەوارو كەلەپوورو شوپنە ميژووييەكانى گەلى كوردستانى، شۆرشەكانى گەلى كوردستانى  
بۆ زياد بكرىت، زۆر سوپاس.

بەرپز ھېمەن احمد ھەمە صالح / جېڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو دكتور محى الدين.

بەرپز محى الدين حسن يوسف:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

پيموايە شوپنەوارو كەلەپوور جگە لەوھى كە ناسنامەى شارستانىيەتى گەلى كوردستانە،  
ناسنامەى مرؤقايتيشە، بۆيە لەخوارەوھى ناسنامەى شارستانىيەتى گەلى كوردستان  
مرؤقايتيشە، وە لەپيناو پاراستنى يەكەمجار مەبەستمان پاراستنى شوپنەوارەكان نەك  
بەرپووبردنى ئينجا دواى پاراستنى، بۆيە لەگەل ئەوھيمە پاش و پيشى وشەى پاراستن و  
بەرپووبردن و پەرەپيدانى ئەم سامانە نيشتمانىيەو بە گەشتيارى كردنى، زۆر سوپاس.

بەرپز ھېمەن احمد ھەمە صالح / جېڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك ريبوار.

بەرپز ريبوار عبدالرحيم عبدالله:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

من دارپشتەيەكم ھەيە ئوميد دەكەم دواى ئەگەر وە بوو لييم وەرگرن، لەبەر ئەوھى ھەندى  
ووشەم لابر دووھ ھەندى ووشەم ئيزافە كردووھ، بۆ ئەوھى مانايەكى پوختر بدات، لە

ھۆكاره كانى دەرچوواندىن وشەى (رۆشنىبىرى) ھاتووه، ئىمە لە دەستپىكى گەفتوگۆ لەسەر ئەم ياسايە تا دواى مامەلەمان لەگەل دوو چەمك كرددووه شوپنەوارو كەلەپوور، رۆشنىبىرى ووشەيەكى موجەرەدە خۆى كەلەپوورە دەبىت بە شوپنەوار لە دواى تىپەرپوونى سەدو پەنجا سال بەسەر كەلەپوور ئەوا دەبىتە شوپنەوار، بۆيە وشەى رۆشنىبىرىم لابر دووه، دارشتەكەم بەمشپوويە لىكردووه ھەندىك ئىزافاتى ترم ھەيە، شوپنەوارو كەلەپوور و شوپنە ميژووييەكان سامانى نىشتمانى وميراتىكى كەلەپوورى وزانستى وشوناسى شارستانىيەتى گەلى كوردستانە، لەپىناو بەرپووبەردن و پەرەپىدان و پاراستنى ئەم سامانە نىشتمانىيە لە ھەرىمى كوردستان - عىراق ئەم ياسايە دەرچوويندرا، زۆر سوپاس.

**بەرپىز ھىمىن احمد حەمە صالح / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:**

سوپاس، فەرموو دكتۆرە گەلاويز.

**بەرپىز گەلاويز عبىد عثمان:**

**بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:**

لە ھۆيەكانى دەرچوواندىن، من پىم باشە لەپاش ميراتىكى رۆشنىبىرى ھونەرى بۆ زياد بكرىت، وە لە پىناو جارپىكى ترىش دووپاتى دەكەمەوہ كە ياساكە كۆكردنەوہى تىدانىيە، بۆخۆى شتىكى زۆر زۆر گرىنگە لەوہ، لەپىناو كۆكردنەوہو پاراستن و بەرپووبەردنى ئەم سامانە نىشتمانىيەدا لە ھەرىمى كوردستان - عىراق ئەم ياسايە دەرچوويندرا، زۆر سوپاس.

**بەرپىز ھىمىن احمد حەمە صالح / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:**

سوپاس، فەرموو كاك سىپان.

**بەرپىز سىپان سالم حسن:**

**بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:**

گوتنى من لايەن كاك محى الدين ھاتنە گوتن، من پشتگىريا گوتنى وى دكەم، زۆر سوپاس.

**بەرپىز ھىمىن احمد حەمە صالح / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:**

سوپاس، فەرموو حسيبە خان.

**بەرپىز حسيبە سعید ابراهيم:**

**بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:**

من بەمشپوويە دارشتنى ھۆكاره كانى دەرچوواندىن ئەم ياسايەم كرددووه، شوپنەوارو كەلەپوورو شوپنە ميژووييەكان سامانى نىشتمانى وميراتىكى رۆشنىبىرى وزانستى وناسنامەى شارستانىيەتى ومروڤايەتى گەلى كوردستان لەپىناو بەرپووبەردن وپاراستن وپىگىرىكردن وپىگىرىكردن لەبازرگانى كردن و لەناوچوون، ئەم سامانى نىشتمانىيە لە ھەرىمى كوردستان - عىراق ئەم ياسايە دەرچوويندرا، زۆر سوپاس.

**بەرپىز ھىمىن احمد حەمە صالح / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:**

سوپاس، فەرموو كاك بزار.

**بەرپىز بزار خالد عبدالله:**

**بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:**

ئەگەر تەماشاي پىشنىيازە ياساكە بكەين دەستەواژەى بەرپووبەردن لە پىشەكى ھاتووه، ئەم دەستەواژەيە وەكو قەيدىكى دەستوورى قانونى بوونى ھەيە لەم ياسايەدا مادام شوپنەوار دەبىتە بە ئىدارەى مشترك لە نيوان حكومەتى ئىتحادى و حكومەتى ھەرىم دا دەبىت، كەواتە

دەيىت يەكەم خۇبگونجىننن لەگەل ئەو وەزەقە قانۇننىيەى بەيىى دەستوورى عىراق ھەيە، ئەوھيە كە ئىدارەيىيەكى موشتەرەكە، دواتر لەناوھەرۆكى ئەم پىشنىيازە ياسايەدا چەندىن ماددە ھەمانە كە دەلېت تەنسىق بكات لەگەل دامەزراوہ ئىتھادىيەكان، لەبەر ئەو وەزەقە قانۇونى و دەستوورىيە بەرپۆھبردن ھەم لە عىنوان ھەم لە ھۆيەكانى دەرچوواندن بەرپۆھبردن ھاتووە دواتر پاراستن و دەستەواژەكانى تر، زۆر سوپاس.

**بەرپۆز ھىمن احمد ھەمە صالح / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:**

سوپاس، فەرموو كاڭ زىدان.

**بەرپۆز زىدان رشيد خان اودل:**

**بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.**

ھۆكارەكانى ئەم ياسايە بۆ ئەوھيە كە بەكورتى ھۆكارى سەرەكى لە دەرکردنى ئەم ياسايە تىدا دەرېخرىت، بەلام ئامانجى ھەرە سەرەكيشى لەوھيە كە لەئاستى پۆشنىبىرى خەلكيش شارەزاي زياتر ھەيىت لە شوينەوار، وە وشەى پۆشنىبىرىش لە ماددەى (۳) بىرگەى (سپيەم) لە ئامانجەكاندا زۆر بەروونى باسكراوہ، زۆر سوپاس.

**بەرپۆز ھىمن احمد ھەمە صالح / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:**

دەستان خۆش بەم شپۆھيە كۆتايى بە دانىشتنەكەمان دەھىننن.

**د. رىواز فائق حسين**

سەرۆكى پەرلەمانى

كوردستان - عىراق

**ھىمن ھەورامى**

جىگىرى سەرۆكى پەرلەمانى

كوردستان - عىراق

**منى نبى قھوچى**

سكرتىرى پەرلەمانى

كوردستان - عىراق

يەكەم: دەنگدان لەسەر پيشنيزاھ ياساى بەرپۆھەردنى پاراستنى شوينەوارو كەلەپوورى لە ھەريىمى كوردستان بەپيى حوكمى ماددەكانى (٩٠،٩١،٩٣،٩٦،٩٧) لەپەيرەوى ناوھخۆى پەرلەمانى كوردستان.

دووھم: خويندنەوھى يەكەم بۆ پڕۆژە ياساى ھەموارى پيادەکردنى ياساى بەرپۆھەردنى ئەوقاف ژمارە (٦٤)ى سالى (١٩٦٦) ھەموارکراو لەھەريىمى كوردستان بەپيى حوكمى بڕگەى (يەكەم) ى ماددەى (٨٣) لەپەيرەوى ناوھخۆى پەرلەمانى كوردستان.

پوختەى دانيشتنى ژمارە (١٠)ى ئاسايى بەپيى حوكمى بڕگەى (دووھم) ى ماددەى (٥٢و٢٠) لەپەيرەوى ناوھخۆى پەرلەمانى كوردستان، پوختەى دانيشتنى ژمارە (١٠)ى ئاسايى خولى بەھارەى سالى سيپھەم لە خولى پينجھەمى ھەلبژاردنى پەرلەمانى كوردستان لە كاتژمير (١١)ى پيش نيوھرۆ پۆژى سيپھەمە ريكەوتى (٢٧/٤ / ٢٠٢١) بەم شيوھەى خوارەوھ بوو:

يەكەم/ دەست پيكردى دانيشتن لەلايەن بەرپۆھەردنى سەرۆكى پەرلەمان. دووھم/ خويندنەوھى بەرنامەى كارو پوختەى دانيشتن لەلايەن بەرپۆھەردنى سكرتيري پەرلەمان. سيپھەم/ دەست پيكردى بڕگەكانى بەرنامەى كار لەلايەن بەرپۆھەردنى سەرۆكى پەرلەمان. چوارەم/ خستەنەرووى گھتوگۆگردنى كيشەكانى مندالان و ھاوولاتيانى خاوەن پيداويستى تايبەت بە ئامادەبوونى بەرپۆھەردنى كارو كاروبارى كۆمەلايەتى و حكومەتى ھەريىمى كوردستان.

پينجھم/ گھتوگۆگويەكى كراوھى ئەندامانى پەرلەمان لەسەر پاراستنى ئاشتى و كۆمەلايەتى و رپزگرتن لە بەھى پيرۆزى ئاينى و كۆمەلايەتبيھەكان و ئازادبيھە بنەرەتبيھەكانى مرۆف. شەشەم/ كۆتايى ھاتنى دانيشتن لەلايەن بەرپۆھەردنى سەرۆكى پەرلەمان، زۆر سوپاس.

**بەرپۆھەرد. رپواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

بەلنى زۆر سوپاس دەست بەجيبھەجنى كردنى بڕگەى (يەكەمى) بەرنامەى كار دەكەين، بەرپۆھەردنى نوقتەى نيزامى و ھەرناسرگين تا دەنگدان تەواو نەبيت، بەرپۆھەردنى سەرۆكايەتى ليژنەكانى ياسايى شارەوانى و رۆشنبيرى، جەلسەكەمان نيزامبيھە و ھەردەوام دەبيت تا دەنگدان تەواو دەبيت، پەيوھەردى بەو بڕگەيەوھە ھەيە بە دەنگدانەوھە ھەيە، يانى ئەگەر دەنگدان بکەين دواتر نوقتە نيزامبيھەكەت سوودى نايبت، فەرموو.

**بەرپۆھەرد. رپوار عبدالرحيم عبدالله:**

**بەرپۆھەردنى سەرۆكى پەرلەمان.**

بەناوى خواى گورھو ميھرەبان، من راپۆرتى ھەردوو ليژنە، ليژنەى ياسايى و ليژنەى تايبەتمەند پەيوھەست بە دەنگدان لەسەر پڕۆژە ياسايەكە پيم نەگەيشتووھە من بەش بەحالى خۆم كۆمەلايەك پيشنيارم كردووھە مافى خۆمە بزنام جيگير كراوھە يان نا؟ بەلايەنى كەم بزائين دەنگ لەسەر چى ئەدەين، بۆيە داوا ئەكەين نووسخەيەك لەو راپۆرتەمان بۆ بنيرن بۆ ئەوھى كە ئيمە بەشيوھەيەكى تەحريري ببينين بزائين چ پيشنيارەكانى ئيمە جيگيركراوھە بەس بزائين دەنگ بەدين، زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

لېرە ھەيە ئەتوانى ۋەھريگري كاك دكتور رېوار، بەگويڤرەي پەيرەو ئيمە مولزەم نين نووسخە بدەين بە ئەندامانى پەرلەمان، بەلام ئەندامانى پەرلەمان دەتوانن داواي بكن، لېرە كۆپپەكى بۆ دكتور رېوار بەرن، بەلى بەريزان لە سەرۆكايەتى لېژنە، كاك دكتور زىدان بەريزان دەست پېبكن.

بەريز بزار خالد عبدالله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەمە دەقى راپورتى ياسايى لېژنەي تاييەتمەندە بۆ سەرۆكايەتى پەرلەمانى كوردستان بابەت راپورتى دەنگدان، ھەرسى لېژنەي كاروبارى ياسايى و لېژنەي شارەوانى و گواستنەو ھەو گەياندن و گەشتووگوزار و رۆشنيبرى و كۆمەلگەي مەدەنى و ۋەرزى و لاوان، رۆژى دووشەمە پيگەوتى ۲۶ / ۴ / ۲۰۲۱ كاتژمير (۹:۳۰) ى شەو كۆبوونەو ھەي ھاوبەشيان ئەنجامدا بۆ تاوتويكردن و دارشتنەو ھەي ئەو پيشنيارانەي كە لەلايەن ئەندامانى پەرلەمانەو پيشكەش كراون، سەبارەت بە پيشنيازە ياساي بەرپۆهبردن و پاراستنى شوپنەوارو كەلەپوور لە ھەريمى كوردستان - عيراق، لە دانىشتنى خويندنەو ھەي دووھمدا داواي گفتووگۆ كردن و تاوتويكردن لېژنەكان گەيشتنە ئەم ئەنجامانەي خوارەو...

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەريزان گوئى لە بەريز سەرۆكى لېژنەي ياسايى بگرين، بەلى فەرموو.

بەريز بزار خالد عبدالله:

سەبارەت بە ناوئيشان سى پيشنيار ھەيە:

پيشنيارى يەكەم: پيشنيازە ياساي پاراستن و بەرپۆهبردنى شوپنەوارو كەلەپوور لە ھەريمى كوردستان - عيراق.

پيشنيارى دووھم:

پيشنيازە ياساي بەرپۆهبردن و پاراستنى شوپنەوارو كەلەپوور ھەك سامانيكى گشتى لە ھەريمى كوردستان - عيراق.

پيشنيارى سېيەم:

ھەك خۆي بەرپۆهبردن و پاراستنى شوپنەوارو كەلەپوور لە ھەريمى كوردستان - عيراق، زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەريزان سەبارەت بە ناوئيشانى ياساكە، سى پيشنيار ھەيە ھەر بەريزيك لەگەل پيشنيازى يەكەمە؟ كەسى لەگەل نيبە؟ ھەر بەريزيك لەگەل پيشنيازى دووھمە؟ دوو ئەندام، ھەر بەريزيك لەگەل پيشنيازى سېيەمە؟ بەدەنگى (۶۳) ئەندامى پەرلەمان پەسەندكرا، ماددەي (۱) فەرموون.

بەريز بزار خالد عبدالله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەي (۱) ھوت پيشنيار ھەيە:

پيشنيارى يەكەم:



ماددەكە ۋەك خۇي تەنيا خالى دوو لە بېرگەي (حەوتەم) بەم شىۋەيە لىبىكرىت. دوو: ھەر ماددەيەكى گوازاۋە يان نەگوازاۋەي كەلەپوورى كە لە خالى يەكەم ئاماژەي پىكراۋە تەمەنى لە پەنجا سال زياتر بىت گرېنگىيەكى تايبەتى مېژوۋى يان ھونەرى يان بىناسازى ھەبىت، ئەمەش لەلايەن لىژنەي ھونەرىيەۋە بەرپاۋرتىكى زانستى بەرزىدە كرىتەۋە بەرپەزامەندى ۋەزىر لە شۆينەۋار تۆماردە كرىت.

پىشنىارى دووھەم:

ماددەكە ۋەك خۇي تەنيا بېرگەي (يانزەم) بەم شىۋەيە لىبىكرىت. يانزەم شۆينەۋارناس: ھەركە سىك ھەلگىرى بېروانامەي بە كالورىيۇس بىت يان پىسپۇرى ھەبىت لە زانستى شۆينەۋاردا.

پىشنىارى سىيەم:

ماددەكە ۋەك خۇي تەنيا بېرگە كانى (نۆيەم ۋە دەيەم) بەم شىۋەيە لىبىكرىت: نۆيەم: پارچەۋ شۆينى سرووشتى ئەۋ پارچەۋ شۆينە سرووشتىانە لەخۇ دەگرىت كە دەستكردى مروڤ نىن، بەلام پەيوەندى بە زانستى شۆينەۋارو كەلەپوورەۋە ھەيە لە بوارى بابەتى زىندەۋەرزانى ۋ زەۋى ناسەكان ۋە شۆينى سرووشتى ۋ ئەشكەۋتە دەگمەنەكان ۋە پەناگەۋ بەبەربوۋەكان ۋ شۆينى رەژوو ۋ پاشماۋەي پوۋەكى ۋ ئاژەلى ئەگەر گرېنگىيەكى تايبەتى مېژوۋى يان ھونەرى ھەبىت بە بېرىرى ۋەزىر لەسەر پىشنىارى لىژنەي ھونەرى بە راپۇرتى زانستى بە شۆينەۋار يان كەلەپوور تۆماردە كرىت.

دەيەم: ناۋچەۋ شۆينە پارىزراۋەكان ۋ شۆينەۋارو كەلەپوورى سەرجەم ئەۋ شۆينانەۋ سەرجەم ئەۋ ناۋچەۋ شۆينە پارىزراۋەكانى شۆينەۋارى ۋ كەلەپوورىانە دەگرىتەۋە كە سنوورىكى دىارىكراۋيان ھەيە ۋ مەبەست لىي پاراستنى پوۋوخسارە رەسەنەكەيانە ۋە ك سامان كەلەپوورىەكى نىشتمانىيە، كە ئەۋ شۆين ۋ ناۋچانە چەندىن جۇرى دروست كراۋى ھونەرى بىناسازى ھەمەرەنگ لەخۇ دەگرىت ۋەك شار شارۋچكە گوند گەرەك شەقام گرد گۇرستانە كۆنەكان ۋ مەزارگەۋ شۆينە ئاينىيەكان، كە لەلايەن لىژنەي ھونەرىيەۋە بەرپاۋرتىكى زانستى بەرز دەكرىتەۋەۋ بەبېرىرى ۋەزىر بەناۋچەۋ شۆينە پارىزراۋەكان ۋ شۆينەۋارى ۋكەلەپوورى پارىزراۋ تۆماردە كرىت ۋە دەخرىتە سەر مولكى بەرپوۋەبەرايەتى گشتى شۆينەۋار لە ھەرىمى كوردستان.

پىشنىارى چوارەم:

ماددەكە ۋەك خۇي تەنيا بېرگەي (دەيەم) بەم شىۋەيە لىبىكرىت، بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان پىۋىست دەكات ھەموۋى بخوئىنمەۋە يان تەنيا پەرىستگا ئەۋەي خەتى لەژىرە ئىزافە بوۋە...

بەرپىز د. رىۋاز فائق حسىن / سەرۋكى پەرلەمان:

ۋەكو خۇي ھەموۋى دەبىت بخوئىنمەۋە كاڭ دكتور.

بەرپىز بىزار خالد عبدالله:

دەيەم: پىشنىارى چوارەم / ماددەكە ۋەك خۇي تەنيا بېرگەي (دەيەم) يەم شىۋەيە لىبىكرىت، شۆين ۋ ناۋچەي شۆينەۋارى يان كەلەپوورى سەرجەم ئەۋ شۆينانەۋ ناۋچەي شۆينەۋارى ۋ كەلەپوورىانە دەگرىتەۋە كە سنوورىيەكى دىارىكراۋيان ھەيە ۋە مەبەست لىي پاراستنى سىما

پەسەنەكەيانە ۋەك سامان ۋەكەلەپوورىيەكى نىشتىمانى، كە ئەو شوپىنەنە ۋە ناۋچانە چەندىن جۇرى ھونەرى بىناسازى ھەمەرەنگ لەخۇ دەگرېت، ۋەك شار شارۋچكە گوند گەرەك شەقام گرد قەللا پەرستگا، كە لەلايەن لىژنەى ھونەرىيە ۋە بەرپاۋرتىكى زانستىيە ۋە بەرزىدە كرىتە ۋە بەرپىرى ۋەزىر بە شوپىن ۋە ناۋچەى شوپىنە ۋارى يان كەلەپوورى پارىزراۋ تۆماردە كرىن، بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان پىشنىارى پىنچەم لەلايەن كاك لقمان دەخوئىندرىتە ۋە، زۆر سوپاس.

**بەرپىز د. رىۋاز فائق حىسېن / سەرۋكى پەرلەمان:**

باشە، فەرمو كاك لقمان.

**بەرپىز لقمان حمد حاجى:**

**بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.**

پىشنىازى پىنچەم:

ماددەكە ۋەك خۇى تەنيا لەگەل ئەم گۆرانكارىانەى خوارە ۋە.

سىيەم: ۋەزارەت ۋەزارەتى شارەۋانى گەشتوگوزارى ھەرىم ۋە پۇشنىبىرى ۋە كۆمەلگەى مەدەنى. شەشەم: شوپىنە ۋار شوپىنەكى يان كۆمەلە شوپىنەكى بەرچەستەبە كە بەلگەى چالاكىيەكانى رابردووى تىدا ھەلگىراۋە ۋە جا چ بەر لەمىژوو يان مۆدىرنىن كە لىكۆلەرە ۋە يان لەسەر كراۋە يان لەسەر دەكرېت بە بەكارھىنەنى دىسپلىنى ئارپكۆلۈجى ۋە شوپىنە ۋارزانى دەبىتە بەشېك لە تۆمارى شوپىنە ۋارى.

سىيەم:

حەۋتەم/ كەلەپوور ئەو بۆماۋەيەن كە لەنەۋەكانى رابردوۋ بۆ نەۋەكانى ئىستىيان جىھىشتوۋە ۋە لەرۋوى زانستىيە ۋە زانستىكى سەرەبەخۇى تايىبەتمەند بەبۋارىكى دىبارىكراۋ لەپۇشنىبىرى تەقلىدى يان مىلى لە گۆشەنىگى مېژووۋى ۋە جوگرافى ۋە كۆمەلەيەتى دەرۋونىيە ۋە شتېك دەخاتە سەر ئەم بۋارە.

چۋارەم:

ھەشتەم/ ناۋچە ۋە شوپىنى مېژووۋى ئەو شوپىنەنەن كە دىمەنى رۋوداۋى مېژووۋى نەتەۋەى نىشتىمانى گرېنگن ۋە بايەخى مېژووۋىيان پىدرايە.

پىنچەم:

نۆيەم/ پارچە ۋە شوپىنى سروۋشتى ئەو پارچە ۋە شوپىنە ۋارە سروۋشتىانەن كە دەستكرد نىن، بەلام پەيۋەندىان بە زانستى شوپىنە ۋارو كەلەپوورە ۋە ھەيە، دوور لەبۋارى بابەتى بايۋلۋجى ۋە جىۋلۋجىيەكان ۋەك شوپىنى سروۋشتى ۋە ئەشكەۋتە دەگمەنەكان ۋە پەناگەكان بەبەردبوۋەكان شوپىنى سكالاكىت ۋە سگالامىت ۋە پەژوو ۋە پاشماۋە پوۋەكى ۋە ئازەلبىيەكان دەگرېتە ۋە بەمەرجىك گرېنگى تايىبەتى مېژووۋى يان ھونەرىيان ھەبىت.

سى: پارچە ۋە شوپىنە ۋارى مېژووۋى شوپىنە ۋارى سروۋشتى بەبىرىرى ۋەزىر لەسەر پىشنىارى لىژنەى ھونەرى بەرپاۋرتى زانستى بە شوپىنە ۋارى يان كەلەپوور تۆماردە كرىن، شەش.

دوانزەيەم: لايەنى پەيۋەندىدار ئەو ۋەزارەت ۋە لايەنە مىلىانە دەگرېتە ۋە كە راسپىردراۋن بەكارى پاراستن ۋە شوپىنە ۋارو كەلەپوور ۋە چاۋدىرى كرىن.

دهوت: دوو بپرگه زياد بکريټ به زنجيره‌ی پانزه‌يه‌م وشانزه‌يه‌م و پيناسه کردنی ئەم دهسته‌واژانه‌ی خواره‌وه.

پانزه‌يه‌م: سکالاكتايك ئەو نيشتووه هه‌ل‌واسراوه کاربۇناتى کالسيۇمه‌يه که له‌بن لیچی ئەشکه‌وته‌کان هاتۆته خواره‌وه، سکالكمايت ئەو نيشتووه کلسه‌يه که له زه‌وى ئەشکه‌وته‌کانه‌وه به‌رزده‌بيته‌وه و له ئەنجامی نيشتنی کاربۇناتى کالسيۇم.

پيشنيارى شه‌شه‌م/ وه‌ك خۆی مادده‌ی (1) ئەم زاراوانه‌ی خواره‌وه بۆ مه‌به‌ستى حوكمه‌كانى ئەم ياسايه و ماناكانيان به‌رامبه‌ريان.

يه‌که‌م: هه‌ري‌م، هه‌ري‌مى كوردستان-عيراق.

دووهم: ئەنجوومه‌ن، ئەنجوومه‌نى وه‌زيرانى هه‌ري‌م.

سييه‌م: وه‌زاره‌ت، وه‌زاره‌تى شاره‌وانى و گه‌شتوگوزارى هه‌ري‌م.

چواره‌م: وه‌زير، وه‌زيرى شاره‌وانى و گه‌شتوگوزار.

پينجه‌م: به‌رپۆه‌به‌رايه‌تى گشتى، به‌رپۆه‌به‌رايه‌تى گشتى شوينه‌وارو که له‌پوور له وه‌زاره‌ت.

شه‌شه‌م: شوينه‌وار مادده‌ گوازراوه و نه‌گوازراوه‌يه که دروستکراوه يان نه‌خشينراوه ياخود به‌ره‌م هينراوه يان نووسراوه و ده‌ستنووسه ياخود وي‌نه‌كى کيشراوه يان وي‌نه‌يان گيراوه و ته‌مه‌نيان له دووسه‌د سأل که متر نه‌بيت و هه‌روه‌ها په‌يکه‌رى مرؤف و ئاژهل و پووه‌که‌کانيش ده‌گرټه‌وه.

حه‌وته‌م: که له‌پوور، که له‌پوور هه‌رمادده‌يه‌كى گوازراوه و نه‌گوازراوه که دروستکراوه و نه‌خشينراوه به‌ره‌م هينراوه يان نووسراوه و ده‌ستنووسه وي‌نه‌يه‌كى کيشراوه يان وي‌نه‌ی گيراوه به‌هايه‌كى ميژووى يان نيشتمانى يان نه‌ته‌وه‌ی ئاينى يان هونه‌ريان هه‌يه، دوو هه‌رمادده‌يه‌كى گوازراوه يان نه‌گوازراوه‌ی که له‌پوورى که له خالى يه‌ك ئاماژه‌ی پيکراوه و ته‌مه‌نى له سه‌دو په‌نجا سأل زياتر بيت و گرینگه‌يه‌كى ميژووى و هونه‌رى يان بيناسازى هه‌بيت ئەمه‌ش له‌لايه‌ن ليژنه‌ی هونه‌رييه‌وه به‌رپاڤورتىكى زانستى به‌رز ده‌کريته‌وه به‌ره‌زامه‌ندى وه‌زير به شوينه‌وار تۆمارده‌کريټ.

هه‌شته‌م: شوينى ناوچه‌ی ميژووى ئەو شوينه‌يه که جيگايه‌ك بووه بۆ پووداويكى ميژووى و نه‌ته‌وه‌ی و نيشتمانى گرینگ يان بايه‌خپكى ميژووى پي‌درايه.

نۆيه‌م: پارچه‌و شوينى سرووشتى، ئەو پارچه‌و شوينه‌ سرووشتيانه له‌خۆ ده‌گرټ که ميژوو دروستى نه‌کردوون، به‌لام په‌يوه‌نديان به‌زانستى شوينه‌وارو که له‌پووره‌وه هه‌يه له بوارى بابته‌ى بايۆلۆجى و جيۆلۆجيه‌کان وه‌ك شوينى سرووشتى و ئەشکه‌وته ده‌گمه‌نه‌کان و په‌ناگه‌و به‌به‌رد بووه‌کان و شوينى سکالاكتايك و سکالامايك و وه‌رپه‌ژوو و پاشماوه‌ی پووه‌كى و ئاژهل، ئەگه‌ر گرینگه‌يه‌كى تايبه‌تى ميژووى يان هونه‌رى هه‌بيت به‌برپارى وه‌زير له‌سه‌ر پيشنيارى ليژنه‌ی هونه‌رى و به‌رپاڤورتى زانستى و به‌شوينه‌وار يان که له‌پوور تۆمارده‌کريټ.

ده‌يه‌م: شوين و ناوچه‌ی پاريزراوى شوينه‌وار يان که له‌پوورى سه‌رجه‌م ئەو شوين و ناوچه شوينه‌وارى و که له‌پوور يانه ده‌گرټه‌وه که سنورى ديارىکراوىان هه‌يه و مه‌به‌ست لى‌ى پاراستنى سيما په‌سه‌نه‌که‌يانه وه‌ك سامان و که‌ل و په‌لپىكى نيشتمانى که ئەو شوين و ناوچانه چه‌ندين جوړ بيناو هونه‌رى بيناسازى و هه‌مه‌رپه‌نگ له‌خۆ ده‌گرټ، وه‌ك شارو شارۆچکه‌و گوند

گەرەك شەقام گرد قەلەكە لەلایەن لیژنەى ھونەرییەو بەرپاوەرتیكى زانستى بەرز دەكرێتەو بەرپاوەرتى ھونەرییەو بەرپاوەرتى پارێزراو تۆماردەكرێن. یانزەھەم: شوینەوارناس ھەركەسێك ھەلگى برپانامەى بەكالۆرىۆس بێت لە زانستى شوینەوارو شوینەواریدا.

دووانزەھەم: لایەنى پەيوەندى دار ئەو وەزارەت و لایەنە حكومىانە دەگرێتەو كە پاسپێردراون بەكارى شوینەوارى و كەلەپوورى.

سێزدەھەم: لیژنەى ھونەرى لیژنەى كەسانى پسپۆر لە بواری شوینەوارناسى و بواری كانى تری پەيوەندى دار بە شوینەوار بێكدین و بێكھاتەكەى لەلایەن وەزیر بەرپنمایەك دیارى دەكریت. چواردەھەم: كارى شوینەوارى و كەلەپوورى كارى گەران و پووپیوو ھەلكۆلین و نۆژەنكرندەو بەئامانجى دۆزینەوھى شوینەوارە گوزارو نەگوزاروھەكان چ لەسەر پوو زەوى یان لە ژیرەوھو یان لە ژیر ئاو پاراستنیا.

پیشنیاری ھوتەم/ لیژنەى تاییەتمەند، بەپێى ئەو دەسەلاتانەى لە ماددەى (۹۱) ی بركەى (چوارەم) لە پەپرەو ناوھۆى پەرلەمانى كوردستان كە بەلیژنەى یاسای و تاییەتمەند دراو، ئێمە لە كۆبەندى ئەو بژاردانەى پیشنیاز كراون لەلایەن ئەندامانى پەرلەمان لە دانیشتنى خویندەوھى دووھەمدا ئەم پیشنیارە دەخەینە پوو داوا دەكەین بخریتە دەگدان، ماددەكە ھەك خۆى تەنھا لەگەڵ ئەم گۆرانكارىیانەى لای خوارەو، یەك: بركەى بەزنجیرەى شەشەم بۆ ئەم ماددەى زیادبكریت بەمشپۆھەو بەو پێھى زنجیرەى بركەكان دەگۆردریت.

شەشەم: بەرپۆھەبەرایەتى بەرپۆھەبەرایەتییەكانى شوینەوارو كەلەپوور دەگرێتەو كە سەر بە بەرپۆھەبەرایەتى گشتین، لە خالى دووى بركەى (ھوتەم) دا سەدو پەنجا سال بكریت بە سەد سال، س: لە بركەى (نۆھەم) دا ھەردوو دوستەواژەى (سكالاكتايت و سكالاكتايت) بەمشپۆھەى لیبكریت (ستاكالاكتايت و ستاكالاكتايت).

چوارەم: بركەى (دەھەم) بەمشپۆھى لیبكریت، شوین و ناوچەى پارێزراوى شوینەوارى یان كەلەپوورى سەرچەم ئەم شوین و ناوچە شوینەوارى و كەلەپوورىیانە دەگرێتەو كە سنوورێكى دیاریكراویان ھەبەو مەبەست لێ پاراستنى سیمای رەسەنەكەیانە ھەك سامان و كەلەپوورێكى نیشتمانى كە ئەو شوین و ناوچانە چەندین جۆر بىناى ھونەرى و بىناسازى ھەمەرەنگ لەخۆ دەگرن ھەك شارو شارۆچكەو گوند، گەرەك، شەقام، گرد، قەلە، شوینە ئاینییەكان و گۆرستانە كۆنەكان كە لەلایەن لیژنەى ھونەرییەو بەرپاوەرتیكى زانستى بەرز دەكرێتەو بەرپاوەرتى ھونەرى و ناوچەى شوینەوار یان كەلەپوورى پارێزراو تۆماردەكرێن، زۆر سوپاس.

### بەریز د. رپواز فائق حسین / سەرۆكى پەرلەمان:

بەریزان ماددەى (۱) ھوت پیشنیار ھەبە ھەر ئەندامێكى بەرپزی پەرلەمان لەگەڵ پیشنیازی یەكەمە؟ كەسى لەگەڵ نییە.

ھەر ئەندامێكى بەرپزی پەرلەمان لەگەڵ پیشنیازی دووھەم دەست بەرزكاتەو؟ كەسى لەگەڵ نییە. ھەر ئەندامێكى بەرپزی پەرلەمان لەگەڵ پیشنیازی سێھەم بە دەست بەرزكاتەو؟ یەك كەس. ھەر ئەندامێكى بەرپزی پەرلەمان لەگەڵ پیشنیازی چوارەم؟ دوو كەس، ھەر ئەندامێكى بەرپزی پەرلەمان لەگەڵ پیشنیازی پێنجەم؟ كەسى لەگەڵ نییە، ھەر ئەندامێكى بەرپزی

پەرلەمان لەگەڵ پېشنیازی شەشەمە؟ كەسى لەگەڵ نىيە، ھەر ئەندامىكى بەرپىزى پەرلەمان لەگەڵ پېشنیازی لىژنە ھاوبەشەكانى پەرلەمانە؟ بەدەنگى (۷۷) ئەندامى پەرلەمان پەسەندكرا، ماددەى (۲) فەرموون.

**بەرپىز سلمى فاتح توفىق:**

**بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.**

سەبارەت بە ماددەى (۲) چوار پېشنىيار ھەيە:

پېشنىيارى يەكەم:

ئەو ماددەيە لاىبىرئىت.

پېشنىيارى دووھەم:

ماددەكە وەكو خۆى تەنھا خالى يەكەم بەمشىوھەيە لىبىكرئىت، ئەگەر بەرھەمى شارستانى گەلانى كوردستان يان مېزۆپۆتانيا و شارستانىيە يەك لەدواى يەكەكانى ئەم ناوچەيە بىت لەسەر خاكى كوردستان بەرھەم ھاتبىت يان روويداىت.

پېشنىيارى سىيەم/ وەكو خۆى، ماددەى (۲) ھوكمەكانى ئەم ياسايە بەسەر شوينەوارو كەلەپوورى گوازراوھو نەگوازراوئىكدا جىبەجى دەكرئىت كە ئەم مەرجانەي تىداىت، ئەگەر بەرھەمى شارستانىيەتى..

**بەرپىز د. رىواز فائق حسىن/ سەرۆكى پەرلەمان:**

بەرپىزان ئەبى گوئتان لىبىت كە دەيخوئىنئىتەو، فەرموو سلمى خان.

**بەرپىز سلمى فاتح توفىق:**

يەكەم: ئەگەر بەرھەمى شارستانىيەتى گەلى كوردستان يان مېزۆپۆتانياو شارستانىيە يەك لەدواى يەكەكان لەو ناوچەيە بىت لەسەر خاكى كوردستان بەرھەم ھاتبىت ياخود روويداىت.

دووھەم: ئەگەر بەھايەكى شوينەوارى يان ھونەرى يان گرېنگىيەكى مېژوووى بىت و يەكئىك بىت لە دەرئەنجامەكانى شارستانىيەتى گەلى كوردستان كە لەسەر خاكى كوردستان ئەنجامدراوھ.

سىيەم: ئەگەر شوينەوار يان كەلەپوور لەسەر خاكى كوردستان بەرھەم ھاتبىت يان گەشەي كرديت يان پەيوەندى بە مېژوووى ھەريم ھەبىت يان بنەمالەكانى مرؤفايەتى.

پېشنىيارى چوارەم/ پېشنىيارى ھەرسى لىژنەي تايبەتمەندە ماددەكە وەكو خۆى تەنھا خالى سىيەم بەمشىوھەيە لىبىكرئىت، ئەگەر شوينەوار يان كەلەپوور لەسەر خاكى كوردستان بەرھەم ھاتبىت يان گەشەي كرديت يان پەيوەندى بە مېژوووى مرؤفايەتییەو ھەبىت، زۆر سوپاس.

**بەرپىز د. رىواز فائق حسىن/ سەرۆكى پەرلەمان:**

دكتۆرە پەيوەندى بەو ماددەيەو ھەيەو نىزامىشە بەلئى فەرموو.

**بەرپىز شايان كاكە صالح محمد:**

**بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.**

پېشنىيار دەكەم ئەو پېشنىيازانەي كە دەخوئىندىتەو لە دواى ھەر پېشنىيازئىك، ئىنجا داوا بكرئىت كە كئى رايى لەسەرە، بەراستى چونكە ئىمە راپۆرتەكانمان لەبەر دەستى نىيە، ئىتر ھەتا دەگاتە دەنگدانەكە تەركىزەكە نامئىت، كاتى زياترئىش تەركىز دەكەين ھەركەسە پېشنىيازى خۆى دەناستەو، زۆر سوپاس.

## بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

ئەو كاتى زۆر زۆر ئەويىت ئەمە لەوانەيە.. با دىراسەيەكى بكەين بۆ ئەمجارەنا، بەس جارى تر ئەيىت دىراسە بكەين نازانم دەيىت يان نايىت لە راستيا ئىستا، بەلى سەبارەت بەماددى (۲) پيشنيزى يەكەم/ ھەر بەريزىكى لەگەلە؟ سى ئەندامى لەگەلە.  
پيشنيزى دووھەم/ ھەر بەريزىكى لەگەلە؟ كەسى لەگەلە نىيە.  
پيشنيزى سىيەم/ ھەر بەريزىكى لەگەلە؟ كەسى لەگەلە نىيە.  
پيشنيزى چوارەم/ ھەر بەريزىكى لەگەلە؟ بە دەنگى (۷۱) ئەندامى پەرلەمان پەسەندكرا، ماددى (۳) فەرموون.

## بەريز سلمى فاتح توفيق:

## بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بەماددى (۳)، شەش پيشنيار ھەيە:

پيشنيارى يەكەم:

بەرگەيەك بۆ ماددەكە زياد بكرىت بە زنجيرەي پىنجەم بەم شىوھەيە، پىنجەم رېگريكردن لە بازىرگانى و قاچاغ بردنى شوينەواران.

پيشنيارى دووھەم:

ماددەكە بەم شىوھەيە لىيكرىت ماددى (۳).

يەكەم: پاراستن و بەرپوھە بردنى كەلەپوورو شوينەوارى ھەريم و نۆزەنكردنەوھيان و كوچىك لە گرنگترين سامانە نەتەوھەيەكان.

دووھەم: تۆماركردن و پوويىو كردن و ھەلكۆلىنى شوين و ناوچە شوينەوارى و كەلەپوورى و ناساندنيان بە ھاوئىشتمانيان و كۆمەلگەي مەدەنى.

سىيەم: ھەلمالىنى شوينەوارو كەلەپوورو تيشكخستەنە سەررۆلى ديارى شارستانىيەتى ھەريمى كوردستان.

چوارەم: بلاوكردنەوھى رۆشنىبىرى و بەرزكردنەوھى ئاستى ھۆشيارى تاك و پىكخستنى چالاكى زانستى بۆ پاراستنى شوينەوارو كەلەپوور.

پىنجەم: پاراستن و چاودىريكردنى شوينەوارو كەلەپوورو شوينەوارە مېژووويەكان لە دارمان و لەناوچوون و لە رېگرى دروستكردنى مۆزەخانەي مۆديرن و نۆزەنكردنەوھى ئەو شوينەوارانەي مەترسى دارمان و لەناوچوونيان لەسەرە.

شەشەم: سزادانى ھەركەسېك كە كرپن و فرۆشتن و بازىرگانى بە كەلەپوورو شوينەوارەوھە بكات، سزاكانيان بەپىيى حوكمەكانى ئەم ياسايە.

پيشنيارى سىيەم:

بەرگەيەك بۆ ماددەكە زياد بكرىت بە زنجيرەي پىنجەم بەم شىوھەيە پاراستن و رېگريكردن لە تىكدان و بازىرگانى كردن و لەناوبردن و شوينەوارو كەلەپوور لەرېگى سزادانى ئەو كەسانەي پابەندى حوكمەكانى ئەم ياسايە نەبن.

پيشنيارى چوارەم:

ئەو بېرگە يە بۇ ماددە كە زىاد بىر كىت بە زىجىرە ي پىنچەم بە مېشپوۋە يە، پىنچەم گە پارانە ۋە ي ھەر شۇ يىنە ۋارو كە لە پوورىك كە لە دە رە ۋە ي ھەر يىمىن.  
پىشنىيارى پىنچەم:

ۋە كو خۇ ي، ماددە ي (۳) ئامانچە كانى ئەم ياسايە.  
يە كە م: بە پىۋە بىردن و پاراستن و نۆزە نى كىر دىنە ۋە ي شۇ يىنە ۋارو كە لە پوورو مېژوۋى شارستانىيە تى ھەر يىم و ناساندنى بە ھاۋنىشتىمانىيان و كۆمە لگە ي ئىۋودە ۋە لى تى.

دوۋە م: تۆمار كىردن و روۋىۋى كىردن و ھە ل كۆلنى شۇ يىن و ناۋچە ي شۇ يىنە ۋارى و كە لە پوورى.  
سىيە م: بلاۋ كىردنە ۋە ي رۆشنىبىرى و بە رز كىردنە ۋە ي ئاستى ھۆشيارى و رېكخستنى چالاكى زانستى بۇ شۇ يىنە ۋارو كە لە پوور.

چوارە م: نىمايش كىردنى پارچە ي شۇ يىنە ۋارى و كە لە پوورى لە مۆزە خانە كان بۇ ناساندن و بە گە شتىيارى كىردنى، ۋە ك مىراتىكى رۆشنىبىرى و ناسنامە يە كى گىرنگى نىشتىمانى.  
پىشنىيارى شە شە م:

پىشنىيارى ھەر سى لىژنە ي تايبە تمە ندىە ماددە كە ۋە كو خۇ ي تە نھا بېرگە يە ك زىاد بىر كىت بە زىجىرە ي پىنچە م، پىنچە م رېگىر كىردن لە بازىرگانى و بە قاچاغ بىردنى شۇ يىنە ۋارو كە لە پوور، زۆر سوپاس.

### بە رپىز د. رېۋاز فائق حىيىن / سەرۋكى پەرلە مان:

ماددە ي (۳) شە ش پىشنىياز ھە يە ھەر ئە ندىمىكى بە رپىزى پەرلە مان لە گە ل پىشنىيازى يە كە مە دە ست بە رز كاتە ۋە ؟ سى ئە ندىم،

ھەر ئە ندىمىكى بە رپىزى پەرلە مان لە گە ل پىشنىيازى دوۋە مە دە ست بە رز كاتە ۋە ؟ كە سى لە گە ل نىيە، ھەر ئە ندىمىكى بە رپىزى پەرلە مان لە گە ل پىشنىيازى سىيە مە دە ست بە رز كاتە ۋە ؟ كە سى لە گە ل نىيە، ھەر ئە ندىمىكى بە رپىزى پەرلە مان لە گە ل پىشنىيازى چوارە مە دە ست بە رز كاتە ۋە ؟ كە سى لە گە ل نىيە،

ھەر ئە ندىمىكى بە رپىزى پەرلە مان لە گە ل پىشنىيازى پىنچە مە دە ست بە رز كاتە ۋە ؟ كە سى لە گە ل نىيە،

ھەر ئە ندىمىكى بە رپىزى پەرلە مان لە گە ل پىشنىيازى شە شە مە دە ست بە رز كاتە ۋە ؟ (۷۲) ئە ندىمى بە رپىزى پەرلە مانى لە گە ل، بە رپىزان سە بارە ت بە پىشنىيازە كە ي دىكتورە شايان، لە ماددە ي (۹۱) ھاتوۋە ئە لى دە نىگدان لە سەر ناۋى ياسا يان بىر پارە كە دە ست پىدە كات دواتر يە كە بە يە كە ي ماددە كان و كۆتايى بە دە نىگدان لە سەر ھۆيە كانى دە رچوۋاندىن دىت، لە دوۋە م ئە لىت لە كاتى بوونى زىاتر لە يە ك پىشنىياز ھە موو پىشنىيازە كان دە خرىتە دە نىگدان جا باسى ئە ۋە ناكات يە ك يە كە، يانى مانع نىيە ئىمە ئە تۋاندىن بە ۋ ئىسلوبە ش، بە لام ئە صل ئە ۋە يە بە رپىزان ھە موومان ئە ندىمان ھە يە لە لىژنە كانى پەرلە مان، ھە موو فراكسىۋنە كان ئە بى پىش دە نىگدان كۆبۈۋنە ۋە يان كىر دىت تىد دىيان كىر دى چۈن دە نىگ ئە درىت، ئىمە مانعمان نىيە ئە مە تاقى ئە كە ينە ۋە بزائىن ئە ۋ ئىسلوبە ش، فەرموون ماددە ي (۴) بىخوئىنە ۋە.

بە رپىز رۇپاك احمد رحمن:

بە رپىز سەرۋكى پەرلە مان.

سە بارە ت بە ماددە ي (۴) چوار پىشنىيار ھە يە:

پېشنیاری یه که م:

برگه‌ی (حه‌وته‌م) به‌مشپوهیه‌ی لیبکریټ، حه‌وته‌م تهرخانکردنی تواناو وزه‌کانیان بۆ پاریزگاری که‌له‌پووری که‌لتووری له‌رېگای ئاماده‌کرن و پېگه‌یانندی کارمه‌ندی پسپورو بونیادنانی تاقیگه‌ی نویی پهره‌سه‌ندن و شوینی سه‌لامه‌ت و گونجا و عه‌نبارکردن و نیشانان و دابینکردنی ئامپیری نوی بۆ به‌دیپنانی ئەم مه‌به‌سته، دووهم/ برگه‌یه‌ک چابکریټ به‌زنجیره‌ی چوارده‌یه‌م به‌مشپوهیه، چوارده‌یه‌م رېکخستنی چالاکیه‌کانی په‌یوه‌ندیار به‌فرۆشتن و کرپنی مولکه‌ تاییه‌تییه‌کانی که‌له‌پووری و که‌لتووری و سه‌ره‌رشتی کردنیان به‌مشپوهیه‌ک که‌له‌گه‌ل یاسا به‌رکاره‌کان رېک بکه‌ون، پېشنیاری دووهم: ماده‌که‌ وه‌ک خۆی ته‌نیا...

**به‌رپز د. رېواز فائق حسین / سه‌رۆکی په‌رله‌مان:**

یه‌ک ده‌قه روپاک خان، به‌رپزان سه‌باره‌ت به‌ماده‌ی (٤) چوار پېشنیاز هه‌یه، هه‌ر به‌رپزیک له‌گه‌ل پېشنیازی یه‌که‌مه‌ئه‌وه روپاک خان خویندیه‌وه با ده‌ست به‌رز کاته‌وه؟ که‌سی له‌گه‌ل نییه.

**به‌رپز روپاک احمد رحمان:**

پېشنیازی دووهم:

ماده‌که‌ وه‌ک خۆی ته‌نیا له‌گه‌ل ئەم گۆرپانکاریانه‌ی خواره‌وه، برگه‌کانی (یه‌که‌م و سێیه‌م) لیبکدریټ به‌مشپوهیه‌ی خواره‌وه.

یه‌که‌م: دیاریکردن و ده‌ستنیشان کردنی شوین و ناوچه‌ی شوینه‌واری و که‌له‌پووری و میژووی و نوژه‌نکردنه‌وه‌و پاراستنیان له‌زیان که‌وتن و له‌ناوچوون.

دووهم: برگه‌ی (چواره‌م) به‌مشپوهیه‌ی لیبکریټ، چواره‌م گرینگیدان به‌دامه‌زراندن و کردنه‌وه‌ی مۆزه‌خانه‌و پاراستنی شوینه‌وارو که‌له‌پوور له‌هه‌ریمی کوردستان و بلاوکردنه‌وه‌ی رۆشنییری گشتی. سێیه‌م: برگه‌ی (پینجه‌م) به‌مشپوهیه‌ی لیبکریټ، پینجه‌م دروستکردنی نموونه‌ی له‌به‌رگیراوی لاسایی کراوه‌ی پارچه‌ی شوینه‌واری و که‌له‌پووری و به‌ره‌مه‌پنانی وینه‌و فلیم بۆ نیشانان یان فرۆشتن یاخود بۆ ئالوگۆر پیکردن یان دیاریکردنی نرخیان به‌مه‌رجیک نموونه‌ی دروستکراو نیشانه‌یه‌کی هه‌بیته‌ که‌له‌گه‌ل په‌سه‌نه‌که‌ جیابکریټه‌وه.

چواره‌م: له‌برگه‌ی (حه‌وت) ده‌سته‌واژه‌ی (ئاماده‌کردن) بکریټه (گه‌شه‌پیدان).

پینجه‌م: له‌برگه‌ی (هه‌شته‌م) دا ده‌سته‌واژه‌ی (گرینگیدان) بکریټه (بایه‌خ پیدان)، ده‌سته‌واژه‌ی (له‌وانه‌کانی خویندن) بکریټه (له‌قۆناغه‌کانی خویندن)، پینج/ برگه‌ی (یانزه) به‌مشپوهیه‌ی لیبکریټ، یانزه‌یه‌م بلاوکردنه‌وه‌و ناساندنی ناوچه‌ی شوینه‌وار و شوین پارچه‌ی شوینه‌واری و که‌له‌پووریه‌ی دۆزراوه‌کان له‌رۆژنامه‌ی فه‌رمی دا.

**به‌رپز د. رېواز فائق حسین / سه‌رۆکی په‌رله‌مان:**

هه‌ر به‌رپزیک له‌گه‌ل ئەو پېشنیازیه‌؟ دوو که‌س.

**به‌رپز روپاک احمد رحمان:**

پېشنیاری سێیه‌م: وه‌ک خۆی، وه‌ک خۆی بخوینمه‌وه پېویست ده‌کات...

**به‌رپز/ رېواز فائق حسین / سه‌رۆکی په‌رله‌مان:**

به‌لێ به‌لێ بیگومان بیخوینمه‌وه.



## بەريز رويك احمد رحمان:

پيشنبارى سېيەم:

ئەرکەكانى بەريۆە بەرايەتى گشتى.

يەكەم: ديارىکردن و دەست نيشانکردنى شوپن و ناوچەى شوپنەوارى و كەلەپوورى و ميژووى. دووهم: گەران و رووپيوى و ھەلکۆلین بەدوای شوپنەوارو كەلەپووردا لە سەرتاسەرى ھەريم بە بەكارھېنانى نوپتيرين ئامپىرى زانستى و ھونەرى گونجاو پەپرەوكرائ لەبوارى زانستى شوپنەواردا. سېيەم: نۆژەنکردنەوھى شوپنەوارو كەلەپوورو شوپنە ميژوويبەكان و پاراستنيان لە زيان ليكەوتن و لەناوچوون.

چوارەم: دەمەزراندن و كەرنەوھو گرینگيدان بە مۆزەخانەكانى ھەريم و بەرھو پيش بردنيان و بلاوکردنەوھى رۆشنيارى شارستانى و نەتەوھى و نيشتمانى.

پېنجەم: دروستکردنى نمونەى لە بەرگرتنەوھى لاسايکردنەوھى پارچەى شوپنەوارى و كەلەپوورى، بەرھەمھېنانى ويئە و فليم بۆ نيشاندان يان فرۆشتن يان ئالوگۆر پيكردن يان ديارىکردنى نرخیان، بە مەرجيک نمونەى دروستكراو نيشانەيەكى ھەپيت كە لەگەل رەسەنەكەى جيا بکريئەوھ.

شەشەم: ئەنجامدانى ليكۆلینەوھو رېكخستنى كۆرپو كۆنفرانس و چالاكى ھەمەجۆر لەسەر شوپنەوارو كەلەپوور لە ناوھو دەرهوھى ھەريم.

ھەوتەم: ئامادەکردنى پسپۆراني ھەردوو بوارى شوپنەوارو كەلەپوور بۆ بەرزکردنەوھى ئاستى تواناي كارکردنيان.

ھەشتەم: گرینگيدانى زياتر بەبابەتى شوپنەوارى و كەلەپوورى لە وانەكانى خويندن دا بۆ مەبەستى ئاشنا بوون و بلاوکردنەوھى زياترى رۆشنيارى شوپنەوارى لە كۆمەلگەدا بە ھەماھەنگى لەگەل لايەنە پەيوەنديدارەكان.

نۆيەم: رېكخستنى تيمى رووپيوكردنى سەرتاسەرى بۆ شوپنەوارو شوپنە كەلەپووربەكان، بۆ ئەوھى لە نەخشەكان و بەلگەنامەكانى رووپيوييدا ديارى بکريئ و لەسەر نەخشەسازى بنەرەتى دابنريئ و ئاماژە بە جۆرەكەيان بکريئ.

دەيەم: بەگەشتياري کردنى ناوچە شوپنەوارى و كەلەپووربەكان بە مەرجى پاراستنى سيمای رەسەنايەتيان.

يانزەيەم: راگەياندن و ناساندنى ناوچەو جيگا و پارچەى شوپنەوارى و كەلەپووربە دۆزراوھەكان لەرۆژنامەى فەرمى دا.

دووانزەيەم: پلانندان بۆ بارودۆخ و رووداوه لەناكاوھەكان و ھەك مەترسيبەكانى ئاگرکەوتنەوھو بوومە لەرزە لافاو ھەر مەترسيبەكى ترو رووداوه مرؤببەكان و سرووشتيبەكان.

سيزدەيەم: ھەماھەنگى كردن لەگەل دامەزراوھ ئيتحاديبەكانى عېراق، سەبارەت بە شوپنەوارو كەلەپوور بۆ ئەم خالانەى خوارەوھ:

يەك: تۆمارکردنى شوپنەوارو كەلەپوورى ھەريم لە تۆمارى يونسكۆدا.

دوو: گەرانندنەوھى ئەو شوپنەوارو كەلەپووربانەى براونەتە دەرهوھى ھەريم.

سى: كاركردن بۇ خستنه پرووى شويننه وارو كهله پوور يان له بهرگيراوه كان يان له موزه خانه بيانبييه كانى دهره وهى ههرىم دا بۇ ماوه يه كى كاتى.  
چوار: كاركردن و ههماهنگى له گه ل رپكخراره شويننه وارى و كهله پووربييه جيهانبييه كان،  
ئهنجومنه جيهانبييه كانى بوارى موزه خانه كان رپككه وتن و پهيمانامه جيهانبييه كانى بوارى شويننه وار...

**بهريز د. رپواز فائق حسين / سهروكى په رله مان:**

ههر بهريزىك له گه ل پيشنيازى سييه مه وهك خوى؟ كهسى له گه ل نييه، كه واته ئه م پرؤسه يه بهس كاتمان ليده بات.

**بهريز رويك احمد رحمان:**

پيشنيارى چواره م: پيشنيارى ههرسى ليژنه ي تايبه تمه نده...

**بهريز د. رپواز فائق حسين / سهروكى په رله مان:**

مادده كه وهك خوى ته نيا برگه ي (حه وته م) و خالى سى له برگه ي (سيژده يه م) به مشيوه يه ي لپكرت.

**بهريز رويك احمد رحمان:**

حه وته م: گه شه پيدانى پسپورانى ههر دوو بوارى شويننه وارو كهله پوور بۇ بهرزكردنه وهى ناستى تواناى كاركردنيان، سيژده يه م، سى: كاركردن بۇ خستنه پرووى شويننه وارو كهله پوورى، يان له بهرگيراوه كان يان له موزه خانه بيانبييه كانى دهره وهى ههرىم دا بۇ ماوه يه كى كاتى له پيناو ناساندنى ميژوو و ناسنامه ي كوردستان، زور سوپاس.

**بهريز د. رپواز فائق حسين / سهروكى په رله مان:**

بهريزان كى له گه ل پيشنيارى ليژنه تايبه تمه ندييه كانى په رله مانه؟ به دهنگى (۷۳) ئه ندامى بهريزى په رله مان په سه نكرا، هيچ ناگورپت دكتوره له وه زعه كه بروابكه، به رده وامبن.

**بهريز لقمان حمد حاجى:**

**بهريز سهروكى په رله مان.**

سه بارهت به مادده ي (۵) سى پيشنيار هه يه:

پيشنيارى يه كه م:

وهك خوى ته نها له گه ل ئه م گورانكاربيانه.

يهك: دهسته واژه ي (هاوولآتبييان) بكرتته (هاونيشتمانيان)، پيوسته هه موو تاكيك پاريزگارى له شويننه وارو كهله پوورى ههرىم بكات.

پيشنيارى دووهم:

وهك خوى، مادده (۵) ئه ركه كانى هاونيشتمانيان.

يهك: هه موو هاوولآتبييه كى ههرىم مافى ئه وهى هه يه زانيارى و سوود له شويننه وارو كهله پوور وهريگرىت به پيى ئه و ياسايه ده توانيت به شدارييت له پاراستن و گرينگى پيدانى شويننه وارو كهله پوور له ههرىم.

دوو: پيوسته هه موو تاكيك رپز له شويننه وارو كهله پوور بگريت و بيپاريزيت.

سى: ھەر ھاوولائىيەك ئاگادارىيىت لە بوونى شوئىنە وارېك يان كەلەپوورېكى گوازراوہ يان نەگوازراوہ ياخود زانىارى لەبارەيەوہ ھەبىت، دەبىت لەماوہى كەمتر (۲۴) كاتژمېردا لە ميژووى ئاگادار بوونى ئەم زانىارىيەنە نزيكتىن لايەنى فەرمى ئاگادار بكا تەوہو پيويستە لەسەر ئەو لايەنەش ئەو لايەنەشى كە ئاگادار كراوہ تەوہ لەماوہى (۴۸) كاتژمېرە زانىارىيەكان بگەيەنئىتە بەرپوہ بەرايەتى گشتى شوئىنەوار.

پيشنيارى سېيەم:

پيشنيارى ھەرسى ليژنەى تايبەتمەند وە ماددەكە بەم شيوہيەى ليبريىت ماددەى (۵) ئەركەكانى ھاوونىشتەمانيان.

يەك: ھەموو ھاوونىشتەمانيان مافى ئەوہ يان ھەيە زانىارى و سوود لە شوئىنەوارو كەلەپوور وەريگرن بەپيى ئەم ياسايە دەتوانئىت بەشداريىت لە پاراستن و گرېنگى پيدانى شوئىنەوارو كەلەپوورى ھەريم.

دوو: پيويستە ھەموو تاكيك رېز لە شوئىنەوارو كەلەپوورى ھەريم بگريىت و بيپاريىزىت.

سى: ھەر ھاوونىشتەمانىيەك ئاگادارىيىت لە بوونى شوئىنە وارېك يان كەلەپوورېكى گوازراوہ يان نەگوازراوہ ياخود زانىارى لەبارەيەوہ ھەبىت، دەبىت لەماوہى كەمتر لە (۲۴) كاتژمېردا ميژووى لە ئاگادار بوون يان زانىارىيەكانى نزيكتىن لايەنى فەرمى ئاگادار بكا تەوہو پيويستە لەسەر ئەو لايەنەشى كە ئاگادار كراوہ تەوہ لەماوہى (۴۸) كاتژمېردا زانىارىيەكانى بگەيەنئىتە بەرپوہ بەرايەتتايە گشتىيەكان يان بەرپوہ بەرايەتى، زۆر سوپاس.

**بەريىز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

بەريىزان ليژنەى تايبەتمەندەكان زياتر لە پيشنيارىك ھەبوو بنووسن ماف و ئەركەكانى ھاوونىشتەمانيان، لەبەر ئەوہ ئەوہى برېگەى (يەكەم) مافە، پشتگيرى نەبوو، بەلى فەرموو پەيوەندى بەو ماددەيەوہ ھەيە فەرموون.

**بەريىز رېبوار عبدالرحيم عبدالله:**

**بەريىز سەرۆكى پەرلەمان.**

من پيشنيارىيەكم كردبوو پشتگيريشى ھەبوو، بەلام نەخراوہ تەوہ لە ليژنەى بەريىز ليژنەى ياساى دەكەم تەووزيحيكمان بەدەنى ئەوہى كە ئيستا جەنابت باست كرد لە ناوونيشانەكەى ئەرك و مافە گشتىيەكانە، زۆر سوپاس.

**بەريىز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

سوپاس، فەرموو كاك بزار.

**بەريىز بزار خالد عبدالله:**

**بەريىز سەرۆكى پەرلەمان.**

خۆى ديارە زياتر لە (۶۵) پيشنيار لە راپورتدا ھەيە، ئەو پيشنيارانەى وجووديان ھەيە بەپيى پەيرەوى پشتگيرى ھەيە يان قەبل ئەخيرە يان ئەخيرە، سەبارەت بەم ماددەيە يان پيشنيارە، ئى ئەمە دوانزە ئەندام پەرلەمان قسەى كردييە، كاك رېبوار بە تەسەسولى ھوت قسەى كردييە، دواتر شيخ ظاھر قسەى كردييە، پشتگيرى نەكرديە شاخەوان، ئاشنا، ھلز، د محى الدين، پشتگيرى نەبوو، زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

ماددەى (۵) فەرموون.

بەريز ئاشنا عبدالله قادر:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەوئەندەى من ئاگادار بووم لەسەر ئەو ماددەيە، راستە پشتگيرى كاك رېيوار وەكو ئەوئەى كە پشتگيريمان كرددووئە ئەمان وتووئە، بەلام ئەوئەندەى من بزائى من و حسيبە خان كاك دكتور رېيوار، پيشنيارمان كرد كە زياد بكرىت لەبەشى سەرەوئەى، چونكە لە ناوئەرۆكيا ماف و ئەرکە، زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك بزار.

بەريز بزار خالد عبدالله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ئيمە بەپيى پەيرەو ئيشى خومان دەكەين، زۆر قسە ھەيە مەسەلەن وەكو يەك نين، ھەفتا لە سەد مەسەلەن قسەكان نزيكى يەكن، كە من وە ھەموو ليژنە تايبەتمەندەكان ملكەچين بە پەيرەو، ئەگەرنا چى دەزانن (المعنفه قبل شعر) بەراستى پيويستە بە وازحى بليى من پشتگيرى پەئى جەنابت دەكەم، ئەوئەى ئەركى من ئەو پاستييە، زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق / سەرۆكى پەرلەمان:

ماددەى (۵) پيشنيازى يەكەم ئەخەينە دەنگدان ھەر ئەندامىكى بەريزى پەرلەمانى لەگەل دەست بەرزكاتەوئە؟ كەسى لەگەل نيبە.

پيشنيازى دووئەم كاك دكتور رېيوار يەكجار بۆت ھەيە سەيرى پەيرەوئەكە بکە يەكجار بۆت ھەيە، پيشنيازى دووئەم ھەر ئەندامىكى بەريزى پەرلەمانى لەگەل دەست بەرزكاتەوئە؟ يەك ئەندام، پيشنيازى سيبەم ھەر ئەندامىكى بەريزى پەرلەمانى لەگەل دەست بەرزكاتەوئە؟ پيشنيازى سيبەم پيشنيازى ليژنەى تايبەتمەند كى لەگەل با دەست بەرزكاتەوئە؟ بەدەنگى (۷)

ئەندامى پەرلەمان پەسەندكرا.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو كاك رزگار.

بەريز رزگار محمد محمود:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (۶) چوار پيشنيار ھەيە:

پيشنيارى يەكەم / ماددەكە وەك خۆى تەنيا برگەى چوارەم بەمشيوئەى لېبكرىت، چوارەم ئەو شوئنانەى كە شوئنە كلتورى و كەلەپوورىيەكان سيمای دەرەوئەيان پاريزراوئەيت وە قەدەغە بكرىت كە دەستكارى تيدا بكرىت.

پيشنيارى دووئەم / ماددەكە وەك خۆى تەنيا برگەى چوارەم ماددەكە بەمشيوئەى لېبكرىت، چوارەم ھەموو بيناييەكانى كەلەپوورى كە لەھەر شوئنيك بيت...

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەريزان گویتان لە كاك رزگار بيت، كاك رزگار كەمپك دەنگت بەرزكەرەو تەواو فەرموو.

بەريز رزگار محمد محمود:

چوارەم ھەموو بينايیەكانى كەلەپوورى كە لەھەر شوینىك بيت بەیەك دیزاین نوژەن بكریتەو ھە بۆ ئەو ھى بناسریتەو كە شوینەوارە لەلایەن ھەموو ھاوولاتییان ناسراو بيت. پيشنیاى سېیەم/ ھەك خۆى ماددەى (٦).

یەكەم: پيوستە بەرپووبەريتى گشتى تۆمارەكى كاغەزى و ئەلكترۆنى تايبەت بە تۆمارکردنى بيناو بالەخانە و ناوچە و شوینەوارى و كەلەپووربىيەكان ھەبيت، و ھە زانیارى و بەلگەنامەى پەيوەستن پيشانەو تيشاندا چيگير بكاتن مافى پەيوەندى و ھاوسپيەتى كە دەكەويتە سەر ئەو نەگوازراو ھەى ھاوشانى دەبيت و تۆمارەكان لە رۆژنامەى فەرمى دا بلاوبكریتەو.

دووەم: مافەكانى پەيوەندى ھاوسپيەتى دانانى پيشينەيەك لە چواردەورى شوینەوارى و كەلەپووربىيەكان لەخۆ دەگریت لەگەل رەخساندى رېگا و رپرەوى گەشتن بۆيان، بەمەرجهك شوین و ناوچە شوینەوارى و كەلەپووربىيەكان پاريزراو بن.

سېیەم: ئەگەر پيشتر شوینەوار تۆماركرايبت و ھە مافى پەيوەندى ھاوسپيەتى نەگوازراو ھەى كانى دەورووبەرى ديارى نەكرابن ئەوكات دەبى بەپيى ياسا دەستنيشان بكرين.

چوارەم: جۆرى ئەو بينايانە دەكەونە دەورووبەرى شوینى شوینەوارى و كەلەپووربىيەكان لەلایەنى بەرزى و رەنگى و پووەكانییەو دەستنيشان دەكرين، ئەگەر نوئى بن يان نەگۆرابن ئەمەش بۆ ئەو ھى بگونجيت لەگەل شوینەوارى و كەلەپووربىيەكان كە بەھەماھەنگى لەنيوان بەرپووبەرايەتییەكان و بەرپووبەريتى گشتى و لایەنى پەيوەنديدار دەبيت.

پيشنیاى چوارەم/ پيشنیاى ھەرسى ليژنەى تايبەتمەند ناویشانى ماددەى (٦) بەمشپوویەى ليبركيت شوینەوارو كەلوپەلى نەگوازراو برگەى (یەكەم) ى ماددەكە بەمشپوویە ليبركيت:

یەكەم: پيوستە بەرپووبەرايەتییە گشتییەكان و بەرپووبەرايەتى گشتى تۆمارەكى كاغەزى و ئەلكترۆنى تايبەت بەتۆمارکردنى بيناو بالەخانە و ناوچە و شوینەوارو كەلەپووربىيەكان ھەبيت، و ھە زانیارى و بەلگەنامەى پيوستى پيش تيدا چيگير بكات مافى پەيوەندى و ھاوسپيەتى كە دەكەويتە سەر ئەو نەگوازراوانەى ھاوشانى دابنيت و ھە تۆمارەكە لە رۆژنامەى فەرمى دا بلاوبكریتەو.

سېیەم/ برگەى ( دووەم) بەم شپوویەى ليبركيت دووەم، مافەكانى پەيوەندى ھاوسپيەتى لەلایەن ليژنەى ھونەرى ديارى دەكریت بەدانانى پيشينەيەك لە چواردەورى شوینەوارى و كەلەپووربىيەكان لەخۆدەگریت لەگەل رەخساندى رېگا و رپرەوى گەشتن بۆيان بەمەرجهك شوینى ناوچە شوینەواربىيەكان و كەلەپووربىيەكان پاريزراو بن، زۆر سوپاس.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سەبارەت بە ماددەى (٦) چوار پيشنیاى ھەيە ھەر ئەندامیكى بەريزى پەرلەمانى لەگەل پيشنیاى یەكەمە دەست بەرزكاتەو؟ كەسى لەگەل نییە.

ھەر ئەندامیكى بەريزى پەرلەمانى لەگەل پيشنیاى دووەمە دەست بەرزكاتەو؟ دوو ئەندامى بەريزى لەگەل.

ھەر ئەندامىكى بەرپىزى پەرلەمانى لەگەل پېشنىيازى سېيەمە ۋەك خۆى دەست بەرزكاتەۋە؟ يەك كەسى لەگەلە.

ھەر ئەندامىكى بەرپىزى پەرلەمانى لەگەل پېشنىيازى چوارەمە دەست بەرزكاتەۋە؟ فەرموون پېشنىيازى لىژنەى تاييەتمەند، بەدەنگى (۶۸) ئەندامى پەرلەمان پەسەندكرا، ماددەى (۷) كاك گۆران فەرموو.

**بەرپىز گۆران عمر على:**

**بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.**

بەناۋى خۋاى گەورە، سەبارەت بەماددەى (۷) چوار پېشنىياز ھەيە:

پېشنىيازى يەكەم/ ئەم ماددەيە لەگەل ماددەى (۴) يەكبخرىت.

پېشنىيازى دووہم/ ماددەكە ۋەك خۆى لەگەل ئەم گۆرانكارىيانە ۋە مەشىۋەيە.

يەك: بەرپىۋەبەرايەتى گشتى پىشت بەياساى بە مولك كردن (استملاكى بەركار لە ھەريم) مافى بە مولك كردنى ئەو زەوى و مولكە نەگوازراوانەى ھەيە كە شوپنەۋارى يان كەلەپوورين، ئەمەش بەرامبەر بەقەرەبوويەكى دادپەرورەرانە دەيىت بەگوپرەى نرخی زەوييەكە ياخود مولكەكەى لە بازار.

دوو: بركەى (دووہم) ئەم ماددەيە بركرىتە بركەيەك لەماددەى (۴).

پېشنىيازى سېيەمە/ ۋەك خۆى، ماددەى (۷):

يەكەم: بەرپىۋەبەرايەتى گشتى پالپىشت بەياساى بە مولك كردن (استملاكى بەركار لە ھەريم) مافى بە مولك كردنى ئەو زەوى و مولكە نەگوازراوانەى ھەيە كە شوپنەۋارى يان كەلەپوورين ئەمەش بەرامبەر بەقەرەبوويەكى دادپەرورەرانە دەيىت.

دووہم: بەرپىۋەبەرايەتى گشتى پىۋىستە شوپن و ناۋچە و گەرەكە شوپنەۋارى و كەلەپووربيەكان و ناۋچە پارپىزراۋەكان و قەدەغەكراۋەكان بپارپىزىت، لەكاتىكدا ئەو جىگايانە مەترسى و ھەرەشەى لەناوبردنيان لەسەرىت.

پېشنىيازى چوارەم/ پېشنىيازى ھەرسى لىژنەى تاييەتمەند ماددەكە ۋەك خۆى تەنيا بركەى (دووہم) بەم شىۋەيەى لىبكرىت، دووہم دەيىت بەرپىۋەبەرايەتى گشتى لەرپىگەى بەرپىۋەبەرايەتبيەكان شوپن و ناۋچە و گەرەكە شوپنەۋارى ۋەكەلەپووربيەكان و ناۋچە پارپىزراۋە قەدەغەكراۋەكان بپارپىزىت، لەكاتىكدا ئەو جىگايانە مەترسى و ھەرەشەى لەناوبردنيان لەسەرىت، زۆر سوپاس.

**بەرپىز د. رىۋاز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

ماددەى (۷) چوار پېشنىياز ھەيە، ھەر ئەندامىكى بەرپىزى پەرلەمانى لەگەل پېشنىيازى يەكەمە دەست بەرزكاتەۋە؟ دوو ئەندامى لەگەلە.

ھەر ئەندامىكى بەرپىزى پەرلەمانى لەگەل پېشنىيازى دووہمە دەست بەرزكاتەۋە؟ كەسى لەگەل نييە، ھەر ئەندامىكى بەرپىزى پەرلەمانى لەگەل پېشنىيازى سېيەمە ۋەك خۆى دەست بەرزكاتەۋە؟ كەسى لەگەل نييە، ھەر ئەندامىكى بەرپىزى پەرلەمانى لەگەل پېشنىيازى لىژنە تاييەتمەندەكانە پېشنىيازى چوارەم دەست بەرزكاتەۋە؟ بەلى بەدەنگى (۶۱) ئەندامى پەرلەمان پەسەندكرا، زۆر سوپاس.

بەريز رۆزان محمد كرىم:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بەماددەى (۸) دوو پيشنيار ھەيە:

پيشنيارى يەكەم/ ۋەكو خۆى ماددەى (۸).

يەكەم: ھەموو ناوچە شوپنەۋارى و كەلەپوورىيەكان بەناۋى مولكى گشتيىەۋە تۆماردەكرين بۆ مەبەستى شوپنەۋارى تەرخان دەكرىت.

دووھەم: ئەو شوپن و مولكانەى كەلەپوورىن دەكرىت مولكايەتى خاۋەنەكانيان بىمىنيتەۋە، بەلام نايىت ھىچ گۆرانكارىيەكى تيدا ئەنجام بدرىت و زيانى پىيگەيەندرىت لەكاتى نۆزىندەۋە يان ھەر كارىكى ترداۋ لەژىر چاۋدىرى رىنماى بەرپۆۋەبەرايەتبيەكان و بەرپۆۋەبەرايەتى گشتيدا لايەنە كەلەپوورىيەكەى دەپارىزىت.

پيشنيارى دووھەم/ پيشنيارى ھەرسى لىژنەى تايبەتمەند ماددەكە ۋەكو خۆى تەنيا بىرگەى (يەكەم) بەم شپوۋەيەى لىبىكرىت...

بەريز د. رىۋاز فائق حسين/ سەرۆكى پەرلەمان:

بەريزان مەرپۆنە دەرهۋە ئەگەر ۋابىت نىصاب نامىنيت تۆزىك كەمتر، ئاخىر نوپۇز نيو سەعات تاخىر بوون، بەس دەنگدانەكە با تەۋاۋكەين ھەمووتان مەرپۇن با نىصابەكە ھەبىت، جەنابت ھەلاى برۇ، قەينا با شىخ ظاھر دانىشيت فەرموو.

بەريز رۆزان محمد كرىم:

پيشنيارى دووھەم/ ماددەكە ۋەكو خۆى تەنيا بىرگەكە بەم شپوۋەيەى لىبىكرىت:

يەكەم: ھەموو ناوچە شوپنەۋارى و كەلەپوورىيەكان بەناۋى مولكى گشتى شوپنەۋارەۋە تۆماردەكرين بۆمەبەستى شوپنەۋارى تەرخان دەكرىت، زۆر سوپاس.

بەريز د. رىۋاز فائق حسين/ سەرۆكى پەرلەمان:

بەريزان ئەندامانى پەرلەمان سەبارەت بەماددەى (۸) دوو پيشنياز ھەيە ۋەك خۆى، ھەر ئەندامىكى بەرپىزى پەرلەمانى لەگەل ۋەك خۆيەتى دەست بەرزكاتەۋە؟ (۵۴) دەنگ، ھەر ئەندامىكى بەرپىزى پەرلەمانى لەگەل پيشنيازى دووھەم دەست بەرزكاتەۋە؟ پيشنيازى لىژنەى تايبەتمەند؟ (۵) ئەندامى لەگەل، ماددەى (۹)، بەلى شىرىن خان فەرموو.

بەريز شىرىن امين عبدالعزيز:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بەپىى ماددەى (۹) بىرگەى (دووھەم) ئەندام دەتوانىت داۋاى بىنين و دارشتنەۋەى كۆتايى لە سكرتېرى پەرلەمان و لە لىژنەى ياسايى و لىژنەى تايبەتمەند بكات، ئىمە ھىچ ۋىنەيەك لە راپۇرتى كۆتايمان لەبەردەست نىيە، ۋەنازانين پيشنيارەكان چۆن نووسراۋنەتەۋە بۆيە ناتوانين دەنگىشى لەسەر دەين، بۆيە پيشنيار دەكەين ۋىنەيەك لە راپۇرتەكانمان بۆ بىنيرن يان ئامادەيكەن، زۆر سوپاس.

بەريز د. رىۋاز فائق حسين/ سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس شىرىن خان ئەۋە ئەبوو خۇتان داۋايكەن، ئەندامانى بەرپىزى پەرلەمان ئەۋانەى بىدايەت داۋاىانكرد بۆيانھات، ئىستاش بۆت دىت، ئىستا بۆتان دىت ئىستا بەريزان نيو سەعات

پېش جەلسەكە ئەگەر داواى بكن بۇخوتان باشتەر، چونكە ئىمەش لەناو جەلسەكە فرىاي ئەو ھەموو عەدەدە ناكەوين ئەوئەندە ئىستىساختى كەين فەرموون بىخوئىنەوہ.

**بەرپز خدیجە عمر طە:**

**بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.**

سەبارەت بەماددەى (۹) ھىچ پېشنيارەك نىبە وەك خۆى ماددەى (۹):  
يەكەم: لەكاتى بەكارھېنانى دابەشکردنى زەوى و شوئىنەكانى مولكى دەولەت و كەسانى سروشتى يان مەعنەوى دا، بۇ دروستکردنى خانوو و ھەربىنايەكى تر، وە گۆرپىنى سىماى خانوو و بالەخانەكان لەو شوئىنانەندا كە شوئىنەوارى و كەلەپوورى و ناوچەى پارىزراون پېويستە ھەماھەنگى بۇ رەزامەندى بەرپۆوہ بەرايەتیبەكان يان بەرپۆوہ بەرايەتى گشتى ھەبىت، وە لەلايەن لىژنەى ھونەرىبەوہ بەرپەچاوكردنى ئاستى نزيكى و دوورىان لە شوئىنە شوئىنەوارى و كەلەپوورىبەكانەوہو چۆنىەتى كارکردن لەو شوئىنانەدا دەستىشان دەكرىت.

دووہم: لەكاتى بوونى ھەر بەربەستىك لە جىبەجى كردنى ھەر پەرپۆژەبەكدا لەوانەى كە لە بېرگەى (يەكەم)ى ئەو ماددەبەدا ھاتوون، بەرپۆوہ بەرايەتیبەكان يان بەرپۆوہ بەرايەتى گشتى لەسەر ئەركى لايەنى جىبەجىكارى پەرپۆژەكە كارى بەدواگەران و ھەلكۆلین ئەنجام دەدات، كە لەماوہبەكى گونجاودا دەبىت بۇ گەرانى زانستى وورد بە لەبەرچاوكردنى ماوہى جىبەجى كردنى پەرپۆژەكە و تىچووى گەرانەكە لە كۆى تىچووہەكانى پەرپۆژەكە ديارى دەكرىت، زۆر سوپاس.

**بەرپز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

بەلى سوپاس، سەبارەت بەماددەى (۹) ھىچ پېشنيارەك نىبە، ھەر بەرپۆژەبەكدا لەگەلە دەست بەرزكاتەوہ؟ بەدەنگى (۶۰) ئەندامى پەرلەمان پەسەندكرا، ماددەى (۱۰) فەرموون.

**بەرپز خدیجە عمر طە:**

**بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.**

سەبارەت بەماددەى (۱۰) دوو پېشنيار ھەبە:  
پېشنيارى يەكەم / ماددەكە وەك خۆى تەنيا بېرگەى (يەكەم) بەمشيوہبە لىبكرىت.  
يەكەم: سەرجم شوئىن و ناوچە ئاينىبەكان كە شوئىنەوارى يان كەلەپوورىن مولك و مالى دەولەتبەن ياخود وەقف بۇ ھەمان مەبەست بەكاردەھىننن.

پېشنيارى دووہم / وەك خۆى ماددەى (۱۰).  
يەكەم: سەرجم شوئىن و ناوچە ئاينىبەكان كە شوئىنەوارى يان كەلەپوورىن مولك و مالى دەولەتبەن يان تايبەت يان وقف، بۇ ھەمان مەبەست بەكاردەھىننن.  
دووہم: نابىت شوئىن و ناوچە ئاينىبەكان لەكاتى نۆژەنکردن يان دەستكارى كردن ياخود ھەر گۆرانكارىبەك زىانىان پېبگەيەنن، دەبىت بەرپەچاوكردنى و پاراستنى لايەنى شوئىنەوارى و كەلەپوورىبەكەى لەژىر چاودىرى رېنمايى بەرپۆوہ بەرايەتى گشتى دابن، زۆر سوپاس.

**بەرپز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

ماددەى (۱۰) دوو پېشنيار ھەبە ھەر ئەندامىكى بەرپۆژە پەرلەمانى لەگەل پېشنيازى يەكەمە دەست بەرزكاتەوہ؟ (۲) ئەندامى لەگەل، ھەر ئەندامىكى بەرپۆژە پەرلەمانى لەگەل پېشنيازى دووہمە وەك خۆى دەست بەرزكاتەوہ؟ بەدەنگى (۵۷) ئەندامى پەرلەمان پەسەندكرا، داوا لە



فراکسىيۇنەكان دەكەين لەگەل ئەندامەكانيان قسە بكن ئەو بەرپزانەى چوون نوپۇزبەكەن بېنەو  
ژوورەو بۇ ئەوئەى ئەمانى تىرىش بتوانن نوپۇزەكانيان بكن، تەنھا پېيان بوتىرئ كە نوپۇزبان تەواو  
بوو بېنەو، بۇ ئەوئەى نىصاب بگەرپتەو، ماددەى (۱۱) فەرموو.

**بەرپز زېدان رېشد خان اودل:**

**بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.**

سەبارەت بە ماددەى (۱۱) چوار پېشنيار ھەيە:

پېشنيارى يەكەم/ بېرگەكانى (يەكەم و دووھەم) ى ماددەكە بىرپتە يەك بېرگە.

پېشنيارى دووھەم/ بېرگەكانى (يەكەم و دووھەم) ى ماددەكە يەكبىرپت بەمشپوئەيە:

يەكەم: تۆمارکردن وگەراندنەوئەى ئەو شوپنەوارە گوزراوانەى كە ھاوولاتىيان بەرپكەوت  
دۆزىويانەتەو يان پېدانى بەلگەنامەيەكى تايبەت بە خاوەنەكانيان بەمەرچىك چاودىرپکردنى  
بەردەوامى شوپنەكان لەلايەن بەرپوئەبەرايەتى گشتى.

پېشنيارى سېيەم/ وەك خۆى ماددەى (۱۱) بەمەبەستى تۆمارکردنى شوپنەوارە كەلەپوورە  
گوزراوكان بەرپوئەبەرايەتبيەكان يان بەرپوئەبەرايەتى گشتى تۆمارپك ئامادە دەكات بۇ:  
يەكەم: تۆمارکردنى ئەو شوپنەوارە گوزراوانەى ھاوولاتىيان بەرپكەوت دۆزىويانەتەو.  
دووھەم: تۆمارکردنى ئەو شوپنەوارە كەلەپوورى و شوپنەوارانەى لە ماددەى (۸) دا، دەقنوووس  
كراون و پېدانى بەلگەنامەيەكى تايبەت بە خاوەنەكانيان بەمەرچىك چاودىرى كردنى بەردەوامى  
شوپنەكان لەلايەن بەرپوئەبەرايەتى گشتى.

پېشنيارى چوارەم:

پېشنيارى ھەرسى ليژنەى تايبەتمەند ماددەكە وەكو خۆى تەنيا لەگەل ئەم گۆرانكارىيانە:

- ناوئيشانى ماددەكە بەو شپوئەى لى بىرپك (شوپنەوار و كەلەپوورى گوزراو).

- بېرگەى دوو بەو شپوئەى لى بىرپك:

- تۆمار كردنى ئەو شوپنەكەلەپوورى و شوپنەوارىيانە كە لە ماددەى (۱۰) دەق نووس كراون و  
پېدانى بەلگەنامەى تايبەت بە خاوەنەكانيان بە مەرچى چاودىرى كردنى بەردەوامى شوپنەكان  
لەلايەن بەرپوئەبەرايەتبيەكان و بەرپوئەبەرايەتى گشتى.

**بەرپز د. رپواز فائق حسېن/ سەرۆكى پەرلەمان:**

چوار پېشنيار ھەيە؟ كى لەگەل يەكەمە؟ كەس نىيە، كى لەگەل پېشنيارى دووھەمە؟ (۳) كەس،  
كى لەگەل سېيەمە وەكو خۆى؟ كەس نىيە، كى لەگەل پېشنيارى چوارەمە؟ (۵۶) كەس، پەسند  
كرا، ماددەى (۱۲).

**بەرپز سلمى فاتح توفيق:**

**بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.**

سەبارەت بەو ماددەيە چوار پېشنيار ھەيە:

۱- بېرگەگانى يەكەم و دووھەم يەك بىرپت بەم شپوئەيە:

- كەسانى سروشتى و مەعنەوى بۇيان نىيە شوپنەوارى گوزراوئەيان لابت و ئەبى لە ماوئەى (۹۰)  
رۆژ لە رېكەوتى جى بەجى كردنى حوكمەكانى ئەو ياسايەو رادەستى بەرپوئەبەرايەتى گشتى

بکەنەو، خاوەن یان دەستداری پارچەى کە لە پووری و دەست نووس ئاگاداری دەسەلاتى شوینەواری بکاتەو بۆ ئەوێ تۆمار بکریت و سەرپەرشتى هاوبەش بکری.

پینشیاری دووهم وەکو خۆى تەنیا بپرگەى یەكەم بەو شیوەى لى بکری:

- کەسانى سروشتى و مەعنەوى بۆیان نییە شوینەواری گوازاوہیان لایى و ئەبى لە ماوہى (۹۰) رۆژ لە ریکەوتى جى بەجى کردنى حوکمەکانى ئەو یاسایەوہ رادەستى بەرێوہ بەرایەتیی گشتى بکەنەو، ئەگەر نە یگەراندەوہ بەپى یاسا بەرکارەکان مامەلەى لەگەل دا ئەکری.

پینشیاری سێیەم وەکو خۆى:

ماددەى دوانزە:

- کەسانى سروشتى و مەعنەوى بۆیان نییە شوینەواری گوازاوہیان لایى و ئەبى لە ماوہى (۹۰) رۆژ لە ریکەوتى جى بەجى کردنى حوکمەکانى ئەو یاسایەوہ رادەستى دەسەلاتى شوینەواری بکەنەو.

۲- پێوستە خاوەن یان دەستداری پارچەى کە لە پووری و دەست نووس لە ماوہى (۹۰) رۆژ لە ریکەوتى جى بەجى کردنى حوکمەکانى ئەو یاسایەوہ ئاگاداری بەرێوہ بەرایەتییەکان یان بەرێوہ بەرى گشتى بکاتەو بۆ ئەوێ تۆمار بکریت و سەرپەرشتى هاوبەش بکری.

۳- پالپشت بە ریکارە یاسایەکانى خاوەنى پارچەى کە لە پووری یان دەست نووسەکان لە بپرگەى دووہمى ئەو ماددەى ئاماژەى پیکراوہ بەرپرسن لە ون بوون و تیکچوونى پارچەکان.

پینشیاری چوارەم کە هی ھەرسى لیژنەى تاییەتمەندە:

وەکو خۆى تەنیا بپرگەى یەكەم بەو شیوەى بێت:

۱ کەسانى سروشتى و مەعنەوى بۆیان نییە شوینەواری گوازاوہیان لایى و ئەبى لە ماوہى (۹۰) رۆژ لە ریکەوتى جى بەجى کردنى حوکمەکانى ئەو یاسایەوہ رادەستى بەرێوہ بەرایەتییەکان یان بەرێوہ بەرایەتیی گشتى بکەنەو.

**بەریز د. رێواز فائق حسین / سەرۆكى پەرلەمان:**

چوار پینشیار ھەیە، كى لەگەل یەكەمە؟ كەس نییە، كى لەگەل دووہمە؟ دوو كەس، كى لەگەل سێیەمە؟ كەس نییە، كى لەگەل چوارەمە؟ (۶۱) كەس، پەسند كرا، فەرموو دواتر.

**بەریز سلمى فاتح توفیق:**

**بەریز سەرۆكى پەرلەمان.**

ماددەى (۱۴) ھىچ پینشیاریك نییە وەکو خۆى:

۱ بەرێوہ بەرایەتیی گشتى بۆى ھەیە رەزامەندى وەزیر بە ھەماھەنگى لەگەل دامەزراوہ ئیتحادییەکان بۆ مەبەستى توژیئەوہى زانستى نوژەن کردنەوہ یان دەولەمەند کردنى مۆزەخانەکانى ھەرێم یان خستنەپووى كاتى شوینەوار و کە لە پووری گوازاوہکان بەپینتە ناوہوہى ھەرێم.

۲- ھەر كەس پشتبەستن بە یاسا ھەر شوینەواریكى گوازاوہ یان پارچە یەكى كە لە پووری بپینتە ھەرێم پێویستە مۆلەت لە وەزیر وەرگری.

۳- بەرێوہ بەرایەتیی گشتى لە ریکەلى لیژنەى ھونەرییەوہ بە داوا داچوون و لیکۆلینەوہ بۆ شوینەوار و کە لە پووری گوازاوہ ئەكات كە لە دەرەوہ ھینراوہتە ھەرێم. ئەگەر سەلمینرا

شويئنه وارن و له ولّاتى خاوه ندارييه تى خوڤيان به شيويه يه كى ناياسايى براونه ته دهره وهى ولّات  
ئو كات دهستى به سهردا دهگيرت و به ره چاو كردنى مهرجى مامه لهى هاوشيوه بو ولّات  
ره سه نه كه نه گيريندريته وه.

**بهريز د. ريواز فائق حسين / سهرۆكى پهرله مان:**

ئو مادده يه هيچ پيشنياريكى نيه، كى له گه ل دايه وه كو خوڤى؟ (62) كهس له گه ل دايه، فهرموو  
دواتر.

**بهريز سلمى فاتح توفيق:**

**بهريز سهرۆكى پهرله مان.**

ماددهى (15):

دوو پيشنيار هه يه، يه كه م وه كو خوڤى:

1- وه زير بوڤى هه يه به ره زامه ندى سهرۆكى ئه نجومه نى وه زيران و به هه ماهه نكى له گه ل  
دامه زراوه ئيتيحاديه كان بو مه به ستى توڤزينه وهى زانستى يان نوژن كردنه وه يان  
خستنه پرووى كاتى شوئنه وار و كه له پووره گوازاراوه كان بنيريته دهره وهى ههريم.

2- وه زير به ره زامه ندى سهرۆكى ئه نجومه نى وه زيران بوڤى هه يه ئو شوئنه واره كه له پووريه  
گوازاراوه هاوشيوه كان يان له ههريم دا هه يه بو مه به ستى به ديھينانى توڤزينه وه و سوودى  
زانستى يان ميژوويى يان هاوكارى كردن و دهوله مند كردنى مؤزه خانه كانى ههريم له گه ل  
مؤزه خانه و زانكو و په يمانگا و دامه زراوه زانستيه كانى دهره وهى ههريم دا ئالوگورى پى بكرى.

پيشنيارى دووهم هى ههرسى ليژنه ي تايبه تمه نده، مادده كه به و شيويه لى بكرى:

1- وه زير بوڤى هه يه به ره زامه ندى سهرۆكى ئه نجومه نى وه زيران و به هه ماهه نكى له گه ل  
دامه زراوه ئيتيحاديه كان:

بو مه به ستى توڤزينه وهى زانستى يان نوژن كردنه وه يان خستنه پرووى كاتى شوئنه وار و  
كه له پووره گوازاراوه كان بنيريته دهره وهى ههريم.

2- ئو شوئنه واره كه له پووريه گوازاراوه هاوشيوه كان يان له ههريم دا هه يه بو مه به ستى  
به ديھينانى توڤزينه وه و سوودى زانستى يان ميژوويى يان هاوكارى كردن و دهوله مند كردنى  
مؤزه خانه كانى ههريم له گه ل مؤزه خانه و زانكو و په يمانگا و دامه زراوه زانستيه كانى دهره وهى  
ههريم دا ئالوگورى پى بكرى.

**بهريز د. ريواز فائق حسين / سهرۆكى پهرله مان:**

دوو پيشنيار هه يه، كى له گه ل يه كه مه؟ كهس نيه؟ كى له گه ل دووهمه؟ (59) كهس له گه له،  
ماددهى دواتر.

**بهريز زيدان رشيد خان اودل:**

**بهريز سهرۆكى پهرله مان.**

دوو پيشنيار هه يه:

يه كه م: ئو مادده يه له گه ل ماددهى چوار يه ك بخرى.

پيشنيار دووهم: وه كو خوڤى.

ماددهى (16):

۱- بەرپوۋەبەرايەتتى گىشتى تايىبەتمەندە بە كارى شوپىنەوارى و كەلەپوورى لە ھەرپىم.  
 ۲- ھىچ كەس و لايەنلىك بۆى نىيە كارى شوپىنەوارى لە ھەرپىم ئەنجام بدات، تەننات لەسەر زەوى و مولكى خۇشى بىت تەنيا بە مۇلەتتى بەرپوۋەبەرايەتتى گىشتى نەبىت.  
 ۳- بەرپوۋەبەرايەتتى گىشتى بۆى ھەيە رىگە بدات بە پسپۇران و دامودەزگاي زانستى و زانكۆ و پەيمانگانگانى ناوخۆ و بيانىيەكان بۆ مەبەستى كارى شوپىنەوار و كەلەپوورى لە بوارى شوپىنەوار و كەلەپوور دا ئەمەش دواى دلىيا بوونەوہ لە توانا و لىھاتوويى و زانستى دارايى ئەو لايەننە.

**بەرپىز د. رىواز فائق حسيىن / سەرۆكى پەرلەمان:**

ئەوہى لەبەر دەستى ئىمەيە وا نىيە، ئىزافەتان كىردوۋە، بەرپىزان دوو پىنشىيار ھەيە، لەگەل پىنشىيارى يەكەم كى لەگەل داىە؟ (۲) كەس، كى لەگەل پىنشىيارى دووہمە؟ (۵۷) كەس لەگەل داىە، فەرموو دواتر.

**بەرپىز زىدان رشيد خان اودل:**

**بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.**

دوو پىنشىيار ھەيە:

يەكەم: وەكو خۇى تەنيا بىرگەى شەشەم بەو شىوہيە بى:

۶- ھەر شوپىنەوارناسىك يان كارمەندىكى بوارى شوپىنەوارناسى لە زانكۆ و پەيمانگانگانى ھەرپىم دا بۆ مەبەستى زانستى و ئەنجامدانى توپىنەوہى كارى شوپىنەوارى بۆى ھەيە سەردانى ناوچەى شوپىنەوارى و كەلەپوورىيەكان بىكات بە مەرجى پىشتىگىرى لايەنى ئەكادىمىيەكەى ھەبىت و بەرپوۋەبەرايەتتى گىشتى ئاگادار بىكاتەوہ.

پىنشىيارى دووہم وەكو خۇى:

ماددەى (۱۷):

۱- بەرپوۋەبەرايەتتىيەكان و بەرپوۋەبەرايەتتى گىشتى كارى شوپىنەوارى و كەلەپوورى ئەنجام ئەدات لەو زەوى و شوپىنەئەى مولكى دەولەتن و كەسانى سىروشتى و مەعنەوين و ناوچەى شوپىنەوارى و كەلەپوورى لە خۆ ئەگرى.

۲- ئەو زەوى و شوپىنەئەى كارى شوپىنەوارى و كەلەپوورىيان تىدا ئەنجام دراوہ ئەگەر دەرکەوت شوپىنەوارى و كەلەپوورى نىن ئەگەرپىندىتەوہ بۆ دۇخى پىش ئەنجامدانى ئەو كارەيانەى تىاندا كراون، ئەگەر ئەو شوپىن و زەوىيانەى ئامازەيان پىكراوہ مولكى كەسانى سىروشتى يان مەعنەوى بوون لە ئەنجامى گەران و رووپىوى و ھەلكولىن زىانمەند بوون ئەوا پالپىشت بە خەملاندنى بەرپوۋەبەرايەتتى گىشتى بە رەزامەندى ھەردوو لايان لە رىگەى دادگاۋە قەرەبووى زىانەكانيان ئەكرىتەوہ.

۳- بەرپوۋەبەرايەتتىيەكان يان بەرپوۋەبەرايەتتى گىشتى ماوہى كارى شوپىنەوارى و كەلەپوورى دىارى ئەكات و ئەكرى ماوہكە دىرپىز بىكرىتەوہ.

۴- ھەموو ئەوانەى كارى شوپىنەوارى و كەلەپوورى ئەنجام ئەدەن پىشت ئەبەستىن بە توپىنەوہ و كارانەى لە پىشتىر لەلايەن شوپىنەوارناسانى ناوخۆ و بيانىيەوہ لە ھەمان شوپىن يان دەوروو بەرى يان نىزىكى شوپىنى دەست نىشان كراو بۆ كاركردن ئەنجام دروان.

۵- له كاتى گهړان و رووپیوی و هه لكوځین دا كه پارچه ی شوینه وار و كه له پووری ئه دوزریتته وه به پیی سنووری جوگرافیا و شوینی كار كړدنی پارچه دوزراوه كان ئه گهړیندریتته وه بؤ مؤزه خانهی ئه و شاره یان ئه و شوینه ی كاری تپیدا ئه كړئ.

۶- هه ر شوینه وارناسیك یان كارمه ندیكى بواری شوینه وارناسی له زانكو و په یمانگانى هه ریم دا بؤ مه به ستی زانستی و ئه نجامدانى توژیینه وه ی كاری شوینه وارى بؤی هه یه سه ردانى ناوچه ی شوینه وارى و كه له پوورییه كان بكات به مه رجئ پشتگیرى لایه نى ئه كادیمیه كه ی هه بیټ و به ریوه به رایه تییه كان یان به ریوه به رایه تی گشتی ئاگادار بكاتته وه.

**به ریژ د. ریواز فائق حسین / سه روكی په رله مان:**

دوو پیشنیار هه یه، كى له گه ل یه كه مه؟ (۲) كه س، كى له گه ل دووه مه؟ (۶۷) كه س، په سند كرا، فهرموو دواتر.

**به ریژ لقمان حمد حاجی:**

**به ریژ سه روكی په رله مان.**

مادده ی (۱۸):

دوو پیشنیار هه یه:

یه كه م: وه كو خوی ته نیا برگه ی یه كه م به و شیوه ی لى بكرئ:

۱ سه روكی لیژنه یان نیرده مه رجه پسپوری شوینه وارى شاره زا و خاوه ن ئه زموون بئ.

پیشنیاری دووه م: وه كو خوی:

مادده ی (۱۸):

۱ لیژنه ی كاری شوینه وارى له لایه ن به ریوه به رایه تییه كان و به ریوه به رایه تی گشتی به و شیوه یه پیکته هیئرئ:

۱ سه روكی لیژنه یان نیرده مه رجه پسپوری شوینه وارى شاره زا و خاوه ن ئه زموون بئ.

۲\_ ئه بئ ئه ندامانى لیژنه كانى كاری شوینه وارى و كه له پووری به پیی پیویستی شوینه وارناس بن و ئه كړئ به پیی پیویستی ئه و ناوچه ی كاری تپیدا ئه كړئ چهنه د پسپوریكى تریش تپیدا ئه ندام بن.

۳ - له كاتى كار كړدن دا له گه ل تیمی مؤلته پیدراو پیویسته به لای كه م دوو شوینه وارناس كه

كارمه ندى به ریوه به رایه تی گشتی بن و وه ك نوینه رى و ئه ندام كار بكن و مافى زانستی

ته واویان هه بئ له نووسینی راپورت و بلاو كړدنه وه ی توژیینه وه و به شداری كړدن كور و

كونفرانس له ناوه وه و دهره وه ی هه ریم، به رپرسیش ئه بن به رامبه ر هه ر كه مو كورپییه ك له

كار كړدن دا ئه گه ر به ریوه به رایه كان یان به ریوه به رای گشتی لى ئاگادار نه كه نه وه.

**به ریژ د. ریواز فائق حسین / سه روكی په رله مان:**

دوو پیشنیار هه یه، كى له گه ل یه كه مه؟ (۲) كه س، كى له گه ل دووه مه؟ (۵۳) كه س په سند كرا، فهرموو.

**به ریژ روژان محمد کریم:**

**به ریژ سه روكی په رله مان.**

مادده ی (۱۹) دوو پیشنیار هه یه:

یه كه م: وه كو خوی:

ماددەى (۱۹):

ئەو تىم و لايەنەنى داواكارى كاركردن لە بواری شوینەوار و كەلەپوورى ئەكەن ئەبى ئەم پابەندیانەى خوارەو جى بەجى بكەن:

۱ پيشكەش كوردنى داواكارىيەك بە بەرپووبەرايەتى گشتى بۆ كارى شوینەوارى و كەلەپوورى كە ئەمانە لە خوۆ بگرى:

۱- تايبەتمەندى و شارەزايى داواكاران و توانای دارايان.

۲- زانيارى لەسەر ئەندامانى تىمى پيشكەشكارى داواكە و رەچا و كوردنى لايەنى زانستى و پسپوريان.

۳- داواكارى لايەنكى زانستى باوەرپيكر او وەكو زانكو و پەيمانگا يان دەزگاييەكى شوینەوارى رینگە پيدراو بىت.

۴- ئەگەر تىمى داواكار لە دەرەوہى عىراق پيويستە پشتگيرى نوینەرايەتى ولاتەكەيان لە ھەریم يان بالويزخانەكەى لە عىراق ھەبىت.

۵- دىارى كوردنى ژمارە و ئاستى ئەو كرىكارانەى كە لەگەلى دا كار ئەكەن لەگل توانا زانستىيەكەيان.

۶- دابىن كوردنى پاسەوان بۆ شوینى كاركردن.

۷- ھەولدان بۆ دابىن كوردنى كورسى خویندن و زەمالە بۆ فەرمانبەرانى شوینەوارناسى لە سنوورى بەرپووبەرايەتى گشتى.

۲-

۱ پيشكەش كوردنى نەخشەيەك كە تپيدا سنوورى شوینى كاركردنەكە روون بكاتەوہ و ئامازەش بكرى بەو ناوچە شوینەوارىيەكان.

۲- پيشكەش كوردنى راپورتىكى بەرنامەى كارى سالانە و راپورتى گشتگيرى لە كۆتايى كارەكانى گرپبەست ئەدرپتە بەرپووبەرايەتى گشتى.

۳- پيويستە بۆ كاركردن سوود لە بەشى شوینەوارناسى لە ھەریم وەرگيرى.

پيشنيارى دووہم ھى ھەرسى ليژنەى تايبەتمەندە بەو شپوہى لى بكرى:

ئەو لايەنەنى داواكارى كاركردن لە بواری شوینەوار و كەلەپوورى ئەكەن ئەبى ئەم پابەندیانەى خوارەو جى بەجى بكەن:

۱ پيشكەش كوردنى داواكارىيەك بە بەرپووبەرايەتییەكان بۆ كارى شوینەوارى و كەلەپوورى كە ئەمانە لە خوۆ بگرى:

۱- تايبەتمەندى و شارەزايى داواكاران و توانای دارايان.

۲- زانيارى لەسەر ئەندامانى تىمى پيشكەشكارى داواكە و رەچا و كوردنى لايەنى زانستى و پسپوريان.

۳- داواكار لەلايەنكى زانستى باوەرپيكر او وەكو زانكو و پەيمانگا يان دەزگاييەكى شوینەوارى رینگە پيدراو بىت.

۴- ئەگەر تىمى داواكار لە دەرەوہى عىراق پيويستە پشتگيرى نوینەرايەتى ولاتەكەيان لە ھەریم يان بالويزخانەكەى لە عىراق ھەبىت.

۵- دیاری کردنی ژماره و ئاستی ئەو کرێکارانەى كه له گەلى دا كار ئەكەن له گەل توانا زانستییه كه یان.

۶- دابین کردنی پاسهوان بۆ شوپنه كه له ماوهى كارکردن.

۷- ههولدان بۆ دابین کردنی كورسى خویندن و زه ماله بۆ فه رمانبه رانى شوونه وارناسى له سنوورى به رپوه به رایه تی گشتی.

۲-

۱ پیشكەش کردنی نه خشه یه ك كه تپیدا سنوورى شوپنى كارکردنه كه روون بكاته وه و ئاماژه ش بكرى به و ناوچه شوپنه وارییه كان.

۲- پیشكەش کردنی راپۆرتیكى به رنامه ی كارى سالانه و راپۆرتی گشتی له كۆتایى كارەكانى گرپه ست ئەدریته به رپوه به رایه تی گشتی.

۳- پپویسته بۆ كارکردن سوود له به شی شوپنه وارناسى له هه رپم وه رگیرى.

**به رپز د. رپواز فائق حسین / سه رۆكى په رله مان:**

دوو پپشنیاری هه یه، یه كه م وه كو خۆى؟ یه ك كه س، دووهم پپشنیاری هه ر سى لیژنه یه؟ (۶۴) كه س په سند كرا، فه رموو دواتر.

**به رپز زیدان رشید خان اودل:**

**به ریز سه رۆكى په رله مان.**

مادده ی (۲۰) دوو پپشنیاری هه یه:

یه كه م: برگه ی دووهم به و شیوه ی لى بكرى:

۲- داواكار گرپه ستیك له گەل به رپوه به رایه تی گشتی دا بۆ ماوه یه كى دیاریكراو كارکردن ئەنجام ئەدات كه تپیدا ماف و پابه ند بوونی هه ردوولا دیاری ئەكریت و دواتر له لایه ن وه زیره وه په سند ئەكریت و گشت گرپه سته كان به پپى رپكاره یاساییه كان بن و له ژیر دیوانى چاودیاری دارایی هه رپم بن.

پپشنیاری دووهم وه كو خۆى:

۱ به ریوه به رایه تی گشتی دواى پیشكەش کردنی داواكارى تیمى داواكار پپداچوونه وه و وردبینى بۆ ئەكات و پاشان برپاری له سه ر ئەدات.

۲- داواكار گرپه ستیك له گەل به رپوه به رایه تی گشتی دا بۆ ماوه یه كى دیاری كراو كارکردن ئەنجام ئەدات كه تپیدا ماف و پابه ند بوونی هه ردوو لا دیاری ئەكریت و دواتر له لایه ن وه زیره وه په سند ئەكرى.

**به رپز د. رپواز فائق حسین / سه رۆكى په رله مان:**

كى له گەل پپشنیاری یه كه مه؟ (۳) كه س، پپشنیاری دووهم؟ (۵۶) كه س له گەل په سند كرا، فه رموو دواتر.

**به ریز رزگار عيسى سوار:**

**به ریز سه رۆكى په رله مان.**

مادده ی (۲۱) هپچ پپشنیاری نییه وه كو خۆى.

مادده ی (۲۱):

۱- بەرپوۋەبەرايەتتە يېتەكچىلىك قىلىش ۋە بەرپوۋەبەرايەتتە گىشىنى كارتى بەدوۋادا چوۋون ۋە چاۋدېرى كىرنى تىمى مۇلت پىدراۋى كارتى شوپنەۋارى ۋە كەلەپوۋرى ئەكات.

۲- لەكاتى سەرىپچى كىرنى يەككى لە مەرجه كانى گىرىبەستى كاركىرن لەكارى شوپنەۋارى ۋە كەلەپوۋرى بەرپوۋەبەرايەتتە يېتەكچىلىك قىلىش ۋە بەرپوۋەبەرايەتتە گىشىنى بە نووسراۋ ئاگادارى لايەنى بەرامبەر ئەكاتەۋە بۇ لادانى سەرىپچىبەكە لە ماۋەيەكى گونجا ۋە دىارى كراۋدا.

۳- ئەگەر لايەنى بەرامبەر سەرىپچىبەكە لە ماۋەيەكى گونجا ۋە دىارى كراۋدا. گىرىبەستەكە لە ھەلدەۋىشپىتتەۋە.

**بەرىز د. رىۋاز فائق حسين / سەرىپچى بەرلەمان:**

ماددە (۲۱) كى لەگەلدایە؟ (۶۳) كەس پەسند كرا، فەرموو دواتر.

**بەرىز لقمان حمد حاجى:**

**بەرىز سەرىپچى بەرلەمان.**

سەبارەت بە ماددە (۲۲) سى پىشنىار ھەيە:

يەكەم: خالى (۳) لە برگەى چوارەم لابرئ.

دوۋەم: ۋەكو خۇى.

ماددە (۲۲):

۱- ھەر كەلۋەپەلېكى شوپنەۋارى يان كەلەپوۋرى لەسەر خاك يان زېر خاكى ھەرىم بدۆزىتتەۋە مولكى دەۋلەتە.

۲- ھەر كەلۋەپەلېكى شوپنەۋارى يان كەلەپوۋرى دۆزرايەۋە دەست بەجى ۋەپنەى ئەگىرىت ۋە تۆمار ئەكرئ ۋە لە شوپنى گونجا ۋە پارىزى.

۳- بە بى رەزامەندى نووسراۋى بەرپوۋەبەرايەتتە گىشىنى نابتى زانىارى لەسەر ئەۋ پارچە ۋە شوپنەۋارانەى دۆزراۋنەتەۋە بىلاۋبكرىتتەۋە يان دەستكارى بكرىن ۋە مامەلەيان پىۋە بكرى چ لە ناۋەۋەى ھەرىم يان دەرەۋەى ھەرىم.

۴- بەرپوۋەبەرايەتتە گىشىنى بۇى ھەيە ئەمانەى خوارەۋە بدات بەۋ لايەنەى كارتى روۋپىۋى ۋە گەران ۋە ھەلكولېن ئەكەن:

۱- قالبى شوپنەۋارە دۆزراۋەكە بە ۋىنە ۋە ھىلكارى ۋە نەخشەكانىيەۋە.

۲- پارچەى گىنە ۋە ماددەى ئەندامى خۇلېنەكان بە مەبەستى لېكۇلېنەۋە بە مەرچى لەۋ ماۋەيەدا لە يەك سال تىپەر نەكات ۋە دەرئەنجامى لېكۇلېنەۋەكە پىشكەشى دەسەلاتى شوپنەۋارى بكرئ.

۳- ئەۋ پارچانەى لە خالى دوۋى ئەۋ ماددەى ھاتوون راستەۋخۇ بە چاۋدېرى بەرپوۋەبەرايەتتە گىشىنى رەۋانەى دەرەۋە ئەكرىن ۋە لە باج ۋە رسوومات ئەبەخىرىن.

۵- پىۋىستە لەسەر بەرپوۋەبەرايەتتە گىشىنى ئەنجامى تىمى ۋەرزى سالانە رابگەيەنى.

پىشنىارى سىبەم: ھى ھەر سى لىزنەى تايبەتمەندە:

ماددەكە بەۋ شىۋەى لى بكرئ:

ماددە (۲۲):



۱- ھەر كەلۈپەلېكى شويئەنەوارى يان كەلەپوورى لەسەر خاك يان ژېر خاكى ھەريم بدۆزىتەتە وە مولكى دەولەتە.

۲- ھەر كەلۈپەلېكى شويئەنەوارى يان كەلەپوورى دۆزرايە وە دەست بەجى وئىنەى ئەگىرئەت و تۆمار ئەكرئ و لە شويئى گونجاو ئەپارئىزئ.

۳- بە بى رەزامەندى نووسراوى بەرئو بەرايە تىببەكان و بەرئو بەرايە تى گشتى نابى زانىارى لەسەر ئە و پارچە و شويئەنەوارانەى دۆزراونەتە وە بلاو بكرئتە وە يان دەست كارى بكرئ و مامەلە يان پېو بەكرئ چ لە ناو وەى ھەريم يان دەرە وەى ھەريم.

۴- بەرئو بەرايە تىببەكان و بەرئو بەرايە تى گشتى بۆى ھەيە ئەمانەى خوارە وە بدات بە و لايەنەى كە كارى رووپووى و گەران و ھەلكولئ ئەكەن:

۱- قابلى شويئەنەوارە دۆزراو كە بە وئىنە و ھىلكارى و نەخشە كانىيە وە.

۲- پارچەى گلىنە و ماددەى ئەندامى خۆلئىنەكان بە مەبەستى شى كردنە وە و لىكۆلئىنە وە بە مەرئى لە و ماوئىدە لە يەك سال تىپەر نەكات و دەرئەنجامى لىكۆلئىنە وە كە پىشكەشى دەسەلاتى شويئەنەوارى بكرئ.

۳- ئە و پارچانەى لە خالى دووى ئە و ماددەى ھاتوون راستە و خۆ بە چاودئىرى بەرئو بەرايە تىببەكان رەوانەى دەرە وە ئەكرئ و لە باج و رسوومات ئەبەخشىرئ.

۵- پىويستە لەسەر بەرئو بەرايە تىببەكان و بەرئو بەرايە تى گشتى و تىمى مؤلەت دراو سالانە ئەنجامى وەرزى كار كرىيان رابگەيەنى.

**بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

سى پىشنيار ھەيە، كى لەگەل يەكە مە؟ دوو كەس، كى لەگەل دوو مە وەكو خۆى؟ كەس نىيە، كى لەگەل سىيە مە كە ھى ھەر سى لىژنەى تايبەتمەندە؟ (۶۳) كەس، پەسند كرا، ماددەى (۲۳).

**بەريز لقمان حمد حاجى:**

**بەريز سەرۆكى پەرلەمان.**

ھىچ پىشنيارىك نىيە وەكو خۆى.

بەشى پىنچەم:

رئگە پىنە دراو و سزاكان.

ماددەى (۲۳):

۱- جگە لە وەى لە و ياسايەدا رىگە پىدراو رەفتار پى كردن و تىكدانى شوپئ و بىناو ناوچەى شويئەنەوارى و شەقام و بازار و خانوو و گەرەكە كەلەپوورىيەكان و ناوچە پارىزراوہكان و پارچەى شويئەنەوارى و كەلەپوورى گوازراوہ و نەگوزراوہ و شويئە مېژوووييەكان و دەست نووسەكان قەدەغەيە.

۲- خاوەن ئە و زەوى و شويئەنەوارى و كەلەپوور و شوپئى مېژوووييەكانى تىدايە بۆى نىيە دەستكارى ماددەى يان تىكدان يان گۆرىنى رووكارى تىدا ئەنجام بدات ئەگەر شويئەكە لە رۆژنامەى فەرمىدا راگەياندى بۆ كرابئ يان نەكرابئ.

۳- فرۆشتن و بازىرگانى پى كردنى شويئەوار و كەلەپوور قەدەغەيە.

۴- نابى پارچە شويئەنە وارى و كەلەپوورى لەبەر بگيرتتەو وە و كۆپى بكرتتەنیا بە رەزەمەندى بەرپوئەبەرايەتى گشتى نەبىت و ئامانچ لە بەرگرتتەوئەكەش بۇ راھىنان و توپژىنەوئە زانستى يان بۇ نيشاندان يان بۇ فرۆشتن يان بۇ ئالوگۆر پى كەردن ئەبىن.

۵- نابى ھىچ مۆزەخانەيەكى شويئەنە وارى تايبەت و گشتى مولكى كەسى بن، كەردنەوئە مۆزەخانەيە كەلەپوورى و سروشتى پىويستە بە رەزەمەندى بەرپوئەبەرايەتى گشتى بىت و لە ژىر چاودىرى ئەودا بىت.

۶- بەبى رەزەمەندى بەرپوئەبەرايەتى گشتى رىگا نادى بەكارھىنانى ناو و ناونيشانى شويئەنە وارى يان كەلەپوورى لە شويئەنە گشتى و بازرگانىيەكان.

**بەرىز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:**

سوپاس، ماددەى (۲۳) كى لەگەلە؟ (۶۰) كەس، پەسند كرا. فەرموو دواتر.

**بەرىز رۆژان محمد كريم:**

**بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.**

دوو پىنشىار ھەيە:

يەكەم: وەكو خۆى:

ماددەى (۲۴):

سزاكان:

۱ ھەر كەسى پارچە شويئەنە وارى يان كەلەپوورى يان دەست نووسى گوازراوئە تۆمار كراو يان تۆمار نەكراوئە لايىت و لەماوئەى (۹۰) رۆژ لە رىكەوتى بەركاربوونى ئەم ياسايە ئاگادارى بەرپوئەبەرايەتتەكان و بەرپوئەبەرايەتى گشتى نەكاتەوئە يان بىتتە ھۆى وونبوونى يان لەناوچوونى ئەو پارچەيە بە بەند كەردن و پى بژاردن بە بىر دوو ھىندەى نرخی خەملپنراوئە پارچە شويئەنە وارى يان كەلەپوورىيەكە سزا ئەدرى.

-۲

يەك: ھەر كەسى شويئەنە وارى يان كەلوپەلى كەلەپوورى بدزى كە لە ژىر دەستى بەرپوئەبەرايەتتەكان يان بەرپوئەبەرايەتى گشتى دايىت بە زىندانى كەردن بۇ ماوئەيەك لە (۱۰) سأل زياتر نەبىت سزا ئەدرى، ھەروا بە پىبژاردنىك بە بىر شەش ھىندەى نرخی خەملپنراوئە پارچە شويئەنە وارى يان كەلەپوورىيەكە سەرەپاى گەپاندنەوئەى.

دوو – ئەو بارانەى خوارەوئە بە بارودۆخى توند ھەژمار ئەكرىن و ئەنجامدەرەكەى بە سزاي زىندانى ھەميشەيى سزا ئەدرىن.

۱\_ ئەگەر پارچە شويئەنە وارى يان كەلەپوورى دزراو نەگەر پىندرايەوئە.

ب- ئەگەر ئەنجامدەرى تاوان يەكى بوو لە ئەندامانى بەرپوئەبەرايەتتەكان يان بەرپوئەبەرايەتى گشتى يان راسپىردراو بە پارىزگارى كەردن بە شويئەنە وارى يان ئەوانەى كار ئەكەن لە بەرپوئەبەردنى.

ج- ئەگەر تاوانەكە لەلايەن دوو كەس يان زياتر بە بەكارھىنانى ھىز و زۆرە مليى ئەنجام درا.

-۳

۱\_ ھەر كەسى پارچە شويئەنەۋارى بىتە دەرەۋەي ھەرېم يان بەشدار بىن لە بردنە دەرەۋەي دا بە زىندانى ھەمىشەيى سزا ئەدرى.

۲- ھەر كەسى بە ئەنقەست كەلوپەلى كەلەپوورى بىتە دەرەۋەي ھەرېم يان بەشدار بىن لە بردنە دەرەۋەي بە بەند كىردن سزا ئەدرى لە (۳) سال زياتر نەبىت و سەرەراي پىن بژاردنىك بە برى (۳) مليون دىنار.

-۴

۱- ھەر كەسى بە بىن رەزامەندى نووسراوى بەرئوۋەبەرايەتى كارى گەپان و روويپوى و ھەلكۆلېن ئەنجام بەت يان ھەۋلى دۆزىنەۋەي شويئەنەۋار بەت بە بەند كىردن بۇ ماۋەيەك كە لە (۳) سال كەمتر نەبىت سزا ئەدرى.

۲- ئەگەر كارى گەپان و روويپوى و ھەلكۆلېن يان ھەۋلدان بۇ دۆزىنەۋەي شويئەنەۋار بوۋە ھۆي گۆرپىنى شويئەنەۋارەكە ئەبى ئەنجامدەر قەرەبووى دوو ھىندەي نىرخى خەملىنراوى زىانەكە بىكائەۋە و دەست بەسەر شويئەنەۋارەكە دەرھىنراۋەكە و كەل و پەلەكانىش دا ئەگىرپىت.

۳- ئەبى تاۋانبار لەسەر خەرجى تايپەتى خۆي بارەكە بۇ دۆخى ئاسايى بگەرىنئىتەۋە.

۴- ئەگەر تاۋانبار فەرمانبەرى بەرئوۋەبەرايەتتەيەكان يان بەرئوۋەبەرايەتى گىشتى بىن بە زىندانى كىردن بۇ ماۋەيەك كە لە (۱۵) سال زياتر نەبى سزا ئەدرى.

-۵

۱- ھەر كەسى بارزگانى بە كەلوپەل و پارچە شويئەنەۋارى و كەلەپوورىيەۋە بىكات دەست بەسەرە كەل و پەلەكان ئەگىرپىت و بە زىندانى كىردن بۇ ماۋەيەك كە لە (۱۰) سال زياتر نەبىت سزا ئەدرى سەرەراي پىن بژاردنىك بە برى (۱۰) مليون دىنار، ئەگەر ئەنجامدەرى تاۋانەكە فەرمانبەرى بەرئوۋەبەرايەتتەيەكان يان بەرئوۋەبەرايەتى گىشتى بىن ئەۋا بە ھەمان ماۋەيەك كە بە زىندانى كىردن سزا ئەدرى سەرەراي پىن بژاردنىك بە برى (۲۰) مليون دىنار.

۲- ھەر كەس بەبى رەزامەندى بەرئوۋەبەرايەتى گىشتى بارزگانى بە كەل و پەل و پارچە شويئەنەۋارى و كەلەپوورىيەۋە بىكات چ ساختە كراۋ يان لاسايى كراۋەبىن ئەۋا دەست بەسەر كەل و پەلەكە دا ئەگىرپىت و بە بەند كىردن بۇ ماۋەيەك كە لە (۳) سال زياتر نەبىت سزا ئەدرى، سەرەراي پىن بژاردنىك بە برى (۲) مليون دىنار، ئەگەر ئەنجامدەرى تاۋانەكە كارمەندى دەسەلاتى شويئەنەۋارى بىن بە ھەمان ماۋەيەك كە بە بەند كىردن سزا ئەدرى و سەرەراي پىن بژاردنىك بە برى (۶) مليون دىنار.

پىشنىارى دوۋەم: ھى ھەرسى لىژنەي تايپەتمەند، ماددەكە ۋەكو خۆي تەنيا بىرگەي يەكەم بەۋ شىۋەيە بىت:

۱ ھەر كەسى پارچە شويئەنەۋارى يان كەلەپوورى دەستىۋوسى گوازاۋەي تۆمار كراۋ يان تۆمار نەكراۋى لايىت و لە ماۋەيەك كە (۹۰) رۆژ لە رىكەۋتى بەركاربوۋنى ئەم ياسايە ئاگادارى بەرئوۋەبەرايەتى گىشتى يان بەرئوۋەبەرايەتتەيەكان نەكائەۋە يان بىتە ھۆي ونبوۋنى يان لەناۋچوۋنى ئەۋ پارچەيە بە بەند كىردن و پىن بژاردن بە برى دوو ھىندەي نىرخى خەملىنراۋى پارچە شويئەنەۋارى يان كەلەپوورىيەكە سزا ئەدرى.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

دوو پيشنيار ههيه، كى له گه ل يه كه مه؟ كه س نيهه، كى له گه ل دوو مه؟ (٦٧) كه س، فهرموو دواتر.

بەريز بزار خالد عبدالله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (٢٥) سى پيشنيار ههيه:

يه كه م: ماددەكه بهو شيوهى لى بكرى:

هەر كه سيك سروشتى يان مەعنهوى زېدەرپهوى بكاته سەر خانوويك، باله خانەيهك يان گەرەكپك يان هەر شوپنپكى ترى شوپنهوارى يان كه له پوورى بلاوكراو له رۆژنامەى فەرمى كه بپتته هۆكار به تپكدان يان گۆرپنى سيما يان گۆرپنى ئەو مەبهستەى كه بۆى تەرخان كراوه سزا ئەدرى به زبندانى كردن بۆ ماوهيهك كه له (١٠) سال زياتر نه بپت و سەربارى سزادان ئەبى له سەر ئەستۆى خۆى زېدەرپۆيهكه لابات.

دوو مه: وهكو خۆى.

ماددەى (٢٥):

هەر كه سيك زېدەرپهوى بكاته سەر خانوويك، باله خانەيهك يان گەرەكپك يان هەر شوپنپكى ترى شوپنهوارى يان كه له پوورى راگهيه نراو له رۆژنامەى فەرمى ژ به تپكدان يان گۆرپنى سيما يان گۆرپنى ئەو مەبهستەى كه بۆى تەرخان كراوه به زبندانى كردن بۆ ماوهيهك كه له (١٠) سال زياتر نه بپت سزا ئەدرپت و پابه ند ئەبى له سەر خەرجى خۆى زېدەرپۆيهكه لابات.

سيهه م: پيشنيارى هەرسى ليژنهى تايهه تمه نده:

وهكو خۆى تەنيا له گه ل ئەوهى ئەو ماددەيه بكرپتته برگهيهك به زنجيرهى شه شه م بۆ ماددەى (٢٤).

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

ماددەى (٢٥) سى پيشنيار ههيه، كى له گه ل يه كه مه؟ (٤) كه س، كى له گه ل دوو مه؟ كى له گه ل سيهه مه؟ (٦٢) كه س په سند كرا، بەريزان دوو ماددە دەمچ بوون، يه عنى بهو دەنگدانە ماددەكه وهكو خۆى ماوه تەوه ئەكرپتته برگهى نووى له ماددەى (٢٤)، ئيمه ئيستا چوپنه ته، فهرموو سەرۆكى ليژنهى ياسايى.

بەريز بزار خالد عبدالله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

دواى ئەو پيشنياره بۆ ئەوهى تەسەسولى ماددەكانى تر نه گۆرپت پيشنيارىكى سەربه خۆمان ههيه وهكو هەر سى ليژنه، پيمان باشه ماددەيهك به زنجيرهى ماددە (٢٥) زياد بكرى بۆ ئەو ياسايه بهو شيوهيه:

ماددەى (٢٥):

بۆ جى به جى كردنى حوكمى ماددەكانى (١٤ و ١٥) ي ئەم ياسايه سوود له كارمەند و پسپورانى بوارى زانستى شوپنه وارناس له خاله دەروازه سنووربپه كان وهربگيرپت.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

ھەر سى لىژنەى تايبەتمەند لە جىيى ئەو ماددە دەمچ كراوھ بۇ ئەوھى تەسەلسولى ماددەكانى تر تىك نەچى رىك لە شوينى ئەو ماددەيە داياناوه، يەكجار تر بيخوينەوه بەريز سەرۆكى لىژنەى ياسايى.

بەريز بزار خالد عبدالله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بۇ جى بەجى كردنى حوكمى ماددەكانى (۱۴ و ۱۵) ى ئەم ياسايە سوود لە كارمەند و پسپورانى بوارى زانستى شوينەوارناسى لە خالە دەروازە سنووربيەكان وەربگيريت.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

كى لەگەلدايە بە ئيزافە كردنى ئەو ماددەيە لە شوينى ماددە دەمچ كراوھكە؟ (۵۸) كەس، پەسند كرا، فەرموو.

بەريز گوران عمر على:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بەشى شەشەم:

حوكمە گشتييهكان:

ماددەى (۲۶): سى پيشنيار ھەيە:

يەكەم: وەكو خوى تەنيا دەستەواژەى (تەنها) لابرئى لە برگەى يەكەم.

دووھەم: ناوئيشانى بەشى شەشەمى ماددەكە بكرئتە (بەشى شەشەم/ حوكمە گشتييهكان)

ماددەى (۲۶):

۱ بەريوھبەر و بەرپرسي مۆزەخانەكان و بنكەكانى شار و شارۆچكەكان پيوستە شوينەوارناس بن يان ئەبى شارەزايى زانستيايەنى لە بوارى زانستى شوينەوار دا ھەبى، بۇ مادەى چوار سال بەردەوام ئەبن و لە كاتى پيوست دا ئەكرئ ماوھەكان درئز بكرئتەوھ.

۲- ئەبى سەرۆكايەتى بەريوھبردنى كارى شوينەوارى و كەلەپوورى لە شوينەوارەكان و كۆميسيون و ناوچەكان بە پسپورانى شوينەوار يان كەسانى شوينەوار ناس بسپيردرئ.

۳- بەريوھبەر و بەرپرسي مۆزەخانە و ناوچە شوينەوارى و كەلەپووربيەكان و پشكپنەرانى شوينەوار و دەسەلاتى پولييسان ھەبى بۇ وەرگرتنى ئەو كەسانەى كە بە شيوازيكى ناياسايى بازرگانى بە كەرەستە كەلەپووربيەكان ئەكەن و بە قاچاغ بۇ دەرەوھى ولاتى ئەبەن. پيشنيارى سبيەم: وەكو خوى.

ماددەى (۲۶):

۱ بەريوھبەر و بەرپرسي مۆزەخانەكان و بنكەكانى شار و شارۆچكەكان ئەبىت شوينەوارناس بن، تەنيا بويا ن ھەيە بۇ ماوھى چوار سال لەو پۆستەدا كار بكەن و ئەكرئ چوار سالى تر ماوھى كاركردنيان درئز بكرئتەوھ.

۲- سەرۆكايەتى بەريوھبردنى كارى شوينەوارى و كەلەپوورى لە شوينەوارەكان و كۆميسيون و ناوچەكان ئەبىت بە كەسانى شوينەوارناس بسپيردرئ.

بهريز د. رېواز فائق حسين / سهروكي په رله مان:

فهرموو كاك سهركو نوقته ي نيزامى.

بهريز سهركو ازاد حسين:

بهريز سهروكي په رله مان.

له و دهنگدانه ي له ماده كانى تر درا گومانم هه بوو له و ژماره ي حيساب نه كرا، نه وه ي ماده ي پيشوو بهريز وت و حيسابت كرد و نه وه ي ئيمه حيسابمان كرد (۴۷) كه س بوو، به لام ئيوه (۵۹) كه ستان ژمارد.

بهريز د. رېواز فائق حسين / سهروكي په رله مان:

بهريزان ئيستا نيوه زائيد يه كى ناماده بووانى نه و قاعه يه دهنگ به هر ماده يه ك بدن نه و ماده يه روښتووه، جارى پيشوو هه له كه له من بوو (۲۸) و (۲۹) نه بوو بليم (۵۷) كو مان كرده وه وتم (۶۷)، نه وه ش خو م راستم كرده وه، بو نه وه ي تريش ئيمه دهنگمان داوه، دواتر سه يري پروتوكول رانه سپيرين به قيديو سه يري دهنگدانه كه بكن، نه گهر به و شپوه يه بوو دهستكارى نه كه ين، به لام ماده كه هه ر نه روا، ماده ي دواي نه وه (۲۶) نه خه ينه دهنگان، سى پيشنيار هه يه، كى له گه ل يه كه مه؟ كه س نييه، كى له گه ل دوو مه؟ (۳) كه س، كى له گه ل سپيه مه وه كو خو ي؟ (۵۵) كه س، په سند كرا، فهرموو دكتور ريوار.

بهريز ريوار عبدالرحيم عبدالله:

بهريز سهروكي په رله مان.

من تيبينى په يره ويم هه يه، له كو يى په يره وي ناوخو له كاتى دهنگان ليژنه ي ياسايى بتوانى پيشنياريك بخاته نه و برگه كه وه، دوو، نه و پيشنياره ي كه كرا مه بده ئيه ن له گه ليم له بهر نه وه ي له خو يندنه وه ي دوو م خو م پيشنيارم كرده وو وتم له خاله سنووريه كان و فروكه خانه كان نه بى خه لكى پسور هه يه، به لام به هه نده رنه گيرا، ئيستا له بهر نه وه ي ليژنه بريارى له سهردا به هه نده وه رگيرا.

بهريز د. رېواز فائق حسين / سهروكي په رله مان:

به گويره ي ماده ي (۹۱) له په يره وي ناوخو په رله مانى كوردستان ليژنه تاييه تمه نده كان له خو يندنه وه ي سپيه م به ئيتيفاقى خو يان نه توان برگه زياد بكن و دهستكارى بكن و پيشنيارى نه نداميكي په رله مانيش بكنه پيشنيار، فهرموو كاك دكتور.

بهريز بزار خالد عبدالله:

بهريز سهروكي په رله مان.

له دانيشتنى خو يندنه وه ي دوو م نه و ماده يه ئيستا دهنكى له سهر درا وجودى هه بوو پيشتر له راپورتى يه كه م، ليره ش دكتور زېدان ناماژه ي پيدا ليژنه ي ياسايى نه و ماده يه ي لابر دووه، بهريزت ناگادار بووى، جاريكى تر گهريندرايه وه، هيچ ماده يه كى په يره ويش هه يه عه كسى نه وه بلئ و ريگا نه دات؟ له راپورتى ئيمه تيكرار ناكه ين بو جارى يه كه م كه نه لئ له كو به ندى نه و بزاردانه به پيى په يره و و ماده ي نه وه نده و نه وه نده و برگه ي نه وه نده پيشنيار نه كه ين نه و ماده ي بخريته دهنگان، پرسيار نه وه يه ماده يه كى په يره وي هه يه عه كسى نه وه بى؟

بهريز د. رېواز فائق حسين / سهروكي په رله مان:

نا، نيوه صه لاجيه تان هه يه هه رسي ليژنه، فرموو.

بهريز لقمان حمد حاجي:

بهريز سهروكي په رله مان.

سه بارهت به زياد كړدني ئه و برگه يه پيشنيزي هه رسي ليژنه ي تايبه تمه ند بوو، كه له نووسينه وه ي راپورت ي هاوبه ش جيگيرمان كړد، به لام هه له يه ك له تايپ هه بوو، پشتيواني له قسه كاني دكتور بزار ئه كه م.

بهريز د. رېواز فائق حسين / سهروكي په رله مان:

مادده ي دواتر.

بهريز روژان ابراهيم علي:

بهريز سهروكي په رله مان.

مادده ي (۲۷):

سي پيشنيار هه يه:

يه كه م: برگه ي چواره م به و شيوه ي لي بكري:

۴- ديار كړدني بري پاداشت بو هه ركه سي كه شوي نه وار و كه له پوور ئه دوزي ته وه يان زانياري ئه دات بو دوزينه وه ي به ريژه يه ك كه نرخي خه ملاندني ئه و شوي نه واره بيت كه كه سه كه ئه يدوزي ته وه.

پيشنياري دووهم: برگه يه ك زياد بكري به زنجيره ي (۵) به و شيوه يه:

۵- هه ر كه سي شوي نه واريكي لابي ئه و له سه ر حكومه ته به كرينه وه ي پاراستني ئه و شوي نه واره بو ئه وه ي بيته مولكي حكومه ت به نرخي راسته قينه ي خوي.

پيشنياري سيپه م وه كو خوي:

مادده ي (۲۷):

ئهر كه كاني ليژنه ي هونه ري:

۱- بو ديار ي كړدني هه ر كه لويه ليك و پارچه يه كي شوي نه واري و كه له پووري كه ره سه نه يان ساخته يه برپار و راسپارده ي ليژنه ي هونه ري يه كلاكه ره وه ئه بيت.

۲- خه ملاندني بري قه ره بووي ئه و زيانانه ي بهر شوي نه وار يان كه ل و په له شوي نه واري و ميژووييه كان ئه كه ون ته نيا به به هاي دارايي ئه بيت به لام پيوسته زيانه ئابووري و كومه لايه تيبه كاني ناو كومه لگه ش كه له و شوي نه واره كه وتوون ديار ي بكري.

۳- ديار كړدني نرخي هه ر پارچه يه كي شوي نه وار كه له پووري كه پيشكه شي به ريژه به را يه تيبه كان يان به ريژه به را يه تي گشتي ئه كري.

۴- ديار كړدني بري پاداشت بو هه ركه سي كه شوي نه وار و كه له پوور ئه دوزي ته وه يان زانياري ئه دات بو دوزينه وه ي.

بهريز د. رېواز فائق حسين / سهروكي په رله مان:

بهريزان سي پيشنيار هه يه، كي له گه ل يه كه مه؟ (۳) كه س، كي له گه ل دووهمه؟ (كه س نييه)، كي له گه ل سيپه مه؟ (۶۳) كه س له گه ل ييبه تي په سند كرا، فرموو دواتر.

بەريز رۆژان ابراهيم على:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۲۸):

چوار پيشنيار ھەيە:

يەكەم: بړگەى يەكەم بەو شيوھى لى بکړئ:

رېژەى ۱۰۰% ى داھاتى گشتى شوينەوار بۆ گەشەپيدانى بوارى شوينەوار و گەشتياري و

كەلەپوورى تەرخان ئەكړئ.

پيشنياري دووھم:

بيگەى دووى ماددەكە لاېبرئ.

پيشنياري سيبهه م:

ماددەكە لاېبرئ.

پيشنياري چوارهم:

وھكو خۆى.

ماددەى (۲۸):

۱\_ رېژەى ۵۰% داھاتى گشتى شوينەوار بۆ كەرتى گەشەپيدانى بوارى شوينەوارى و كەلەپوور

تەرخان ئەكړئ.

۲- پيويسته له بودجەى گشتى دا بودجەيەكى سالانه بۆ كاروبارى شوينەوار و كەلەپوور تەرخان

بکړئ.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

ماددەى (۲۸) چوار پيشنيار ھەيە، كى له گەئ يەكەم، كەس نييه، كى له گەئ دووھم؟ (۱) كەس،

كى له گەئ سيبهه م؟ (۲) كەس، كى له گەئ چوارهم؟ (۵۶) كەس، پەسند كرا، فەرموو.

بەريز رۆژان محمد كريم:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۲۹):

۲ پيشنيار ھەيە:

يەكەم: ماددەكە بەو شيوھى لى بکړئ:

۱ – له كاتى پيويست وەزير له رېگەى ئەنجومهنى وەزيرانه وه ھەماھهنگى له گەئ دامەزراره

فيدرالييه كانى تايهت به شوينەوار و كەلەپوور ئەكات.

پيشنياري دووھم: وھكو خۆى.

ماددەى (۲۹):

۱ – له كاتى پيويست وەزير له رېگەى ئەنجومهنى وەزيرانه وه ھەماھهنگى له گەئ دامەزراره

ئيتيحادييه كانى تايهت به شوينەوار و كەلەپوور ئەكات.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

دوو پيشنيار ھەيە. كى له گەئ يەكەم؟ (۳) كەس، كى له گەئ دووھم؟ (۶۱) كەس، پەسند كرا،

فەرموو.



بەريز رۆژان محمد كرىم:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۳۰):

ھىچ پېشنيارىك نىيە ماددەكە وەكو خۇى.

ماددەى (۳۰):

وھزىر رېنمايى پېويست بۇ ئاسان جى بەجى كىردنى حوكمەكانى ئەو ياسايە دەرئەكات.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

كى لەگەل دايە وەكو خۇى؟ (۶۵) كەس، پەسند كرا.

بەريز رۆژان محمد كرىم:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۳۱) ھىچ پېشنيارىك نىيە وەكو خۇى.

ماددەى (۳۱):

پېويستە ئەنجومەنى وھزىران و لايەنە پەيوەندىدارەكان حوكمەكانى ئەو ياسايە جى بەجى بكن.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

ھىچ پېشنيارىك نىيە بەريزان، كى لەگەل دايە وەكو خۇى؟ (۶۲) كەس، پەسند كرا.

بەريز رۆژان محمد كرىم:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (۳۲) دوو پېشنيار ھەيە:

يەكەم: وەكو خۇى:

كار بە ياساى شوينەوارى عىراقى ژمارە (۵۹) ى سالى ۱۹۳۶ ى كار پىكراو لە ھەريم ناكريت.

پېشنيارى دووھم ھى ھەرسى ليژنەى تايبەتمەندە.

ياساى شوينەوارى عىراقى ژمارە (۵۹) ى سالى ۱۹۳۶ ى كار پىكراو لە ھەريم كارى پى ناكري.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەريزان دوو پېشنيار ھەيە، كى لەگەل يەكەمە؟ (۱) كەس، كى لەگەل دووھمە؟ (۶۵) كەس،

پەسند كرا، فەرموو دواتر.

بەريز لقمان حمد حاجى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۳۳):

ھىچ پېشنيار نىيە وەكو خۇى.

كار بە ھىچ ياسا و بريارىك ناكري كە لەگەل حوكمەكانى ئەو ياسايە ناكوك بيت.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

كى لەگەل دايە وەكو خۇى؟ (۶۳) كەس، پەسند كرا، ماددەى (۳۴).

بەريز لقمان حمد حاجى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۳۴):

دوو پيشنيار ھەيە.

يەكەم: ماددەكە بەو شيوەى لى بکرى:

ئەم ياسايە لە ريکەوتى بلاوکردنەوہى لە رۆژنامەى فەرمى وەقائىعى كوردستان دا دواى (۳۰)

رۆژ جى بەجى ئەکرى.

دووہم: وەكو خۆى.

ماددەى (۳۴).

ئەو ياسايە لە ريکەوتى بلاوکردنەوہى لە رۆژنامەى فەرمى وەقائىعى كوردستان جى بەجى

ئەکرى.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

دوو پيشنيار ھەيە، كى لەگەل يەكەمە؟ (۲) كەس، كى لەگەل دووہمە؟ (۶۳) كەس، فەرموو.

بەريز لقمان حمد حاجى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ھۆيەكانى دەرچوواندن دوو پيشنيار ھەيە:

يەكەم: وەكو خۆى:

ھۆيەكانى دەرچوواندن:

شويئەوار و كەلەپوور و شويئە ميژووبىيەكان سامانى نيشتيمانى و ميراتيكي رۆشنيارى و

زانستى و ناسنامەى شارستانىيەتى گەلى كوردستان، لە پيناو بەريوہبردن و پاراستنى ئەو

سامانە نيشتيمانىيە دا لە ھەريمى كوردستان \_ عىراق ئەم ياسايە دەرچووينا.

دووہم: ھەر سى ليژنەى تايبەتمەند:

شويئەوار و كەلەپوور و شويئە ميژووبىيەكان سامانى نيشتيمانى و ميراتيكي رۆشنيارى و

زانستى و ناسنامەى شارستانىيەتى و مرؤفايەتى گەلى كوردستان، لە پيناو بەريوہبردن و

پاراستن و ريگرى كردن لە بازرگانى پيكردن و لەناوچوون و بەگەشتياري كردنى لە ھەريمى

كوردستان \_ عىراق ئەم ياسايە دەرچووينا.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەريزان دوو پيشنيار ھەيە، كى لەگەل يەكەمە؟ (۱) كەس، كى لەگەل دووہمە؟ (۶۵) كەس،

پەسند كرا، بەريزان ئىستا ھەر ئەندامىكى بەريزى پەرلەمان لەگەل كۆى ياساى بەريوہبردن و

پاراستنى شويئەوار و كەلەپوور لە ھەريمى كوردستان عىراقە دەست بەرز بکاتەوہ؟ (۷۴) كەس،

پەسند كرا، پيرۆزبايى لە گەلى كوردستان ئەكەين بە بۆنەى پەسند كردنى پيشنيازە ياساى

بەريوہبردن و پاراستنى كەلەپوور لە ھەريمى كوردستانى عىراق، زۆر سوپاسى ليژنە

تايبەتمەندەكان ئەكەين، جگە لە ليژنەى ياسايى ئەوانى تر فەرموو بۆ شويئى خۆتان، دەست بە

جى بەجى كردنى بركەى دووہمى بەرنامەى كار ئەكەين، فەرموو سەرۆكى ليژنەى ياسايى.